

Prologus

Secunda conclusio est. Ius canonicum est hic subiectum attributionis. Probat illud ad quod ordinatur cui omnia attribuuntur principaliter in aliquo libro tradita hoc est subiectum attributionis. sed ius canonicum est huiusmodi. & nota est de se. Minor probatur. quia in hoc libro consideratur quedam regule in iure. quia ius canonicum dicitur a canon in greco quod est regula in latino. eo quod datur hic nobis regule de vita clericorum quibus fit faciendum de rapinae furto. Per hoc ad rationes. Ad primam conceditur maior. scilicet minor est falsa. quia ius canonicum hic consideratur per modum introductionis et sub compedio in decretis. decretalibus consideratur ad equare. Ad secundam per distinctionem. Ad terciam concedatur maior. et negatur minor. Ad probationem dicitur. quod ius canonicum consideratur dupliciter. Uno modo ad se et quod ad magistrorum iustitiam statuentes. Alio modo consideratur quo ad veritatem in euangelio expressam. tunc dicitur quod primo modo dependet a papa. et sic non est eternum secundo autem modo est hic subiectum: et etiam taliter est eternum. Et hoc de questione et alia que prius proposita fuerunt circa declarationem thematicam huius libri modo sufficiant.

puns liber s^o p^osaica illius
Lammula de summa ray
magistri venit s^o postposita
mundi prodijt ista
i. nō ex graui seu difficili. i. facili
Non ex subtili sed vili
i. cōponim^o. s^o summulā
scribimus istam

tenore i. valet. s^o summula. clericis & ardua volumina
Eloquio placet hec socijs quia magna studendi
i. intētio. s^o paupib^o clericis s^o paupib^o clericis
Lura sibi non est modus his valet ergo loquendi
i. multa intelligētes i. nō volum^o s^o pntem
Inter doctores hunc nolumus ire libellum
iuuenib^o s^o liby pposuim^o
Paruis et rudibus quem duximus esse legendum
s^o studētes s^o libello multa documētaytilia
Inuenient in eo quicquid iuuet utilitatis
s^o septē i. in pmo tractatu hui^o summule i. post hoc
scz d^o his q^o p^otinēt ad missam
De sacramentis primo tractatur. et inde
i. d^o ei^o effectu tali sac^o tali pccō
Nec de baprisimo de cōiugio symonia
d^o ist^o somib^o h^o in seq^ontib^o tractatib^o
Furtis et spolijs yfuris atq; rapinis

Prologus

de talib⁹ vicijs s⁹ iste
Sortilegis vicijs carnis tractatus habetur

Nunc sequitur finis confessorum simul actus
s⁹ breuia .i. plōgauri .i. n̄ ignorant s⁹ pducēda
Quedam longauri non iniuste et breuiari
.i. pfecti⁹ .i. snia pateat s⁹ libro
At melius metro sensus tibi luceat isto

Ciste liber (cuius s̄biectum est ius canonicū a sanctis patrib⁹ institutū) p̄ma sui diuisione qui diuidit in duas ptes. scz in pte phemiale et pte ex ecutiua. Pars phemialis ibi (In summis festis) Prima ps adhuc diuidit in duas parts. Nam in p̄ma parte autor premitit intentū suū. In sc̄da parte ostēdit facilitatē hui⁹ libri. Et in tertia pte ostēdit ea que dicēda sunt per ordine. n. Sc̄da pars erit. ibi (Inter doctores) Tercia. ibi (Hic de baptismo) Intendens dicere hec summula p̄cedit de summa plaica Raymundi: et scripta est cum verbis facillimise leuiter intelligisibilibus. et iste modus loquendi seu p̄cedendi in summula p̄nti placet et ualet istis socijs supple clericis et studentib⁹ qui nolunt seu ex paupertate et oppressione non possunt magna studere. Sed ibi (Inter doctores) ostēdit autor q̄ ex quo iste liber facilis est: leui stilo compilatus. adeo v̄z legi paruis et rudibus: et non debet iste liber computari inter alios libros doctorum sacre scripture. quia inueniunt in isto libello quid utilitatē ecclesiasticus ordo continet. et inueniant etiā lectores in isto quomodo stat⁹ clericalis debeat regere diuinam et seculari officia. **Sed** ibi (Hic de baptismo) ostēdit autor p̄sequenter q̄ in hoc libro determinabitur d̄ baptismo. p̄iugio. symonia. furtis. et sic de alijs. **Sed** ibi (Quedam longauri) intendit autor p̄sequenter dicere q̄ in hoc libro aliqua p̄longatur hic que in magna summa s̄b breuib⁹ continentur. et aliqua hic abbreviuntur. vt fiat sensus lucidior et metrum lucidius et delectabilius.

Sciendū circa litteram q̄ missa habet multa p̄rogatiua. Primo q̄ celebratur solum a ieiunio. Sc̄do q̄ solum in ecclesia celebratur et sup̄ altare. ita q̄ semp in locis p̄secratis celebrari debeat nisi q̄n̄q̄ fieret ex sp̄eali gratia et dispensatione pape p̄pter reuerentiā magnorum d̄noꝝ et p̄ncipum. sed tamē ad min⁹ oportet q̄ talis celebratio fiat s̄b teutozem. **Tercio** oportet celebrantem eē sacerdotē. **Quarto** oportet sacerdotem eē laicis vestibus indutū. **Quinto** q̄ tantummodo celebratur in die accessio luminum. etiam si mille soles lucerent sup̄ terrā adhuc de necessitate ad missę officium peragendū lumen incēsum requiritur. **Sexto** q̄ ibi solēt sonare bonae diuina verba cum cantatur pater noster. et verba angelica cū cantat gloria in excelsis. et humana verba vt in collectis et in sequentijs. **Septimo** ibi audiuntur tria bona et nobilissima idiomata que mundus habet. scz hebraicū. vt patet. ibi. sabaoth. et ofanna. Grecū cū dr. kyrieleyson. alleluia. **Latīnū** auditur in omnib⁹ alijs dictionib⁹ et orationibus. **Octauo**. q̄ missa est completa tot miserijs qd mare guttis firmamentū

12 Prerogatiua
Missæ.

1
2
3
4
5
6
7
8

Prologus

stellis. sol at hominis. & celuz empircum angelis. & fra arcnis **Nono. q. sa**
cerdos in solemnioribus & maioribus ecclesijs in missa hz plures mini
stros. scz. dyaco. s. diaconus. & acoliti. **Decimo. qz** angelis ibidem existenti
bus hm oi non sufficerent nisi in pntia tate maiestatis eent ynus vlt duo
adiutores hucientes missa. scz. scholares vel alij litterati. & r. est. qz ibi e ds
& dñs ops oim rerum creator. scz. celi & terre. &c. **Undecimo. q. anime** in
purgatorio purgende ex missa remissionem & venia consequuntur. **Et**
sacrosancta mater ecclesia sup addit **duodecimum. scz. q. quilibet catho**
licus & bonus christianus ad min die dominico tenetur audire vna integrā
missam. nisi aliqua singulari necessitate prepeditus fuerit. puta infirmi
tate. vel aliquid hm oi.

Item posset aliquis dubitare. in qua lingua pma consecratio corporis
christi fuit celebrata. Rndetur q lingua seu ideoma est triplex. scz. hebrai
ca. greca. & latina. modo dico q pma consecratio fuit celebrata in lingua he
braica. Et rō huius est. qz christus fuit pimus sacerdos & in cena dñi consecrauit
hoc factm & dedit suis discipulis. & q. p tunc erat inter iudeos. iō vtebat
hebraico ideomate. **Secdo dñ. q. illa consecratio secundo celebrata fuit in**
lingua greca. vt p Actuum sexto capitulo. vbi dñ. factus est murmur
grecorum aduersus hebreos & altericabatur mutuo. i. litigabāt ad inuis
cem. **Tercio dicitur. q. tertia celebratio fuit facta in lingua latina quan**
do sanctus Petrus fuit electus in apostolum. **Q. aut his tribus linguis**
solum corpus dñi Ihu christi conficitur. p. ex titulo crucis qui erat scri
ptus tribus ideomatibus. scz. hebraice. grece. & latine. videlicet. **Teius.**
nazarenus. rex iudeor.

Item notābūm est q in hoc sacramento eucharistie quod in missa
celebratur ex virtute verborum que a sacerdote proferuntur est verum
corpus christi. quia verba consecrationis faciunt mēdēm de chōe san
guine eius. sed sanguis est ibi ex quadam cōcomitātia necessaria. quia
corpus viuū & animatum non est sine sanguine. Et nullo modo con
cedendum est. q. in hostia consecrata non sit verus sanguis christi. qz ali
as animatum corpus stare sine sanguine quod est impossibile d anima
to rōnali. **Vnde dñ. sacra scriptura. Anima eius in sanguine suo. Itēz ibi**
est anima christi ex quadā concomitātia. qz impossibile est corp⁹ christi pfi
ci nisi sit dispositum & organizatum. quia sine anima nullum corpus vi
uere potest. **Itēz ibi est deitas ex quadā concomitātia. qz vnitāte remos**
ta corpus & deitas s. disparata entia. **Q. at ista omnia ibi s. manifeste p**
bat btūs Joānes capitulo sexto sic dicens. **Ego sum panis viuus. &c. In**
quibus verbis omnia ea que dicta sunt tanguntur. Nam pimum tan
gitur cum dicitur. **Ego sum panis viuus. & sic etiā corpus christi ē ibi e**
anima cum sanguine. nam anima viuificat corpus mediante sanguine
Item per hoc quod dicit (qui de celo descendit) tangit ipa deitas chris
ti circūdata humanitate.

Item eucharistia dicitur sic. **Eucharistia est sensibilis species pae**
nis & vini post consecrationem facta a sacerdote s. certa et debita forma
verborum prolata. cum intētionē debita confitēdi ex institutiōe diuina
scans veraciter corp⁹ & sanguinē bñdictū s. illis spēs⁹ realiter continere

9
10
11
12

In qualingua
Corpus Christi
Consecratum
fuerit & consecratum.

tus sanguis christi effusus de corpore eius ponatur in vna parte altaria
 et ex alia parte sanguis consecratus. tunc dicitur quod sanguis consecratus est magis
 venerandus. Rō est. quod in triduo aia christi fuit sepata a corpore san-
 guine: quia corpus christi in sepulchro fuit. anima vero apud pres in lim-
 bo. Etiam deitas fuit separata a sanguine. quia non potest dici fili dei
 effusus est terram. ideoque sanguis consecratus est magis venerandus. quod
 ibi est vera deitas. Item ibi integer est christus immortalis et impassibi-
 lis. sed ut pendit in ara crucis ibi erat passibilis et mortalis. ideo sanguis
 christi consecratus est magis venerandus. ¶ Quintus casus est. quare quo-
 tidie misse celebrantur. cum tamen christus nisi semel passus esse tamen
 illud sacramentum est memoriale dominice passionis. Ibi respondetur. quod quatuor
 sunt cause illius scilicet Innocentii. Prima est: quod oportet semper parata esse
 medicina contra peccata quotidiana. unde extra de consecratione distinctio-
 ne secunda. capitulo. vtrique figura. iteraturque quotidie oblatio. licet christus semel
 passus sit. quia quotidie peccamus. sine quibus mortalis infirmitas vis-
 uere non potest. et ideo. quia quotidie labimur in peccata. quotidie pro nobis
 christus immolatur. Secunda causa. quotienscumque corpus christi sumitur ha-
 betur memoria passionis christi. unde quotienscumque feceritis hoc in mea
 facite commemoratōem. Et habeatur memoria passionis christi quotidie
 die vniatur sacramentali et nos ei spirituali. Quarta causa. ut dicitur agno loco tri-
 plici vramur. que iudei ad vesperas uertendo esurierunt. secundum illud Psalmi.
 uertetur ad vesperam et fames patientur ut canes. nam ubi veritas venit
 figura. id est. vetus testamentum (quod fuit figura noui testamenti) cessauit.
 ¶ Alius casus ponat. quod hostia fuisset eleuata in triduo mortis. tunc dubi-
 tatur. vtrique fuisset adoranda. Ibi respondetur. quod triplex est adoratio. scilicet latría.
 idolatria. et dulia. Latría est honor soli deo exhibitus. id est. dulia dicitur fuit
 impium creature. sed idolatria dicitur fuit impium in his idolis. Dicitur
 ergo. quod illa hostia fuisset adoranda dulia adoratōem non Latría. quod deitas fu-
 it sepata a sanguine. Alii autem dicunt quod corpus vel sanguis eius bene potu-
 issent consecrari per triduum mortis adorari oratione latría. quod ex vi bonorum deis-
 tas fuit unita cum corpore sanguine. ¶ Ultimo dubitaret quis de duo-
 bus sacerdotibus. quod unus simularet se celebrare non celebraret propter
 conscientiam mortalis peccati. alter vero celebraret cum conscientia mortali pec-
 cati propter timorem domini sui. Tunc queritur quis eorum magis pec-
 catus grauius. Respondetur. quod ille qui simularet se celebrare. quia per hoc circum-
 stantes committerent idolatriam ex eo quod adorarent creaturam. scilicet hostiam non
 consecratam. unde Innocentius cum plura obijcienda remedia que veritas
 presumet. sic ille qui se simularet celebrare non celebraret. plus peccat
 illo qui celebraret non simularet.

De Collectis simibus et

Principijs earundem.

.i. in solemnitatibus .i. in celebratōe misse

In summis festis ad missam dicitur vna

Summula

vna s^a aliq̄ collecta abbata s^a alicui⁹ sancti
Tantū collecta nisi sit conuncta diei

Ista est pars executiva. Et dividit in q̄tuor ptes pncipales In p^a ma determinat de diuino officio. videz de missa & de coepe chri. d sacra ynnctione & baptisate. In scda parte pncipali determinat de matrimoniis & de eius effectu: & de his que possunt impedire matrimoniu In tercia determinatur de vita & honestate clericorū & eorū impedimētis. scz de rapinis. furtis. & de alijs. In quarta determinatur d indulgētis & vbi q̄s bet pars incipit patebit. Dicit ergo magister sic p pma parte **D** sacerdos ecclesiasticus ordo hoc exigit q̄ in summis festiuitatibus solū vna collecta debet dici in principio missæ ante Ep. scilicet. sic p̄similiter t̄m vna collecta est dicenda in fine missæ post cōmunionē. quia vna alteri coeospōdere dz Et s̄bit ponēdo exceptōem dicēs. nisi in festo cadat festū alicuius sancti. tunc due collecte possunt legi s̄ vna & conclusionē. vt in festo oim sancto rum. cēijs. **N**otādum circa lrām. lrā d̄t. **I**n summis festis ad differētiā cōmuniū festorum. **P**ro quo sciēdum. q̄ festa sunt triplicia. aliq̄ sunt summa. sicut illa quattuor festa. natiuitas chri. pasca. penthecoste & assumptio bēe Marie vginis. d quibus habetur extra d penitētia & remissionē. Et dicuntur illa quattuor summa festa. quia paguntur cum magna solennitate. & illa festa sunt duplicia. q̄dam ppe dicta vt s̄ illa immediate narrata. & in istis quattuor festis ob reuerētiam d̄i non sepelientur coepa mortuorum p̄p̄ luctum hoim. s̄ alia sunt festa summa cōmuniū dicta. sicut s̄ omnia festa beate vginis. & festum oim sanctorum & patro norū siue patronorū. quicquid que terrā p̄uertebāt. **I**n his omnib⁹ t̄m vna dz collecta. nisi (vt dictum ē) in isto festo cadat festum alicuius sancti. qz due s̄ vna conclusionē legi possunt. **E**xemplum. vt p̄tingit in festo natiuitatis chusti. nā concurret festum Anastasij. s̄c̄r ē in festo oim sc̄dōrum tunc etiam festum sancti Cesarij pagitur. & ergo tūc due collecte s̄ vna conclusionē dicuntur. **S**ed dices. q̄re sanctus Cesarius nō conc̄phēbitur s̄ numero oim sc̄dōrum. sed eius festum tunc specialiter pagitur. **A**d hoc r̄ndetur. q̄ hoc est ideo. quia post institutōem festi oim sc̄dōrum sanctus Cesarius fuit passus. **A**lia sunt festa mediocria & dicuntur illa. que peraguntur in diuino officio solennitate nouem lectionum. vt festa omnium Apostolorum. Michaelis. sancti Nicolai. katherina. festus inuētionis sc̄e crucis. festum templi vt ē in dedicatione. **A**lia sunt festa simplicia: vt sunt omnia alia festa communia que concurrunt in ecclesia dei. vt festum Elizabeth. Dorothee. & sic d̄ alijs. & festa p̄fessorum doctorū martirum & vginum. **E**t ista adhuc s̄ duplicia. quēdū simplr non celebrātur ante p̄dium. sed post populus non phibetur ab ope mechanicorū vt est festū Marci. Augustini. Georgij. & sic de alijs. **E**t ergo d̄t m̄ḡ **I**n summis festis. ad d̄nam illoꝝ simpliciu festoꝝ mediocrium. **I**tem notādum. d̄viteri⁹ in textu (ad missam) vnde missa d̄vno modo a s̄bo mictor eris. & illo modo p̄t ēē p̄cipium vel nomē adiectiuum. & sic dicitur mus. iste est missus. i. legatus. & sic non capitur hic. **I**llo modo capitur ē

Raymundi.

nomē substantiuū. et tūc diffinit sic. **M**issa est diuinum officium ad salutē
 fidelium et ad peccatōem corpis ch̄ri a sanctis patribus. sc̄z a sancto **P**e-
 tro et ab alijs institutū. quia ibi peccatur corpus et sanguis ch̄risti. et illō **S**er-
 uatōe dicit a verbo mittor. teris. quia ibi filius dei mittitur in altari. **S**er-
 uando. quia ibi p̄ces sacerdotis p̄ manus angeli mittuntur ad deū. **T**er-
 t̄ d̄ notat̄ in littera (collecta) **P**ro quo sciēdum. q̄ collecta vno mō ē
 adiectiuum. et venit a colligo. is. ere. et sic non sumitur hic. **A**lio modo est
 nomen substantiuum. et diffinitur sic. **C**ollecta est oratio in qua deo loq̄-
 mur. et in loquendo ynimur ad impetrādum diuinū auxilium et grām di-
 uinā. nā ille qui orat deo loquitur. et per hoc deo ynitur. **I**tem notā-
 dum. q̄ non quilibet aptus est ad celebrādum missam. sed solus sacerdos
 Pro quo sciēdum. q̄ sacerdos a sanctis patribus diffinitur sic. **S**acerdos
 ē homo masculus peccat̄ mente ieiunus. mente et corpore mūdus null-
 la occasione p̄perditus ynivel pluribus ynunctus. vel comunicatus quo
 ad vices et quo ad tempus determinatum et debite ordinatus. **H**ic t̄gun-
 tur multa que requiruntur ad sacerdotem qui diuinū officiu debet ce-
 lebrare. **P**rimo requiritur. q̄ sit homo. q̄z āgelus non p̄t esse sacerdos. nec
 p̄t celebrare missam. **P**er hoc q̄ d̄r (masculus) excluditur femella. simili-
 ter z monialis. **P**er hoc q̄ d̄r (peccatus) remouet̄ vna opinio hereticorū
 qui dixerunt. q̄ quilibet christianus deuot̄ p̄sset celebrare missam. **P**er
 hoc q̄ d̄r (ieiunus) t̄gitur q̄ sacerdos volens celebrare missam debz iei-
 unare a media nocte vsqz post celebratōem. et ad hoc requirit̄ q̄ dormiat
 nam maxime requiritur in tali officio. q̄ cibus corporalis sit digestus et ta-
 lis digestio maxime fit in somno. vt ex naturalibus māifeste habet̄. **E**t
 ergo si sacerdos non dormiuerit a media nocte. sic q̄ mediā noctē vigila-
 ret. incaute p̄sset celebrare sequēti die. nisi hoc eēt q̄ nō p̄sset dormire
 p̄ totā noctē. p̄pter aliquā certā infirmitatem que impediēt somnū. tūc
 bene admittitur q̄ in sequēti die celebrat. dum mō sit facta digestio. **P**er
 hoc at̄ q̄ d̄r (met̄z corpore mūdus) vult q̄ sacerdos volens celebrare. de-
 bet eē mund̄ ab omni peccatōe. ne labijs in mūdīs t̄gat̄z osculetur filiū vir-
 ginis. vñ d̄r br̄s **B**ernardus. **D** clericus quō labijs oscularis filium virginis
 quibus paulo ante. osculata es labia meretricis. videas ne osculo filium
 virginis tradas. **P**er hoc q̄ dicit (nulla occasione perperditus) vult q̄ ta-
 lis sacerdos non sit irregularis neqz excommunicatus. **P**er hoc q̄ dicit
 (vni vel pluribus coniunctus) vno modo intelligitur. q̄ debet habere
 vnum vel plures adiutores. **A**lio modo intelligitur. q̄ si n̄ sint plures ad-
 iutores. tamē adhuc pro nobis debet orare in communi. **N**ā licet ibi sit
 nisi vnus minister. sufficit tamē q̄ ibi sint plures assistentes. et q̄ d̄r orate p̄
 me peccatore. **S**ed per hoc q̄ dicit (quo ad vices et quo ad tempus deter-
 minatum) vult q̄ sacerdos non debet celebrare missam nisi in ecclesijs
 et in locis consecratis. et si fiat alibi q̄ hoc fiat cum consensu et licentia epi-
 scopi. **S**ed per hoc q̄ d̄r (quo ad temp̄ determinatū) vult q̄ celebratiō
 non fiat nisi in die ante meridiem. nisi in festo natiuitatis d̄ni. tunc vna
 missa celebratur in nocte. **E**t t̄ā dicit (debite ordinatus) quia sacerdos
 volēs celebrare debet esse sacris vestibus indutus et calciatus que requi-
 runtur ad missam. quia nullus dicep̄ciatus p̄t celebrare missam. **A**lter

Summula

hoc sic intelligit. i. q. nō sit p saltū p mot^o ad sacros orbines. vt si post or-
dinē sBoiaconat^o vel accollitat^o cepisset ordinē p sbyterat^o.
¶ **Item** sciendū ēm aliquos. q. sex s virtutes misse. Prima est. q. si aliq̄ da-
ret paupibus omnia que haberet cum hoc peregrinādo pertrāsiret om-
nia spacia terre tātum ei non pdesset sicut digne audiret vnam missam
et hoc cum tota mentis sue deuotione in statu gratie absq̄ peccat^o mor-
talibus. ¶ **Secūda** virtus est. quia infra auditōem misse aie p sanguineorū n̄
patiunt penā in purgatorio. ¶ **Tercia** virtus. q. infra auditōem misse hō
non efficiet senex nec infirmabitur. ¶ **Quarta** virtus. q. post auditōem
misse omnia que sumunt magis pueniunt nature q̄ antea. ¶ **Quinta** vir-
tus est. q. missa plus petit coram diuina maiestate q̄ omnes oratiōes q̄
fiunt in toto mundo. quia est oratio dei. ergo est oratio capitalis. Capis-
talis em̄ orō p̄ualet omnibus orationibus. igitur. rē. ¶ **Sexta** virtus
est. q. vna missa cū deuotione audita in vita plus valet q̄ pena post vis-
tam. et hoc quo ad tria. scz. quo ad remissionem culpe. scdo quo ad dimi-
nutōem pene. tercio quo ad augmentatōem gr̄e. ¶ **Ultimo** notādum
de casibus. Primus est. vtrum sacerdos excommunicatus p̄t conficere cor-
pus ch̄i. R̄ndetur q. ipm sacerdotē excommunicatū p̄ficere corpus th̄isti intel-
ligitur dupl̄r. vno modo de iure. alio modo de facto. Modo d̄i. q. sacerdos
excommunicatus de facto beneficit corpus ch̄isti. sed non de iure. Et rō
illius est. quia nulla pena iuris posita potest tollere illud quod datum ē
a iure diuino. q. inferi nō tollit sup̄ius. sed excommunicatio est pena posita ipi
iuris. p̄secratio vō corpus ch̄isti solum data est a deo vel a lege diuina
ergo excommunicatus potest conficere corpus ch̄isti de facto. licet non d̄
iure. quia de iure exclusus est ab ecclesia. ¶ **Secūds** casus est. vtrum sacer-
dos irregularis p̄t conficere corpus ch̄isti. Respondetur consimiliter q. p̄t
conficere de facto. non aut̄ de iure. Nam ille potest conficere corp^o ch̄i
qui habet illud in quo consistit vera p̄fectior p̄fectio huius sacramenti.
sed quilibet sacerdos irregularis est h̄mō. igitur. rē. Minor. pbatur. q. or-
do fundatur sup̄ characterem indebilē qui manet in quolibet sacerdote
non tñ potest conficere de iure: quia sacerdos irregularis p̄hibitus est ab
ecclesia. Tercius casus. vtrum angelus potest celebrare missā dato q. ha-
bet formam et materiam sacerdotis. Respondetur q. non. quia nulli an-
gelorum dictum est hoc. quotienscunq̄ feceritis. rē. In quib^o v̄bis ch̄i-
stus Iesus debet auctoritate m̄ficiendi corpus suum. Item d̄t Apl̄s
ad Hebr̄eos. Altare autem habemus de quo nō habent potestatem ede-
re. nisi qui tabernaculo huiusmodi. i. sacerdotes. Etiam angeli non h̄nt cara-
cterem sacerdotalem. ideo conficere non possunt corpus ch̄isti. q. ad h̄ q.
aliquis p̄ficiat corpus ch̄isti requiritur auctoritas sacerdotalis. Ex quo
sequitur. q. homo ē dignior angelo in isto h̄uitio. quia non legit in scriptu-
ris auctoritatis q̄ angeli in isto. et ideo sunt ip̄s angel digniores. ¶ **Quar-
tus** casus. ponatur q. aliquis sacerdos sit mortuus. et post longum t̄p̄s
cum diuina potentia resuscitatur a mortuis. nunquid ille p̄t p̄ficere cor-
pus ch̄isti celebrare diuinum officium misse sine nouo ordine p̄secrati-
onis. Respondetur q. in tali casu ip̄e resurgēs a mortuis habet adhuc oia

requisita ad consecrationem. habet enim characterem indebilem quod est fundamentum totius ordinis sacerdotalis. et talis character non tollitur per mortem. Et ratio est. quia talis character est impressus ipsi anime. ergo potest consecrari.

¶ Quintus casus est. utrum concubinari potest celebrare missam et consecrari corpus christi? Respondetur quod sic. imo de iure et de facto nisi manifeste eum abiecit ab ecclesia. **¶ Sextus casus.** utrum sacerdos schismaticus potest consecrari. **¶** Ad hoc quod habet debitam materiam et formam. Respondetur magistro sententiarum quod non. et ratio eius est ista. quod quando aliquis consecrat corpus christi. tunc deus et angeli assistunt confidenti: sed deus et angeli non assistunt schismatico sacerdoti. igitur non. **¶** Etiam schismaticus sacerdos non potest absolvi. ergo nec consecrari.

¶ In isto articulo recedunt doctores sacre scripture a magistro sententiarum dicentes. quod sacerdos schismaticus de iure non potest consecrari corpus christi potest tamen de facto consecrari corpus christi. **¶** Et ratio theologorum est. quod habet characterem indebilem qui ab eo non potest tolli. igitur potest consecrari.

¶ Ad rationes respondetur ad primam. quod quod deus et angeli non sint presentes quo ad meritum et efficientiam. tamen sunt ubique ibi quo ad meritum et effectum sacramenti. **¶** Ad secundam respondetur quod non est simile de potestate absolviendi consecrandi. **¶** Septimus casus est. utrum sacerdos degradatus potest consecrari corpus christi. Respondetur per magistro sententiarum quod non. et cum eo concordant omnes iuriste. sed doctores sacre scripture ab eo recedunt. quia debemus magis pie quam crudeliter et impie loqui cum theologis. quod degradatus presbyter potest consecrari corpus christi. dummodo habeat debitam materiam et formam. **¶** Unde dicitur propter iuristas. quod sacerdos degradatus potest ab minus consecrari corpus christi de facto si in causa non potest de iure. **¶** Octavus casus est. utrum sacerdos portat spiritum panis vel corpus christi. **¶** Ibi respondetur. quod sacerdos portat solum spiritum panis. sed christus ibi seipsum portat movet et levat. **¶** Et ratio est. quod indivisibile et supernaturale prope non potest portari: moveri: vel levari altero. **¶** Ex isto sequitur. quod sacerdos in altari est elevans prope spiritum panis solum.

.i. in consecratione pro defunctis sive vna legere

¶ In defunctorum collectam dicere missam

vel de sancto

sive collecta .i. de legi a nullo ultimo

¶ De sanctis poteris. tamen illa penultima fiet

tu sacerdos

sive missam

¶ Sic conuerso dum pro viuis celebras fac

¶ In ista parte auctor determinat de collectis dicendis in missis defunctorum. **¶** Et diuidit in duo. primo facit hoc quod dictum est. secundo determinat de collectis dicendis in missis viuorum. **¶** Secunda. ibi. **¶** Sic conuerso. **¶** Quod da primo partem de sic. quicumque celebras missam pro defunctis tu poteris bicere vnam collectam de sanctis. sic tamen quod illa sit penultima. .i. vltima sine vna. et hoc sic secundum hac forma. quod sacerdos primo habeat collectam de mortuis quam totaliter debet concludere. et post hanc iterum vnam de mortuis. et vnam de sanctis. et demum vltimam pro defunctis. **¶** Sic conuerso quando celebratur missa pro viuis: tunc potest interponi vna collecta pro mortuis

Summula

ista tamen q̄ etiam sit penultima. ¶ Notandum ex quo hic facit mentio-
nem de missa defunctorum. Quibaret q̄ quis. vtz misse d̄ sanctis cele-
brate. p̄sunt ipis mortuis int̄atum ac si misse legerentur. p̄ defunctos. Rñ
datur q̄ q̄ntū ad oblatōem sacri. tunc eque valet missa de sanctis ipis de
functis sicut missa p̄ defunctis. Sed q̄ntū ad om̄ia alia. tunc plus valet
missa defunctorū ipis defunctis q̄ missa de sanctis. In his tñ p̄sanda ē
deuotio sacerdotis celebrātis.

¶ Item queritur. vtrum missa vel bona opera p̄ defunctis valent ani-
mabus que sunt in celo. vel in terra. vel in inferno. Et videt q̄ nō valent
aliquibus illarū. q̄ non ist̄ que s̄ in celo p̄. q̄ anime in celo exsistentes n̄
indigent suffragio: ex quo s̄ in p̄fecto gaudio sine omni pena. Und̄ in-
iuria facit sanctis qui orat p̄ eis. vt dicitur extra de celebratione missarū
quia anime in celo exsistentes non indigent aliquibus remedijs. q̄ sunt
sine omni peccato. z cum hoc in maxima saturitate dilectōis perfisitunt
Nec illa suffragia valent his animabus que s̄ in inferno. quia tales nō
habent aliquam spem redemptionis. eo q̄ in inferno nulla ē redemptio
Nec illa suffragia valēt animabus que s̄ in terra. siue in purgatorio. q̄
nullibi in theologia expressum est: approbatum q̄ aliquod sit purgato-
rium. ¶ Sed in oppositū illius est ordinatio sancte m̄ris eccl̄ie. que ordi-
nauit q̄ quotidie fierent suffragia ipis defunctis in salutem. de quo ha-
betur sc̄do Machabeorū duodecimo. Sancta z salubris est cogitatio pro
defunctis orare. ¶ Pro quo notandum. q̄ multi heretici existimāt soluz
esse duas vias post hanc vitā. viz ad celum. vel ad infernum. sic q̄ quan-
docunq; aliquis moreretur. q̄ tunc immediate anima eius vel ascende-
ret in celum vel descenderet ad infernum. z terciā viā. videlz: purgatorij
negabant. Dicebant em̄ q̄ talia suffragia mortuorum sacerdotes. p̄pter
lucrum inuenissent. Et si dicitur eis q̄ hoc sit approbatum per docto-
res sacros. tunc ipi dicunt q̄ tales doctores qui posuerunt fuerūt sacer-
dotes. z iō suspecti sunt in hac parte. Sed tamen oppositum est tota di-
spositio sancte matris eccl̄ie que p̄cedit terciā viam. videlz: purgato-
rium. Et hoc potest persuaderi tali ratione. q̄ si non eēt purgatorij de-
esse iniustus iudex. consequens est falsum. Sed q̄ hoc sequeretur. p̄ba-
tur sic. z ponatur talis casus q̄ sint duo homines quorū vnus sit bonus
z sine omni peccato. z alius malus z occisor per totum tempus vite sue.
z q̄ idem malus homo in extremo termino sue vite confiteretur omnia
peccata sua. Et tunc vterius ponatur q̄ ambo moriantur. tunc queri-
tur an anima istius mali hominis transit ad celum vel ad infernū. Non
potest dici q̄ transit ad celum: quia tunc sequeretur q̄ ds eēt iniustus
deus. quia iste qui fuerat bonus p̄ totā vitā suā. filz z ille qui malus fuit per
totam vitam. z sic haberent simile meritum. qd̄ esset iniustum. Nec po-
test dici q̄ anima istius mali homini trāsiret ad infernum: quia p̄fessus
fuit peccata eius grauissimaz penituit z contriuit de om̄ibus foris factis
atq; delictis. sed satisfactionem pro his nondum fecit. Et q̄ reliquitur
q̄ vtiq; est dare medium per quod sit satisfactio pro peccatis mortalibus
oblitis. z pro omnibus alijs peccatis hic confessis z contritis pro quibus
tamen non est adhuc satisfactum. Et illud medium p̄m sanctam inf̄m

ecclesiam est purgatoriu in quo purgantur anime postq̄ becedūt q̄ hic p̄ peccatis non satis fecerunt. ¶ Istam rōem heretici sbtiliter solvunt. nam quādo arguitur q̄ sic sequeretur q̄ deus eēt iniustus iudex. ipi heretici negāt q̄m ad p̄bationem. vt si ponatur q̄ sint duo homines. et vt supra qui similiter transeunt ad celum. dicunt q̄ licet transeāt ambo ad celum p̄pterea d̄s non est iniustus iudex. quia tales non habent eaq̄ lem grām. eo q̄ non habent equalē meritum. et sic heretici dicunt vterius q̄ iste sint rationes sophistice quas non curāt. et ideo p̄pter tales hereticos summe necessariū est oēs sacerdotes esse logicos. quia alias multū faciliter deciperent ab hereticis. vnde p̄sbyteri habent q̄ gratia dei nulli debetur nisi qui sua peccata deplanxit. addita satisfactione. et q̄ si his sit sola confessio et peccatorū contritio et homo tūc mouitur adhuc gratia dei h̄mōi non debetur nisi etiā cum hoc sit satisfactio. mō illa satisfactio post recessum in viam vniuersē carnis non potest fieri in celo. nec etiam in inferno. ergo oportet q̄ vtriq̄ sit ibi mediū p̄ quod talis satisfactio p̄t fieri. et illud est purgatorium. ¶ Unde fundamentum hereticorum ē. q̄ purgatorium non est approbatum in sacra septura. sed tamen hoc ē s̄m̄ Unde ad hoc q̄ purgatorium sit tenēdum multipliciter adducit̄ septura. Primo patet autoritate veteris testamenti. vt legitur in libro secūdo Machabeorum duodecimoybi dicitur. Sancta salubris est cogitatio p̄ defunctis exorare vt a peccatis absoluantur. sed notū est q̄ tales orōnes non s̄bueniūt animabus beatis que sunt in celo. q̄ ille sunt in sempiterna requie. nec etiam s̄bueniunt animabus que sunt in inferno. nā tales redemptōem non sperāt aliquā. Relinquitur ergo q̄ orationes p̄ defunctis facte p̄sint animabus in purgatorio existentibus. Et patet h̄ idem autoritate sancti Augustini. Eusebij. et aliorū doctorū qui p̄ multa mirabilia miracula declarant esse purgatorium. Unde d̄ bt̄us Hieronymus in libro de allegorijs. q̄ purgatorium fugat oēm penam corpalem. quia nulla pena est maior purgatorij pena. ergo m̄ifeste concluditur q̄ purgatorium est ponēdum.

¶ Item dubitatur in quo loco est purgatorium. Ad hoc respōdet doctor sacre scripture distinguendo quattuor habitacula et mansiones. Prima mansio est inferius simpliciter. scz in centro terre in q̄ p̄currunt omnes putredines totius mundi. que quidam m̄asio infernus nūcupatur. in qua mansione detinentur anime peccatrices becedētes in peccatis mortalibus. et iste eternaliter s̄damnatet perpetuis cruciatib⁹ debite quia ibi inhabitat horro: sempiternus. Secunda m̄asio est sup̄ infernū in qua habitant seu detinentur paruuli non baptizati moriētes in p̄cō originali. et isti non puniunt aliqua pena sensibili. sed eorū pena est soluz illa q̄ eternaliter carent visione dei. Tercia m̄asio est purgatoriu. in qua mansione sunt illi qui moriuntur seu decedunt in peccatis venialib⁹ vel in peccatis mortalibus oblitis: vel qui p̄ omnibus peccatis commissis et confessis penitentiam non compleuerunt. et si cōpleuerunt. non tam satis deuote et contrite. et isti habent spes redemptionis. et isti sunt p̄ quibus celebrantur missē et p̄ quibus fiunt suffragia. elemosyne. et cōes semper in ecclesijs orationes. Quarta m̄asio est alijs beatio: d̄ sinus abrahe. et

Summula

ab istam venerunt ante legem nouam patres antiqui morietes sine peccato mortali. de q̄ d̄t dñs in Euāgelio d̄ diuiter leproso. Luce. xvj. S̄m̄ est aut̄ vt moreretur mendic⁹ ⁊ portatus ē ab angelis in sinum abazhe Sed tamen illa māfio destructa ē per ch̄m. quia ch̄s post suā refurreōtē illam māfionem destruxit ⁊ oēs animas ibi dephensas in vitam eternam pduxit. ¶ Itē ex quo hic fit mentio de suffragijs mortuorum. tunc dubitaret quis que tamē istilla suffragia que animab⁹ p̄desse p̄t. R̄ndet beatus Gregorius. q̄ s̄ quattuor: viz. p̄ces. missa. elemosyne. et ieiunia. Per ista enim quattuor minuuntur peccata in purgatorio. vñ⁹ Missa. p̄ces. dona. ieiunia quattuor ista. Absoluūt animas quas ardēs detinet ignis. ¶ Itē dubitatur. vtrum pena purgatorii sit equalis pene infernali. Respondetur q̄ sic quātum ad tormenta. sed tñ illa est dñā q̄ pena purgatorii est tp̄alis ⁊ trāsitoria. infernalis v̄o eterna. Etiam ille in purgatorio habent p̄solatōem p̄pter sp̄m redemptōis. iste aut̄ que s̄ in inferno nullam habent consolatōem. q̄ sciunt se eē et̄nalit̄ dānatus.

¶ Item q̄ritur. vtrum pena in purgatorio sit maior: pena totius mūdi. R̄ndetur communiter loquendo. tunc pena purgatorii est maior ⁊ crudelior: om̄i pena huius mundi. sed tamen potest esse minor: quādoq̄ iuxta quāritatem criminis. ¶ Itē vtrum ignis purgatorii sit corporalis ⁊ spiritalis. R̄ndetur s̄m̄ b̄tm̄ Gregorium. q̄ in purgatorio est ignis corporalis qui est idem ignis in specie cum igne infernali. ¶ Sed diceret q̄s. inter agens ⁊ patiens debet esse p̄portio p̄mo d̄ ḡnatio. sed inter corporale ⁊ sp̄iale non est p̄portio. ḡ anima non punitur igne corporali. R̄ndet naturaliter hoc bene eēt verum qd̄ concluditur p̄ argumētum. sed aie patiuntur ibi ex diuina admissione ⁊ ordinatōe non naturaliter.

¶ Itē q̄rit. vtr̄ purgatoriu maneat post nouissimū diē. R̄r̄ simplr̄ q̄ non. q̄ de⁹ ⁊ natura nihil faciunt frustra. p̄mo celi sed post nouissimū diē nulla erit pena trāsitoria. sed ois aia aut saluat̄. aut dānat̄. si saluat̄. tunc ascēdet in altitudinē summe deitatis ⁊ v̄e beatitudinis. si dānat̄. tūc de scēdit in p̄funditatē inferni: igit̄ p̄ tūc poneret frustra purgatoriu.

¶ Etia q̄rit. vtr̄ celebrare missam p̄ aiarna iuuet oēs alias aias. R̄r̄ q̄ celebratio p̄ vna speciali aia ḡnāliter p̄dest oib⁹ animab⁹ ex̄t̄ib⁹ in purgatorio quo ad liberatōem. s̄ tñ illi aie sp̄ialiter p̄dest quo ad honorē. Exemplum. sicut candela ponitur ante p̄ncipem ad eius honorē. tñ om̄ibus assisētibus luget.

¶ Item queritur. vtrum peccator existens in mortali peccato bonam operationem p̄ defunctis faciendo possit animas abluere a pena purgatorii. R̄ndetur. aliquem facere bona opa p̄ defunctis intelligitur dupliciter. Vno mō s̄m̄ s̄t absolute. Alio mō inq̄ntum est minister ecclie p̄mo mō si pctōr̄ ex̄s in peccato mortali facit aliqua bona opa p̄ defunctis s̄m̄ s̄t p̄po nutu. ⁊ motu ⁊ non in v̄tute ecclie. tunc illa suffragia nō profiunt animabus in purgatorio existentibus vt d̄t sc̄tus Thomas de aquino Si vero illa operatio per huiusmodi hominem fieret in quantum est minister ecclie. ⁊ est in numero fidelium. tūc eius suffragia p̄ sunt anime.

¶ Item queritur. vtrum purgatoriu sit pars inferni. Respondetur

q̄ purgatoriuū est duplex. scz spēaler puatū. Et tunc vlteri⁹ dicat q̄ pur
 gatoriuū speciale est puinctū ipi inferno ⁊ ad illū mittunt aie que de p̄nu
 ni lege sunt puniēde. Et illud p̄z p̄ b̄m Gregoriū in libro de allegorijis
 vbi d̄t. q̄ cū codē igne purgatur. Sed purgatoriuū puatū h̄z b̄m Grego
 riū est in diuersis p̄tib⁹ mūdi. nā quedā aie purgant in glarie. q̄dā in aere
 q̄dā in siluis. q̄dā in deserto. quedā in sterquilinijs ⁊ sic de alijs p̄tib⁹ hui⁹
 mūdi. ¶ Tē q̄rit q̄re ch̄rs descendit ad inferna. R̄ndet ictus Thomas
 de aq̄no dicens. q̄ sicut ch̄rs verus homo factus venit in hunc mūdum
 vt p̄pniam copalem esset lumen mundi. sic ad infernū venit p̄ diuinita
 tis maiestātē vt esset lumen sanctorū pat̄y in limbo inferni existentū. qz
 ch̄rs defunct⁹ h̄m hūanitatē iuit ad inferna potētē ⁊ redemit omnes qui
 in hoc mundo n̄ p̄p̄a voluntate. sed hūanitas fragilitate cecidit in pec
 cata sicut erāt sc̄i p̄f̄es ⁊ p̄phete ⁊ p̄limiles. ¶ Tē q̄ritur q̄liter ch̄rist⁹
 descendit ad inferna. an tunc defuit angelis in celo. Ad hoc r̄ndet sanct⁹
 Augustin⁹. q̄ q̄uis ch̄ristus verus deus ⁊ homo fuit in hoc mūdo tamē
 p̄f̄encia diuinitatis claritat⁹ ei⁹ nunq̄ defuit angelis in celoz ergo vt vult
 sc̄tus Augustinus. q̄ tali etiā ch̄ristus descendit ad inferna claritate ⁊ po
 tentia quali corā angelis fulgebat in celesti hiererachia. ¶ Item q̄ritur
 vt hij q̄ non p̄lēt satisfactōe in v̄ta p̄ntē cū hoc moriunt. an iuste pu
 niātur. R̄ndetur. q̄ illi qui nō cōplēt p̄niam in p̄nitētia ⁊ si moriuntur
 iuste. puniētur pena purgatorij. qz dicit magister in sentētijis. Purgābus
 est igne purgatois qui in aliud seculū detulit fructū p̄f̄essionis. De illo
 igne purgatorij d̄t b̄m Aug⁹. q̄ ignis purgatorij si non sit et̄nus. miro
 ni mō grauis est. supat em̄ oem penā quaz homo vnq̄ passus est vel pati
 potest in hac v̄ta. Sicut em̄ depictus ignis ad ignē realē se h̄z. sic si ignis
 p̄ntis seculi infernali p̄patur. sed de carcere infernali eterne dānatiōis d̄t
 in quodā s̄mone. Carcer est homini qm̄ māibus ⁊ pedibus vincula. h̄z pe
 nali⁹ qm̄ tenebus p̄tinuis includitur. Penalisim⁹ t̄n qm̄ p̄tinue fletibus
 ⁊ d̄tū stridoribus angustiat. Talis erit carcer infernalis de q̄ d̄t Math.
 vicefimo 2. ligatis māibus ⁊ pedib⁹ mittite eū in tenebras exteriores. ibi
 erit flet⁹ ⁊ stridor d̄tūm. In isto igne et̄no dimerfū s̄z tortozes. vnd̄ me
 trice d̄t. Sunt tibi tortozes sp̄tibus horridiores. Deformes nigri. h̄z n̄ ad
 verba pigri. Nunq̄ lassant. h̄z sp̄ ad hec renouāt. De tali em̄ igne nlla
 ē redēptio absolute loq̄ndo. h̄z b̄n de igne purgatois vt sup̄ d̄cū est.

Itē q̄ritur q̄re sacerdos ante collectā salutat populum dicendo. domi
 nus vobiscū. populus r̄ndet. ⁊ cum sp̄ tuo. Ad hoc est dicēdum. q̄ hec sa
 lutatio domin⁹ vobiscum sumpta est ex libro Ruth. capitulo sc̄do. vbi lee
 gitur. q̄ boos salutauit messorēs suos. Et est snia illius dominus vobis
 cum. id est in petitionibus bonum tribuat affectum vt in vobis manes
 at p̄ces vestras exaudiat. grām conferat ⁊ p̄mia tribuat vt in vobis manes
 det ⁊ cum spiritu tuo. id est dominus sit in te qui spiritum tuum immo
 uat qui sit in visceribus tuis. quia non exaudiatur p̄ces illius q̄ nō sp̄
 ritum sc̄tū rectū h̄z q̄si chorus ⁊ populus dicat. tu nobis hoc optas dicē
 do dominus vobiscum. ideo nos dicimus ⁊ cum spiritu tuo. sic domin⁹
 vt valeas nobis hoc impetrare. vel potest dici. q̄ p̄ hoc quod dicit chorus
 ⁊ cum spiritu tuo datur intelligi q̄ sacerdos deb̄ esse totus spiritalis.

Summula

vt sit sensus cū spū tuo. i. dñs q̄ est in ore tuo sit et̄ in corde tuo in mēte tua. ¶ Deinde sacerdos d̄t Orem⁹ in signū q̄ ch̄s in orto tristis et̄ mesrens pat̄r̄q̄ rogāsyt auferret a se calicē passionis amarissime quē bibit̄ tur⁹ erat dixit discipulis suis. orate ne intret̄ in tentatōem. vt h̄r̄ Matth̄. xxvj. capitulo.

¶ Tē q̄r̄. q̄re collecta sequit̄ kyrieleyson et̄ gl̄ia in excelsis cū legit̄ missa. Dñm. q̄ rō ordinis illi⁹ ē ista. qm̄ nūq̄ fieri pōt̄ recta aut̄ v̄a petitio ad dñm deū. nisi mens p̄c̄t̄ fuerit hūiliata et̄ p̄sus ab om̄i supbia at̄ zvana cogitatōe alienata qm̄ hūiliatū cor de⁹ nō sp̄nit. s̄ exaudit. iuxta illd. ps̄. Cor̄ p̄tritū et̄ hūiliatū de⁹ nō despicias. S̄ hm̄ōi hūiliatio f̄cat̄ cū canit̄. aut̄ legit̄ kyrieleyson. qd̄ interpret̄. dñe misere. ¶ Sc̄do d̄z fieri qd̄ eleuatio mentis p̄tens̄ in deū. vt rota ei⁹ cogitatio in deū flectat̄ qd̄ f̄cat̄ cū legit̄ aut̄ canitur: gloria in excelsis. quod est laus angelorum per quam laudem mens hominis eleuatur et̄ in deum totaliter tendit et̄ tunc sequi tur petitio que fit in collecta.

est s̄ aliq̄ s̄ in diuinis .i. p̄nōiat .i. postea
Si collecta patrem pronunciat vt tamen infra
.i. memoria .i. filij s̄ collecte .i. p̄cludas. s̄ dñm n̄m̄ ih̄m. r̄c̄.

¶ Mentio fit prolis in fine legas per eundem
.i. memoria. .i. filij s̄ n̄m̄ ih̄m. r̄c̄. i. p̄clude

¶ Mentio si nulla sit prolis per dominum dic
.i. p̄ponit̄ s̄ colla .i. filij .i. sine mētoe sc̄tā de p̄re

Si precedit in hac nomen nati sine patre
s̄ et̄ regnas. r̄c̄. .i. finit̄ s̄ colla

Qui cum patre deo viuus concluditur ista
s̄ sp̄s sc̄i de⁹. i. p̄cludas .i. si mētio fit de sp̄s sc̄tō

Eiusdem dicas si spiritus intus habetur

¶ In hac pte raymund⁹ determinat de collectis bicendis. etiā in alijs festiuitatib⁹. et̄ diuidit̄ in duas ptes. In p̄ma definit̄ d̄ fine collectay in sc̄da definit̄ de p̄ncipijs collectarum. Sc̄da: ibi. Omnibus orem⁹ q̄ntum ad p̄mā ptem ex littera eliciuntur quattuor regule. Quarum p̄ma talis est. si aliqua collecta dirigitur ad p̄m̄ et̄ in ea fit mentio de per sona filij. tunc debet̄ p̄cludi p̄ illud relat̄m p̄ eundem dicendo p̄ eundem dñm n̄m̄ ih̄m ch̄m. r̄c̄. ¶ Sc̄da regula si in aliq̄ collecta fit mētio de solo p̄re non de filio. tunc in fine illi⁹ collecte d̄z legi p̄ dñm n̄m̄. vt p̄z in omnib⁹ collectis dñicalib⁹ et̄ ferialib⁹ sicut in parte dñe. parte p̄ctis. r̄c̄ ¶ Tercia regula ē. si in aliq̄ collecta mentio fit de solo filio: non de p̄re. tunc talis collecta debet̄ sic concludi. qui cum p̄re deo viuus regnas. vt pat̄z. ibi Deus qui crucem sanctam̄ ascendisti. ibi solum fit mentio de filio. quia filius ascendit crucem. ergo debet̄ sic p̄cludi sicut dicit̄ regula. ¶ Quarta regula. quādo cumq̄ fit mentio d̄ spiritus sancto. tūc in fine illi⁹ collecte

Raymundi

debet poni illud relatiuū eiusdē. vt pz in hac collecta. be² qui corba fideli
um: ibi nunq̄ fit mētio de spūscō. ḡ debet sic cludi. p̄ dñz n̄m ih̄m ch̄i
stum filium tuum. q̄ tecuzvinit regnat in ynitate eiusdem spiritus sc̄
cti. r̄c.

¶ Notābū. q̄ltra illas regulas in lrā positas ponunt alie regule q̄ p̄
ma est ista. quādo in p̄ncipio collecte fit mentio de p̄fe. r̄ in fine de filio.
r̄ de spiritus sc̄to. tunc talis collecta debet concludi per eundem quo ad
filium r̄ debet addi eiusdem quo ad spiritum sc̄tū vt sic. p̄ eundem dñm
nostrum iesum christum filium tuum. sic q̄ in fine addatur eiusdē sp̄i
ritus sc̄cti. r̄c. vt patet: ibi. omnipotens sempiternus deus.

¶ Secda regula est. q̄ncunq̄ in aliq̄ collecta fit mentio de filio r̄ de spūsc̄o.
tunc talis collecta debz concludi p̄ eundem quo ad filium r̄ dz addi
eiusdem quo ad spiritum sc̄tū. vñ⁹. Per dominum dicat cum p̄ ps̄byē
orat. Cum christum memorat per eundem dicere debes. Silio si loquor
ris qui vuis dicere debes. Qui tecum si sit collecta finis in illo. Si sp̄i
tus almus eiusdem dicere debes.

¶ Alia regula. in quacunq̄ collecta ponit illa dicitio: x̄bū redēptor v̄ vni
genit⁹. tūc sp̄ illis collecta dz cludi eundē. r̄ rō illi⁹ est ista. qz illa mentōez
faciunt de filio.

¶ Itē notābū. q̄ oēs collecte simul cludunt p̄ illā clausulā. p̄ dñz n̄m
Et rō ē. qz et̄ orō nrā dz fieri in noie filij ad p̄rem vñ in Euāgelio Joānis
decimosexto d̄t dñs. Si q̄ petieris. p̄rem in noie meo dabit vobis.

¶ Itē notābū collecta p̄pe d̄r eoyocabulo. qz antiquit⁹ q̄n rhōmāi volu
erunt trāsire cū reliquijs. tunc ip̄s venientib⁹ sup̄ pplm̄ collectum talis
collecta dicebatur sicut verba orōnum dicebatur que verba postmoduz
dicta collecte a populo appellabatur vel aliter de collecta. quia ip̄e sacer
dos collegit omnes orationes christifidelium r̄ petiuit p̄ omnibus chri
stifidelibus in fide catholica existentibus sic rōne illius petitionis in cō
clusionē d̄r collecta.

¶ Itē ex quo hic fit mētio d̄ collecte dicēdis in missa. tūc necessariū ē vt
sciat numerus collectarū in diuino officio dicendaz r̄ aliquis ex ignoran
tia h̄mōi numeri in errorem incidat qui sumope in tā summo diuino qz
officio p̄cauend⁹ est.

¶ Pro quo sciēdū. q̄ numer⁹ collectarum in diuino officio misse bican
darum semper debet esse impar sic q̄ nunq̄ dicatur due collecte quat
tuor vel sex: sed vna vel tres vel quinqz vel septē vna sp̄ ynitate ecclē r̄ tres
p̄pter reuerentiā trinitatis. Sed quinqz p̄pter quinqz vulnera iesu ch̄ri.
r̄ septem p̄pter septem petitiones quas christus docuit r̄ illum numerū
nullus excedere debet ne astātes attediatur. Sed tamen bt̄us gregori⁹
facit exceptionem dicens. si in summo festo occurrit aliquod festuz. tūc
possunt legi due collecte sub vna conclusione sicut in die stephani p̄tho
martyris vbi prima collecta legitur de sancto. secunda d̄ natiuitate xp̄i.
similiter in die innocentium leguntur quattuor collecte. prima de inno
centibus. secunda de natiuitate christi. tertia de sc̄o Joāne. quarto d̄ sc̄o
Stephāo.

Summula

¶ Item notādū. sacerdos dicens aliquā collectā discoopto capite bice re debet. Et similiter p̄sul siue Ep̄s in silā deponere debet & debet tenere vultū vsus oriētē & stās eleuatis māibus. Dicitur p̄mo. q̄ d̄z stare discoopto capite in signum illius. q̄ mundus debet esse ab om̄i pctōr debz habere vā intentōem ad ip̄m deum & speāliter p̄pter illd̄ q̄ inter deū & sacerdotē nullū debet esse mediū. sed d̄nt eē vniti in celebratōe tāti diuini officij. ido in signum hui⁹ vnionis discooptus esse d̄z. **¶** Item d̄z: retinere vultū vsus orientem in signū ortus ip̄ius filij dei. q̄ p̄ in diuinis non iudicat quenq̄. sed omne iuditiū debet filio suo. ideo ad reuerentiaꝝ sui ortus & natiuitatis. tunc omnes ofones in diuino officio misse sunt versus orientem **¶** Item debet stare extensis māibus. quia sicut quādo moyses orabat p̄tra aduersarios suos. Exodi. vij. tunc duo tenuerunt ei brachia. & sic adhuc in rhomana ecclia cum dominus Apostolicus celebrat. tunc duo sustinent et manus in signum hui⁹ q̄ ch̄s filius dei p̄debat in cruce extēsis māibus.

¶ Item notādū. q̄ in fine cuiuslibet collecte dicit̄ p̄ om̄ia secula seculorum quod multis mōis exponit̄. vno mō consecutiuē vt p̄ om̄ia secula seculorū. i. p̄ oēs generationes nunc & in futuro. quia filius dei semper regnat cum p̄e suo in qualibet generatiōe. Alio mō sic exponitur p̄ om̄ia secula seculorum. q̄ fiat ibi anthonomasia. i. excellentia vt dicim⁹ cāstica cāricoꝝ. secula seculorū. Tercio mō sic exponitur p̄ oia. x̄c. i. sic filius regnat ab eterno cum p̄e. sic adhuc regnat p̄ om̄ia secula seculorū. id est in eternū & vltra. Et tunc chorus r̄ndet Amen. & hoc modo exponit̄ d̄z p̄. vno mō p̄t respicit ip̄am ōoem & tūc est sensus. sicut vos optat̄ in ōone perēdo sic etiā opto q̄ fiat. Alio mō exponit̄. p̄t respicit cōclusionē ōois. & tunc est signū p̄firmatiōis vt amen. i. v̄m est qd̄ tu dicit̄. videlicet. q̄ filius in eternū regnat cū p̄e. **¶** Sed diceres q̄re hoc additur in collectis. R̄ndetur. q̄ hoc additur. p̄pter aliquos viles hereticos q̄ dicunt q̄ lucifer qui detentus ē in p̄fundo inferni adhuc sit regnatus. & q̄ leuari debeat ab astra & regnare in secula seculorū. mō. p̄p̄ illā heresim destruedā additur illa clauis collectis in quib⁹ cōcludit̄. q̄ ch̄s cū p̄e sit regnatus in secula seculorū. **¶** Ultimo ē notādū de casibus. Prim⁹ casus est iste. si sacerdos infra canonē. p̄p̄ aliquā magnā debilitateꝝ corpis recederet d̄ al rari vtz alter sacerdos p̄t p̄ ip̄o missam p̄ficere. R̄nd. q̄ si dubiū est an talis hostia sit p̄secrata a tali sacerdote an non. & si in cāu esset p̄secrata. tunc ip̄a debet rehuari in loco p̄secrato. sic q̄ tunc alter sacerdos p̄t incipere de nouo missam p̄ficere alterā hostiā cum p̄ma p̄pter dubium remouendum & ratio est. q̄ vnū sac̄m debet confici ab vno sacerdote vt ministro. & sic tunc eodem mō dicendum est de sanguine christi. **¶** Sc̄ds casus est. iste. si sacerdos p̄ficeret corpus christi. isti & si enim inuaderet magna infirmitas. ita q̄ moreret̄ circa altare. tunc dubiū eēt vtz alter sacerdos possz accedere plendo p̄e misse. Ad hoc r̄ndent antiqui q̄ non est necesse in tali cāu missā a p̄ncipio inchoari. Si aut̄ aliquis sine necessitate absq̄ periculo mortis non p̄ficeret missam inceptam. tunc talis peccat mortalit̄er & deberet excommunicari. Alij respondent ad casum & melius. q̄ si sacerdos moreretur post p̄secratōem. tunc talis hostia debet p̄seruari. & loco

Sacerdos tunc alter sacerdos potest accedere et incipere missam de nouo.
 Ex quo sequitur. qd si sacerdos ante eleuationem hostie interficeretur. tunc talis ho-
 stia deberet resuari in loco sacerdotis non deberet alter accedere ad perfici-
 dum istam missam. ¶ Tertius casus: si animal brutum tangeret hostiam
 sacerdotis comederet ipsam: vtrum talis animal comederet verum corpus
 christi. R. s. m. b. m. Innocentium qd non. quia scito mus vel aliqd animal
 brutum comederet. tunc amplius definit esse corpus christi vbi nota.
 qd quicumq; non bene custodiret sacrum. talis debet penitere quadragin-
 ta diebus. Sed quando tale sacrum perdidit. tunc debet penitere ultra: vt
 habetur extra in decretis. ¶ Quartus casus. si sacerdos leuaret corpus
 christi et veniret columba vel alia auis et reciperet corpus christi de manibus
 sacerdotis. vtrum talis auis esset excommunicanda. et videtur qd sic.
 quia omne committens sacrilegium est excommunicandum. Sed illa
 la auis est huiusmodi. ergo. et. Ad hoc respondetur. qd illa auis non fit ex-
 communicanda. et non est ista. qd sola animalia rationabilia sunt excommuni-
 canda. sed hic auis non est huiusmodi. igitur. et. ¶ Quintus casus est iste.
 vtrum aliquis impedimenta que possunt impedire sacerdotem ne
 corpus christi digne conficeret. Respondetur qd duplex est impedimentum.
 nam primum impedimentum oritur ex pena secundum autem ex culpa: modo pe-
 na est duplex. scilicet canonica. et naturalis. nam pena canonica dicitur excom-
 municatio ecclesie. prohibitorum officii expensio. sed pena naturalis illa fundatur
 super defectum naturalibus istius corporis sicut est carentia brachij et cecitas visus:
 Sed culpa etiam est duplex. nam quedam est culpa mortalis quedam venia-
 lis. non solum hoc respondetur ad casum predictum qd culpa mortalis impedit sa-
 cerdotem qd non potest digne celebrare. Nam si celebraret in culpa morta-
 li. tunc ipse duplicaret peccatum mortale. nam vnum peccatum mortale permit-
 teret in sumendo aliquid committeret in perficiendo. ¶ Sed culpa venialis
 non impedit sed de primo impedimento dicitur est plus in casibus quo ad pri-
 mam partem. Sed scda eius pars nota est de se. ¶ Sextus casus. vtrum vicarius
 vel mutilatus in vna manu potest celebrare. Respondetur. qd si talis mutilatio
 sit notabilis. tunc non potest celebrare. nisi papa secum dispensauerit. si autem
 illa mutilatio non est notabilis sic qd potest stare sine scandalo populi. tunc potest
 celebrare missam. Et specialiter si illa mutilatio esset in pollice. tunc ille
 non debet celebrare et illud habet plene extra de corpore vicariati ca. glorificato
 vbi legitur de quodam abbate qui fuit priuatus officio suo propter defectum
 manus. ¶ Septimus casus vtrum mutilatio digitorum impediatur cele-
 brationem. Respondetur. qd sicut extra de corpore vicariati ca. glorificato
 ibidem dicitur. qd si aliquis caret pollice vel indice. qd non posset celebrare. qd
 non posset fieri sine scandalo populi. sed carentia aliorum digitorum siue mu-
 tilatio non obstat.
 ¶ Septimus casus. vtrum carens testiculis siue virilibus per abscisionem
 potest celebrare missam. Respondetur. qd aliquis caret virilibus duplici-
 ter. vno modo propter medicinam. videlicet vt posset euadere lepra vel ali-
 am infirmitatem. ita qd testiculi sunt abscisi gratia necessitatis. tunc po-
 test celebrare missam. Alio modo aliquis caret virilibus sine necessitate
 ita qd priuatus est eis propter euitare fornicationem siue accipere meretricios. tunc

In ista pte mgr determinat d pncipijs collectay & diuidit lra in duas ptes. Na pmo facit qd dcm e. in scda pte determinat d collecti cob dicendis in cob festiuitatibus. Scda ps ibi. p dnm pma. r. Et legat lra filvolens nos inhilare fm q dr in decretis in iure q null exorcista dz dicere in pncipio collecte orem? nec in fine debet dicere dominu nostrum: sed in fine collecte debet dicere per eum qui venturus est iudicare viuos & mortuos & seculum per ignem. Deinde magister sbit de collectis dicendis in comunitibus festiuitatibus dicens. quando psbyter in comunitibus festiuitatibus finit pma collecta ad qua sibi responsum est ame. Si tuc quat tuor vel duas vult legere collectas hoc dz fieri sb vna conclusione: Et nunqz debet fieri in summis festis. quia ibi tatum vna collecta debet dici vt supra dictum est. **L**irca litteram notandum. Ordines sunt duplices. nam quidam vocantur ordines minores: reliqui vocantur ordines maiores. **O**rdines minores sunt quattuor quorum pmo vocat hostiarius & ille h; nomen suum ab hostio siue a ianua. Et officium illoruz qfest. debent hostium sancte matris ecclesie custodire ne heretici excommunicati & iudei per illam ian. am intrant. Et hunc ordinem chris instituit quando eiecit ementes & vendentes de templo. **S**ecundus ordo minor vocatur lectionatus habens nome a lectione. Et officiu illoz est q debent legere lectiones & prophetias illum ordinem chris instituit quando ipis sanctis prophetis per spiritum sanctum sapientiam inspirauit. **M**ercius ordo minor dicitur exorcistatus. Exorcisto grece idem est q depellere v; piurare latinez illorum officium est q debet depellere siue piurare demones ab obsessis & illum ordinem instituit chris quado plures demones expulit ab obsessis. & sic tuc aliqui frequenter dicunt q iste ordo no distinguitur extra ordinem acolitatus q intantum valet sicut ceroferarius dz quasi portans ceram vel candelam. & hunc ordinem instituit chris cum dixit. ego sum lux mundi. **J**oannis. ix. **E**t dicuntur isti quattuor ordines minores. quia non legant aliquem habentem eos. quia ille qui eos habz adhuc potest piurare siue se in matrimonium transferre. **S**ed ordines maiores etiam sunt quattuor quoz pmo vocatur sbaconus & hunc chris instituit qn precinxit se linteo. officium illorum est legere Epistolas Joannis. xj. **S**ecundus ordo maior dz dyaconatus & officium illorum est q legere dnt Euagelia. Et huc ordinem dominus instituit qn auctoritatem Apostolis in poicando donauit. **M**arci. vj. **M**ercius vocatur psbyteratus. Et officiu illoz est. q possunt consecrare corpus domini. Et hunc instituit cum panē & vinu benedixit & suis discipulis ad manducadu porrexit. **M**atth. xxvj. **Q**uartus vocatur Episcopatus. & hunc chris instituit qn se pro redemptione humani generis offerrebat in ara. r. **M**arci. ij. Et officiu illoz est offerre chrisum. Sz diceret quis. vtrum ne ordo episcopatus sit distinctus ab alijs ordinibus maioribus. Respondetur q non. qz habet consecrare corpus dñi & offerre sicut simplex sacerdos sz bn dignitas q sibi e sup addita. illa e distincta lz no spalis ordo. Et dicunt maiores ptao qz n pnt retrocedere. ita q aliqs habens vnu ex ipis non pxiari. Et inter omnes illos exorcistis solum o inhilbet. q non dnt dicere oremus in principio col

Summula.

lectay. sic q̄ p̄ exorcistas int̄elligim⁹ q̄tuor ordines minores.
¶ **U**ltimo notādū de casibus. Primus est iste. vtrum sacerdos faciens
pollutōem nocturnalem die sequente possit celebrare missam. Ad h̄ r̄s̄
datur cum distinctione nam illa pollutio quandoq̄ puenit ex sup̄abun
dātia materie non potētis retineri in vasis feminalibus p̄pter debilitatē
v̄tutis retentiuē. Et quando talis pollutio sic causatur. tunc nō p̄
hibet celebratōem missę. ¶ **A**lio modo puenit talis pollutio ex crapula
et ex sup̄flua commestione et illa causat peccatum mortale. p̄hibet cele
bratōem missę nisi solemnitates ex necessitate occurrerent. ¶ **T**ercio p̄
uenit talis pollutio ex p̄cedēti cogitatōe illa pollutio tātum peccatū
tūm p̄cedens cogitatio p̄meruit. nam si p̄cedens cogitatio fuit peccatū
venialis. tunc talis pollutio etiam erit veniale peccatum. et tunc illa pol
lutio non prohibet celebratōem missę. si aut̄ p̄cedens cogitatio fuit pec
catum mortale. tunc talis pollutio etiam erit peccatū mortale. Et tūc
illa pollutio prohibet celebrationem missę. ¶ **S**ecundus casus. vtrum
quilibet sacerdos curatus peccat denegando corpus christi deuote petē
ti. Vel sic. vtrum sacerdos peccat denegando corpus christi deuote pe
nitenti. Ad hoc respondetur q̄ sic. Et ratio illius est talis. nam qui retinē
rem alterius sine voluntate eius. ille dicitur esse fur et peccat. Sed petens
corpus christi. ille petit rem suam prop̄iam. ergo talis sacerdos sic dene
gando corpus christi fur reputatur. ¶ **M**inor probatur. quia qui deuote
re petit corpus christi. ille petit salutem pp̄iam. ergo si sacerdos sibi dene
gauerit. tunc grāde committit peccatum. ¶ **S**ed si deuotus penitēs sin
gulis diebus peteret corpus christi vtrum eēt sibi p̄bēdum vel non. R̄s̄
datur q̄ licite potest ei abnegare. quia dicit beatus Augustinus. q̄ singu
lis diebus sumere corpus christi non laudo nec vituperō. s̄ quilibet chri
stianus existens deuotus et sine peccatis mortalibus singulis diebus do
minicus potest sumere corpus christi. ¶ **T**ercius casus est iste. vtrum cor
pus dominicū possit denegare petenti existenti in peccato mortali. Ibi
respondetur cum distinctōe. nā si hoc peccatum mortale sit publicū. tūc
p̄t illi denegare corpus dominicum alias non. Et hoc p̄ sic. quia christ⁹
in cena dedit corpus suum iude Mathei. xxvj. quem iudaz in mediata
diabolus intrauit sic etiam esset de alio homine qui illud venerabile cor
pus sumeret in peccatis mortalibus. Si autem tale peccatū est occultum
tunc non debet illi denegare corpus christi ratio est. quia sancta mater
ecclesia non iudicat de occultis. sed tantum de māifestis. Alij sic respon
dent pariformit̄ ad cām. vel talis est in peccato mortali occulte v̄l māi
feste. si māifeste. tunc debet sibi denegare corp⁹ d̄nicum. quia alias sacerz
irreuerentiam tali sacramento. Si aut̄ fuerit occulte in tali peccato mor
tali. tunc nō debet illi denegare. ¶ **Q**uartus casus est iste. sacerdos vidēs
ysurarium in multitudine populi accedere ad altare timens scādālū in
populo abnegādo sibi corp⁹ christi recipiens duas hostias nō p̄ferat̄ in
dās inter illas vñū grossū huic ysurario. ip̄e em̄ recedēs ab altari perci
piens grossū in ore incipiens penitere et flere propter peccata sua p̄
tans corpus christi esse transmutatum in grossū propter sua peccata.
sic incipiat se conuertēre ad christum omnia sua bona distribues paup̄

bus faciendo emendā. tūc querit̃ vtrū ſacerdos ille ſit de gradū vel ab
 officio deponend⁹. & videt̃ q̃ non. q̃ p̃uertēdo peccatorē maximū gaudiū
 do & angelis p̃parat̃. ḡ ille ſacerdos potius eſt colendus q̃ deponend⁹ ab
 officioꝝ ex cōmunicadus. R̃ñr. q̃ talis ſacerdos eſt ſuspendend⁹ ab officio
 ſuo. q̃ hoſtias non p̃ſecratas tradidit cōicanti id olatriam cōmittēdo. nā
 hoies aſtantes adorauerunt iſtas hoſtias tanq̃ p̃ſecratas. ḡ talis ſac̃dos
 maxime peccauit. & ḡ ip̃e tenetur p̃ſiteri. p̃nia aut̃ cōpleta c̃ps ſuus miſe
 ricorditer p̃t ſecum & pulchre diſpensare. ¶ Quintus caſus eſt iſte. vtrū
 ſacerdos non ieiun⁹ in aliquib⁹ caſibus poſſit celebrare. R̃ñr. q̃ ſic. Et ſ̃
 tres caſus in numero. quoz̃ p̃mus eſt iſte. Si ſacerdos lauaret os: ſiue ſa
 ciē ſuam & eoneſcienē deglutiret tres guttas vel q̃tuor. tunc poſt h̃ cele
 brare poſſit. ſed ſcienter facere non d̃z. Sc̃ds eſt. q̃n ſacerdos guſtat vinum.
 & ſi immediate ſpuere adhuc poſſit celebrare. ¶ Tertius. ſi ſacerdos caret
 hoſtijs & poſt prandū deberet ire ag infirmos ſiue ad aliquē agonizatez.
 tunc poſſet celebrare & eſt p̃ſecrare. Et rō hui⁹ eſt iſta. q̃ l̃z talis ſacerdos de
 bilē ad t̃m diuini officij exēq̃ndū & indispoſit⁹. t̃n vtiq̃ meli⁹ eſt infringē
 re ſtatutum inferior⁹ q̃ ſuperioris. nā p̃ceptū ē celebrare ieiuno ſtomacho.
 & hoc inſtitutū eſt a ſec̃d ap̃lica. Sed p̃ceptum ſuperior⁹ eſt p̃bere inſirmis
 ſalutēz anthiodotū. i. remediū q̃d eſt ṽm corp⁹ ch̃ri.

¶ Sext⁹ caſus. vtrum ſacerdos incidens paraleſim in māib⁹ ṽl aliā gra
 uem infirmitatē: ſic q̃ hoſtia non poſſet eleuare an h̃mōi ſibi eēt peccatū
 R̃ñd̃et q̃ non. q̃ eleuatio hoſtie p̃ſecrate non ē d̃ eēntia illi⁹ ſacramenti.
 Sed ſi quis temerarie omitteret. ille mortaliter peccaret. q̃ infringeret
 formā ſc̃te mat̃r̃ ecclie a ſede romana inſtitutā. Sed diceret. quō ḡ ſacer
 dos q̃ incidit in paraleſim in māib⁹: ita q̃ non p̃t eleuare hoſtiā p̃ſecratā
 d̃z ſe habere. an d̃z ſumere corp⁹ ch̃riſti cum t̃m man⁹ non poſſet mouere.
 R̃ñd̃etur breuiter. q̃ d̃z ſumere cum lingua. ¶ Septim⁹ caſus eſt iſte vtrū
 ſacerdos veniens ad medietatē miſſe. ṽl ſq̃ ad canonē. & ſi tūc miniſter
 p̃teru⁹ ab eo recederet. an tunc ṽlteri⁹ poſſit miſſam celebrare. R̃ñr: q̃ ſic
 vici⁹. q̃ licite & cōuenienter poſſet celebrare. q̃ maior eſt ṽtilitas p̃ficiendī
 miſſam q̃m reſpiciendo miniſtrum q̃ recellit. Et ſi mō eſt d̃m ſi fuerit
 incendium alicui⁹ edificij ſb tali cōditione ſiſte miniſter recederet ab eo:
 ip̃e ṽlteri⁹ poteſt celebrare miſſam. ¶ Octau⁹ caſus. vtrum ſacerdos tene
 tur ſingulis dieb⁹ celebrare miſſam. R̃ñd̃etur ſb tali diſtinctōe. q̃ ſi ſacer
 dotes ſint p̃ducti. p̃p̃mio ad celebradū miſſam. tunc d̃nt cotidie celebra
 re. nā ſacerdotes neminē debēt defraudare. Si aut̃ ſacerdos eſt curatus
 tunc d̃z q̃ ſp̃ d̃z celebrare. niſi obſtarz notabile impedimentū. nā in ſacra
 ſcriptura d̃m̃is viuens de altari. debet ſuari altari. ſz talis ſac̃dos viuūt
 de altari tollēs p̃ſimonij ch̃ri & laute viuēs de altari. ḡ eſt debet ſuare al
 tariq̃ miſſam cotidie celebrare. vt p̃z extra de celebratōe. ¶ Non⁹ caſus
 eſt iſte. ſi ſacerdos intēderet p̃ſecrare ſex hoſtias. & eo neſcienē poſtea in
 ueniret ſeptē vel octo. tūc q̃rit̃. vtrū oēs illas hoſtias p̃ſecrauit vel t̃m ſex.
 R̃ñd̃etur ſm̃ aliq̃s doctores. q̃ q̃libet ſacerdotum p̃ eccl̃iaſtica doctrina
 d̃z ſuare. q̃ in p̃ſecratōe hoſtiarū nunq̃ d̃z ſe limitare ad aliquē certū nu
 merū. p̃pter tale dubiū remouēdum. ſed ſua intentio d̃z eē illa. q̃ oēs ho
 ſtias ibi poſitas vult conſecrare. Alij dicunt. q̃ tales hoſtie debent ſumi

Summula

Subito se sic bdo. si nō es corp⁹ chri. te vt panē māduco. Si vō es corp⁹ chri. mihi pficias in vitā eternā.

¶ tu sacerdos ppas ^{s^c} clari⁹ s^c calici
Quando paras calicem tunc vinū purius illi
.i. puā guttā d aq̄ .i. nō fetida

Infundas et aque modicum q̄ et illa recens sit
.i. pura .i. hostia psecrāda s^c incēlo .i. celebras

Munda sit oblata. nunq̄ sine lumine cantes
.i. oblata psecrāda sacerdotes s^c hostiā

Hostia sit modica sic p̄sbyteri faciant hanc
.i. mūda expositio hui⁹ s^c clari⁹ p̄z in punctis

Landida triticea tenuis non magna rotunda
fuga ire s^c psecrāda

Expers fermenti. non falsa. sit hostia ch̄risti

Spernitur oblata duplex vel terza leuata

Fracta vel inflata vel discolor aut maculata

¶ P̄m⁹ autor determinauit de missis et istis que p̄tinēt ad missā q̄ ad nūe rū collectay. Nōc iā determinat de istis que p̄tinēt ad p̄secratōem corpis et s̄guinis ch̄ri. Et ponit q̄ttuor regulas. q̄ p̄ma talis est. Q̄n tu paras seu disponis calicem ad p̄ficiēdū s̄guinē ch̄ri. tunc pus infundas clari⁹ vinū qd poteris repire et tūc supaddes modicū de aq̄ que recēs ē et mūda:

¶ S̄cda regula est. q̄ oblata dz eē munda et figurata q̄ dz p̄secrari. q̄ sacer dos volens celebrare missā. debet eligere oblatā purā et mūda non fractā

¶ Et t̄tis oblata debet eēt de tritico. et nō de siligine. nec d̄ alio frumēto.

¶ Tercia regula est talis. q̄ ip̄e p̄sbyter dz facere et pinere oblatā.

¶ Quarta regula. q̄ ip̄e sacerdos nunq̄ debet celebrare diuinū officiū

missē sine lumine.

¶ Notādū circa lrām q̄ lrā d̄t (Q̄n pas calicē) vñ hoc nomē calix h̄z plura significata vt p̄z in equiuocis. om̄ssis quo ad p̄ns oib⁹ alijs signifi catis hoc nome calix sumit̄ hic dupl̄r. vno^o capit̄ p̄ passione ch̄ri. vno^o in passione h̄r. Matth. xxvi. P̄r si fieri p̄t trāseat a me calix. r̄c. T̄cē alibi in sacra scriptura. Potestis bibere calicē quē ego bibitur⁹ sum. ibi b̄t passio nem. Alio^o calix accipitur p̄ isto vase in quo p̄ficatur corp⁹ et sanguis ch̄ri et sic capitur hic.

¶ S̄cdo notādū. q̄ tal⁹ calix h̄z determinatōez romāe ecclie dz i se h̄re ma teriā q̄ ē auz et argētū. et n̄ dz in se h̄re materiā lignēā. i. q̄ tal⁹ n̄ dz eē sctūs d̄ ligno. et hoc p̄p̄e porositatē ligni. q̄ als s̄guis ch̄ri per poros trāsfret. q̄ materia lignea est porosa et aerea. q̄ calix non dz eē lignē⁹. ne s̄guis ch̄risti s̄intrās illos poros lateat ibi et putrescat vt fuit tpe bonifacij. Nec etiā calix debet esse de vitris p̄pter eius fragilitatem vt fuit tempore Scue rini. Et iā calix non debet esse lapidē⁹ p̄pter grossiciē et ineptiudinē illi⁹ materie. Nec et dz eē de plūboyl⁹ d̄ auricalcoyl⁹ d̄ cupro p̄pter putrescā

Magnumundi

et deez illoꝝ metalloꝝ. qꝛ illa metalla st. fetidaꝝ mali oborꝝ. ꝑꝛ eis n̄ bz fie
ri calix. ne sacerdos puocet̄ ad vomitū. sz bz eē d̄ argētoꝝ auro. vt vbanꝝ
instituit. vii. Ligna bonifati. vitꝝ seuerin. hēbat. Post hoc vbanꝝ argē
tea vasa tenebat. Sed si paupꝝ ecclie intm̄ in aliq̄ regione dilataretur
ita qꝛ nec h̄ret auxꝝ nec argētum: tunc ex dispensatōe ipiꝝ pape calix p̄t fie
ri de stāno vel auricalco. Sed in multis regionibꝝ calices st. de cupro. qd̄
licet bñ. sed tñ adhuc requirit̄ qꝛ sint deaurati.

Tercio notādū. qꝛ in ꝑsecratōe sanguis mixtio fit vini cuꝝ aq̄. d̄ h̄ p̄nt
assignari q̄tuoꝝ cāc. Quax̄ p̄ma ē. qꝛ ch̄s h̄ instituit in cena qñ institus
ebat corpꝝ sanguinē. q̄ vt ipm̄ imitamur. tūc vinū cōmiscet̄ aq̄ in ꝑseca
tōe sanguinis ch̄i. **Secda** cā qꝛ h̄ fit. ꝑꝑt̄ yniōnē ch̄i tātatis cū ch̄o. vel
ꝑꝑt̄ h̄ qꝛ p̄ istā ꝑmixtōem h̄cat̄ ynio ch̄i cū ecclia: Itā tūc p̄ vinū intelli
git̄ corpꝝ ch̄i. p̄ aquā āt̄ q̄ addit̄ intelligit̄ ecclia. i. ch̄i tātatis. **Tercia** cā est
ista qꝛ h̄ fit. ꝑꝑt̄ memoriā corpis ch̄i qñ d̄v̄erabili suo corpꝝ p̄ salute hūa
ni gn̄is emanauit sanguis aq̄. **Quarta** ē ista. qꝛ ibi deligit̄ ynio deitas
tis cū hūanitate q̄ st. ꝑmixta in deo. Nā ꝑvinū intelligit̄ deitas. p̄ aquā
āt̄ hūanitas q̄ve st. ibi qꝛ sicut vinū in sua natura ē vigorosiꝝ et fortiꝝ aq̄ ita
et deitas ē fortior hūanitate.

Quarto notādū. qꝛ plus d̄vino admiscet̄ q̄ d̄ aq̄. qd̄ fit triplici de cā.
Prima. qꝛ p̄ modicum aq̄ intelligit̄ hūanitas. sed ꝑvinū intelligit̄ deitas
mō deitas ē multū maior hūanitate vigorosior: dignior: q̄ et multū ad
dit̄ de vinoꝝ modicū de aq̄. **Secda** cā: ꝑvinū intelligit̄ sāguis ch̄i: p̄ aquā
intelligit̄ ꝑꝑt̄s dei suę ecclia. mō modicū aq̄ d̄z infundit̄ multū vim ꝑ eo
ꝑvinū trāsmutat̄ aquā in se. Sic et deitas ꝑuertit̄ ad se hūanitateꝝ n̄ ecō
uerso. **Tō** multū d̄vinoꝝ modicū d̄ aq̄ infundit̄. **Tercia** cā. qꝛ si multū
infunderet̄ de aq̄z modicū de vino. tūc s̄bstātia vini mutaret̄ in subām aq̄
Et tūc non fieret sāguis ch̄i s̄m̄ institutōem ch̄i. **Vñ** d̄t̄ Innocentiꝝ
vinū in q̄ntū vigorosiꝝ et fortiꝝ. intāto et meliꝝ ē ad ꝑficiēdū sāguinē ch̄i
et etiā eius venerabile corpꝝ. **Nec** dubitādū ē. qñ infirm̄ corpꝝ et verus
sāguis dñi n̄i ihu ch̄i. ita qꝛ ibi panis trāsmutat̄ in corpꝝ ch̄i. et vinū i sā
guinem ch̄i. qꝛ si quis dubitaret eēt reꝝ corpis sāguinis dñi: eēt dānādꝝ
vñ d̄t̄ qd̄a s̄btilis metrista. **Constat** in altari ꝑ carnem de ꝑc̄e creari. **U**
la caro deꝝ ē qui dubitat reꝝ est.

Quinto notādū. auctoꝝ d̄t̄ in lrā. qꝛ vinū debet eē claxꝝ et puz. **O**ubitat̄
circa hoc: vtꝝ cū agresta aliquis possēt celebrare vl̄ de succo ꝑsso d̄ botris
R̄r. qꝛ non. qꝛ agresta siue succꝝ non h̄z purā subām vini. **E**t ꝑsecratō sā
guinis ch̄i d̄z fieri ꝑvinꝝ et puz vinū q̄re seq̄t̄ qꝛ non p̄t fieri in succo nec i
agresta. **I**stē materia sanguinis d̄z eē v̄m vinū et puz et eius d̄e sp̄ei. sed agre
sta nō ē v̄a sp̄es vitis. igit̄. r̄c. **D**iceret quis. q̄o ḡ agresta et vinū dñit̄: d̄e
ficut cōpletum et incōpletū. vel dñit̄ sicut magis et minꝝ. sed talia diuersi
ficat̄ sp̄em. ḡ ꝑficiens cū his sp̄ibus ḡuissime peccat. **O**ubitaret quis
qd̄ d̄t̄ d̄ festo ieti sexti cū ibi celebrat̄ sāguis ch̄i cum succo ꝑsso d̄ botrꝝ
R̄nder̄ sc̄tus Innocentiꝝ. qd̄ illd̄ non est satis cautū. sed tñ regionibus ca
lidis in quibus succus vini cito maturescit: ibi potest consecrari corpꝝ
ch̄i et sāguis mediāte succo de ꝑsso. qꝛ talis succus magis assimilatur
vino in istis regionibꝝ supple ꝑtibꝝ calidis q̄ in ꝑtibꝝ frigidis. **A**lter

Summula

est et de innocenti⁹. q. forte illud non admittit ppter festu scilicet Sixti. sed magis ppter transfiguratoem dñi q̄ sp̄ agit isto die. Un̄ et ch̄rs̄ de Mat. xxvj Amen amen dico vobis amodo non bibā de genim̄ in evitis ibi fuit memoravit. et sic forte ppter hoc in istis ptib⁹ siue regionib⁹ calidis admittitur. q. sanguis celebrat cū succo de p̄sso. Sed loquedo quo ad alias regiones p̄t r̄ideri h̄m̄ innocentiū. q. p̄t fieri. et hoc tpe necessitatis et als nō. Sic silr. si aliq̄s q̄reret an cū multo posset fieri p̄secratio sanguinis. eo q. adhuc non h̄z cōplexionē vini. Vbi ite aliqui dicunt. q. si ver⁹ vinū nō h̄r tunc talis p̄secratio sanguinis p̄t fieri cum multo.

Sexto notādū an p̄secratio sanguinis christi possz fieri cū pura aq̄ siue cū puro vino: **T**bi r̄idetur q. non. eo q. si illud qd magis videt̄ in eē non inest. q̄ nec illud qd min⁹. sed magis videtur in esse q. cum aceto posset fieri. et illud h̄m̄ mādāta romāa ecclie non dz fieri. Et q̄ multominus debet fieri cū sola aq̄ vel cū solo vino. **M**aior p̄z p̄ locū a maiori. s̄ minor p̄z. q. acetū non p̄t trāsmutari in sanguinē ch̄ri. nā ex aceto non fit vinū sed bene ecōuerlo. ex vino fit acetum.

Septimo notādū. sacerdos p̄ficiēs corp⁹ ch̄ri volens sumere sanguinē ch̄ri in calice inueniat purā aquā. tunc dubitatur an ip̄e sacerdos debz sumere aquā aut audeat reinfundere vinū cum aq̄e intendat cōsecrare ita q. ista occasio sit ex q̄dā negligentia. et videtur q. non de nouo debeat p̄secrare nec infundere vinū cū aq̄ cū corp⁹ et sanguis ch̄ri dñt sumi a ieiunio. mō si p̄us sumpsit aquā et postea de nouo vellet p̄secrare. tūc ip̄e nō sumeret corp⁹ et sanguinē ch̄ri ieiun⁹. qd̄ tamen determinatū ē a sede apl̄ica sicut hoc p̄z in natiuitate ch̄ri qñ sacerdos p̄mam lotōem sumpsit tunc non sumit vltimā. ppter hoc q. possit iterato celebrare. **A**d hoc r̄idet quidā doctor in theologia. et d̄t q. sine om̄i dubio reiterāda est p̄secratio vini et aq̄. Et hoc p̄bat sic. q. multū plus ligat p̄ceptū superioris q̄ inferioris: sed p̄ceptū superioris vicz ch̄ri est q. sacerdos debeat p̄ficere corpus christi et sanguinē. q. non debet sanguis diuidi a corpore. sed p̄ceptū inferioris scz apl̄ici est q. ip̄e sacerdos dz sumere corp⁹ ch̄ri ieiun⁹. q̄ melius est. q. iterato p̄ficat. q̄ diuideret corp⁹ et sanguinē ch̄ri. Sed p̄nia ei⁹ h̄m̄ eundez est q. debet se abstinere a celebratōe misse p̄vinū annū. **A**lia de isto facto patebunt infra infra in casibus.

Ultimo notādū de casib⁹ quoz p̄mus est. **T**ē sacerdos mittēs ynaz guttā aque in magnūyas vel in magnū doleū plenū vino. vtrū possz cōsecrare sanguinē christi. **V**bi r̄idet sc̄tus **T**homas. q. semoro om̄i dubio talis sacerdos p̄t p̄secrare sanguinē christi. q. illa modica aqua p̄uertitur in s̄bam vini qñ iuste est forma v̄boz huata a recta intentione. tunc fit cōsecratio sanguinis christi. **S**c̄ds casus est. sacerdos non h̄ns vinum v̄truz possit celebrare cū multo. **E**t videt̄ q. non. q. multū nō h̄z naturā cōplexionē vini. q. non est purz neq. clay. **O**clup̄ d̄t quidā magister in expositione misse. q. si esset aliq̄ terra in q. non h̄r vetus vinū. tunc ip̄e sacerdos p̄t celebrare cū multo. et alias neq̄q̄. **M**ercius casus est. an sacerdos possit celebrare sine vino vel in sola aqua. ita intelligendo. q. talis p̄secratio non possit fieri sine vino. **A**d hoc p̄dictis non obstāribus r̄idet q̄dam doctor **I**bellis. q. ppter carentiā vini non est abstinēdū a missa. et hoc cū sit cū li⁹

Naymundi.

centia sed apostolice. qz in corpe christe sanguis ex quada comitantia. qz qñspecific corp dñi nostri iesu christi ex pane tritico. tñc ibi exm corpus xpi e etiã sanguis christi. ex quo ibi est corpus chfi sicut erat in utero virginis. Mariæ sicut etiã p nobis pepedit in ara crucis hz qz sibe credimus: mō tale corpus non est sine sanguine. ex eo qz est vinū. qz sacerdos pt celebra re missam sine vino. ¶ **Quart⁹ casus** est. ponat qz sint duo sacerdotes qz rum vnus cotidie celebrat cum deuotōe et alter abstineat se quādoqz ppf timorē a tali celebratione. tunc qritur quis illorum salubrius opet. Ad hoc rñdent theologiz oēs doctores theologie p tres bonas pclusiones. qz rum pma talis est. qz de facto cotidie p se celebraret deuote est laudabile. rō est. quia hoc fit p remedio humani gn̄is. Scda pclusio talis. qz quādo qz abstinere ppter metum e non celebrare est laudabile. Rō est. quia fit ppter reuerentiã sãrit̄ indispositōem celebrãtis. ¶ **Tercia pclusio** ē qui cotidie ex amore dilectione et deuotione pura celebrat est melior eo qz propter metum abstinet. Et pma pclusio sic pbatur videt qz de facto coti die p se celebrare ex deuotione ē laudabile. Nam sicut est de nutrimento corpali. sic etiam est de nutrimento spūali. Sed sic est de nutrimento corpali. qz ipius cotidie habem⁹ indigentia ad restauratōem vite nostre. qz etiã ita est de nutrimento spūali. id est de nutrimento anime et tale nutrimentum anime non est aliud hic in pposito in sancta matris ecclesia. nisi celebratio misse cotidiana. igit̄ r̄. Scda pclusio sic pbatur. scz qz aliis quādo abstinere ppter metum e non celebrare est laudabile. nam illud ē laudabile quod facit aliquē laudabilē cum reuerētia. sed aliquē abstinere ppter timorem a celebratōe misse ē h̄mōi. igit̄ r̄. ¶ **Tercia pclusio** pbatur sic. scz qz qui cotidie ex amore et deuotiōe pura celebrat ē melior eo qui ppf metum abstinet. nam omne bonum p se ē melius pfectius e dignius qz bonum p accidens. sed cotidie celebrare ē bonum p se et aliqn do abstinere ē bonum p accidēs. qz r̄. ¶ **Quint⁹ casus** iste. vtrum in vna siue in botris p̄fici sanguis chasti si integre ponerētur vne ad calicem Ad hoc rñdetur qz non. quia sanguis uon debet eē edibilis: sed tātūz potabilis. quia christus post p̄secratōem sanguinis accipite: bibite hoc oēs e non dixit p̄medite. sed integre vne non sunt potabiles. sed edibiles. igit̄ r̄. ¶ **Sext⁹ casus**. quare hoc est. qz sanguis christi non habet sp̄m̄i sanguinis. nec corpus christi habet sp̄m̄i carnis sup hoc magister sentētiarū assignat tres rōnes. qrum pma est. qz hoc fit ido. ne fiat nausea et horroz sp̄is hominibus ad sumēdum sanguinē vel ad sumēdum carnē crudam quia homo naturaliter abhorret sanguinē bibere. et medere carnē hūa nam e crudā. ¶ **Secdo ratio** ē nostra chustiana fides derideatur sarzace nis. iudeis. e hereticis qui dicerēt qz sumerēt carnē crudā crudū saguī nē. ¶ **Tercia ratio** ē ista. vt fides nostra h̄ret aliquod meritum in cōspe ctu diuine maiestatis. Und si crederemus hoc. qz nobis appareret ad sen sum ex hoc nullū meritū haberemus. hz si hoc credim⁹ qz no videt vix m vinum trāsmutari in x̄m sanguinē christi exm panē in x̄m eius carne tunc ex illo augmētat meritū nr̄m. qz de br̄is Gregori⁹ Sides nō hz me ritū vbi rō humana p̄bet exp̄imētum. ¶ **Septim⁹ casus** ē iste. si laēdos heretic⁹ leuaret vinum non p̄secratū e hostiã nō p̄secratā. ita qz p̄f̄s circū

Summula

stans eēt. tūc q̄rit vty talis ppls p̄mittat idolatriā. Ad hoc r̄ndet sc̄us Zu-
nocent⁹ sup decretalia. q̄ talis sacerdos male facit e iniq̄ opat. D̄z q̄ po-
pul⁹ circūstās diuinū officii misse sp̄ dz sic ozare. adozo te ihu x̄pe q̄ ama-
ra tua passione m̄dm redemisti ex hoc tūc ppls non p̄mittit idolatriā. et
licet ibi sit sol⁹ panis. tñ non adorāt. sed adorāt illū qui redemit m̄dm. h̄ ē
Ihm̄ ch̄m. ¶ Ultim⁹ casus est iste. si miraculo p̄tingeret. q̄ p̄municās
videret sp̄m iuuenis in hostia p̄secrataz p̄ sp̄m vini vey sanguine vel vi-
deret hostiā p̄secratā eē mutatam in v̄am carnez vt sc̄to Gregorio semel
p̄tingebat. tunc querit an ille cōmunicās dz sumere vel non. Ad hoc r̄n-
dent cōiter oēs doctores sacre scripture q̄ n̄: debet expectare donec trās-
mutetur. z si nollet trāsmutare. sic videlicet q̄ illa apparicio non desine-
ret. tunc corpus dñicum in loco p̄secrato firmiter dz cōsuarari ad confir-
matōem ch̄stiane fidei.

¶ Morādū. q̄ aliq̄ text⁹ h̄nt hūc v̄sum loco duoz vltimoz. hec e triticia p̄-
sbyr̄ faciāt h̄c v̄bi vult q̄ null⁹ dz facere oblatas nisi p̄sbyr̄ hoc ē intelli-
gendū q̄ sic erat t̄pib⁹ m̄gr̄i in cōpilatione hui⁹ libri p̄p̄t̄ istā cām. ne aliq̄
negligētia ex tali factōe p̄tingat. videm⁹ tñ oppo^m fieri nūc p̄mittit q̄ v̄-
gines religiose custodes eccl̄iaz: qui q̄nq̄ h̄s accoliti. q̄nq̄ p̄ozati. faciūt ob-
latas: bñ p̄nt dum mō tamen fiunt munde.

¶ T̄t̄e text⁹ d̄t cāvida triticia. zc. vñ in talib⁹ v̄sib⁹ innuunt q̄dā p̄bitōes
req̄site ad hostiam p̄secrādā q̄b⁹ h̄o dz frui sp̄ualit̄ volēs corp⁹ ch̄ri digne
māducare. ¶ Primo em̄ hostia dz eē mūdaz cāvida. h̄ ē pure alba ad de-
signādū q̄ ch̄ri x̄m corp⁹ in hostia p̄ficiū q̄ uatus ē de v̄gine puraz. sc̄t⁹
licet mūdi cordis z bone p̄scientie p̄ p̄niam z p̄fessionē purgat⁹. qz p̄ cādo
rem designat castitas que opponit lurrie. ¶ Sec̄do hostia dz eē d̄ puro
tritico. qz triticū ē dulci⁹ alijs frumēt⁹. vel qz triticū ē nobilissimū grano⁹
rūz fructuosissimū cū hoc suaue sit. sic ch̄rs et̄ oñdebat nobis dulcedinē
fruct⁹ z grām. q̄ h̄o accedens ad hoc sac̄m et̄ debet eē dulcis oēm rāco
rem z om̄e obiā postponēdor hostiā esse triticā p̄ hm̄ oī designatur man-
suetudo opposita inuidie. ¶ Tercio. hostia debet esse tenuis ad designā-
dū magnā ch̄ri humilitatē. nā sc̄ipm̄ exinaniuit formā sui accipiēs fact⁹
p̄ nobis obediens vsq̄ ad mortē. sic etiā homo volens digne accedere dz
eē tenuis. i. sobrius. non solū a cibis corp̄alis. sed etiā ab omnib⁹ peccatis
mortalib⁹. vñ in Exodo d̄t. non h̄z potestātē edendi agnū pascale q̄ fuit
tabernaculo. i. voluptatib⁹ mundi. Et p̄ hostiā tenuē designat abstinē-
tia opposita gula. ¶ Quarto. hostia dz eē pua sic h̄o accedens ad corpus
ch̄ri debz eē puus. i. hūilis humiliter imitando exempla ch̄ri. vñ dñs in
euāgelio. Matth. xj. d̄t. discite a me. qz mitis sum z hūilis corde. ¶ Quin-
to hostia debet esse rotunda. vñ om̄e rotūdū faciliter est mobile z volubi-
le. sic h̄o accedēs ad corpus ch̄ri dz eē facili⁹ mobilis: volubilis d̄ vno bo-
no ope in aliud. Et sicut rotūditas siue circūl⁹ rotund⁹ caret p̄ncipior̄ si-
ne. sic etiā deitate non p̄t dari p̄ncipium neq̄ finis. Etiā habet ex mathe-
matica. q̄ figura rotunda ē oim̄ aliaz p̄fectissima. sic etiā deus ē p̄fectis-
simū ens oim̄. z p̄ figurā rotūdā intelligit̄ velocitas hois in in fuitio d̄i q̄

Raymundi

exponit accedie. ¶ Sexto dicitur esse sine frumeto: hoc est sine amaritudine que fit supbia. Sed hoc accedens dicitur esse sine supbia. Septimo hostia non dicitur esse falsa. sal enim dicitur quanto plus comeditur. detato plus puocat sitim et per sal avaricia intelligitur. quod de quanto magis aliquis insistit avaricie. de tato plus desiderat ei insistere. sic ergo hostia non dicitur esse falsa. sic hoc accedens ad mensam dei non dicitur esse falsus. i. avarus. sed dicitur tota mente cogitatioem erigere in deum. ¶ Tertio quibus debet esse oblata et dicitur reicit igni in consecratione. per hoc in metris libere sequitur. unde spernit oblata duplex de terra leuata. Fracta vel inflata aut discolor aut mutilata. Per hos enim versus innuit quod sacerdos volens consecrare dicit respicere oblata ne sit duplex. id est due oblate debet. nam talis oblata non debet consecrari. et si oblata piecra ad terram non debet consecrari. et si oblata fracta in circumferentia nec inflata. nec mutilosa. sic quod hoc eleuatioes in superficie suis nec discolorata. Diceret quod. vix in solo pane triticoz non alio officiat corpus christi. Ad hoc respondet antiqui doctores et sanctus Thomas et alij multi dicentes. quod si quis in sacramentum vteret de pane alterius grani de pectis grani tritici. talis non consecraret corpus christi. sicut nec consecraret sanguinem que tantummodo haberet aquam in calice. quod sicut desiceret debita materia fieri sanguinem christi. sic et si desiceret debita materia fieri corpus. Ratio conclusionis illorum doctorum est. quod christus per se solum Johem: parauit se grano tritici unde de seipso loquens ait: granum tritici cadens in terram. nisi mortuum fuerit ipsum solum manet. quod vobis tractas beatus Augustinus. super iohannem dicitur. cum sint multa grana frugum nulli se parauit christus nisi grano tritici. unde mos ecclesie cepit ortum de hoc solo grano proficeret. dicitur enim finaliter quod profultum est. quod in consecratione corpus christi falsus dicitur illo pane quem multi doctores reputant uerti in corpus christi dicitur vobis consecrationis ab ipso sacerdote. quod quod illo pane vterat quem multi doctores non reputant uerti in corpus christi. ¶ Diceret quod. an ex pane frumentato possit fieri corpus christi. dicitur enim quod sic. sed sacerdos qui hoc facit quia peccat contra consuetudinem ecclesie. quod secundum sanctum Thomam. panis asinum est conueniens parato. quod christus panem asinum consecrauit. nam per panem asinum simplicitas sine ritas et paupertas christi scaturit. unde beatus Paulus. epulemur in asinis. etc. alia multa dubia de pectis rei materia in sequentibus patebunt.

i. cum duobus panibus linteis. i. mensa dei tecta
Sit binis mappis altare tuum cooptum
s. altare. i. femine puel. i. virginis
Nolo tegant illud mulieres siue puelle
i. vba tu psalby. i. nimis velocit
Canonis eloquia recites ne precipitanter
s. tu strahatis s. vba canonis committeres
Nec fureris ea quia crimen grande creares
s. dicitur enim sacerdoti. i. valde diu. i. in legendo. i. duras. s. vbi canonis
Vinc tibi nec nimium recitando moreris in illis
i. murmuratores non committas. s. ipso s. canonem
Murmura non facias in canone dum legis illum

Summula

Postq̄ autor posuit q̄sdā regulas obfūādas abp̄ficiēdum corp⁹ chris-
ti: sanguinē. Hic modo ponit quasdā regulas obfūādas circa altare.
Et diuiditur illa ps in duas pres. in p̄ma autor facit quod dicitum est.
in sc̄da autor ponit quasdam regulas obfūādas circa canonem. sc̄da ibi
canonis eloquia. Et stat virtus littere in quinq; regulis. q̄rum p̄ma ta-
lis est. q̄ altare in quo corpus dominicum p̄ficiēdum bz ee cooptum si-
ue tectum ad minus cum duabus mappis. i. cum duob⁹ pannis linteis.
Sc̄da regula. q̄ illud altare non dñt tegere mulieres siue puelle. sz de-
bet regi ab hominibus qui s̄t d̄ sexu masculino. hoc ē solū ab ipis viris.
Tercia regula ē. q̄ vba canonis dñt ornatez debite p̄nunciari. ita q̄ nī-
hil s̄trahit. eu diminuitur cum hoc nihil apponat quia si hoc facerz sa-
cerdos. tūc p̄mitteret grāde pctm̄. **Q**uarta regula ē. q̄ vba canonis n̄
dñt nimis tarde. nec nimis velociter p̄ferri. sz dñt ee integraz indiuisa. ne
sensu puertatur. **Q**uinta regula. q̄ vba canonis non dñt murmura-
ri nec alta voce p̄ferri. sz dñt dici s̄ filētio q̄ nullus audiat ea aliis a s̄c̄-
bote. **Q**uarta r̄m̄ ē p̄mo notādum a quo ritus altaris p̄ncipalit ē in-
uētus. Ad hoc r̄ndetur. q̄ p̄mus ritus altaris humanitus loquēdo fuit
inuēt⁹ ab ipo noe. quia noe edificauit altare domino. vt h̄r in Gēn. viij.
Sc̄ds ritus altaris ē inuētus ab ipo Jacobz ab ipo Abrazaz ab ipo
Moysē. vñd erexit Jacob lapidē. ec̄. et hoc totum fuit in ātīquo testamē-
to. **S**c̄do ē notādum. q̄ altare d̄r quasi alta res. quia in altari consecrat.
sz corpusz sanguis dñi ihu ch̄ri qd ē sacramētum altissimum. vel d̄r al-
tare quasi alta res quo ad ascēsum. qz ē eleuatum sup trā. **U**el d̄r ara idō
ab ardore vt d̄r Innocētius. qz sup altare antiquit⁹ vitul⁹z burebātur ad
reuerētā d̄i. **T**ercio notādum d̄ materia altar⁹ sit. R̄ndet Innocēt⁹
q̄ ipm altare d̄r fieri d̄ mat̄ia lapidū. pp̄ tres cās. p̄mo pp̄ debilitatē. qz
res q̄ sit d̄ lapidibus diutius durat q̄ q̄ sit d̄ lignis. **S**c̄da r̄ō. quia alta
re p̄secratur: mō ne p̄secratio sp̄ reiteretur. tunc altare d̄r fieri d̄ lapidib⁹z
non d̄ lignis. qz lignum cito putrefcit. iō tūc opterz sp̄ reiterari p̄secratio
nē. **T**ercia r̄ō ē sp̄ūalis. qz p̄ altare sp̄ūalit̄ designatur ch̄rs qui dictus
ē lapis. iurta illd̄ ps. lapidē quē reprobauerunt iudei. ec̄. **Q**uarto no-
tādum d̄ figura altaris q̄lis sit. R̄ndetur. q̄ altare d̄r ee q̄drāgular⁹ figurē.
Et r̄ō illius ē duplex. p̄ma. q̄ altare non d̄r ee quadratum. quia illd̄
(qd ē quadratum) magis ē immobilēz inuolubile. sz in altari p̄ficatur ex
pane d̄s. Et sic in quātum d̄s ē immobilis. s̄ altare d̄r ee immobile. qz p̄-
mus motor ē immobilis z immutabilis vt pz. viij. physycor. Et ibi p̄ p̄-
mum motorē merito quo ad p̄ns possumus intelligere ipm christuz per
quē omnia facta s̄t Joannis p̄m o. z sic p̄ns altare habz quadratā figu-
ram pp̄ ei⁹ immobilitatē quā bz habere ad reuerētiam sacramēti chris-
ti. q̄ ch̄rs in quātum d̄s immutabilis ē. Et lz hostia p̄secrata ibi eleuat.
tamē p̄ hoc d̄s non mouetur. qz mouere ē de f̄mino a quo ad terminuz
ad quē alit̄e h̄ret hoc p̄pe non p̄petit d̄o. **S**c̄da ratio ē. q̄ altare ē qua-
dratū in signum dñice passionis. qz qñ ch̄rs fuit oblat⁹ p̄ salute humana
in cruce. tunc illa crux habuit q̄rtuor cornua. Et s̄ in signum illius alta-
re ē quadratum. **Q**uinto notādum. q̄ ipm altare sit. p̄per tria. sicut
et fuit antiquit⁹ in veterē testamēto. p̄mo sit pp̄ sacrificia offerēda. qz anō

Raymundi

triqui offererent sua sacrificia sup altaria et non sup aliū locū. Secūdo fit altare ppter nomē dei inuocandū. qz ibi chrs pl^o inuocat q̄ in aliq̄ alio loco. Tercio fit altare ppter cātores. qz cātores offerūt melodīā dō omnipotenti. Sexto notandū. qn̄ altare psecrat tūc septies cū aq̄ bñdicta aspsit. Lūi^o rō s̄m̄ innocētis est. qz chrs gl̄iosus septies emisit suū sanguinē p nobis. et ppter hoc septēvicib^o altare cū aq̄ bñdicta aspsit. Itē chrs pmo emisit suū sanguinē in circūcīfione. Secūdo tpe passionis in eius orōne. Quibz aliq̄s erat sudor eius. Tercio in ipius ardua flagellatōe. Quarto in eius coronatōe. Quinto in ipius man^o perforatōe. Sexto in ipius pedū apertione. Septimo in ipius lateris lāceatōe. Et in signū illi^o altare in ei^o psecratōe septēvicib^o aspsit cum aqua bñdicta.

Septimo notandū. qz si dicret q̄s. que est rō qz altare dz eē tectū cūz duab^o mappis. Respondetur qz hoc est in signū antique legis. qz sic vna mappa tecta est s̄b alia in altari. sic antiqua lex est tecta s̄b noua. Sz alij assignant aliā rōem et dicunt qz quandoqz ptingit ex cāu qz sacerdos imo p̄uidus effundit de calice sanguine chrsi. Tō altare dz tegi duplici mappa sic qz iste gutte immediate non cadāt sup altare sed qz cadūt sup mappas ex quib^o p̄nt extrahi. Vnde sanct^o Innocentius dī. altare dz esse duplici mappa tectū. et h̄ semp est vey nisi in die pasceus tūc denudāt altaria ppter reuerētiā chrsi memoria eius passionis. Nā chrs in cruce fuit denudat^o. vt legit^o ibi. Diuiserūt sibi vestimēta mea. et. quare merito in eccl^o eius chrsi fidelū altare isto die denudat. in signū hui^o qz ipe chrs^o Zesus in ara crucis fuit denudatus. Item notandū qre mulieres nō debēt regere altaria neqz puelle. Rñdetur qz hoc ob reuerētiā illius sacramenti in tali altari p̄tēdīvicz qz mulieres qn̄qz patiunt mēstruū et sunt valde immūde. Vel hoc fit ppter specialē effluxū embzonis ipay. et qn̄ hñt illum effluxū tunc inhibite sunt ab ingressu ecclie. et si nō dñt habere ingressum ecclie. eo minus dñt vti p̄patione altariū nisi in claustr^o monialium vbi bene potest fieri.

Notandū. Irā dī (canonis eloquia) vñ canon in greco ibē ē qd regula in latino. inde deriuat canonicus. et dī a canon. i. regula et icos custos q̄si custos regularis siue custos regular. qz canonicus dz eē regular. et ob h̄ uator suay regular. eas nō excedere. vñ illa verba dicunt canon qz regulariter canon dz pferri sine alta voce. Cuius rō est. qz si sacerdos pferri al ta voce tunc layci circūstātes ex continua auditōe p̄nt addiscere et pferri illa verba in cōmestionib^o ipoy. sic qz tunc fieret in aliq̄ incōueniētia. si cut legit^o qz tpe bti Gregorij pape qdā sacerdos erat q̄ sp̄ alta voce canonē p̄ferebat ita qz circūstātes addiscebāt talia vba canonis. postea in eorū cōmestionib^o qn̄ comedebant p̄ferebāt vba canonis ibi miraculo se p̄as conuertebāt in carnē. ita qz illi ex iracundia dei fuerūt p̄sumpti p̄ ignem iehenne. Silt vba canonis nō dñt nimis tarde p̄ferri. et illi duplex est rō. Prima ē p̄figuratio antiq̄ legis in q̄ est mādatū comedere agnū pascha lem festinant. Secūda rō est. nā si nimis tarde legeret canon tūc diabolus milleartifex posset inducere sacerdoti malas cogitatōes. et q̄ sacerdos debet esse caut^o in legēdo canonē sic qz medio mō se hz et ordinate legat. sic qz nō nimis cito leget. nec et nimis diu in eodē morat.

Summula

Ultimo notābū de casibus. quoz p̄mus est iste. si sacerdos ̄secraret oblatā sc̄tām de tritico mixtā cū siligine missam totaliter perficiēdo tūc dubitā v̄t sit credēdum illā hostiā esse consecratā. R̄r hostiā de tritico consecrari siligine intelligit̄ tripl̄. Primo mō q̄ ibi plus est ḡ siligine q̄ de tritico. tunc d̄: q̄ talis panis non p̄t consecrari. Sec̄do q̄ int̄tūz sit de siligine quārū de tritico ita q̄ sint ineq̄li mēsurā tunc d̄: q̄ iterum talis p̄is non p̄t consecrari. Tercio q̄ plus h̄z de triticoz min⁹ de siligine ita q̄ siligo non p̄t iudicari in pane tunc p̄t confici a sacerdote ̄secrari. sed in eo sciente ip̄e sacerdos peccat mortalt̄ eum oportet penitere. Et tenetur p̄terite p̄niam agere. **S**ec̄do casus est iste. ex q̄ corpus e sanguis ch̄i si apparent s̄b specieb⁹ cere sensibilibus vt corp⁹ s̄b specie p̄is e sanguis s̄b specie vini. tunc dubitatur vtrum fractio ille sonus ibi sit in corp⁹ poze ch̄isti vel in p̄e vel in accidentibus: Non in corpore ch̄isti. q̄ illud est indiu. sibile. nā in q̄libet pte ho. tie consecrate est integer e totus ch̄s sicut p nobis pendit in ara crucis. imo si in partes mille diuideret tal hostia. tunc in qualibet parte ch̄istus est integer sicut in tota hostia. ergo sonus non caufatur in corp⁹ ch̄i. s̄l̄ nec fractio. Nec etiā in p̄e cuz p̄is sit trāsmutatus in verum corpus ch̄isti. Neq̄ in acc̄tib⁹. q̄ acc̄dentia de se non faciūt sonū. Ad hoc r̄ndent doctores sacre scripture q̄ fractio seu son⁹ est in acc̄tib⁹. **T**unc ad rōem in oppositū q̄n d̄: tū acc̄dentia p se non faciunt sonum nisi cum eoz s̄bictis. **I**bi r̄ndet q̄ hoc naturaliter est v̄t vbi acc̄ntia inhesiue sunt in s̄bictis. Sed est sc̄e in hostia consecrata. q̄ in talia hostia ̄secrata acc̄ntia sup̄naturalit̄ st̄t sine s̄bictis. **T**ercio casus est. vtrū sacerdos posset faciar̄ inebriari. ex corp⁹ poze e sanguine ch̄isti. Respondetur q̄ non. quia iam panis trāsmutatus est in corpus ch̄isti e vinum in sanguinem. Et hoc non inebriat nec faciat cum sit sp̄iale quoddā. Sed tñ si fieret inebriatio tunc hoc esset ex acc̄tib⁹ e ex solo sapore p̄is vini. Et non esset de s̄bictia p̄is vini. q̄ s̄t trāsmutata in corpus e sanguinem ch̄i.

Quare casus. vtrum sacerdos diuidēs hostiā consecratā an ibi corp⁹ ch̄isti diuidit̄ accidentia e non corpus ch̄isti. q̄ est indiuisibile e incorruptibile. Et etiā non accidentia. q̄ talia st̄t sine s̄bictio sup̄naturaliter. R̄ndetur q̄ corp⁹ ch̄i diuiditur sed non diuisione reali. q̄ talis ap̄ x̄pm glorificatum ē impossibilis. Sed diuidit̄ diuisione que q̄si intellectui humano est sup̄ueniēs. Nā in qualibet parte hostie ̄secrate ē integz corp⁹ ch̄isti. Et illud p̄t etiā ex naturalibus psuaderi. q̄ videm⁹ ad sensum q̄ si fr̄gatur speculum in plures ptes tunc in qualibet pte speculi manet integra imago. tñ speculum diuidit̄ non mago sic acc̄ntia non corp⁹ x̄pi diuidunt. Sic eodē mō in diuisione hostie manet integz corp⁹ ch̄i. vñd sumit vnus sumunt mille. t̄tūm isti quātuz ille nec sumpt⁹ absumitur **Q**uine casus est. vtrum corp⁹ ch̄i consumitur dum a multis accipitur. R̄ndetur q̄ ch̄istus non ̄sumit̄ sed manet integer. sed sola species p̄is consumit̄. nec ch̄istus diminuit̄ ex multitudine psonaz recipiētū **P**ro declaracōe istius p̄t sic sumi exemplum. vt si incendatur vna cādela vlt̄erū multe alie cādele incendatur ab eadē cādela tūc illa cādela non diminuit̄. s̄ a fortiori. sic fit in corp⁹ ch̄i **S**ext⁹ casus. quō corpus

Raymundi

christi sumit a bonis et a malis cum tñ christus in se est bonus. Rñdetur qd corpus christi sumit a bonis ad salutē et a malis ad eternā dñatōēz dñatōē. Sed diceret quis sic oppositē cause erunt in vna et eadē re. Rñdet qd hoc non videt eē inconueniēs qd oppositē cause sint in vna et eadē re. Rñdet p3 in naturalib⁹ et pncipalī p3 in flore qd pber apib⁹ succū quo ad pductiōnem mellis. et pber araneē succū quo ad generatōē veneni. et sic in vna et eadē re sūt oppositē cāc. Sicut hoc p3 in igne qd dissoluit et congregat siue aglutinat. qd ignis dissoluit plumbum et congregat siue aglutinat lutū. I3 hoc fit respectū diuersorū obiectorū. Et cū istud sit in naturalib⁹. qd multū magis potest fieri in supnaturalib⁹. vt p3 2º de gnatiōe. Vel dōm qd hoc nō est ex pte corp⁹ christi. sed ex pte sumentū aliter et aliter dispositorū.

¶ Septimus casus. quare sacerdos habeat speciales gestus quādo velit psecrare hostiā sic qd tunc facit plura signa vitz eleuādo eā. similiter et cetera. Ibi dicit Innocentius sup expositiōem mille qd factā consecratōē ipse sacerdos eleuat corp⁹ dñi nostri ihu christi in signū cuius qd corpus christi fuit eleuātū in ara crucis. Vnde etiā dicit Innocentius. Vncus spens fuit extēsus in colūna. vt quicunqz intueretur illum spentem liberet a mortu su spentino. i. a diabolo. sic christus fuit extēsus in ara crucis vt quicunqz intueretur eum liberetur a mortu spentino. i. diabolo. Vnde subdit Innocentius. cauetūm est ne sacerdos eleuat corpus christi altez signāter hostiā nisi prius fuerit consecrata. quia si antea eleuaret tunc populus adorare posset et ibi cōmittere idolatriā. quia ibi adhuc non est psecratuz corpus christi. ¶ Octauus casus est iste. an sacerdoti dubitātū quō possit fieri trāsmutatio panis in corpus et trāsmutatio vini in sanguinem christi. Aliqua persuasio illi potest dari quomodo panis trāsmutat in corp⁹ christi et vinum in sanguinem christi. Et hoc sic. quia quicquid potest virtus inferior hoc etiā potest virtus superior. vt dicit autor libri causarum. sed virt⁹ inferior potest qd mutat vnā speciem in aliā. qd mutat nutrimentū panis in carnem. et nutrimentū vini in sanguinē. ergo pculdubio multo magis potest virtus superior facere que est ipsius.

¶ Vltim⁹ casus. quomodo potest fieri qd non ad sensum videmus trāsmutationem vini nec realiter sentimus cum tamen visus nō decipitur circa propriū suū obiectum. Ibi respōdetur qd sensus decipit multo tripliciter circa suū obiectum. Nam videmus ipm solem maiorem esse de mane de vespere qm in meridie cū tamen sit eiusdem magnitudinis sic etiam illi hystiones et incantatores decipiunt visum quādo faciūt ex calamo spentem sicut patet de magis pharaonis qui hoc mō conuerterūt virgas in spentes. Et idem apparet in baculo qui stat in aqua. licet sit in se rectus tamen apparet esse curuus. cum ergo facit hoc creatura inferior. ergo multo magis deus hoc facere potest. Et sic est hic finaliter dōm qd non est inconueniēs qd aliud videm⁹ qd quid videm⁹ albedinē. et tñ ibi ē ver⁹ corpus dñi nostri ihu christi. qre dicit sacra scriptura. A dño factum est illud. et est mirabile in oculis nostris.

De variis periculis incidentibus
circa Officium misse.

Summula

Vinum conditum vel commixtum speciebus
.i. tpātū s^o aromatic^o
.i. ad celebratōez diuini officij .i. vinū acetosum

Ad domini mensam non accipias. nec acerum
venenosius .i. aliqd hmoi

Si crinis vermis vel tale quid in calicem sit
.i. cecidit s^o tūc tu sacerdos. s^o r ego raymund^o

Lapsum sepe laues que dico loco tantū
sacerdote .i. nō materia vmiū vel criniū

Ac te sumatur et non substantia rerum
s^o ibam ego raymund^o s^o ardentē

Hanc in piscinam volo proicies vel in ignem
naraui ex cāu .i. faceres

Si deglutires que dixi forte creares
nauseā s^o aliqd aliō offendere

Inde tibi vomitum vel quod te ledere possit
.i. officij misse aliq tpe

Non celebras missam sine libro canonis vnq^z
s^o sacerdos s^o vinū in calice psecratū. madefctā

Si super altare fundas calicem fuge riuicta
s^o fuge. s^o madefctās

Lintea vel mappas sacras quas sepe lauabis
s^o ipius s^o linteisyl mappis madefact^z

In calicis vase quod ab his fluit hoc bibe totum
scz illas pticulas s^o tu sacerdos .i. pfudisti

Frustra referuari debes ea que maduisti
s^o frustra .i. in loco psecrato absconde

Ac ea pperua sub clauē reconde. sed illud
s^o s^o missam s^o de tali crimine

Consulo ne celebres donec facias satis inde
In hac pte auto: ponit alias reglās obhuādas circa psecratōez corz
pousz sanguinis. r diuidit illa ps in duas ptes. In pma pte fac hq^d bi
ctū ē. In scda pte ponit aliqz reglās d celebratōez missaz: scda ibi Non
celebras) Et stat dicitur s^o sit in qnqz regul. Quaz pma ē tal. sacerdos vo
lens celebrare nō dz celebrare cū vino p doto. i. cū vino mixto spēb^o. nec cū
vino acetoso. s^o dz sp recipe vinū purz ex nō in sua natura va. Scda regu
la talis est. si crinis aliqz vel aranea vel aliquis alius vermis venenosus
inueniretur in vino consecrato tunc ipē sacerdos dz lauare calicēz hūc
at solū vel crinē pijciat in piscinā siue in aquā fluuiatē vel in ignē r capi
faciendo. Et sic tunc fieret maius scandalū vel crinis dz cōburi cū lumi
ne altaris. Et extra lrām dz poni in loco psecrato r referuari p reliquijs.

Tercia regula est talis. quod sacerdos nunquam debet celebrare missam sine libro in quo habetur verba canonis. posito et illo. quod sacerdos sciat canonem corde tenens seu exterius. Et ratio est. quod sacerdos ex cogitatione mentis rumpitur agitatur. ita quod non potest ordinate dicere illa verba propter illud scandalum euitandum: tunc sacerdos debet habere missale. Alia ratio. quod diabolus qui est milleartifex inducit diuersas cogitationes sacerdoti faciens eum errare. Si sacerdos debet habere librum. Quarta regula est talis. Si sacerdos ex negligentia effunderet sanguinem christi super linteamina altaris. tunc ipse sacerdos debet fugere et multotiens lauare partes madefactas. et illam locum debet ebibere. Et post hoc particulas in appete debet abscindere et in loco secreto reuiuare. Quinta regula est talis. quod sacerdos qui pagit illam negligentiam non debet celebrare: nisi prius peniteat et satisfaciatur pro tali negligentia.

Circa hanc primo est notandum. quod doctores sacre scripture tractantes illam materiam circa quartam sententiam dicunt. quod materia huiusmodi sacri que est uertebra in sanguine christi est naturale uinum uitis. et illa conclusio probatur sic. Quod cum uino christi hoc sacrum celebrando instituit. ut habetur. Matth. xxvi. et primo ad Corinthios. xij. igitur huiusmodi uinum debet obferuari in celebratioe sacre missarum. Et quo loquitur correlarie. quod de uino pomorum uel puerorum non debet fieri consecratio huiusmodi sacramenti. Et ratio est. quod non est naturale uinum. Secundo correlarie sequitur. quod de uino uere acetoso non debet fieri consecratio huiusmodi sacramenti: quia uinum uere acetosum non est uinum. ideo non est naturale uinum. Si ergo contingit cum eo non debet fieri consecratio missae. deum est notandum. quod si uinum est aliquo modo spiriticum siue pedulosum et non totaliter est acetosum: tunc tunc neceffitate cum eo licitum est celebrare. Tercio correlarie sequitur. quod cum agresta non debet fieri consecratio sanguinis christi. Hoc correlarij probatur sic. quod agresta solus est in uiridi uino et de facto non est uinum. ideo non debet fieri consecratio missae cum agresta. quia agresta nondum maturefcit. Et illa materia est doctorum circa quartam sententiam.

Secundo est notandum. quod huiusmodi naturalis uino debet modicum de aqua admisceri. Et ratio huiusmodi aliquos doctores est. quod dominus Iesus christus creditur hoc sacramentum ita consecrasse. secundum Damascenum dicitur. quod haec est ratio: quia consuetudo terre sanctae est non bibere uinum. nisi limphaticum propter eius fortitudinem excellere. et ideo dominus in cena quando hoc sacramentum instituit: fecit huiusmodi regionis. ita quod dedit de scipulis suis uinum limphaticum. et ideo eandem formam (quam dominus instituit) etiam tenemur seruari.

Tercio notandum. quod si crinis uel uermis uenenosus (sicut aranea uel musca) inueniret in calice consecrato. hoc debet sciri Thomam contingit dupliciter uel ante consecrationem uel post. si ante consecrationem. tunc illud uinum effunditur et aliud uinum accipitur et de nouo celebratur. sic tamen quod sacerdos prius debet mundare suum calicem ualde diligenter bene. Si autem hoc contingit post consecrationem. tunc sacerdos debet facere huiusmodi quod autor in libro docet. scilicet. quod debet eburare illum huiusmodi uel ad aquam fluxibilem pericere. et sola locum debet inuere. sed tamen si ficet quod sacerdos esset tam grosse complexionis: ita quod non timeret vomitum. tunc potest sumere hanc illorum huiusmodi. quod dicitur miraculose quod quidam sacerdos in consecratione deglutit araneam. et postea per multos dies in minutione sanguinis aranea exiit aut de uulnere. Sed si sacerdos non est grosse complexionis quod timet nauis

Summula

seam. tunc non bz sumere s̄bam coꝝ. sed tm̄ lotōem vt supra bc̄m̄ est.

¶ Quarto ē notādū. si sacerdos inueniret venenū in calice. tūc ibi dubi um eēt qd̄ eēt faciēdū. Ad h̄ r̄ndet s̄ctūs L̄hoās. q̄ sacerdos nullo d̄z su mere tale venenū. s̄z bz fundere in vasculū ⁊ valde caute refuare. ⁊ ad lo cum sacꝝ reponere. ⁊ dz valde bn̄ calicē mūdare: ⁊ calicē mūdato d̄ non o infundat vinū ⁊ p̄secrat ⁊ postea assumat. S̄z tm̄ aliq̄ doctores d̄cūt. q̄ ip̄e sacerdos dz sumere illud venenū. In oppo^m ē s̄ctūs L̄hoās p̄pter huma ne nature fragilitatem.

¶ Quinto ē notādū. si sacerdoti ex negligētia accideret q̄ effunderet vt nū p̄secratū p̄ duas mappas. qd̄ debeat facere. R̄nr̄. q̄ ip̄e sacerdos p̄tes mappē madefactas dz sepi⁹ lauare sup̄ calicē ⁊ illā lotōēz sumere ad se. ⁊ illā negligentiā dz p̄sp̄iteri. ⁊ non celebrare. nisi p̄us satisfaciāt penitē do. que at̄ sit p̄nia patebit infra.

¶ Sexto notādū. ad qd̄ valz missa ip̄is hominib⁹ deuotē sine pctō mor tali ad missam venientib⁹. R̄nr̄. q̄ ip̄is sp̄alit̄ decē gr̄e inferunt. Quaru^m p̄ma talis ē. q̄ pctā eis ibi dimittunt. Sc̄da. q̄ ibi sp̄sctō replebūt. Ters̄ cia. q̄ ip̄oꝝ oꝝo corā dei pietate exaudit. Quarta. q̄ oꝝo ip̄ius sacerdotis p̄ eis exaudit. Quinta. q̄ ip̄i in piculo mort^{is} securiores erūt illd̄ atēden do. Sexta. q̄ purgatoriu^m illoꝝ hoim̄ minorat. Septima. q̄ angeli cum his hominibus habitare solent. Octaua. q̄ vtutes illoꝝ hoim̄ augmētāt. Nona. q̄ isti hoies in fide catholica roborant. Decima. q̄ magnū gaudi um corā deo eis impetrabunt.

¶ Septimo notādū. Irā d̄t (fundas) vñ effusio calicis fit multis modis. Uno⁹ sic. q̄ effundit in tāta q̄ntitate. q̄ stillā sup̄ tabulā altaris vñ effun dit in modica q̄ntitate q̄ non stillat sup̄ tabulā altaris. si p̄mo mō. tūc ta bule altaris d̄nt lingi. ⁊ postmodū d̄nt radi cū cultello. Et post hoc cūe res illi⁹ abscisionis vel abrasionis d̄nt in loco reliquiay refuari. Et sic eo b̄e mō ē faciēdum de corpe ch̄ri sup̄ terrā ceciderit. Si at̄ stillat in modi ca q̄ntitate. ita q̄ non p̄trāseat nisi p̄ynā mappā. tunc sacerdos sic negli gens debet penitere tres dies in pane ⁊ aqua. ⁊ dz se abstinere a celebra tione missay donec peniteat. Si at̄ p̄trāseat duas mappas. tunc ip̄e sacer dos debet ieiunare ⁊ penitere sex dies in pane ⁊ aq̄. ⁊ iterum se abstinere a celebratōe missay donec satisfecit de crimine p̄petrato. si at̄ p̄ tres map pas. tunc ip̄e sacerdos debet ieiunare ⁊ penitere nouem dies in pane ⁊ aq̄ ⁊ se iterum abstinere a celebratione missay. Si autē sanguis ch̄ri stillaue rit per quattuor mappas vel per plures. ita q̄ attingit tabulam altaris. tunc ip̄e sacerdos debet ieiunare in pane ⁊ aqua triginta dies. ⁊ se iterūz abstinere a celebratione missarum donec peniteat. Si autem sanguis ch̄risti ceciderit super terram. tunc ip̄e sacerdos debet ieiunare in pane ⁊ aqua quadraginta diebus. ⁊ se abstinere a diuino officio misse donec pe niteat. Si autē corpus domini nostri Ihu ch̄risti caderet sup̄ terrā. tunc iterum ip̄e sacerdos debet penitere p̄ quadraginta dies ⁊ ieiunare in pa ne ⁊ aqua ⁊ abstinere se ab officio misse donec peniteat. Et hoc ē de intē sione sancti Innoctij.

¶ Item notādum. bubitaret quis vtrum in trāsmutatōe vini in san guinem vinum totaliter annihiletur. similiter in trāsmutatōe panis in

carne. **A**d hoc rñdetur. q. licet vinum definit ee: nō tñ annihilat in trāsmutatione totaliter. quia in tali trāsmutatione terminat trāsmutationis est ens. quia corpus et sanguis christi. sed in naturali trāsmutatione siue annihilatione terminus trāsmutatiois est simplr non ens. **S**ed dices res. omne quod definit esse hoc annihilabitur. sed vinum definit esse. **R**ñdetur. q. aliquid definire esse intelligit duptr: vel in se vel in ordine ad aliud. modo dicitur q. in trāsmutatione vini in sanguine vinum definit esse in ordine ad aliud. quia in ordine ad corpus christi. **E**t pbatur hoc in simili. ponatur q. deus faciet hanc dispositionem cum huana natura. q. cito homo moriatur incipit creare angelū. et tunc hominis destructio est angeli creatio. et sic tunc illa destructio non est. ppe annihilatio. quia est in creatura eo q. succedit homini. et sic etiam fit in trāsmutatione vini et panis.

Ultimo notādū d casibus. Primus est iste. An angelus posset mouere corpus domini nostri Iesu christi localiter. **E**t videtur q. sic. q. q. quid potest virtus inferior. hoc multo magis p̄t virtus superior. **S**ed virtus inferior potest mouere corpus christi localiter. scilicet homo. ergo multo magis p̄t virtus superior. sed angelus. **S**ed in oppositū arguitur. quicquid non habet virtutem conficiendi corpus christi. hoc non potest mouere corpus christi. sed angelus est huiusmodi. igitur non potest mouere corpus christi. **M**aior est nota. sed minor probatur. quia angelus non potest conficere corpus christi vt supra dictum ē. q. neq. potest mouere localiter. **I**ntelligit. q. non mouet motu consecrationis. tamen p̄t mouere aliter sicut et reliqua corpora. sicut mouet celum et terra in ipso que tamē non creauit.

Ad rōem p̄cedat maior negatur minor: scilz q. homo mouet corpus christi. sed bene mouet sp̄m panis et non corpus christi. cum ipse deus ē immutabilis. vt patet octauo physicoz. **E**t ex illo tunc patet q. non vey est dices re q. ipse homo eleuat corpus domini nostri Ihu christi. sed eleuat species s̄b qua comprehenditur verum corpus christi. **S**ecundus casus est iste an anima christi posset mouere corpus christi. **A**d hoc breuiter rñdet q. non. quia anima christi est ens naturale. corpus aut christi. ibi est supnaturalale. modo ens naturale non potest mouere ens supnaturalale. **Q**uāntū naturale non potest mouere supnaturalale. p. ex dictis Phi in varijs phie passibus. q. inter agens et patiens debet esse proportio que inter ista non repit. **T**ercius casus est iste: si vna hostia esset tecta s̄b mappa sacerdos desuper p̄secrat duas vel tres. tunc dubitatur vtr illa hostia tecta s̄b mappa etiā eet p̄secrata. **A**d hoc rñdetur q. non. q. consecratio non hz effectū. nisi ad intentōem consecrat. **S**ed ad illā hostiā ibi tactā s̄b mappa consecrās nō habuit intētōem. iō nec consecrat. **E**t iō qñ greci consecrāt. tūc accipiūt panē que cauāt seu p̄forāt in medio. et q̄qd in circulo cōtinet. h̄ reputant p. corpe christi. et hoc dant pp̄lo tanq. panes bñdictos. et si aliqd extra circulū inueniret: tūc illud corā eis non est panis bñdictus. **Q**uartus casus vtr sacerdos p̄t consecrare vnā guttā vel duas in calicez alias nō. **S**i militē an posset consecrare vnā p̄te hostie alia nō. **I**bi est magna dubitatio siue difficultas ratione confluxibilitatis vini et ratione compactionis panis. **D**icit tamen in veritate. **S**i sacerdos intendit consecrare vnā

Summula

Guttā tūc p̄secrat vnā solā guttā. s̄r si intendit p̄secrare solā vnā ptē in ho
stia: tūc p̄secrat solā vnā ptē. Sed diceret. q̄n tū ibi ptes in vnū p̄fluūt. R̄nr
q̄ hoc n̄ impedit. q̄ adhuc dō gl̄iosostat que ps sit p̄secrataz que non.

¶ Quintus casus. si aliqs sacerdos ex negligētia effunderet sanguinez
chr̄i ad palleū paupis vel vent̄ flaret hostiā p̄secratā in palleū paupis. tūc
ex lrā h̄r. q̄ loca tacta d̄nt radiz in locū reliq̄az reponi. ¶ Tūc dubitatur
an sacerdos tenet paup̄ p̄soluere palleū vel illi. p̄ illo aliqd̄ facere. R̄nr.
q̄ paup̄ si nollet carere palleoz ip̄o sac̄dote aliqd̄ h̄it: tunc sac̄dos tenet
paup̄ p̄soluere l̄ illi. p̄ illo satisfacere. Si at̄ sac̄dos eēt n̄ h̄nsz tū ip̄e paup̄
nollz carere palleo. tūc ip̄i chr̄i fideles faciētes remedia aiāz d̄nt pauperi
palleū p̄soluere. ¶ Sextus casus. sac̄dos ieiuno stomacho in cellario alicu
ius cuius ex̄ns indut̄ habitu sac̄dotali tegetet vinū cū mappis modicū d̄

aq̄ infundēs in plenū vas vini legēdo millam p̄secrando vas vini. tūc du
bitat̄ qd̄ sit faciēdū d̄vino. v̄tz tale vas vini sit p̄secratū. R̄nr. q̄ si ip̄e sac̄
dos debitā platōem verbor̄ suauerit intentōnem p̄secrandi habuerit.
tunc illud vinū totaliter est p̄secratum in vase. sed illud v̄tz p̄ ps̄byter̄
z suos parochiales pariz in p̄munionē chr̄istifidelium ministrari. Et cū
uis non debet vendere vinū p̄secratum. q̄ tunc p̄mitteret symoniā: ex eo
q̄ res sacras v̄deret. ¶ Nonus casus est. q̄ sacerdos indut̄ vestimēt̄ glo
rie siue ecclesie intrās for̄ybi panes v̄duntur. z incipiat loqui v̄ba canōis
b̄ndictiones faciēdo sup̄ panes. tūc dubitatur an isti panes sint p̄secrati.
R̄ndetur ad hoc. q̄ si ip̄e debite platōem v̄borum z intentōem p̄secrandi
habuerit. tunc isti panes oēs s̄t p̄secrati. ¶ Sed diceret. an p̄nt tūc p̄isto
res illos panes v̄dere. R̄ndetur q̄ nō. sed chr̄istifideles d̄nt p̄pare illos pa
nes cum plebanoz sacerdotes p̄nt nutriri ex eis d̄e panibus. ¶ Septim⁹

casus est. sacerdos volēs b̄ndicere placētaz incipiat p̄secrat oēs placen
tas in corp⁹ chr̄i: tūc dubitat̄ v̄trum sacerdos tenet soluere placentas. Ad
hoc r̄ndetur q̄ n̄c. si ip̄e sacerdos est habēs. s̄rdo non habet. tūc ip̄i chr̄istif
ideles d̄nt p̄soluere vt supra dictum ē. Sed oēs tales grauissime peccāt
¶ Ultim⁹ casus. v̄tz sacerdos cecus possit celebrare missaz diuinū de
bite p̄plete sciat officium suum exterius. R̄ndetur s̄m plures q̄ sic. sed
tū ip̄e debet h̄re sacerdotē vidētē z astantē sibi qui dirigat z regat ip̄z ad
iungēdo ei hostiāz calicē vt debite valeat eleuare z alia que dinoscuntur
diuinum officium missē p̄ficere.

¶ **Quinto casu** sac̄dos s̄ d̄ni .i. sacrificatū
Quando leuas calicem post corpus sanctificatum
s̄ in tali calice .i. repis p̄ueniēt⁹
¶ **Si vinum vel aquam non inuenis. aptius illa**
.i. cito in celebrādo .i. p̄suetudo
¶ **Prorinus infundas et procedas velut est mos**
s̄ corp⁹ diuinū .i. resumēdo .i. sc̄dario
¶ **Quā super oblatum textum recitando secundo**
s̄ ex tali negligētia

Canonis inspicias. ne plebi scandala fiat

Folio xxv

scz vinū & aquā

Canonis ad finem sivenisti duo dicta

i. bñdictōes s̄ dimittas

Infundas dimitte cruces panis. calicis non

s̄ ego raymund⁹ i. p̄secratū

Nolo leues corpus domini nisi sit benedictum

i. i. altū mādat s̄ ecclie. i. suari

Aut calicem sursum. sic precipit ordo tueri

s̄ tu sacerdos talcras sacri i. sc̄dario

Quando leuas calicem si vis celebrare secundo

s̄ d tali lotōe s̄ tuos scz sugēdo

Non sumas quicqz. digitos nec in ore lauabis

i. nō ad sc̄dam missam scz p̄me misse

Non ad opus reliquum seruetur lotio prima

s̄ p̄ma scz xp̄iano

Porio nam talis dabitur cuicunqz fideli

i. festa dies i. binavice i. celebrare

Officiata dies vult te bis dicere missam

corp⁹ mortuū s̄ sit s̄ fun⁹ s̄ missa

Sifunus presens. si nullum sufficit vna

Hic autor ponit alias regulas siue psuasiones circa sacm̄ eucharistię obfundas. Et diuidit ista ps in duas. nā in p̄mo autor fac̄ qd̄ dcm̄ est. In sc̄da autor p̄oit aliqz regulas d̄ eleuatōe corpis xp̄i. Sc̄da ps ibi (Nolo leuas) Prima ps adhuc in duo. Nā p̄o p̄oit q̄sda psuasiōes circa sacm̄ eucharistię. In sc̄da pte ponit q̄nda doctrinā que suanda est in celebratōe missarum. Sc̄da. ibi (Officiata dies) Et stat⁹ l̄e in q̄e tuoz regulis. Prima. ibi (Quā leuas calicē) & est talis. Quicūqz leuas calicem post corp⁹ xp̄i p̄secratū ostēdēdo ip̄i pp̄lo fm̄ qd̄ mos est. si tunc non inuenias vinum vel aquā in calice. tunc repēte & secrete debes infunde re vinum & aquā. & debes resumere vba canonis que spectāt ad p̄secrationem vini. & hoc fiat secrete ne sc̄dala fiāt in populo. & tunc vlti⁹ debes signat̄ caracteres facere que spectāt ad calicē: s̄ illa signa q̄ spectāt ad hostiā debes omittere. Sc̄da regula tāgitur. ibi (Nolo leuas. &c) q̄ est talis Nunq̄ debes leuare hostiā nisi p̄secratā. nec calicē nisi sit p̄secratus. Ratio hui⁹ est. qz si leuaret̄ ante p̄secratōem tunc hoies astātes adorarent illum panem tāqz deum. & sic p̄mitterent idolatriam. & q̄ si hoies stātes p̄ntes in diuino officio misse suspitōem haberent d̄ aliquo sacerdote peccatore q̄ non p̄secraret corp⁹ xp̄i. illi deberent sic orare. adoro te Ihu xp̄e q̄ redemisti m̄dm̄ que credo latere s̄ specie panis quā video. &c. Tercia regula tāgitur. ibi (Quādo lauas calicem) que est talis. Si laueris calicē post cōmunionem evis adhuc in eadem die semel celebrare. tūc nō debes sumere lotōem vltimā. nec debes sugere digitos. sc̄d da scholari ministranti. Ratio huius est. quia sacerdos debet ieiuno stomacho celebra

Summula sacramundi

re. et si tunc sumerz illa lotionē. tunc ibi est vinū in cōsecratūe illō qđ pus sumz pferat fuit sanguis dñic corp⁹ xpi. mō si sumeret in cōsecratū nō maneret ieiunius. **Quarta regula tangit.** ibi (Officiata dies) q̄ talis ē. q̄ ipse sacerdos in die officciata sicut est in festo bte katherine. sancti nicolai. et ihs Etia si aliqd sum⁹ ē p̄no p̄t duas missas celebrare. vnā d̄ sanctis et aliā pro defunctis. et caute se regat ita q̄ ablutōem p̄me misse non sumat.

Circa lrām ē notādū. q̄ postq̄ sacerdos eleuauit corpus xpi. tunc stat in altari cū duob⁹ digitis iunctis. scz cū pollice et indice. Et hui⁹ assignat multiplex rō. quaz p̄ma talis est. nā si aliqua p̄ticula corpis xpi adhuc ab hereret digitis q̄ tunc sacerdos cauti⁹ et securi⁹ rehuaret illā p̄ticulā cum digitis iunctis. Scda rō est ob reuerentiā Ihu xpi. eo q̄ nihil tangat ante lotōem nisi corpus xpi: exquo est nobilissimum. Tercia rō est. q̄ p̄ indicem qui longior est pollice intelligitur deitas. et p̄ pollicem intelligit ipa hūanitas. sed illa duo ibi iungunt. adeo in signū illius sit iunctio illoꝝ duoz digitoz. Quarta rō est. q̄ p̄ indicem intelligit filii⁹ dei p̄ pollicem intelligitur p̄r. mō p̄r iungitur filio et e conuerso fili⁹ patri. q̄ fili⁹ sit it obediens patri vsqz ad mortem. Phillippen. ij. Quinta rō est sp̄sialis. Nā p̄ iunctōem illoꝝ duoz digitoz intelligit q̄ aia cuiuslibet christifidelis inseparabiliter est iuncta charitati dei. et.

Secdo notādū. q̄ ipi sacerdotes habent diuersas consuetudines in eleuando calicē. nā aliqui eleuant eū cooptū. et aliqui eleuāt eū discōoptuz. Diceret ergo aliquis vnde surgit illa diuersitas? Rñdetur q̄ illi sacerdotes qui eleuāt calicem p̄mo mō faciunt hoc in signū huius. q̄ qñ chust⁹ instituit illud sacm̄ in cena. tunc iste sanguis non fuit visibilis. ita q̄ adhuc eius sanguis latuit in corpore suo. et ergo aliqui memorantes h̄ leuāt calicem cooptum. Sed post cenā vt in die pasceus tūc ille sanguis patuit ad oculū. et ergo aliqui sacerdotes memorantes hoc leuāt calicē discōoptum. in signum huius q̄ sanguis xpi in die pasceus patuit et resplenduit cunctis hoibus.

Tercio notādū. q̄ vinum fundere in calicē intelligit m̄scip̄r. Prio q̄ nihil inueniat in calice vel q̄ tm̄ inueniat aquā. vel q̄ tm̄ inueniat vinū. Si ipse sacerdos nihil inueniat in calice. tunc ipse dz infundere vinuz cū aq̄. Si tm̄ inueniat vinū. hoc ē dupl̄r. vel ante sumptōem corpis xpi vel post sumptōem: Si inueniat tm̄ vinā an̄ sumptōez corpis xpi. tunc ipse sacerdos dz infundere aquā et dicere vba canonis q̄ p̄tinēt ad cōsecratōem sanguinis. Si autē post sumptōem corpis xpi inueniat tm̄ vinum tūc non ē nclariū vt infundat aquā. q̄ ibi adhuc est corp⁹ et sanguis xpi. nā ipm̄ vinū maxime facit qđ p̄secratōem sanguinis: aqua autē non habet tātā essentiā. Si at inueniat solā aquā ante sumptōem corpis xpi. tūc ipse sacerdos debet infundere vinum. ne illud sacm̄ diuidatur. q̄ in solā aq̄ sacerdos non p̄t p̄secrare sanguinē xpi. Si at sumpsit illā aquā quaz inuenit eē solā. tunc non dz apponere vinū a p̄ncipio p̄secrare. q̄ hoc sacm̄ solum a ieiunio est sumendum.

Quarto notādū. q̄ ipse sacerdos nunq̄ p̄t cōplete celebrare tres missas in vno die nisi in natiuitate xpi. et hoc est p̄p̄ certā cām quia prima missa que cātatur illa die designat t̄ps legis. et t̄ps legis est illō t̄ps. quod

fuerat anteq̄ ch̄s fuit natus siue incarnatus. q̄ tūc ip̄i hoies absolute vixerunt s̄m legem gratia nō dabat̄ eis. cum oēs ad limbū inferni uenerunt. q̄ nullus potuit intrare regnum celoz. t̄ iō illa missa cātatur in tenebris. sc̄z in media nocte. Secda missa q̄ cātatur in diluculo siue in ortu diei replentat̄ t̄ps gratie. q̄ diluculū est mediū noctis et diei. t̄ sic ip̄m t̄p̄s gratie est mediū saluatōis et damnatōis. q̄ possum⁹ declinare ad diem v̄l ad noctem. i. ad saluatōem et dānatōem interim q̄ sum⁹ in t̄pe gr̄e et in illo t̄pe sum⁹ iā. q̄ d̄t bt̄s Joānes in apocalipsi. Ubi angelum vnū pedes in celoz alium in tra h̄ntem. et iurauit p̄ celum et p̄ fraz et p̄ omnia q̄ in eis sunt. q̄ post illud t̄ps non esset t̄ps gratie. Apocal. x. Et iā illa missa cātatur in ortu diei. iō q̄ designat eccliaz militantē. q̄ debem⁹ hic militare vt ambulemus d̄ tenebris ad lucem. Vel sic illa missa ideo designat eccliaz militatē. q̄ t̄ps gratie est nobili⁹ et efficacius q̄ t̄ps legis. q̄ t̄ps legis nō fuit figura respectu t̄pis gratie. Et in tali t̄pe gratie debem⁹ fortiter militare et pugnare extra antiquum hostē. i. diabolū. vt post t̄ps gratie ad t̄ps glorie puenire mereamur. et ergo sc̄da missa cātatur in ortu diei p̄ t̄ps gratie. et talis missa debet cum maiori solennitate celebrari q̄ p̄ma. aut saltē cum tāta. Tercia missa designat t̄ps gl̄ie eccliam triumphantem in celesti patria. Et q̄ ibi ē summa claritas. ideo illa missa d̄z cātari in meridie cum maxima solennitate.

¶ Quinto notādum. q̄ ip̄e sacerdos p̄t duas missas celebrare sex mōis in vno die. Primo in die natiuitatis ch̄i: tunc p̄t celebrare tres missas et nūq̄ in alio t̄pe. Secdo p̄t celebrare duas missas in dieb⁹ officiat⁹ de quib⁹ d̄t p̄ns lr̄a. saltē in fun⁹ e p̄ns: non habuerit aliu sacerdotē. tunc p̄t celebrare duas missas. Tercio q̄ adueniunt hospites. et si tunc sacerdos celebravit vnā missam sine lotōe manū p̄t celebrare sc̄dam missam cā hostis spiritum. Quarto p̄t infirmos. vt si eēt aliquis infirm⁹ quē sacerdos deberet cōicare non h̄ret hostias p̄secratas. et si celebrasset vnā missam p̄t eēt in eodē die celebrare sc̄dam p̄pter infirmos vt p̄secraret hostias et eos cōicare. ne fieret negligentia in populo. Quinto p̄pter pegrinos. vt si uenirent pegrini tunc etiā potest sacerdos p̄ficere sc̄dam missam. Sexto p̄t duas missas celebrare p̄pter nuptias. q̄ si sacerdos celebrasset vnā missam et adueniret sp̄sus cū sponsa et rogarent p̄ missa. tunc licitū est ip̄i sacerdoti missam sc̄dario p̄ eis celebrare. Unde s̄t raleo x̄sus. Natal. fun⁹. hospes. languens. pegrinus. Mubentes faciūt missas celebrare secūdas. Vel s̄m alios dātur istis x̄sus. Mortu⁹. infirmus. sponsus. pegrinus. et hospes. Ista sinunt binas celebrare. dies d̄ni tres. Solum p̄s bytex. sed lotio sumpta semel sit. Septimus modus sup̄addit. et est cōis in sc̄ta mat̄ ecclesia. sc̄licet q̄ omnes illi sacerdotes possunt vno die bis celebrare missam q̄ duas ecclesias seu villas gubernant quando alios sacerdotes habere non p̄nt.

¶ Ultimo notādū est d̄ certis casib⁹. Prim⁹ casus est iste. si t̄pe hyemali p̄tingeret q̄ sanguis x̄pi in calice p̄gelaret. p̄t fr̄ig⁹ int̄sum. q̄ eēt faciendum. R̄idet bt̄s Innocenti⁹. q̄ quādo sic uenerit. tunc ip̄e sacerdos d̄z p̄uigere man⁹ suas calicē multū exaltare cū flatu et anhelitu suo ita q̄ ex calore naturali dissoluat̄ glacies.

Summiula Kaymundi

Seda cā est. ponat q̄ aliq̄s sacerdos infirmus celebraret post p̄secratio-
nem intantū debilitet̄ q̄ylterius nō possit celebrare. quid ḡ faciendū eēt
R̄ndet̄ q̄ si eēt aliq̄s sacerdos circūstans ille d̄z̄ p̄siderare puncta vbi dis-
misi. z̄ ibi debet incipere z̄ adimplere missam. Si aut̄ ibi non eēt sac̄dos
tunc corpus x̄pi debet suari illis infirmis porrigi q̄n̄ est nclarium.

Tercius casus. ponat q̄ sacerdos inueniat hostiā cruentantē p̄pt̄ mi-
raculū aliq̄d. quid est ibi faciendū R̄ndet̄ sct̄s Hieronymus. q̄ hostiā z̄
sanguinolenta apta non est sumenda a sacerdote. sed inter reliq̄as sct̄o-
rum ē tenēda z̄ tāq̄ reliquie in sanctuario reuerenter ē habēda.

Quart̄ casus. si sacerdos volens p̄secrare corpus ch̄ri dicat hoc est cor-
pus meū dimittēs ly em̄. tūc dubitat̄ an p̄secrat corpus x̄pi. R̄ndet̄ q̄ sic. q̄
ly em̄ non est d̄ nclitate p̄secratiois. q̄z̄ Ap̄ls p̄mo ad Corinthios. rj. nō po-
nit. Et r̄o est. q̄ si d̄ necessitate poneret̄ tūc an̄ appositiois illius dicitio nis
sacerdotis nō d̄ p̄secrasset corpus x̄pi. sed hoc est hereticū dicere. Sz̄ di-
ceret aliq̄s. quid tunc facit ly em̄ inter illa vba p̄secratiois. R̄ndet̄ q̄ nihil ali-
ud nisi qd̄ ponit̄ ibi. p̄ter v̄boz̄ p̄cedentiū p̄nectōem. d̄do. accipite z̄ mādu-
cate ex hoc oēs. hoc em̄ est corpus meū. Et ly em̄ d̄ necessitate non poni-
tur inter v̄ba p̄secratiois tñ si aliquis omitteret̄ frivolez̄ ex intentioe pec-
caret mortalit̄. q̄z̄ faceret̄ p̄tra statuta rhomane ecclie.

Quint̄ casus ē. quare sacerdos d̄t. hoc em̄ est corp̄ meū. z̄ nō. hoc em̄
fit corp̄ meū R̄ndet̄ q̄ hoc v̄bū fit importat̄ q̄ndā successioē seu trāsmu-
tationem. sed hoc ē importat̄ p̄manentia. sed in deo nulla est trāsmutatio.
nec vlla successio. sed pura p̄manentia. Ido p̄uenientī sacerdos d̄t. h̄ em̄
est corp̄ meū. q̄z̄ d̄ diceret. hoc em̄ fit corp̄ meū.

Sext̄ casus ē. ponat q̄ sacerdos leuādo calicē cū sanguine p̄secrato in-
cidat in magnā infirmitatē. sic q̄ calix cadat z̄ tāgit coronā capitis ip̄i sa-
cerdotis. vtz̄ tunc corona sacerdotis z̄ cut̄ corone debeat abradi. Itē po-
nat̄. si euenerit casualiter. q̄ turbo vel alī vent̄ impetuofus in eleuatiōe
fugaret hostiā p̄secratā. sic q̄ p̄tes hostie caberet̄ sup̄ coronā sacerdotis vtz̄
eēt corona ip̄i abradenda au non. Ad p̄mū r̄ndet̄. si talis sanguis siue ca-
lix tetigerit crines. tunc s̄t̄ decidendū z̄ p̄cremandū. Si v̄o tetigerit coronā
tunc sumat lotiōem cū vino z̄ bibat. vel saltē lotiōē ponit̄ ad locū sanctu-
ariōz̄. Alij r̄ndent̄ si fiat h̄moi negligentia ex p̄te corp̄is x̄pi vel ex p̄te san-
guinis x̄pi. tunc crines deberent abradi. sed corona sacerdotis creberie de-
bet lauari. z̄ lotio illa sumenda esset a sacerdote: si tā fort̄ nature eēt q̄ n̄
timeret nauisam. vel illa lotio firmiter custodienda est in locop̄secratiois
alijs reliquijs. Et s̄t̄r eēt faciendū: si sacerdos circa sumptōem sanguis
vel circa eleuationem calicis dormierit. ita q̄ calix cadit ei sup̄ caput. Sic
eodem mō d̄t̄ d̄ sedo.

Septim̄ casus ē. vtz̄ sacerdos faciēs de spelta panes possit d̄ tali p̄ae cor-
pus ch̄ri p̄ficere. z̄ spelta s̄m aliquos appellat̄ ligumen ad modum tritici
dispositum. z̄ crecit de tritico p̄pter ignobilitatem agri. Ad hoc quidā r̄n-
dent. q̄ cum ea potest celebrare. Et ratio est. quia generatur de tritico. z̄
panis tritici p̄secrat̄. ergo z̄ panis spelte: Alij dicunt oppositum. z̄ pbant̄ h̄
sic. q̄z̄ generans z̄ generatū debent esse eiusdē sp̄ei. sed spelta z̄ triticū sunt
diuersay sp̄erum. idovnum non generat̄ ex alio. Ad r̄oem p̄cedat̄ maior

Folio xxvii

Sed negat minor. qz spelta generat inbirecte ppter grossaz natnrā ipsius terre vel agri. z pōns relinquit qz cū ea nō p̄t fieri p̄secratio corpis christi.

Cōtrariū tñ tenet Albert magn⁹ q̄ d̄t qz spelta n̄ differt a tritico specificē

Octau⁹ casus. Si aliq̄ vetula fingeret se eē infirmā z peteret corp⁹ dñi iudeis traderet vel videret. tūc dubitat qd̄ huicretule seu mulieri eēt faciēdū. Rñr breuit. qz talis mulier ēp̄cremāda. eo qz talis mulier ei⁹ creatozē qz sanguinē suū p̄ ea effudit ad crucifigēdū sc̄dario tradidit.

Non⁹ casus ē. Si sacerdos eleuat corp⁹ ch̄r̄iz i eleuādo i duas ptes diuidat. tūc dubiū ē qd̄ ibi fit faciēdū. Rñr. qz p̄nā medietatē circa agn⁹ dei in duas ptes diuidat. z vnā medietatē in calicē ponat.

Decim⁹ casus ē. Si sacerdos eleuando calicē gladio p̄forat z retro cades sanguinē effuderit ad faciē homicidēz cū h̄ tāgeret man⁹ ei⁹. tūc dubitat qd̄ fit ibi faciēdū. Rñr. qz man⁹ ei⁹ z facies ei⁹ lauētur lotio a sacerdotib⁹ sumat vel ad locū sanctuariorū refuef.

Undecim⁹ casus. sacerdos leuās calicēz si auis stercoizat in calicē facta p̄secratōe. tūc dubitat. vtz sacerdos dz totū sumere. Rñr si ipe sacerdos nō adhorret. tūc sumat in noie dñi. s̄do adhorret. ponat totū ad locū sanctuariorū z vinū z aquāicipiat d̄ nouo p̄secrare.

Duodecim⁹ casus. Exquo in p̄cedēti sn̄ia z s̄tr p̄senti dictū ē d̄ missa. q̄ rit q̄re missa q̄ fit in die parasceues. nec h̄z p̄ncipiū nec finē. qz nec introitus p̄ncipiat nec b̄ndicam⁹ finit. Rñr. qz illd̄ fit ad innuēdū. qz ille q̄ ē p̄ncipiū z finis tūc a nobis recessit. Et t̄ia ex eo. qz ille q̄ ē in tribulātōe nō indiget b̄ndictōe. sed cōpassione. z ideo nō dicim⁹ b̄ndicam⁹. Et t̄ista missa non h̄z mediū. qz hostia nō p̄secrat. ex eo. qz vba hostia tūc fuit immolata Del pt et d̄ici. qz talis missa nō h̄z p̄ncipiū nec finē nec mediū. qz ille tūc a nobis recessit q̄ ē p̄ncipiū a quo oia. z q̄ ē mediū p̄ quē oia. z q̄ ē finis ad quē oia. s̄m Aplm rhoma. xj.

Decimustercio casus est. quare in die parasceues altaria sunt denudata. Rñr. qz tūc ch̄rs suis vestibus fuerat denudatus: habebat em̄ tria gn̄a vestimentorū. p̄mū gen⁹ fuerat materiale seu vestes materiales q̄s vt alij hoies ferebat. z illis vestib⁹ fuit denudat⁹. Vñ Psal. Diuiserunt sibi vestimēta mea. Sedo habuit vestimēta aie. scz corp⁹ p̄p̄riū. qd̄ erat vestimētū deitatis. isto vestimēto aia. ch̄ri fuerat spoliata z corpe suo denudata Vñ in passione Math. xxvij. d̄z. Et inclinato capite emisit sp̄m Mercio ch̄rs habuit vestes sp̄uales. i. sc̄tōs aplos. q̄ eū quodāmō vestiebāt z ornabant. istis vestib⁹ ch̄rs etiā fuerat denudatus. qz ab omnib⁹ erat derelict⁹ Vñ sacra scriptura. Ecce venit horayt oēs dispergemini ynusquisqz in locū suum z me solū derelinquetis.

o ch̄risibelis s̄ mēte scz ch̄rm
Omnis homo purus et confessus sit vt illum
scz ad etnā saluatōem
Digne suscipiat qui dignos nos iubet esse
o q̄ūqz p̄lat⁹ .i. sbiect⁹ mortali pctō
Presbyter oppressus mortali crimine. missam

Summula Raymundi

.i. fecerit confessionē debitā

Non celebrat nisi sit confessus crimine primo

8° habeat interōdem nunq̄ incidēdi p̄ctm̄ mortale

Aut sit contritus se nunq̄ velle redire

¶ Postq̄ autor posuit documēta suādū iuxta p̄secratōem corp̄is christi
In hac pte oñdit a quib⁹ corp⁹ ch̄ri sit sumēdū. Et p̄mo facit hoc Secdo
oñdit quib⁹ sit denegādū. ibi (Quō vomit infirm⁹) Primo d̄t sic. hō ch̄ris
tianus volēs suscipere corp⁹ ch̄ri d̄z eē mund⁹ a peccatis et debet eē p̄fessus et
p̄ritus. Et reddit cām que est talis. vt iste sc̄z qui reddit nos dignos dis
gne suscipiatur a quolibet Subdit et q̄ nullus p̄sbyter debet celebrare
missam nisi sit p̄fessus. et hoc est verum si p̄e ex̄st̄ ut⁹ in peccato mortali.
et debet habere p̄positum ammōdo se a peccat⁹ abstinerē.

¶ Sciēdum p̄mo. q̄ raro littere p̄t capi in simili. quicunq̄ enim inuitat
aliquem honestum hominem ad hospitium suum. ille disponit hospitium
suum q̄nto curialius et pur⁹ p̄t. et ergo multo magis debet hoc fieri iuxta
creatorē n̄m. sc̄z q̄ hō ipm̄ inuitat in domū suā. i. in aiam suā quā maxi
me d̄z purgare a peccat⁹ mortalibus vt ip̄e creator cele et terre digne suscipi
piat. Et rō hui⁹ ē. q̄ si illd̄ qd̄ min⁹ videt inesse inest. q̄ illd̄ qd̄ magis vide
tur inesse inest. sed magis videt inesse q̄ hō magis d̄z purgare suū hospitium
aduersus suum creatorem q̄ primū suū.

¶ Secdo notādū. autor d̄t in lrā (Om̄is hō pur⁹) q̄ hō et⁹ debet eē pur⁹
et mudo⁹ in volūate sua. sic q̄ ip̄e sit in firmo p̄posito dimittēdi ampl⁹
p̄ctā. q̄ licet hō eēt p̄fessus sua p̄ctā et non p̄poneret ea dimittere. ip̄e indig
ne capet hoc vnerabile sac̄m. Et ip̄e debet eēt mund⁹ a cibo corporali.
q̄ debet eē ieiunus et sobrius vt pus vilum est. nisi hō eēt in magna infir
mitate positus. Itē autor d̄t in lrā (p̄fessus sit) Rō quare hō debz p̄f
teri p̄ctā suā volens sumere corp⁹ d̄ni ē ista. q̄ s̄m Ap̄lm̄ p̄ma Lōzinth. xj
Si q̄s corp⁹ d̄ni manducat et sanguinem indigne bibit. iudiciū sibi mādu
cat et bibit. sed hō p̄stitit⁹ in p̄ctō mortali non ē dign⁹ sumere corp⁹ ehusti
et q̄ si suscipit. indigne suscipit. et p̄ p̄ns sumit etnā dānatōem. Vnde notā
dum. q̄ illud non est institutū p̄pter euerum est sacramētus sicut in bono
homine. Hoc p̄t declarari in hac similitudine. q̄ sol splendet sup̄ omnia
mūda et immūda. scilicet sup̄ aurum et lapidem p̄ciosum et etiam sup̄ lu
tū. et tñ sol non maculat p̄pter lutū mag⁹ q̄ p̄t an⁹. Sic ē de recipiētib⁹
corp⁹ d̄ni indigne. De quib⁹ canit eccl̄ia. Sumunt boni sumunt mali. for
te tñ ineq̄l̄. vite vel interit⁹. Itē nota. q̄ hoies accedūt ad hoc sac̄ et trib⁹
mōis. Quidā accedūt digne. qdā indigne. qdā nec digne nec indigne. Il
li accedūt digne q̄ absq̄ om̄i p̄ctō accedūt in timore et reuerētia in amo
re. et st̄ illi q̄ satisfaciūt s̄m v̄itatē. et illis auget grā. Quidā accedūt nec in
digne. nec digne. et st̄ illi qui satisfaciunt. sed non cum tanta p̄tritione q̄n
to merito deceret. et illud nihil vel parum augetur gratia. Quidā accē
dunt indigne simpliciter. et st̄ illi qui nec satisfaciunt s̄m v̄itatē nec s̄m p̄
habilitatem. sicut dixit Ap̄ls ad Lōy. loco p̄alle. Probat autem sc̄ipm̄ hō

folio xxviii

mo. c.

Conbitat circa p̄dicta. q̄ videt̄ q̄ null⁹ digne p̄t accedere ad hoc venē
 rabile factū vt h̄ p̄ma epla Jo. p̄mo ca. Si dixerim⁹ q̄ pctm̄ non habes
 mus nos meritos seducimur. igit̄ videt̄ q̄ null⁹ ē sine peccato. q̄ null⁹ p̄t
 accedere digne. ex quo debet esse purus vt vult l̄tera. **I**n oppositum ē
 glosa sup̄ isto v̄bo accipiens J̄hus. q̄ d̄t glosa. felix est ebrietas et facietas
 q̄ q̄nto plus sumitur. tanto sobri⁹ fit. R̄ur̄ q̄ pctm̄ ē duplex: sc̄z veniale. e
 mortale. mō s̄ctus Joānes tangit hoc qd̄ d̄cm̄ ē de pctō veniali. q̄ de isto
 nullus p̄t se p̄cauere. sed a peccato mortali p̄t se quilibet abstinere si vult
Vel solui⁹ sic p̄tritio est duplex. **Q**ueda est certitudinis. et ex ista p̄tri
 tione null⁹ p̄t agnoscere vt sit dign⁹ vel indign⁹. **A**lia ē p̄tritio que fit ex
 signis. et h̄m̄ illud quilibet p̄t scire an sit dign⁹ vel indign⁹ non t̄ certitu
 dinaliter. **P**ro quo notādū. q̄ q̄ttuor s̄t signa p̄ que hō p̄t scire an sit di
 gnus ad sunēdum corp⁹ d̄ni p̄ticulariter: **P**rimū ē. si libent̄ et deuote
 sine tedio audit v̄bum dei. vt habetur in Joanne. **Q**ui ex deo ē v̄bū dei
 audit. **S**c̄dm̄ signū est. si hō inuenit se p̄mptū ad oia que req̄runt ab ser
 uitū dei: sc̄z ad orare. missas audire. ieiunare. elemosinas dare. et h̄s: igit̄
 tur d̄t b̄tus Gregori⁹. **O**hibitio opis ē signū charitatis. **T**ercium signū
 est. si hō ex toto corde et ex tota aia et ex omnib⁹ v̄rib⁹ suis dolet d̄ peccat⁹
 p̄missis **Q**uartū signū ē. si hō vult se firmit̄ abstinere ab omnib⁹ pctis crimi
 nalib⁹ ne postea cadat in aliqd̄ pctm̄ saltē mortale. **T**res nota q̄ autor iu
 bet sacerdotē cōp̄tritiū p̄fessum. h̄ non sp̄ req̄rit de p̄fessione opis. q̄ si des
 ficit p̄fessor sufficit q̄ sacerdos sit in firmo p̄posito p̄tēdi et satisfaciēdi p̄
 peccatis. et omnia peccata intendit dimittere et sic poterit celebrare. **E**t ex
 illo queritur v̄trum sacerdos xp̄is sine mortali pctō possit sine p̄fessione
 celebrare missam. **E**t videtur q̄ non. q̄ dicunt doctores q̄ null⁹ sac̄dos
 p̄t cōtaz sanctus volens celebrare missam q̄n oportet q̄ p̄us p̄fiteat̄ p̄p̄
 maiore cautelam et etiā obreuerētā venerabilis sacramēti et p̄p̄ eccl̄ia
In ista pte mgr̄ d̄c̄minat d̄ p̄ncipijs collectay et diuidit l̄rā in duas p
 tes. **N**ā p̄mo facit qd̄ d̄cm̄ ē. in sc̄da pte d̄c̄minat d̄ collectay cōb̄ dicēdis
 in cōib⁹ festiuitatibus. **S**c̄da ps̄ ibi. p̄ d̄m̄ p̄ma. c̄c. **E**t legat̄ l̄rā silvolens
 nos inh̄bere h̄m̄ qd̄ d̄r in decret⁹ et in iure q̄ null⁹ exorcista d̄z dicere in p̄
 cipio collecte oem̄: nec in fine debet dicere dominū nostrum: sed in fi
 ne collecte debet dicere per eum qui venturus est iudicare viuos et mor
 tuos et seculum per ignem. **D**einde magister s̄bdit de collectis dicendis
 in cōmunibus festiuitatibus dicens. quādo p̄sbyter in cōmunibus festi
 uitatib⁹ s̄mit p̄mā collectā ad quā sibi responsum est amē. **S**i t̄c̄ quatuor
 tuor vel duas vult legere collectas hoc d̄z fieri s̄b vna conclusione: **E**t h̄
 nunq̄ debet fieri in summis festis. quia ibi t̄tūm vna collecta debet d̄i
 civt̄ supra dictum est. **C**irca litteram notādum. **O**rdines sunt du
 pli ces. nam quidam vocantur ord̄nes minores et reliqui vocantur ord̄nes
 maiores. **O**rdines minores sunt quattuor quorum p̄mus vocat̄ hos
 stiarior et ille h̄ nomen suum ab hostio siue a ianua. **E**t officium illorū
 q̄est. debent hostium sancte matris ecclesie custodire ne heretici exorū
 municati et iudei per illam ianuam intrant. **E**t hunc ordinem ch̄ist⁹ in
 stituit quando cecit ementes et pendentes de templo.

Summula Hamundi

Rñr. q̄ alii sancti passi s̄t. p̄pter se. sc̄z. vt p̄ suas passioēs acq̄rerēt celestes
gl̄iam. & ideo in passionib⁹ eorū eis gaudebū ē. ex eo q̄ ad eternā beatitudinē
puenerūt. Ch̄s at̄ nō passus ē. p̄pter se. sc̄z vt gl̄iam acq̄reret. s̄ p̄
pectā nostrā delēda. & ideo tunc flere debemus. Sc̄da rō ē. q̄ tali die fleuit
terra. quādo p̄tre. n̄uit. fleuit sol quādo obscurat⁹ fuit: fleuerūt & sc̄tē mu-
lieres. Vñ d̄t b̄tūs Lucas. xxi. S̄ilie h̄rl̄m nolite flere sup̄ me. etiā fleuit
Petr⁹ ap̄lūs. vñ h̄r Mat̄h. xxvj. Fleuit amare. etiā fleuit Maria doloris
gladio p̄forata. fleuit & ch̄s. q̄ dixit. tristis ē aia mea vsq̄ ad mortē. Unde
isaie. xxxiiij. Angeli pac̄ amare flebūt. & si possibile fuisset & d̄s p̄ cū vidit
filiū suū vnigenitū tā irreuerētē tractari. inē tot ḡ flētes null⁹ d̄z gaude-
re. ḡ tūc s̄q̄ p̄ p̄clis debem⁹ flere.

^{s̄ hō p̄ctōr} ^{pie correct⁹} ^{s̄ sacerdote}
Eger vel sonus monitus si sepius a te

.i. p̄ctā postponere

Occultam culpam suā dimittere non vult

occulta ei⁹ p̄ctā .i. dimittit s̄ p̄ctōr

Egressus propositus nec deserit ille latentes

postulat affectuose s̄ p̄ctōri

Et petit instanter domini des corpus eidem

.i. filiū da huic p̄ctōri s̄ iste occult⁹ p̄ctōr

Consule quod poteris iudex suus ipse sibi sit

.i. abnegatōem corpis d̄ni p̄ p̄clis ap̄t

Judicium legis da pro vicijis manifestis

Nic autor ponit alias cautelas iuxta administratōem corpis ch̄i fer-
uadas. Et diuiditur in tres p̄tulas s̄m q̄ tria ponit documēta. Sc̄da
ps̄ Qui cum videris. & Lercia. ibi. Nō pueris ānis. & d̄icēs p̄mo sic.
si aliquis peccator qui nō vult desistere a p̄ctō. quīs tamē sepe a sacer-
dote monit⁹ ē vt desistat a tali peccato. etsi tale p̄ctm̄ occultū fuerit & petierit
a te corpus ch̄i. tūc nō debes illud denegare. sed debes bicere q̄ iudicij
sc̄ipm̄ dare sibi filiū bonum. Sed si p̄ctm̄ fuerit māifestum. tūc de-
bes sibi denegare corpus ch̄i. q̄ p̄ tali peccato s̄m institutiones ecclesie
deberet grauius puniri.

Notādū autor d̄t in littera q̄ corp⁹ ch̄i nō sit denegādū isti qui confi-
terur p̄ctm̄ occultū. Cōtra hoc diceret q̄s. nulli indigno d̄ret dari corp⁹
d̄ni. sed ille ē indignus. ḡ sibi nō d̄z dare corp⁹ d̄ni. Maior habet in cano-
ne: vbi d̄t. Sacrificia hec bona s̄ illibata & sine malo. Minor p̄z. q̄ h̄z oc-
cultū p̄ctm̄. ḡ ē indignus. Rñr. q̄ corpus d̄ni nō ē sibi denegādum: quia
si nō daret sibi. tūc p̄p̄t suspitōem incidere. q̄ p̄p̄s forte diceret iā appa-
ret p̄ctm̄ notorium in eo. q̄re propter tale sc̄ādulum euitādū nō ē sibi de-
negādum. Vñ sc̄ādulū sic diffinit. ē dictum vel factum non recte p̄bens
rumaz. id est causam: Respōdetur ad argumētum: aliquem eē dignum
corp̄e ch̄i intelligit̄ dupl̄. Vno s̄m veritatē. Alio s̄m estimatōem. mō
licet talia non ē dignus s̄m veritatē. tñ ē dignus s̄m estimatōem. quia

estimat a pluribus dignus. Ex illo soluit talis dubitatio. si aliquis vidisset sacerdotem solvere mortalem. et post hoc cito legere missam. an debeat illam spernere. Solutio. ista missa propter hoc non est spernenda. Rō huius est. quia talis sacerdos posset habere tantam deuotionem in agreflu altaris pro qua deus dimitteret sibi omnia peccata de illa habere christum exemplum. christus enim bene sciuit iudas esse eum traditurum. illo tamen non obstante christus dedit sibi suum sanctissimum corpus. quia tale peccatum erat occultum. ex eo quod nullus sciuit nisi solus christus quod iudas esset eum traditurus. Item peccatoribus non existentibus in proposito peccati dimittendi potest denegari corpus christi propter duas causas. Prima est. quia propter sacramentum eucharistie delentur peccata venialia et mortalia obliata sed si aliquis peccata conscienter perpetrata. tunc in communicato nihil deletur. sed tales sumunt eucharistiam ad mortem eternam. quia datur omnibus vel in vita eternam vel in morte eternam. ut patet per hos christus. Si vis in altari de christo sanctificari. Corpus exterge mundum ad sacra parte. In domini mensa quod sumis sed ule pensa. Uiuere vel mori fert quod percipis ore. Secunda causa est. ex quo sacramentum eucharistie ceteris sacris est nobilissimum: ideo potest indigne manducantes vita eterna simpliciter. sicut facit baptisimus. ideo peccatoribus publicis est denegandum corpus christi donec peniteant. Item nota. auctor intelligit legem de raptoribus. et usurariis publicis et quodammodo de omnibus exitibus in peccatis mortalibus publicis. ratio est. quia ecclesia non iudicat de occultis. sed tamen de manifestis. et ideo si peccator esset occultus et confessus non debet sibi denegari corpus domini.

hoies cū tali pctō reice s^c eos nō cōicādo
Qui cum iudeis habitant expelle foras hos

.i. p^offessis .i. sac^o corp^o xpi
Non inconfessis des sanctum lumere pascha

.i. ex iusta cā .i. tales hoies ignoti
Non nisi prouisa peregrinus et aduena causa

pastore .i. eucharistia
A te suscipiant corpus domini caueas ne
 s^c hoies .i. nō suscipiāt a te eucharistia nisi ex iusta cā
Nicine ville veniant ad te fugientes

Item auctor ponit secundum hoc documentum. et hystoria membra. Primum membrum est tale. quicumque moriatur cum iudeis illis non debes dare corpus domini. Rō illius est. quia forte tales inducerent a iudeis. ita quod potest illud corpus domini abfuarere et iudeis potestare. et ipsi postea cum isto sacro potest nephas perpetrare sicut potest us erptum est: et tunc potest contingi renouatio passionis christi a iudeis: et potest hoc nobilissimum corpus pro iudeos irreuerentialiter tractari. quod est euitandum. Subdit secundum membrum. cauedum est ne aliqui inconfessis in contritum veniant ad te presbyterum corpus christi postulando. Subdit tertium membrum. quod peregrinis de aliis partibus venientibus et aduenis et non debet dari corpus christi. nisi hoc esset ex iusta causa. etiam si vicini aliterius ville venient ad te: non debes eis dare corpus christi nisi ex iusta causa. Notandum. diceret quis. tu dicis quod illis non debet dari corpus

Summula Raymundi

pus christi qui moratur cum iudeis. cur ergo hoc est quod iudei admittunt ab ecclesia. Respondetur quod hoc fit propter quatuor causas. Prima causa est lex. quia lex fuit in principio data iudeis. scilicet moysi. Secunda causa est propter sanctos patres. et ex eo quod christus nasci voluit ex iudeis. unde Hieremia. Salus ex iudeis est. Tercia causa est. quod iudei sperant adhuc vnum fieri in fide. et habet per beatum Iohannem in decimo capitulo. et fiat vnum pastor et vnum ovile. Quarta causa est. quod omnis christianus fidelis quando videt iudeum deus recordari de passione christi qui pro nobis ab eis pendit in ligno crucis et sua morte morte nostram destruit. Sic: vitam resurgendo reparavit. sicut habet in prefatione. Et hoc idem patet in his metris. Lex. patres. extrema fides. mortatio christi. Quattuor his causis permittuntur quod iudei. Item dicitur in littera quod christus non debet ministrari nisi commensis. Respondetur est. quod confessio est signum contritionis. unde qui se humiliat ad confessionem signum est maxime contritionis. Unde contritio sic diffinitur. Est dolor voluntarie sumptus pro peccatis cum proposito revertendi omnia peccata dimittere. et hoc definitur est in Job secundo. Antequam comedam suspiro. id est antequam accedam ad hoc verabile sacramentum suspiro. id est de peccatis meis commissis contritorem facio.

Item nota. pegrinis non debet dari corpus christi. Respondetur est. quod forte eis fuit denegatum ab eorum presbytero. igitur non debemus falce mittere in messem alterius. ut habetur in Euangelio. nisi hoc esset in articulo necessitatis: sic quod talis pegrinus esset infirmus. et ipse intratum distaret a suis pigris quod possibi le esset ipsum mori antequam ad partes eius perveniret. tunc licite possit sibi dare corpus christi. Pro quo notandum. quod pegrinis potest dari corpus christi propter duas causas. Prima. si est aliquis pegrinus volens se dare seu transferre ultra mare verum. sus hierusalem aut alium locum illi non de negari corpus christi. Secunda causa est. si esset aliquis dominus volens inire bellum instum isti deus dari corpus christi.

Pro quo notandum. adveniens debet dari corpus christi in te licet dupliciter. Primo modo quod sint infirmi. sic debet eis dare corpus christi. Secundo modo quod non sint infirmi. sic debet eis denegari corpus christi.

Item nota. autor dicit in littera si vicinus alterius ville venerit ad te velit audire missam et ibidem comicare non debes eum admittere. et hoc duobus modis vel ipse faciat hoc causa devotio. vel ex contemptu proprii plebani. si primo modo tunc deus admittit eum in auditore misse. sed non in comicatione. nisi tunc fit ex speciali licentia sui plebani. si secundo modo. tunc non deus admittit. nec audire missam. nec etiam comunicare eiusdem. sed deus remitti ad suum proprium plebanum. Item quicumque vult accedere ad hoc venerabile sacramentum ad illum requiritur triplex unio. Primo requiritur unio naturalis. et est ista qua anima intellectiva corpori humano coniungitur. Et illa unio fit homo aptus ad suscipiendum hoc venerabile sacramentum. Secundo requiritur unio charitatis per fidem. et ista unio facit hominem digne scire per fidem quod ibi sit corpus christi. Tercio requiritur unio propter contritionem ut homo cognoscat corpus christi sacramentaliter et spiritualiter.

Pro quo sciendum. quod sumptio corporis christi est quadruplex. quod sumunt habet venerabile sacramentum nec spiritualiter nec corporaliter. ut si aliquis infidelis velit accedere et non credit ibi esse verum corpus christi. ille nec sumit sacramentum nec impedit sibi honorem nec timorem. nec est essus. igitur nec est sumit spiritualiter. Alii sunt qui sumunt sacramentum: et tamen non spiritualiter. quia in peccato mortali acce-

dunt. et quia illi credunt ibi esse verum corpus christi. ergo suscipiunt sacramentaliter. et quia in peccato mortali constituti non sumunt spiritualiter. Alii vero qui suscipiunt hoc spiritualiter. ut scilicet boni homines qui assistunt et audiunt missam. ibi percipiunt hoc sacramentaliter quod sacerdos recipit sacramentaliter. Alii autem scilicet qui suscipiunt sacramentaliter spiritualiter simul. ut scilicet boni homines existentes sine peccato mortali. isti capiunt corpus christi spiritualiter et sacramentaliter. et in illis augetur gratia.

Non pueris annos infra bis quinqz manentes
.i. iuuenibus infra decem annos exites

Des corpus domini quis sint corpore puri
.i. eucharistia tales pueri mundi
suscipiat nesciunt s^c eis

Quid sumant tamen ignorant ergo prohibetur
s^c pueros punit horribilis

Excipe quos virget seuqz mors annis licet hi sint
sacerdoti notum est

Octo siue nouem vel septem cum tibi constat
.i. octo diebus dñicis pueroz honesta

Scire pater noster et eorum vita probata
superflua supfluitas ciboz hñioi vanitates

Potus et crapule ludi saltus inhihentur
s^c illi xpi nutriti

Ne vomitum faciant qui sunt a corpore pasti
s^c puer vomere non pnt

Qui licet expuere christum ne queant. tamen illud
habitaculum .i. cum exclusione oim vanitatu

Hospicium caste seruetur quo fuit intus

¶ Hic ponit terciū documentū. et est tale. quod pueris infra decem annos constitutis non debet ministrari corpus christi ne tales sumant illud nescientes quod ipsum fit. licet tales pueri sint mundi a peccatis: nisi hoc est in articulo mortis tunc pueris septem. octo. vel nouem annorum corpus domini tribuere possit. tamen sub ista conditione. si sciatur octo diebus dñicam. scilicet pater noster et sint bone vite. tunc potest illi ministrari corpus christi. illia iniungendo quod se abstineant a potu superfluo. et a crapula. et ne tales pueri exerceant ludos saltum alios ne faciant vomitum. et licet non possint expuere corpus christi. tamen adhuc necariū est quod hospicium corporis christi munde seruetur a vanitatibus sensuum. ¶ Sciendum quod ratio littere est ista. quia carens usu rationis non potest cognoscere causam et nobilitatem eucharistie. sed pueri infra decem annos constituti carent usu rationis. ergo non possunt cognoscere quod sumunt. Et sic tunc ipsi hoc sacramentum merito denegatur. Sed diceret. si ista omnia essent vera. tunc etiam corpus christi esset denegandum hominibus annosis. quia nemo viuunt qui per huiusmodi rationem perfectam iudicet in corpore christi quod panem. ex quo quilibet sentit ibi accētia panis. quia sapore habet ut panis. et colore panis. Et tamen dicit beatus Augustinus. quod fides non habet meritum ubi humana ratio

.i. forte .i. emitteres .i. pufio
Sorsitan expueres. datur ergo cautio talis
 .i. vomitū facit. i. egror⁹ eucharistie

Dum vomit infirmus non debet sumere corpus
 s^c tal⁹ infirm⁹ certitudinā s^c v⁹ corp⁹

Christi. si credit credendo firmiter edic
 s^c eger emittit s^c corp⁹ post sumptōem

Si vomit hoc idem post sumptum corpus in ignem
 s^c tu sacerdos. s^c h⁹ oi .i. aq^s

Proicias vomitum fluvii fundas vel in vndas
 mollificare debes corp⁹ ch⁹ri s^c dētiū

Ligua mollifices et dentibus hoc vt eo⁹
 .i. corp⁹ ch⁹ri s^c in tali vomitu

Si sacramenti species ibi cernitur vlla
 s^c sac⁹ dote. tal⁹ spēs vl⁹ ab alio iusto

Ne te sumatur aut a quocunq⁹ fideli
 .i. in sanctuario s^c spēm

Sine loco sancto conservari facias hanc
 s^c infirm⁹ .i. infirmat⁹ .i. sumere corp⁹ ch⁹ri

Si tantum doleat q⁹ masticare nequit: tunc
 s^c aliō .i. p⁹ tractā

Non nisi sumat aquā contractam corpore christi
 siue mag⁹ siue pua s^c ch⁹ri

Quancūq⁹ tamen partem de corpore dicto
 suscepit s^c corp⁹ ch⁹ri

Sumpserit infirmus totum sumpsisse videtur

Ista ps⁹ continuat ad pcedētē sic. Postq⁹ autor determinavit modū p⁹ se
 erādī corp⁹ ch⁹risti. edocuit quib⁹ sit ministrādum et quib⁹ non. Hic q⁹ n⁹ des
 tminat d⁹ mō sumēdi corpus christi. Et illa ps⁹ dividitur in duas ptes.
 Nā p⁹ mo oñdit modum sumēdi corp⁹ ch⁹risti a sanis. Scdo ab infirmis.
 Scda ibi (Cum vomit infirmus) Prima ps⁹ adhuc in duas. Primo fa
 cit hoc qd dictum ē. Scdo ostēdit quo dēat confici corpus christi p⁹ infir
 mis. Scda ps⁹ (Luce di. 12) Et stat virtus littere in q⁹ tuor⁹ regū. Quan
 tum p⁹ ma tangitur. ibi (Q⁹ n⁹ sumas corpus.) et talis. Quancūq⁹ aliquis
 fidelis sumit corpus christi. tunc debz leuī mollificare illō cum sua lingua
 circa dētes anteriores. et non hoc corpus terere circa dētes maxillares.
 Et rō ē. q⁹ dētes maxillares habēt multas rimas et p⁹ cavitates. et si ibi cō
 tereretur corpus christi. tunc q⁹ n⁹q⁹ contingeret q⁹ partes corporis christi
 obduarēt in rimis dētiū maxillaz. et sic tadē aliq⁹ posset eas expuere co
 nesciēte. qd eēt g⁹ uer⁹ magnū pctm. ne q⁹ h⁹ p⁹ingat iō mollificatio corporis
 ch⁹ri dz fieri in anteriori pte cū lingua. Scda regla tāgit. ibi (Q⁹ v⁹it infir
 mus) et tal⁹ Si corp⁹ d⁹ni dz dari infirmo faciēte vomitū. tūc sacerdos illi oñ

Summula raymundi

dere d3 solūmō corp⁹ chri⁹ d3 dicere q⁹ crebat q⁹ ibi sit vey corp⁹ chri⁹. qz dē
brūs Aug⁹. crederet māducaſti. q̄ d̄cūqz infirm⁹ firmū crebat q⁹ ſb illa ſpe
cie p̄is corp⁹ d̄n̄i p̄tinet. tunc ille corp⁹ d̄n̄i māducat. Mercia regula tāgi
tur: ibi (Si vomit hoc idēz) ē talis. Si ex cāu euenerit q⁹ ſpe infirm⁹
ſumeret corp⁹ chriſti poſtea expuret. tunc ſacerdoſ d3 p̄ſiceret illum vo
mitum in ignē vel in aquā fluentē. ē hoc ē vey ſi nō appareat ibi ſpēs p̄is
n̄i ſecrati. ſi at ſpēs p̄is ſecrati appzar. tunc illā d3 ſacerdoſ ſumere v̄l
in loco ſecrato firmiter cuſtodire. Et dicunt quidā circa textū. q⁹ ſacer
doſ nequaſ d3 ſumere illā ſpēm p̄is ſecrati. ne ſibi generaret nauſea.
Quarta regula tāgitur. ibi (Si doleat tm̄) ē talis. Si infirmus eſſz
tante debilitatis q⁹ non poſſet deglutire corpus chriſti vel maſticare. tūc
ſra dē cū btō Aug⁹. q⁹ aqua porrigat illo infirmo que tangi debet cum
parua particula corpis chriſti. ē infirmus abſorbeat illā aquaz sic ſumit
corp⁹ chriſti. Et licet illa pticula eſt parua tm̄ quātūcūqz pua ſit ipa cō
phendit in ſe totum corpus domini. Sed quare debet fieri cum aqua.
R̄ndetur q⁹ ideo. qz aq̄ eſt ſtilis ē fluxibilis. ē ſic infirm⁹ meli⁹ ſumit per
aquā q̄ p̄vinum.

¶ Ad r̄adum circa lrām. ex quo hic pagit d̄ mō ſumendi corp⁹ chri⁹ poſſz
aliq̄s dubitare q̄s tamē effect⁹ ſequit⁹ ex ſumptōe corpis chriſti. R̄ndet p̄
ut aliq̄liter p̄us habitū eſt q⁹ multi effect⁹ ſequunt⁹ ex ſumptōe corpis xpi
Primus eſt delectio peccatorum venialium. ita q⁹ iſti qui ſumunt corpus
d̄n̄i abſoluntur ab omni pctō venialia. Gōs effectus eſt ſm̄ ſc̄m Tho
māz ergoſio hominis in corpus chriſti. ē ergo homo cū Aplo p̄t dicere. Ni
uo ego. nō ego in me. viuit at in me chriſ. ē aliter eſt d̄ cibo corpali. ē alit
de cibo ſpūali vel d̄ corpe d̄n̄i. nā cibus corpalis p̄uertitur in carnem ē in
ſanguinē. cib⁹ at ſpūalis ſeu corp⁹ d̄n̄i p̄uertit nos in ſe. ē ſic p̄z d̄n̄a int̄ ci
bum corpale ē ſpūale. et qz cib⁹ corpalis p̄uertit paſſiue. ſz ſpūalis cōuertit
active. Meret effect⁹ ē memoria d̄nice paſſionis. Quart⁹ effectus eſt ro
boratio oim̄ vtutum. Quintus eſt remotio ſuggeſtionis diabolicę.

¶ S; diceres. nunquid pctā mortalia deleātur p̄ ſumptōem corpis d̄n̄i
ſicur venialia. Ad hoc r̄ndet ſc̄r̄s Thomas. q⁹ pctā mortalia nullo⁹ des
leātur p̄ ſumptōem corpis chriſti. qz req̄ritur q⁹ ille q̄ accipit corpus d̄n̄i
mund⁹ ſit ab omni pctō mortali. vt d̄t Aplo p̄mo ad Cor. xj. Probat at ſe
ipm̄ hō. Et rō hui⁹ ē. qz ſi illō ſac̄m̄ deleter pctā mortalia. tūc ſeq̄retur
q⁹ Judas traditor chri⁹ eēt ſaluat⁹. n̄s eſt ſm̄. qz aīſ. Falſitas p̄ntis p̄z
p̄ oēs doctores ſacre ſcripture q̄ dicunt ipm̄ eternaliter eſſe damnatum.
Sed n̄a p̄batur. ſz q⁹ hoc ſequeretur. qz chriſtus illi p̄oret ſuum cor
pus ſicut ē alijs diſcipulis ſuis. mō ſi corp⁹ d̄n̄i deleter pctā mortalia. tunc
o. n̄a ſua pctā fuiſſent extincta. ē p̄ n̄s fuiſſet ſaluat⁹. qd̄ ē ſm̄. Scda ra
tio ſic format ſm̄ ſc̄m̄ Tho. ſicut ſe hz alimentū corpale ad corp⁹ mortu
um: ſic hz ſe alimentū aie ad aiam mortuā. ſed certū ē q⁹ cib⁹ corpalis non
reſicit corp⁹ mortuū. ſic nec alimentū aie aiam mortuā. i. aiam iacentēz in
pctō mortali. qz talis aia corā dō d̄r eēt mortua. Item ex quo aie iacentēz
in pctō mortali nō p̄ſit ſumptio corpis chriſti ad delectōem pctōz morta
liū. diceret ergo aliquis. nunq̄ p̄ſit ei ad alia opa. R̄ndet m̄r ſentētia
rum dicens. q⁹ bona opa p̄deſſe ex̄tib⁹ in pctō mortali intelligit d̄ p̄ſt.

Uno vt p̄sint aiab⁹ ad vitā cinā. & sic non p̄sint eis. Alio⁹ vt p̄sint ad bona p̄palia. & illo⁹ p̄sunt et̄ ad sanitatē corp̄is & ad affluentia diuitiarū. et̄ in uatad minutōem pene infernalis. et̄ in uat ad hoc vt p̄ces corp̄ citi⁹ exaudiunt. Et talia bona p̄cedunt eis id. q̄ nullum bonum ire remuneratūz manet. neq̄z vllum malum impunitū p̄trāsit. & ido ex̄ites in pctō mortali a bonis optibus desistere non dnt.

Notādū sup̄ textū (Cum vomit infirm⁹) q̄ duplex ē sumptio corp̄is ch̄i q̄ntū sufficit ad p̄positū. sc̄z q̄dā sacramētalis. & quedā sp̄ualis. vñ quilibet firmiter credens corp̄ d̄ni māducatur sp̄ualiter. Vñ sc̄tus Innocent⁹. Res hoies astantes circa sacerdotē q̄n iunūt corp̄ ch̄i in altari. māducāt sicut & ip̄e hoc sp̄ualiter. Et hoc est̄m maxime de his q̄ in p̄ccato mortali non ex̄sunt.

Notādū circa q̄rtā regulā q̄ aqua p̄tracta a corp̄e ch̄i nō est corpus ch̄i s̄m doctorcs. & q̄ non d̄z adorari tanq̄ sanguis p̄p̄ idolatriā euitādā. S̄z si infirm⁹ fideliter credit se sumere corp̄ ch̄i. tunc ibi talis p̄ aqua sp̄ualiter sumit̄m corp̄ ch̄i v̄m sanguinem. Vñ olim fuit mors q̄ cū aliq̄s infirm⁹ non potuit māducare corp̄ d̄ni p̄nima infirmitate. tūc sacerdos iudicat illi corp̄ d̄ni instruēs eū de dignitate & efficacia hui⁹ sacramēti. & manū q̄ tetigit corp̄ ch̄i sacerdos in aqua lauit & talē aqua in firmo porrexit ad bibendū. tñ hoc non ē vitatū nec expeditēs nec necariū. q̄ infirm⁹ solū credendo sp̄ualiter māducatur corp̄ d̄ni & effectum sac̄i recipit. Vñ d̄ br̄us Aug⁹. Quid purgas ventrem: quid purgas dentes. crede & manducasti.

Itē notādū: q̄ q̄cunq̄z euomit corp̄ ch̄i. ille peccat mortāl⁹ & d̄z penitere s̄m ei⁹ statū. vt docet decretū. q̄ si eēt ep̄s. tūc ip̄e d̄z penitere p̄ novaginta dies in pane & aqua. Si at̄ ē simplex sacerdos vel monach⁹ & vomit post sumptōem corp̄is ch̄i. ille d̄z penitere p̄ sexaginta dies in pane & aqua. Si at̄ ē laicus. tunc d̄z penitere p̄ triginta dies in pane & aq̄. & s̄m aliquos doctores decretaliū d̄z penitere p̄ quadraginta dies. Si at̄ aliq̄s ex infirmitate magna euomit corpus d̄ni. tunc post qualescentiā debet penitere p̄ septē dies in pane & aqua.

Itē sciendū. ex q̄ hic d̄t d̄ sumptōe corp̄is d̄ni. q̄ q̄cunq̄z ch̄i fidelis vult suscipere illd̄ sac̄m digne. ille d̄z cē pur⁹ & p̄fessus debita p̄trītōe p̄uia: sic q̄ digne suscipiat illum q̄ eum facit esse dignū. vt patuit ex p̄habitis metris. sc̄z. Ois homo purus. cē. Res istoz patēt circa textū. Vñ sciendū est & firmit̄ credendū q̄ malus homo ita bene sumit illd̄ venenerabile sacramentū sicut & bonus homo. sic tñ q̄ illd̄ sac̄m ibi non maculat. Prouit hoc idē declaratū ē in hac similitudine. q̄ ip̄e sol splendet sup̄ omnia in mundo ex̄itā. sc̄z super aurum. argētum. & lutum. sic tñ qd̄ sol non maculat. sic etiam pariformiter est d̄ quibus dictum est qui suscipiunt corp̄ ch̄i n̄ confessi nec contriti.

Ultimo notādū ē d̄ certis casib⁹. vt̄z hostia non p̄secrata possz porrigi ip̄i infirmo petēti sac̄m. R̄ndet q̄ nō. q̄ nulla fictio d̄z eēt in illo lacamēto. mō q̄n talis hostia porrigeret ip̄i infirmo tūc crederet & adoraret. & p̄p̄ p̄ns talis cōmitteret idolatriā ex eo q̄ ip̄e adoraret hostiā nō p̄secratā p̄ hostia p̄secrata.

Summula Raymundi

¶ Scđs casus. si sacerdos dicat hoc est corp⁹ christi: non hoc est corpus meum. dubitat vtrum psecraret corp⁹ christi. Rñdet q non. qz omnia christi actio nostra est instructio. sed christ⁹ cuz his vrbis non pñderavit. q nec nos. ipse em̄ sacerdos stat in psona christi qñ pñcit. igitur sicut christ⁹ pñcē dīcēdo hoc est corp⁹ meū. sic et sacerdos in psona christi volens pñcere debet dicere. sed tñ illa est iā forma pñpleta. hoc em̄ corp⁹ meuz. quia ecclesia addit hāc dictōem (em̄) ppter pcedentiū vrbōz pñexionem. vt sup̄ declaratū ē. **¶** Merc⁹ casus est vtrū christ⁹ eis dē vrbis in die cenę pñfecit corp⁹ suū quib⁹ mō nos pñficiamus. Ad hoc s̄m aliquos rñdetur q non. qz de sine qz bis pñfecit. et post cenā tradidit formā discipulis suis. Et rō ipoz est. quia p̄ opā virtutem et potētā suā non alligat vrbis. Sed hoc videtur esse s̄m qz christ⁹ in institutione hui⁹ sacramenti in istis vrbis debet exemplū suis discipulis de mō pñtendi. cum dicit. exemplum dedi vobis vt eos ita faciat. Alij q̄ dicunt. qz christ⁹ in pñsecratōe. ptulit illa vba caute et s̄b silentio et postea alta voce expressit illa. Ad rōem q̄ p̄dictā rñdet q sic non alligat. qz potuit aliter facere. vbi gra. aia creatur. et in creando corpori organizato infunditur. et de⁹ posset aiam non infundere si ei placeret.

¶ Quart⁹ casus est. sacerdos dicens hec vba. hoc em̄ est corpus meum. tunc ibi dubitat vtrum hoc pñomen hoc significat ibi verum corp⁹ christi. an non. Si dicatur q non. tūc illa oīo est falsa. hoc em̄ est corp⁹ meū. Si autē dicat q sic. tunc illa vba non faciunt efficacā quo ad pñsecratōem. qz hoc pñomen hoc sacerdoti demonstrat hoc quod sentitur. ibi. et illud nō est verum corpus. Ad hoc dōm est. qz quidā magister rñdēt in suis q̄stionibus circa quartū sententiarum q hoc pñomen hoc ibi non facit de monstratōem ad sensum. sed ad intellectū. qz intellect⁹ debet hoc apphēdere qd sensus non p̄t capere. et illa pñsecratio corporis christi sit in omib⁹ istis vrbis simul captis. et ergo illa in pñsecratione debent pferri sine pausa.

¶ Quintus casus est. si sacerdos benedicendo panem pñse diceret illa verba. hoc est enim corp⁹ meum dimittendo vba pñcedentia. vtrum tunc cōnficiat. Ad hoc respondent aliqui q sic. quia quilibet sacerdos potest cōficere s̄b illis vrbis que s̄b de essentia forme pñsecrationis. et talia s̄b illa p̄dicta. igitur. et. Sed alij dicunt q de necessitate p̄quiruntur vba p̄cedentia vsqz ad finem. dicēdo. hoc em̄ est corp⁹ meum. Et rō hui⁹ est. quia ad hoc qz vba pñsecratōis habeant efficacā requiritur de necessitate qz intelligātur d̄ psona christi. sed illa vba non possunt bene intelligi p̄termis s̄b vrbis p̄cedentib⁹ d̄ psona christi. Et sic p̄r dicunt q bene s̄m est qz ista s̄b vba p̄ que quilibet sacerdos potest pñficere. sed alia verba s̄b causa sine qua non. **¶** Sext⁹ casus. Circa omnia p̄dicta dubitatur. quia videtur q null⁹ homo digne potest accedere ad hoc venerabile sacramentum. quia Euangeliaveritas dicit p̄ma Ioannis p̄mo capitulo. Si dixerimus q peccatum non habemus. et. et ergo videtur q null⁹ est sine peccato et per consequēs null⁹ potest etiam digne accedere. ex quo debet esse purus sine peccatis. rñdetur. put etiam supra habitum ē q peccatus est duplex. scz venialis et mortalis. mō dictum s̄cti Io. intelligitur d̄ peccato veniali. qz d̄ illo null⁹ p̄t se p̄cauere. et illud p̄ sacramēti sumptionē penit⁹ absoletur. Sed a peccato mortali p̄t se quilibet homo abstinere et p̄cauere. Uel d̄

atur sic. q̄ p̄ritio ē duplex. q̄dā ē certitudinis. & ex illa nulla hō p̄t se cog
 gnoscere an dignus sit vel indignus ad hoc sac̄m suscipiendū. Alia est
 p̄ritio que fit ex signis. & h̄m illā q̄libet hō p̄t sc̄ire v̄t sit dignus vel ind
 dignus ad hoc venerabile sac̄m. Quorū signorū s̄t q̄tuor. p̄mū est. liben
 tere deuote audire v̄bū dei. & h̄s q̄ iupra patuerunt.

¶ Qui dñt omitti in sumendo corp⁹ christi.

furbund⁹ stult⁹ vel lutor heretic⁹

Ebrius insanus erroneus et male credens

carētib⁹ discretōe eucharistiā p̄dicti

Cum pueris domini corpus non suscipiant hi

.i. euētū labit admistras corpus ch̄ri

Si casu cadit in terram dum porigis illud

infirmis s̄ quā tetigit diligēt

Egris vel sanis. terram debes studiose

deponere s̄ illas .i. in loco sanctuariorū

Radere. rasuras vbi sunt loca sacra reponas

s̄ corp⁹ ch̄ri .i. eodē mōt dcm̄ est

Si supra lignum cadit aut lapidem facies sic

.i. post tres dies egrotās se corpus ch̄ri suscipiat

Post tribuum languens tute communicet eger

.i. rōis potēs hic hō ipfirmus

Dumq; sue mentis sit compos confiteatur

in die dñico corp⁹ egris p̄sctra ch̄ri

Luce diei quod das infirmis contice corpus

.i. qñ ē nccariū alijs dieb⁹ s̄ corp⁹ p̄fici

Quando necesse subest alijs feris licet illud

corp⁹ ch̄ri s̄ hōi .i. reuerentia

Hoc des leproso si deuote petit illud

egoraymund⁹ q̄ patit morbū cabucū .i. apopletic⁹

Nolo q̄ accipiat epilepticus aut similis quis

eadē infirmitatē desistat

Qui pariat idem. nisi cesset lesio morbi

¶ Postq̄ autor dēterminauit d̄sumptōe corpis ch̄ri. hic iā ponit aliq̄s re
 gulas d̄ istis qui dñt omitti in sumēdo corpus ch̄ri. Et statūtus s̄c in q̄n
 q̄ regulis. Quay p̄ma talis est: q̄ in sani ebrii erronei stulti t̄nnetici he
 retici sarzaci cū pueris carētib⁹ discretōe non dñt sumere corp⁹ ch̄ri.
 Q̄trō est ista. q̄ oēs isti abutunt̄ rōe. sed h̄ sac̄m d̄z lūmi ab illis q̄tunt̄
 bona rōne. quare sequit̄ q̄ ipsi non dñt sumere corpus ch̄ri. Seda regula
 si ex cāu euenerit q̄ ip̄e sacerdos deberet infirmis vel sanis porigere cor
 pus ch̄ri. & ip̄e mitteret cadre sup̄ terrā vel sup̄ lapidē vel lignum. tūc ip̄e
 sacerdos d̄z eē idoneus. .i. ita discret⁹ q̄ radet terrā lapidē vel lignum. et
 p̄onat in locū p̄sctatū. & ibi firmiter custodiat. Sed tunc talis sacerdos

Sumula carumundi

debet ieiunare sicut decreta per quatuor dies in panem aqua. Tercia regula talis est. quoniam aliquid incidit infirmitate. et illa infirmitas durat per tribuunt. tunc talis infirmitas diebus communicare. Rō ē. qz infirmitas in prima die puat homines a mēte. i. a discretōe. ita qz nulli pnt hēre deuotōem. vñ btūs Aug⁹ ibi rapit intētio mētisybi statyis dolois. g. talis hō dz amunicare tertia die. Si at talis infirmitas cētvalbe grauis. sic qz certū piculū mortis pēmeret. tunc ipse dz communicare pma die. Quarta regula. corp⁹ chrī qz porrigit ipis infirmis. illd dzosecrari in die dñico. Rō ē. qz ille dies est dies homini. et hoc p excellentiā. Si at eēt nēctitas tunc posset psecrari alijs diebus feri alib⁹. sed tñ ob reuerentiā corpis chrī. tunc dzosecrari dñic⁹ diebus. Quinta regula. leprosis porrigere corpus xpi est licitum. Rō est. qz corp⁹ xpi non ē cib⁹ corpis. sed aie. mō quis leprosus sit immund⁹ corp⁹. pōt tñ eē mund⁹ quo ad aiam. sicut nullus epilepticus. i. qz patitur morbum caputicum sumat corp⁹ chrī. sicut qd̄iu durat illa infirmitas. sed cessante infirmitate p̄t licite cōmunicare.

Circa lrām pmo ē notādū. qz duo sūt que reqruntur ad sumptōem corp⁹ xpi. p̄mum ē actualis deuotio. sicut ē aie mundatio. sed illi in lrā enūmerati. scz. eb. ij. infanti. eronei. stulti. et saraceni non hnt illa duo qre seqf qz non dnt sumere corp⁹ xpi. nā ebiz et non sumāt. Itāz sicut dicit Boetij in d. disciplina scholarū. Vinum modice sumptū acuit ingeniū. tñ in moderate sumptū (vt idē refert) memoriā pfundit et obliuionez inducit. mōybi ē ebrietas ibi ē furor et nulla sapia. sed insipietia. qre seqtur qz ebrii carent ratione. et per consequens non debent sumere corpus christi. Itē infanti non debent sumere corpus christi. ppter defectum rōnis. quia cui denter stultiz et naturalr. Itē stulti non dnt sumere corpus xpi. ppter ignorantia. qz nesciunt qd faciunt. Itē infideles non dnt sumere corp⁹ xpi ppter scādalum euitūdum. qz tales forte sumerēt corp⁹ xpi sicut aliud nutrimentum vt panē. et indigne et irreuerentiā tractarēt. Itē ipis pueris in discretōe non dz porrigi corp⁹ xpi. Et rō hui⁹ est ista. qz tales non hnt discretōem inter cibum corpalem et spūalem. sed volēs recipe corpus xpi dz eē discretus. sic qz gnosceret qz aliō mō sumēdus est cibus corpalis et aliō cibus spūalis.

Secūdo notādum p modum dubitatōis circa textū. nunq̄d aialia bruta sicut mus vel canis et ijs pnt recipe corpus xpi. Et arguitur qz non. qz si talia reciperent corp⁹ xpi. vel g recipent ad saluatōem vel dānatōem: sed nullum illoz ē dōm. g. rē. Maior: manifesta ē p sufficiētē diuisionē. Sicut minor p: qz bruta aialia non sumunt corpus xpi ad vitā eternā. qz eoz aie cum corpibus moriuntur. Nec etiā sumunt ad dānatōem et eadem rōne. Sed in oppositum arguitur sic. quicquid recipit spēs sacri hoc et recipit sacm. sed bruta animalia sūt h̄mōi. igitur. rē. Maior p: ex vna maxima in theologia. qz vbiqz est spēs sacri ibi eē sacm. sed qz bruta aialia recipiunt spem sacri p: qz si corp⁹ xpi poneretur ad locum incautū ita qz mures uenirent et illud coroderent spēm sacri. g. cōsuetum sacm. Rō hoc dubium rōndent aliqui qz talia aialia bruta hnt recipiunt sacm. non at suscipiunt rem sacri. i. grām que sequitur post ipm sacm. Sicut tūc ad rōem quādo arguitur. sicut recipiunt sacm. vel g ad dānatōem vel ad

saluatōem. Rñdetur q nullum illorum. q: talia aialia bruta non sscapa
cia salutis e damnatōis. sed scrus Innocētī de q aialia bruta non recipi
unt sacm. q: qñ talia rāgūt sacm. tunc ibi nō manet corp⁹ xpi. s; ds glio
sus ex sua cūctipotētia trāsmutat corp⁹ xpi in spēm panis extractu aia
liū brutor. sicut p et⁹ potētia trāsmutat spēm pāis in corp⁹ xpi. e sic ibidē
non ē nisi pāis.

Tercio ē notādū p mobū dubitatōis. e ē casus singularis circa pntem
lram. q si sacerdos non hfer hostias psecratas sicut qñqzotingit. e ponat
q in eadē prochia sit infirm⁹ qui facit in agone mortū. ita q nō p̄t euade
re mortē. e ponat q talis sacerdos sit p̄nsus. tunc dubitat. vtz tal pleba
nus post p̄ndium p̄p̄ficere corp⁹ xpi. Ad hoc dubium rñdet vna decreta
lis q non. Et rō ē. q: sacerdos d̄p̄ficere corp⁹ xpi sobri⁹ e ieiunus. S; tñ
est alta opinio dicens. q corp⁹ xpi d̄p̄secrari in alia prochia si ibi ē sacerdos
sobrius e ieiunus. vel si eēt ibi corp⁹ xpi p̄secratum tūc deberet poni hu
ic infirmo. Aliter rñdet vna alia opinio dicens. inter duo mala min⁹ ma
lum ē eligendum. e maius malum euitādum. q dicit illa opinio. q sacer
dos in tali necessitatis articulo d̄p̄ficere corp⁹ xpi. q̄uis sit p̄asus. q: xps
instituit hoc sacm post cenā. sed si fiat ieiuno stomacho est d̄ bñ cē. nam
sic instituerunt sancti patres mō in necessitatis articulo meli⁹ est suare
instituatōem superioris. i. dei q̄ inferioris. i. pape. tñ ille sacerdos qui h̄ ex ne
gligētia facit peccat mortali. q: facit contra statutū r̄ homane ecclesie
sed tñ ille infirmus moreretur sine corpe xpi e ne fieret scādalu in po
pulo tunc sacerdos p̄p̄secrare corpe xpi post p̄adum vt p̄missum est.
ne aliqui dicāt. ille est mortuus sine p̄mumone e illud est factum ex negli
gentia sacerdotis.

Quarto est notādum p modum dubij. vtz sacerdos leprosus debeat
celebrare missam Rñr q sic. q: si leprosus p̄t sumere corp⁹ xpi qd d̄ cibis
aie vt pus dcm̄ est. tunc sacerdos leprosus p̄t etiā celebrare in qua mati
me tractatur de sumptione corpis xpi. sed tamen quidā doctores dicūt
q non debeat celebrare in manifesto loco. sed in occulto. nisi eēt ita cor
rupt⁹ q nō posset celebrare sine piculo. tunc ip̄e nec in occulto nec in ma
nifesto loco d̄z celebrare. sed debet d̄mittere ob reuerentiā corpis ch̄i. s;
de iure bñ p̄t celebrare.

Ultimo nota d̄ casibus. Prim⁹ casus ē iste. ponat q veniat hystrio vel
ioculator manifestus ad ip̄z altare volēs sumere corp⁹ xpi. tūc dubitatur.
vtz sacerdos d̄z illi dare corp⁹ xpi an n̄. Rñr breuiter q si ip̄e p̄miserit se
velle abstinere a talib⁹ negotijs ita q non vult denuo reiterare. tūc sacer
dos d̄z eum hūiliter informare vt p̄fiteat e doceat d̄ p̄ctis p̄missis. tūc suis
p̄ctis p̄fessis e p̄tritis illi porrigat corp⁹ xpi in nōie dei.

Secus casus ē iste. vtz iudex accidens ad altare sit cō: cad⁹. Rñr q ius
dex ē duplex. scz. iniquus e ver⁹. mō d̄z iudicio corp⁹ xpi ē p̄bendū. s; in
quo iudiciz om̄i sile e⁹ corp⁹ xpi non ē porrigēdū. Dñ notādū qd ver⁹ ius
dex ē duplex. q: vel talis iudex ē elect⁹ ex p̄tentōe vel ex electōe. Si ex p̄tē
tōe ita qd cōicat iudiciū p̄ lucro alijs detrahēdo. tunc illi iudici nō ē por
rigēdū corp⁹ xpi. Si at est electus ex cōi electōe: non cā lucri. tunc corp⁹
dñi porrigit sibi oibus suis familijs.

Summula Raymundi

Tercius casus. christianus vel christiana sub eis huiens ad altare accedes et petes corp⁹ xpi. tunc dubiu⁹ est ut eis debeat porrigi corp⁹ xpi. Rñr q⁹ non. put etiã supra habitũ est. pp̄ scandalũ euitãdũ. qz tales in diuina misericordia despauerũt. et sic d⁹ eis est timendũ qvelint vendere corpus xpi. et ppter illõ scãdalũ euitãdũ tunc eis non dz porrigi corpus xpi.

Quart⁹ casus. an pco seu bodell⁹ pt accedere ad altare et sumere corp⁹ xpi an non. Vel sic. an pco in articulo necessitatis debeat cõicari. Rñr: si exercebat officiu⁹ suũ ca iusticiez non. ppter lucy. necyť possẽt viuere sine laborib⁹. tunc sibi pt dari corp⁹ dñi. qz tunc hzytam meritoziã. Si aut exercebat officiu⁹ suũ sine iusticia et amplius p̄mittit sacerdoti uelle desisteret p̄niam agere d⁹ cõmissis. tunc ip̄e sacerdos debet illi dare corp⁹ xpi. et alias non.

Quint⁹ casus. ponatur in cãu. q⁹ sacerdos post diuisionem hostie cadat in magnum dolorẽ dẽriũ. ita q⁹ non pt cõmunicare. tunc dubitat qd ibi sit faciendũ. Tbi rident aliq⁹ doctores sacre scripture. q⁹ tal sacerdos p̄ has p̄ticularas distribuere christifidelib⁹ et p̄fessib⁹. Alij aut doctores dicunt. q⁹ sacerdos in tali cãu has p̄ticularas tenet p̄ sanguinẽ p̄sumere. **Sext⁹ casus.** ponat q⁹ circa cõmunionẽ aliq⁹ sacerdos tũ habeat memoriã dño pctõ mortali: tunc dubitat. ut talis sacerdos debeat sumere corp⁹ xpi in illo pctõ mortali an non. Rñdẽt b⁹ distinctõẽ qvel tal sacerdos pt h̄re p̄niam alteri⁹ sacerdotis vel nõ. Si pt h̄re aliuz sacerdotẽ. tunc illũ ad se uocat et illi p̄fiteat illõ pctõ. post hoc tũ corpus xpi capiat cũ timore. Si at nullũ aliũ sacerdotẽ habere poterit: tũc fit intẽtio illi⁹ sacerdotis q⁹ q̄cero alium sacerdotẽ h̄re poterit q⁹ hoc pctõ uelit p̄feri. et sic sumat corpus xpi in noie dei. et non dz missã dimittere ne fieret erro: in populo. **Septim⁹ casus.** ponat q⁹ aliquis sacerdotuz post diuicã ordem. scz. pat⁹ noster recordat se omisisse siue p̄termisisse aliq⁹ r̄ba canonis. tũc dubitat. ut debeat resumere r̄ba p̄secratõis. Rñdẽt ali qui q⁹ ip̄e dz resumere. Sed tunc diceret aliq⁹. tunc ip̄e sacerdos scãdali zeret in p̄p̄o: q̄ aliq⁹ dicunt q⁹ sufficit resumere sola r̄ba p̄secratõis et non dz resumere totum canonẽ. et postea debet agere p̄niam d⁹ p̄missis.

Octauus casus. ponat q⁹ calyx sit scissus vel h̄ret rimã sacerdotẽ nesciente. et post h̄ infundat uinum aquã et regat calicẽ et benedicat calicẽ. et post eleuatõem calicis nihil in calice inueniat: tunc dubitat utrum uinum suũ sup altare sit p̄secratum. Ad hoc respondetur ex quo sacerdos intendebat illam aquam cum uino quam credebat in calice esse p̄secrare: tũc merito est sanguis xpi. quare ut supra dictum est sacerdos lingat et sugat mappas. et facit ulterius ut prius patuit.

Nonus casus. ponat q⁹ cãdela cadat sup corpus xpi p̄sumens et denis grans aliquã p̄tẽ. utrum tunc corpus xpi ibi p̄sumit vel demigrat.

Ad h̄ respondetur q⁹ sola accidentia ibi consumuntur vel demigrantur. et non corpus xpi. ex eo q⁹ accidentia stant ibi sine s̄biecto.

Ultimo nota. ex quo littera d̄t (epilenticus) dñia est inf̄ apoplexiã et epilepsiã. nam apoplexia est morbus qui fit p̄ opilatõem neruoz. ita q⁹ spiritus vitales prohibentur transire per membra. et per p̄leuens prohibetur motus lenius in homine patiente. vnde tales p̄ tribuum st quas h̄ mortui. tamen postea natura eorum superante resurgunt et vires suas

recipiunt sicut añ. Szepilētia fit in tpe breui, et illa induit morbū caducū.
ita tñ q̄ mētēz sensum impedit. sicut p̄z in his q̄ morbū caducū ad duas
v̄l ad tres horas patiunt. Sz tñ cessante infirmitate. tunc tales p̄nt cōica
re: et hoc lrā intēdit dicere.

infirmo. excōicat⁹

accipe ch̄i

Eger bannitus cupiens sibi sumere corpus

excōicat⁹

.i. p̄ quacunq; cā excōicat⁹

Dic absoluat̄ur pro re quacunq; ligatus

.i. fuerit p̄da .i. furtū huic cui ablatū ē

Exiterit. res aut oblatum restituatur

s̄ restitui potit restitui. ab excōicatōe raptor: seu fur

Si poterit. si non tamen absoluat̄ur. et idem

absolutōis .i. ius s̄ sacz instituerūe

Sub forma quam lex et euangelium statuerē

a pctis infirmū s̄ eger .i. excōicatū

P̄sbyter absoluat egrum. licet ille ligatum

s̄ eē excōicatū tutela s̄ hoc fieri copiosa

Se dicat vel non. cautela requirit abundans.

infirmi incolimes .i. d̄stāt .i. publicis

Egri vel sani nisi cessent a manifestis

.i. pctis .i. eucharistia puant

Criminibus. pane celesti iure carebunt

s̄ hoib⁹ s̄ p̄s instituerunt

Confessis vel contritis sancti statuerunt

ch̄isti .i. in agone mort⁹ nullaten⁹

Corpus in extremis nunq; debere negari

ps̄sus et trit⁹ pctō p̄mittit

Ille satisfacere si se pro crimine spondet

cōsanguinei ei⁹ d̄ficiēte auxiliat infirmo

Proximitas sua se moriente subuenit illi

s̄ infirmo porrigas req̄ras

Sacramenta dei des et nil inde reposcas

postulāti aliq̄d recipe caute

Si nil poscent i tibi quid datur accipe tante

in mēse v̄nauice s̄ laicus infirm⁹

Non nisi mense semel aliquis communicet eger

¶ Nec ē vitima ps̄ d̄ sacramēto eucharistie. in q̄ auto: ponit alias regu

las d̄ mō sumēdi corp⁹ ch̄isti. Et d̄r⁹ lre cōphēdit in q̄tuor regul⁹ Qua

rum p̄ma ē: q̄ ois infirm⁹ b̄n̄it⁹ .i. excōicat⁹ cupiens sumere corp⁹ ch̄i

stip̄sellus a sacerdote debet absolui a vinculo excōicationis. et illi porrigi

bz corp⁹ ch̄isti. Sc̄da regula est. ista. si aliquis confitetur q̄ fecit furtum

Summula Haymundi

vel spoliū. isti non dnt porrigi corp⁹ chri nisi pus restituat si pt hre. Si at non pt hre. tunc pmittit ipi sacerdoti q qn possit hre velit restituere. vñ brūs Aug⁹. in decretis suis. Pctm non dimittit nisi ablatū restituatur. Et si hz in possessione tūc dz impfr restituere z illi non dz porrigi corp⁹. nisi illū restituat vel satisfaciāt p illo.

Tercia regula ē ista. q ois eser vel infirm⁹ a vinculo excoīcatōis absoluat. Si at eger non dt se cē excoīcatū. tunc adhuc ipe sacerdos dz dicere excoīcatōis absolutōem. Quia forsau talis hō igno:āter incidēbat excoīcatōem. ita q locutus fuisse cū excoīcatō. Quarta regula est si aliquis infirm⁹ vel sanus est in pctō mortali manifeste non vult se abstinere ab illo pctō tunc illi non dz porrigi corpus chri cum bene pctm. vñ abstinere a tali pctō manifesto. nec vult mutare mentē sui p fessoris. Quinta regula. q sancti patres (vt scūs Grego. z alii) nstutuerunt q p fessis et contritis nūq dz denegari corpi. s chri qnis sint magni peccatores z maxime in agone mortis. si pmittunt satisfacere qñ pualescant. Si at mortūtur. tunc dnt primi eoz ammoneri vt satisfaciāt. p aiab⁹ eoz. **S**exta regula ē talis. q qñ das lacm sauo vel infirmo tunc non debes poscere ab eo pmiū siue pecuniā cape. Rō est. qz si posceres seu postulares pmiū tunc tu videres facta. z sic cōmitteres symoniā qd ē grāde pctm. vñ gratia accepistis gratis date. tamē si non poscis tibi porrigeret pecunia. tūc illā debes valde caute recipere. z debes considerare diligent cuius facultatis fit iste homo. nā si fit paup. tunc non accipe. si at fit diues. tunc caute recipias. **S**eptima vltima regula est talis. q ipe infirmus nisi semel dz coīcare in mēse. hoc ē in qtuor septimanis. illud est intelligendū be laicis. sed d infirmis claustralib⁹ non ē intelligendū. qz isti omī die domini co pnt cōmunicari.

Circa lrām ē notādū. q forma absolutōis ipi⁹ excoīcatōis quā ipe sacerdos debet tenere ē talis. Ego absoluo te auctoritate Apstoy Petri z Pauli a vinculo excoīcatōis quā incidisti. z restituo te sacramētis scē matris ecclie in noie patris z filij spūs sancti. Sed tñ si ipe p fessus vellet dicere q n eēt in vinculo excoīcatōis qre tunc eū absolueret a vinculo excoīcatōis. ibi dz q p tātō. qz forte talis cōfiteōs igno:āter ē in vinculo excoīcatōis. scz q forte locut⁹ ē cū aliquo excoīcato.

Scdo ē notādum. lrā dz q sanus vel infirm⁹ in pctō manifesto nō debet coīcari. Pro quo nota q crimē peccatoy ē duplex. vel ē manifestum vel occultū. Si ē manifestū. tunc nullo mō debet illi porrigi corp⁹ chri. Si at est occultū a quo nō vult desistere. hoc est duplr. vñ em petit corp⁹ chri in manifesto vel in occulto. Si in facie ecclie. et in manifesto petit corpus chri tūc non dz illi denegari. rō est. qz si sacerdos denegaret ei corpus chri. tūc eēt reuelator criminis z p ditor p fessionis qz tūc hoies circūstātes intelligerent eū esse grāde pctōre. t iō si petit in manifesto sacerdos dz ei porrigere sup suā psciām. Si at ipe pctōre petit corp⁹ chri in occulto. tunc dz ei denegare.

Mercio est notādū p modū dubitatōis. quare lacm eucharistie scificat in occulto. scz s b spē panis z s b spē vini. cum tñ sit ibi vinum lacm. Rōndet ad hoc s m doctores sacre scripture. q illud fit. ppter tres cās. Primam

ponit sanctus Innocentius super epistolam missae dicens. quod Iesus christus sua passione redemit humanam naturam quae ad duo. scilicet quae ad corpus et quae ad animam et per species panis intelligitur corpus. per spiritum autem vini intelligitur anima. igitur corpus christi significatur sub duplici specie. Aliam autem panem ponit Alexander dicens. quod illud sacrificium significatur sub duplici specie in memoria passionis christi. quod in amara passione Iesu christi totus sanguis eius fuit extractus a corpore. et quod diuissimum significatur corpus christi et sanguis sub duplici specie. scilicet panis et vini. Quod totus sanguis fuit extractus a corpore christi et diuissus. hoc sic patet. quod sanguis subtilis incertutaneus. id est sanguis qui latuit inter cutem et carnem fuit extractus per sudorem. unde erat sudor eius. et. Sanguis magis grossus fuit extractus a corpore christi per amarum flagellatorem. sed sanguis nervorum fuit extractus per clauorum impressionem. scilicet sanguis intrinsecus. scilicet cordis fuit extractus per lanceam. et ita patet quod totus sanguis fuit extractus a corpore christi. Et quod in memoria illius diuissimum debet consecrari corpus et sanguis christi sub duplici specie. Tertiam autem ponit sanctus Hieronymus dicens. quod per tanto illud sacrificium sub duplici specie significatur ad denotandum quod ibi fiat plena sectio corporis et anime. quod sicut videmus in alimento corporis quod cibum sine potu non est plenarium seu totale nutrimentum corporis. igitur nec alimētum spirituale quod corrumpet alimento corporali. quod sacrificium eucharistiae sub duplici specie scilicet panis et vini conficitur.

¶ Quarto est notandum. si aliquis infirmus in ultima extremitate carnis suae loquens et vellet accipere corpus christi. sic tamen quod daret signa et ritibus gemedorum manuum ad celum eleuando. tunc dubitat. utrum illi debet porrigi corpus christi. Ad hoc respondet quidam doctor sacrae scripture dicentes cum distinctione. nam si ille qui est infirmus potuit habere copiam sacerdotum et non positebat. tunc ipse eo magis precatur. Si autem non potuit habere hoc est dupliciter. vel ipse potest euadere mortem vel non. si potest euadere. tunc ei non debet porrigi corpus christi. Si autem non potest euadere mortem. tunc ei debet porrigi corpus christi sub talibus conditionibus. quod permittat quod si ex misericordia dei conualesceret. quod tunc immediate velit profiteri per actum suam deplacere et suam penitentiam adimplere.

¶ Ultimo notandum est de casibus. Primum est iste. sicut legitur in miraculo beati barbare. quod caput unius deollati loquens et clamauit dicens se non posse mori nisi si prius sum missus corpus christi. tunc ibi dubitat. an tali capiti debuit dari corpus christi. et videtur quod non. quod quocumque caput a corpore abscinditur. tunc statim desinit esse. scilicet sic fuit ibi. igitur. et. Ad hoc respondetur. quod si caput fuerit unitum corpori. tunc ipse sacerdos propter miraculum potest illi porrigere corpus christi. sic ibi dicitur legitur. ut illud habet in passione beati barbare. quod postquam portauit corpus christi. tunc caput illius fuit unitum corpori et ita potuit ei corpus christi. scilicet si caput non fuisset unitum corpori. tunc non debuisset ei dari corpus christi. et sic adhuc hodie debet fieri si homo miracula eueniret. ¶ Secundus casus. ponatur aliquis presbyter perburus. et post combustionem illius inuenerit species panis. tunc dubitat an ibi sit corpus christi an non. posito etiam quod eodem die celebrauit. Ad hoc respondetur quod si talis doctor cum intentione beati Gregorii. quod non. cum enim manduca corpus christi cum sua specie. et post combustionem speciei corporalis percipiendo desinit. tunc amplius ibi non habet quaedam portio corporis christi. ¶ Tertius casus. ponatur quod filius in dei filius christi ante tempore conationis accedat ad altare cum aliis christi fidelibus et ponatur vltimus quod sub specie panis appeat sibi formosus puer. et cum hoc recipiat. tunc dubitat. utrum ille filius iudei bene fecit an non. vel utrum ille recepit

Summula Stapmund

ad salutē vel ad dānatōem. & videtur q̄ recepit ad dānatōem. quia recepit corp⁹ christi in peccat⁹ originalib⁹ cum non fuit baptizatus. Ad hoc r̄ndetur q̄ ip̄e recepit sibi ad salutem. tunc ad rationem quando arguit. ip̄e recepit in peccatis originalibus. ergo ad dānatōem. **T**bi respōdet q̄ non recepit in peccatis originalibus. sed illa peccata fuerunt deleta: cum talis puer crederet somosum puerum vidit s̄ specie panis latitare. Et illud legitur in miraculis. q̄ quondam erat filius vnus iudei ad huc puer qui cum alijs puer⁹ christianis tempore cōmunicatōis ad altare accessit. & ei s̄ specie panis apparuit puer formosus & hūc recepit. q̄ d̄ reuelatum erat patri suo. Pater aut̄ audiēs illd̄ miraculū interrogauit a filio. vtz hoc fuisse factum. qui r̄ndit q̄ sic. videlz q̄ ip̄e dixit comedisse puerum cum christianis. pat̄ aut̄ hoc a filio audiens grāde irascebāt. ita q̄ hunc puer⁹ ad fornacē calidam posuit. vbi ille puer illeus p̄māsit. do nec turba p̄sbyteroz̄ veniebāt. tunc ille puer d̄ fornace descendebat. Pat̄ h̄o audiēs hoc misit se baptizari ad fidē catholicā. puerus erat. & sequit̄ manifeste q̄ ille puer accepit corp⁹ christi ad salutē etnā.

¶ Quare casus. an mulierib⁹ corp⁹ christi sit p̄bēdum. & p̄bat̄ q̄ n̄ q̄ gl̄ r̄iolayzo. Maria q̄ fuit deuotata ab om̄i crimine. & multe alie s̄s̄q̄b̄ tam christ⁹ in cena corp⁹ suum non p̄buit. & cū p̄ceptū sup̄ioz̄ sit tenēdū magis q̄ inferior⁹. & christ⁹ non dedit puellis nec mulierib⁹ suum corp⁹. ergo min⁹ sacerdos qui ē minister d̄z dare corp⁹ christi mulieribus. **¶** Ad hoc r̄ndetur q̄ christ⁹ non dedit m̄ri sue nec alijs mulierib⁹ in cena corp⁹ suū. s̄ solum discipulis ad designādum q̄ ip̄e mulieres nō dnt̄ celebrare corp⁹ p̄s dominicū. q̄ ip̄e christ⁹ sibi instituit sac̄m̄ eucharistie dans exēplum suis discipulis q̄ hoc facerēt in suā memoratōem. & sol⁹ discipulis dedit autoritatē p̄secrādi. q̄re noluit m̄rem suā interesse ad designandū q̄ ip̄e mulieres non hnt̄ autoritatē p̄secrādi. sed solum viri. Illo tñ non obstāte ip̄is mulierib⁹ & puellis corp⁹ christi est dādum. s̄ ab ip̄is non ē p̄bēdū.

¶ Quare casus. ponatur in cāu q̄ aliquis latro venerit ad eccliam tpe communicationis. & transferit ad altare. v̄ aliqua alia p̄sona suspecta. tunc dubitatur vtrum sacerdos debet sibi dare corp⁹ christi. Ad hoc r̄ndetur q̄ p̄sone suspecte s̄ duplices. nam aliquē incerte suspicionis. & istis non denegat̄ corp⁹ christi ad altare venerint. S̄ alie s̄ p̄sone d̄ quibus habetur certa suspitio. & talib⁹ debet denegari corp⁹ christi. & sic ē d̄ latroc.

¶ Sext⁹ casus ponatur in cāu. q̄ sit aliquis homo mal⁹ d̄ quo nobis latro vtrum esset p̄fessus vel non & reciperet corp⁹ christi ad altare trāsiens. & postq̄ corp⁹ christi deglutiret caderet ad terram & videret. ita q̄ ibi appareret aliqua sp̄s sacramenti. tunc q̄ritur quid sit faciēdum. **¶** Respon-detur. q̄ si ibi sentitur fore sp̄s sacramēti tunc ponitur ad locū sanctuarior⁹ & tra radet vtz p̄s ē d̄fminatū. & non ē curādū si cruet̄ ass̄. quia tamen ip̄i rustici. p̄hibēt q̄ null⁹ homo p̄modie cōmunicatōis dnt̄ cruet̄are si ue sanguinē emittere neq̄ sp̄uere sup̄ frā. **¶** Septim⁹ casus. sacerdos bñ dicens hostiā dicens. hoc ē enī corp⁹. dimittēs meū & incipiēs errare cogitās quō ibi p̄t. ēē corp⁹ christi. tunc dubitat̄ an ip̄e in illo errore debeat p̄terire p̄ficere missam v̄ cessare a celebratōe missē. R̄ndet̄. q̄ ip̄e d̄z ad se vocare q̄ sibi hūc errore d̄clarz. si at̄ nō h̄ret aliū p̄sbyter⁹. tunc errore d̄z deponere

et ulterius missas perficere in nomine christi. Ulterius notandum quod ipse sacerdos quando dicit
 Hoc enim est corpus meum stat in persona christi et idem profert hec verba. hoc enim est corpus
 meum in persona christi. Et per hoc nomen hoc non demonstrat ibi corpus christi
 exis. quod adhuc non est ibi. sed quando tota benedictio adimplet unde quis dicit illa dubita
 tione quod per hoc nomen hoc in formam verborum secretorum demonstrat sint
 vane opiniones tamen abieceris omnibus opinionibus quod a magistro solenniter concludit
 quod per illud nomen hoc demonstrat et designat unum corpus christi in ordine ad totam
 compositionem huiusmodi. hoc enim est corpus meum non quod plato solum illo nomine
 hoc ibi sit corpus christi. sed plura tota forma verborum a christo instituta.

¶ Octavus casus. sacerdos cogitans corpus christi in tege sub specie panis fore
 sicut fuit in utero beate virginis incipiat dubitare quomodo sub tanta particula corpus
 christi quod erat magne quantitatatis posset ibi continere. tunc dubitat utrum ille de
 beat missam perficere. ad hoc respondet quod sic. sed finita missa autem ille solutionem
 dubitationis debet investigare. **¶** Nonus casus est iste. ponat quod sacerdos spe
 necessitatis non habeat hostiam nec farinam tritici ulterius ponat quod sit aliquis
 infirmus cuius morte est timendum. tunc dubitat utrum ipse sacerdos hostiam sanctam
 de ore possit dare tali infirmo ne sine coactione moriatur. Ad hoc respondet quod non
 debet fieri sed in tali casu ipse sacerdos debet infirmum instruere ut firmiter credat
 et illi proponere articulos fidei. unde Augustinus. crede et manducaasti.

De sacra Unctione.

scilicet infirmus .i. vno .i. vngi debet
Hic idem solo non bis ungetur in anno
 vel debet circa .s. ho .i. hie debet
Decemque tamen annos ungetus habebit
 .s. ungeti .s. persone fruunt .s. personis
Ordine claustrales alio poruntur in egris
 .s. ho .i. vngi debet .i. nisi quod desiderio appetuerit
Nullus ungetur nisi qui postulat ante
 .i. voluntate bona .i. cum variis demonstrationibus
Unctibus a verbis a signis iudicibus ve
 .i. demonstratis .s. ho .s. catholice .i. signa .i. eucharistia
Ostendens murus fidei vestigia corpus
 .i. crisma .i. in articulo mortis positus
Christi suscipiat aut ungetur moriturus
 .s. talis mutus pnam agit .i. a peccato mortali .i. cessans
Dummodo peniteat mortali labe recedens
 .s. mutis vel infirmis .i. p triduo de pane
Inveniantur in his manifeste signa doloris
 .s. membra .i. crisma .s. loca
Que sunt ungeta loca vel que membra lauantur
 .i. sepulchre .i. egypti .s. tu sacerdos .s. peccata sua .i. pfitete
Septius infirmum moneas sua proba fateri

Sumula rammundi

^{s^c egypt^u} ^{s^c tu sacerdos} .i. a dō inuētas .i. portare firmitates

Nunc hortari dei patienter ferre flagella

^{i. serotina} ^{s^c p pccis. pnia} .i. es

Vespertina tibi contritio si datur et sis

^{i. fidelit} ^{s^c tua} .i. dimittit

Pure confessus peccata deus miseretur

^{s^c ifirmū} in tali pte ^{s^c tu sacerdos}

Nunc non in capite si confirmatus iungas

^{s^c hoie} illa ps capit^u s^c d^o vngi illa loca faciet

In confirmato nō frons sed tempora debent

^{i. epi} .i. vngēt tales ptes faciet

Vngi pontifices crismabunt crismare frontes

^{i. post h} .i. oēs illas ptes

Hinc oculos aures nares loca post labioꝝ

^{i. vltimo}

Dectus vtraq; manus vngas postremo pedesq;

^{s^c tu pbyr} crismās debes illas ptes

Non iungas scapulas quia misterio caruerunt

^{i. sacerdotis} .i. man^u .i. interi^u .i. exeri^u ^{s^c tu sacerdos}

Desbyteri palmas nō intus sed foris vngas

^{i. asserūt} ^{s^c sacre scripture} ^{s^c man^u sacerdot^u} .i. licitū

Dicunt doctores q̄ eas nō vngere phas sit

^{s^c man^u} .i. crismauit .i. epi .i. dū ordinabat

Quas vngit p̄sul cum presbyterum faciebat

^{i. crismare} .i. ifirmū .i. epi crismauit

Vngere nō debes egrum quem p̄sul inunxit

^{i. eger}

^{i. crismata}

Si facit infirmus crismi tunc vincta lauentur

^{s^c illd} .i. pijciat^u ^{s^c in aquā fluētē}

Debra quob in de laues torum faciatur in ignem

^{s^c aliquē} .i. pena mortal^{is} ^{s^c septē}

Si trahit infirmum dolor extremus sine psalmis

^{s^c egypt^u} ^{s^c tu sacerdos} .i. subito ^{s^c infirm^u} .i. nō crismat^u

Nunc vngas citius vt nō moriatur inunctus

Capitulū scdm hui^u rot^u in quo auto: vult determinare d̄ sacramēto vinctōis. postq̄ in pcedēti d̄ct̄minauit d̄ sacro eucharistie. Et diuidit illa ps in duas ptes. nā in p̄ma pte auto: ponit aliq̄s regulas & documēta d̄ illo q̄uo sacrosos debet se habere circa loca vngenda. in sc̄da pte ponit quedā incidētia. Sc̄da ps. ibi. in tomeamētis. q̄ntū ad p̄mā pte vtus lit^{er} tere stat in vndecim regulis. Prima ē talis. q̄ ipse eger seu infirm^u nō d̄z bis in vno anno vngi s̄z tm̄ semel & h̄ sic ē verum si ipse manet in vna infir^m

mitate sed si ipse vult divina infirmitate ad alia. tunc ipse potest bis ungi. Et ergo sacerdos quivult aliquem infirmum ungeri tunc debet requirere ut sit unctus in illo anno tunc autor in littera addit quod aliter est de personis claustralibus et spiritualibus. quod iste persone pluries potest ungi quam persone seculares. Et ideo sacerdotes caute debent se regere circa ungentes quod tenent scire an ungenti sit spiritualis et et seculares. Et tenent interrogare an infirmus infirmabatur per totum annum an non. et hinc hoc se regat. **Secunda regula est.** quod ille qui debet ungi debet esse decem octo annorum antiquus. Et rationem assignat sanctus Thomas de quod ipse ungentus debet habere rationem et voluntatem perfectam et perfectam. Et ideo pueri non videntur rationem non debent ungi sed si aliquis puer esset quod tuordecim annorum vel circa cum bona ratione et discretione talis possit ungi per dies multos pueris vbi magis videtur ratione quam alter.

Tercia regula. quod nullus ungi nisi prius cum deuotione illam unctionem desiderauerit et postulauerit. Sed si est ita debilis quod non potest facere unctionis postulare tunc sufficit quod signum facit cum oculis vel cum manibus illud facere inde habendo. Et vera signa sunt illa ut cum oculis lacrymas et ut manus suas ad celum eleuat. Et etiam quod supirat in suo corde.

Quarta regula est. quod ipse mutus non debet sumere corpus christi nec debet ungi nisi postulauerit cum certis signis cum hoc si est catholicus siue christianus verus. **Quinta regula est talis.** quod loca ungentia membra sepius debent lauare loca in igne purgari. Et sacerdos debet ipsum infirmum monere quod omnia peccata sua confiteatur et patienter sustineat punctioem per suis peccatis.

Sexta regula. quod si aliquis est confirmatus tunc sacerdos non debet ipsum ungeri in fronte. Et ratio est quod episcopus cum eum confirmauit tunc unxit eum in fronte et ideo non est ungentus in fronte post. **Septima regula est talis.** quod oculi. aures. nares. manus. et pedes omnia hec sunt ungentia. Sed scapule non debent ungi. Et ratio illi per dies in littera. quod scapule carent misterio diuino.

Octava regula est. quod presbyter aliter est ungentus quam laicus. Et ratio est quod manus presbyteri interiorius non debent ungi. quod ab episcopos uncta sunt illa loca quando gradum sacerdotij condonauit. Sed manus presbyteri debent ungi exteriorius. **Nona regula.** si aliquis presbyter inunxit aliquem infirmum tunc simplex sacerdos non debet ungeri eum et hoc est verum in vna et eadem infirmitate. **Decima regula.** si infirmus unctus facit cresim. id est transitum de infirmitate ad sanitatem. tunc loca uncta debent lauare. Et lotio illa projiciatur in ignem vel in aquam fluentem unde dicitur expositores hic circa textum. quod cresim est mutatio alicuius morbi siue infirmitatis ad sanitatem. **Ultima regula est talis.** si aliquis infirmus esset inclinatus ad agonem mortis. tunc sacerdos hoc cognoscens debet emittere septem psalmos. Et debet agonizantem ungeri postea septem psalmos legere ne aliquis sine unctione moriatur. et sic substantia lacri carnis etiam careret effectu sacri.

Notandum est circa litteram. quod communiter in passu presbiteri textus habet tempora non est hoc opinandum esse de intentione auctoris sed pro antiquos quosdam et positiuos grammaticos. Pro quo sciendum est. quod quidam antiqui grammatici dixerunt quod hoc nomen tempus habet duo significata. nam quando scriberetur per quod tunc sciret quandam dimensionem

Folio xxxviii.

tentia debet fieri ex amore et o ex timore. sed pnia vesptina vel serotina
 no fit ppe amore sz magis ppe timore. sz pnia serotina vel vesptina no e xya
 penitentia. Maior pz p mgtm sententia dicentē q directa penitentia des
 bet ee charitativa. sed Minor pbat. qz illa pnia (que fit in agone mortis)
 ista fit ex timore qz ipe infirmus penniter ppter metum mortis. quia si
 non timeret mortem e sciret se euadere nunqz peniteret qre sequitur qz
 tarda penitentia siue serotina fit ex timore p pns non est pnia. Ad h du
 bium rident doctores ynanimiter q penitentia serotina dūm odo peni
 tentia fiat ex tota cordis p tritione vera est. Et hoc patet de latrone q pen
 debat in cruce cuz chysto in latere dextro. qz ille latro penituit in agone
 mortis dicens. memento mei dñe dū veneris in regnū tuū. Sed tñ sup h
 nemo se remittere debet vt suā pniā tardari vellet vsqz ad vltimā extre
 mitatē vite sue nā dicunt doctores q non tātum p tritio siue penitentia
 saluauit istum latronē in cruce. sed sua magna fides quā habuit in xp̄m
 magis em̄ credidit qz sanctie sancte martyres hoc ex tactu sille sangui
 nis chysti sup ipm stillatis qui erat infimū virtutis ad soluendū vincula
 peccatorū de hoc Apocaliph. pmo chysti lauit nos a peccatis nostris in suo
 sanguine. Nā hoc qz fideles martyres crederunt hoc viderunt ad oca
 lum. Etia eorum fides pfirmata fuit p signa e miracula. Iste aut latro vi
 dit ch̄m pendentē in cruce dānatum tāqz malefactorē nihilomin⁹ tam
 ipm filiu dei esse credebat. Et hec maxime fuit causa saluatōis qz dñe be
 atus Augustin⁹ penitentia sera raro est xya. Nā vt frequenter nō ex ama
 re xya cordis p tritōe. sed ex timore pcedit. Vltim⁹ e notāduz. Irā dñe qz illa
 mēbra scz oculis man⁹ dñt yn̄gi. Et hui⁹ e duplex rō. Prima. qz p ista mē
 bra pncipaliter exercet cul⁹ diuin⁹. Et qz vnctio est quedā pfirmatio spiri
 tualis. sv̄t ista mēbra pfortarent yn̄gi dñt.

¶ Secda rō. illa mēbra yn̄gi dñt p que delinquim⁹ et peccauim⁹. sz vidēdo
 audiēdo. palpādo: sic d alijs peccauim⁹. sz illa mēbra tāqz pncipaliora yn
 genda s̄. **¶** Ultimo e dubitādū de casib⁹. Dūmo dicitur yvesan⁹ et freneti
 cus in extremi s̄ yn̄gendi R̄idetur s̄b distinctōe. qz vel tales s̄ p̄tinue su
 ribundi absqz tps inuallo vel aliquādoz aliquādo non. mō ad dubium
 bz. qz s̄ p̄tinue s̄ iuribundi non s̄ yn̄gendi. Rō est. qz om̄is yn̄gend⁹ de
 bet habere rōem e voluntatem et desiderium vnctionis. sed tales freneti
 ci non desiderant vnctōem si autem isti freneti: ci yvesani aliqui s̄ furibun
 di tunc si petunt vnctōem quādo vsūm rationis habent tunc debent yn
 gis alias non **¶** Secundus casus. An sit verum qz ipi infirmi dicunt an
 te mortem ipis apparere ipm angelū vel diabolum et videre iudiciū diu
 num. Ad hoc respondet beatus Augustinus qz sic. anima p̄t scire iudiciū
 pticulare vt maneat in purgatorio vel in locorbi peccauit. non tamen h
 confertur omnibus anfinabus. sed anima non p̄t scire iudiciū yn̄iuersa
 le. qz tale iudiciū tātum apparebit in die nouissimo quādo dicitur bonis
 venite benedicite malis. ite maledicti. Math. xxv. Vnde si bona fecerūt
 in presentis vita tunc ipis erunt angeli p̄sentes animū custodietes per op
 positum autem si male fecerunt in presenti vita tunc ipis erunt diaboli
 p̄sentes animam expectantes. Alij autem sic respondent quando q̄rit
 Utrum ipi infirmi verum dicunt quando dicunt se vidisse angelum vs

Summula Raymundi

diabololum circa se in infirmitate. ddm q hoc est possibile qn ex biuina p
uidencia pmittit e sine cunctipotencia dei fieri no pt. q illi st sps q non
possunt videri cum nihil videtur nisi colorazyt dr Arestoriles in libro
scdo de aia. sed ipi non st colorati quare sequit q non pnt videri nisi speci
aliter pcedit ex gra dei. ¶ Tercio casus. An vey sit q plures hoies dicunt
se vidisse deum in agone mortis. Ad hoc rndet btus Hieronymus q sic. q
fili dei tanta miscdiam habet ad ipm hoiem q in fine vite cuiuslibet ho
minis se manifestat na mori p nobis voluit e illud ide confirmat in Eua
gelio vbi dr iterum venia ad vos e ideo apparet ipi homini in fine mor
tis. ¶ Quartus casus. Ponatur q aliquis homo sit semel vinct in vna
infirmitate diu maneat in eadem infirmitate licet non sb equali trasi
tu. tunc dubitatur vtrum postea articulo mortis imminente pt iterum
vngi. Respondetur. q ista medicina non solum respicit morbu sed etiaz
infirmitatis longitudinem. ergo non obstante pma vncione in articulo
mortis facta si euaserit diu in ista infirmitate perseuerauerit sb ineqli
trasiu potest iterum vngi quia medio tempore potest homo venialiter
peccare quia illud tunc iterum deletur p vncioem. ¶ Quintus casus.
Aliquis intrans bellum timens se interfici vel etiam iudicatus fideliter
petens vncioem. dubitatur an debet vngi vel non. Respondetur q non
quia solus infirmus est vngendus talis aut non hmoi. igit ec.
¶ Sextus casus est iste. vtrum gnanuse pigmeiz tales p similes istis st
vngendi Respondetur q non. q isti qui debent vngi dnt esse animalia p
secta bona rone vntentia sed sic non est de pigmeis e qnqz de gnanuis. Si
em vltus ronis bone in gnano repereris secus est. ¶ Septimus casus. Po
natur in cau q aliqs infirmus dicat ad sacerdotē ad sacerdotē dicite mihi vi
am per que valeo venire ad regnū celoz. tunc dubitat quā viāz sacerdos
debet ei manifestare. Et quo ipm instruere debet vt pueniat ad regnū
celozum. Ad hoc responder sanctus Augustinus: q ipe sacerdos debet
inquirere ab infirmo. Et si affirmatiue respondet ab ea que querit ab eo
tunc talis proculdubio secure moritur pimum quod querere debet ab ip
so infirmo an credit in articulos fidei q sttrabiti in ecclesia dei Si infirmus
dr q sic. tunc sacerdos debet respondere hoc est bonū signū quo ad salutē
aie tue. Secdo sacerdos queret an gaudet mō in fide catholica si rndz q
sic. tūc sacerdos dicat hoc est bonū signū. ec. Tercio sacerdos qrat vtz do
leat vngi chm offendidisse ei creatorē si rndet q sic. tūc sacerdos dicat. h
est bonū signū. Quarto qrat. vtz doleat de peccatis comis. si rndet q
sic. tūc sacerdos dicat h est bonū signū. Quinto qrat si euaserit mortē vtru
vellet sua pctā deplāzere e apli nō peccaret cū h sua pctā velit emēdare
si rndet q sic. tūc sacerdos dicat h est bonū signū. Sexto vltimo qrat sa
cerdos an gaudet puenire ad regnū dei nō meritis suis s p merita Iesu
chri e eius amarissimam passionem e si ipe infirmus omib istis firmis
adheret. sitendoz credendo tunc ipe sacerdos dicat ad eum consolando
Si aduersarij tui ad te veniant in exitu anime tue recordare christi pas
sionem et eris securus de vita eterna. ¶ Octauus casus. Ponatur q sit
aliquis malus qui per maliciam intrat infirmitatem ita q mutus effici
atur sē legitur de illis qui solent sanctos increpare e vitupare tūc dubi

tatur utrum tales morte imminēte debeāt vngi. **Ab hoc rīdet.** q̄ si ip̄e sa-
cerdos per aliqua signa manifesta sicut per gemitū vel p̄ elevatōem ma-
nuum in celum vel suspiratōem cognoscit illum infirmū sacramētū yn-
ctionis desiderare tunc tenetur ip̄m vngere si istis signis remotis et non
factis transcat vinctio a talibus malivolis. ¶ **Ultimus casus est iste.** ex q̄
in iure phibet q̄ hō hñs puū caput vt mus non dzvngi. tunc dubitat an
etiā hō nimis magnū caput hñs non dzvngi. Rīdet q̄ int om̄ia aialia
q̄dā sunt monstruosa et impfecta siue talis defect⁹ venit ex supabūbia si
ue ex defectu ita q̄ hñt rōem valde impfecte hñdōi nō s̄ vngēda. **Quis**
om̄e aial q̄d dzvngi dz hñe pfectā rōem et discretōem.

.i. in hastuludis .i. occisus .i. puā

In torneamentis lesus si vixerit horam

.s. hora .s. cr̄ns .i. pctā

In qua contritus sua crimina confiteatur

.i. eucaristia .s. in loco sacrat⁹

Corpus ei domini datur vngitur nec sepelitur

.s. vel. liq̄s nobil̄ .s. torneamēta

Ne miles pronus sit ad ista negatur et isti

.i. ecclesiastica tumulatio blasphemaf .s. lesi

Sancta sepultura corpus confunditur eius

.s. lesus .i. mon̄ .s. iura ecclesiastica

Qui sic descendit sed cetera nulla neguntur

.s. iura .s. ad salutē .i. remouet

Que profunt anime sic ille restringitur inde

.s. sacerdos .s. hoibus

Non tu confessor sis furibus et sceleratis

.s. cā iusticie intrās hñdōi .s. ecclesiasticū .i. offendēdi

In bello iusto ius omne datur morienti

.i. discessor criminū

Confessor licite sed furibus et sceleratis

.s. fures aut alios p̄files .i. iusta

His quos damnat sententia iudicis equa

.i. cū talib⁹ impedimētis .i. custodia civitatis .i. ligauit

Et quos cōpedibus custodia publica iunxit

.i. homicida. scz mortē sup. rē.

Patronum mortem furum suspendia clades

.i. quacūqz .s. tu hō

Qualescunqz caue ne conspicias quia mater

tale officū diuinū

Missam cantan di tibi tollitur inde potestas

.s. signa .i. aliqd .s. fur .i. piculū .i. intrare

Non facias quicqz quo causam mortis inire

Summula Raymundi

.i. sine .i. mort. .i. desiderio .i. cōpatieris furti

Possit et absqz necis consensu condoleas huic

⁹ nos raymundo? vñōis mort. deponibil. i. iste calus

Dicimus articulis q̄ dispensabilis hic est

¶ Hic m̄s̄ ponit incidētia q̄ incidūt ex p̄dictis ⁊ diuif̄ illa p̄ in tot ptes quot ponit incidētia ptes patebunt. **¶** P̄mū incidens siue p̄ma regula est. si aliquis fuit lesus in torneamētis vel percussus vsqz ad articulū mortis ⁊ ille sup̄p̄terit ad modicā horā ita q̄ sua crimina p̄t p̄fiteri tunc ille est cōmunicādu⁹ ⁊ vngendus sed debet carere ecclesiastica sepultura. vt p̄z de torneamētis. p̄mo ⁊ vltimo. **Rō ē.** q̄ tūc alij nobiliores non efficiūtur ita p̄ni ad h̄mōi torneamēta siue ludose sicut alij restringerēt a tali ludo n̄ debent sepeliri in ecclia siue in cimiterio s̄z in cāpo p̄ aspectū alioy vt alij cessant a tali ludo. **Sz tū oia alia ecclesiastica iura q̄ p̄iunt saluti alic siue non dūt denegari tali.** **¶** Sc̄dm incidēs (q̄d ex illo ouit) est. si aliq̄ intrat bellū tūc om̄ia iura sacramentalia p̄nt illi porrigi. Et h̄ ē vey si cā iusticie v̄ cā defendēdi cōe bonū vel patriā defendendā intrauerit bellū. Si autē cā spoliatōis vel p̄p̄t aliā cām sibi s̄sem intrauerit bellū tūc illa iura sacra mētalia ecclesiastica nō porrigent ei. **¶** Terciu⁹ incidēs siue regula q̄ licitū est audire p̄fessionē ab ip̄is furib⁹ ⁊ latronib⁹. Et h̄ p̄tingeret q̄ aliq̄s sacerdos deberet eos audire tūc disponat q̄ tales fures ⁊ latrones sint soluti a vinculis. q̄ si non eēt soluti sed ligati cū pedib⁹ tūc nō d̄z eos audire. Et h̄ est p̄p̄t reuerentiā sacri siue de bene eē illi sacri ⁊ c̄z p̄fessionis s̄z non de iure. q̄ p̄fessio libat a pctō. q̄ d̄z eē soluta a vinculis corpis quē ad modū Petr⁹ Actū. ix. **¶** Quarta regula q̄ q̄cunqz h̄z volūtate clericādī ille d̄z se cauere ne vñq̄ videat mortē maloy hoiz vt suspēdiū cōbustioez ⁊ c̄. q̄ tal̄ facili⁹ intrat irreglaritatē p̄ quā tollit officii celebrādi missam vt si ip̄e letaret de morte ipoy v̄ h̄c opus expectare. **¶** Quinta regula null⁹ sacerdotū loq̄t q̄c̄q̄ de his malefactorib⁹ ita q̄ nihil d̄z facere nec dicere d̄ his malefactorib⁹ h̄ nec signis nec nutib⁹ nec v̄bis nec op̄e intrat irreglaritatē. **¶** Sexta regula. si aliq̄s mortu⁹ iuerit fuerit i aliq̄ loco siue sit i aq̄ siue i cāpo. siue i silua ille ē sepeliend⁹ nobiscū. i. i cimiterio. Et h̄ ē vey si cā m̄ x̄t. illi sit dubia tūc s̄m h̄ d̄z opari. Si autē sit notaz manifesta tūc itez s̄m h̄ d̄z opari puta si cā mortis ē homitidiū v̄ aliq̄d h̄mōi tūc n̄ ē sepeliend⁹ in cimiterio s̄z in cāpo eodē mō d̄z si aliquis suspēsus inueniret i cāpo quez sciret eē suspēsum ille nō eēt sepeliend⁹ in cimiterio. **¶** Circa trāz p̄ e no tādū ex q̄ torneamētū d̄z eē lud⁹ siue exercitiū v̄ p̄fes hoies p̄fuerit armati siue p̄ueniūt vt velint iure bellū. tūc sciēdū q̄ aliq̄s p̄t intrare bellū cū torneamētis dupl. vno. p̄p̄t yanā glia ⁊ c̄z p̄p̄t m̄lix siue v̄ ginū p̄p̄lacētā. Et si tal̄ sic mort⁹ siue missicū tūc ip̄e n̄ d̄z sepeliri in cimiterio ⁊ loco sctō. alio. aliq̄s p̄t intrare torneamētū siue bellū cā exercitiū vt postea possit eē abili⁹ in v̄o p̄lo. Et q̄ mēbra sua abilitat cū abilia sūt aut ad defendendū patriā vel ad defendendū cōe bonū vel ad defendendū orphāos ⁊ viduas ⁊ p̄ tal̄ mort⁹ i bello tūc ei dat ecclesiastica sepultura. ⁊ nota q̄uis aliq̄d corp⁹ sepelit extra cimiteriū p̄p̄t h̄ n̄ credēdū q̄ iste hō sit dānat⁹ ex eo q̄ sepe lit extra cimiteriū. s̄ rō ē q̄ loc⁹ n̄ sanctificat corp⁹ s̄z corp⁹ sanctificat locuz

Quia scilicet corpus ab quocumque loco ponit illud locum sanctificat ut istud per me
ta corpora scilicet quod sanctificauerunt loca. et non est credendum quod aie illoz hōz
sepulchrorum extra cimiterium propterea puniunt gloria celesti.

Mercio notandum sicut habet extra libro quinto de torneamentis tunc torneamenta sunt prohibita in quibus ueniunt milites ad ostentationem audacie ex quibus aiabus multa picula sepius ueniunt. nam si quis ibidem interfecerit fuerit ecclesiastica carebit sepultura. sed si quis ab torneamento uenerit non omnia propter laudem sed propter aliam causam honestam. uicizt requirat debita sua a creditore si tunc interfectus fuerit potest in cimiterio sepeliri. Sicut legitur extra de torneamentis loco pallegato.

Quarto notandum si fures uel latrones in furatione vel prelatio occidant non est orandum pro eis. ut habet capitulo de furtis quinto. Item furibus in ecclesia non datur sepultura. sed tunc cum fuerint confessi propter litteras eorum crimina sunt manifesta tunc ipsi sunt potest dari corpus domini. sed sepultura non nisi eorum sanguinem satisfacere pro eis permittitur. ut per extra de raptoribus capitulo. ubi supra.

Ultimo notandum de castibus. Primum est iste: ponat quod aliquis sacerdos staret circa mortem malefactoris gaudens de morte ipsius nunquam efficit irregularis. Rursum quod non est ueniens sacerdotibus et clericis audire. uidere. aut iudicare mortem malefactorum. quod facilius potest incurere irregularitatem. unde sacerdos promouens aliquem uel uel factorem si delectatur et datur sententiam aliquam ad mortem ipsius uel coadiuuarum uel si nutibus uel signis ipsum promouet ad mortem irregularis. sed si ex causa contingit quod percipit mortem ipsius. tunc debet uolere pro uel opere. Et ille articulus dispensandus est excusabilis. sic sicut si gaudet de morte ipsius tunc non promouet ipsum ad mortem. iste articulus tunc est dispensabilis: sed hoc solum a sede apostolica. **Secundus casus** ponatur quod iudex cuius tatis datur licentia aliquem suspensum uel rotatum sepeliri: a amici eius portat eum ad ecclesiam. tunc dubitat an presbyteri debent eum admittere ad sepulturam ecclesiasticam. Rursum si talis fur fuerit percussus. contritus. et conuictus tunc potest sepeliri in cimiterio hoc cum licentia episcopi et plebanus tunc sicut per sepeliri non debet nisi amici eius permittunt satisfacere pro eo pro quo iste fur est mortuus.

Si diceretis nunquid ecclesia debet admittere. quod corpora suspensorum erigatur in ecclesia et quod oblationes et missae fiunt pro eis. Rursum quod si talis suspensus de omnibus peccatis suis pura confessione fecerat et digne penituit et hinc constitutum ecclesiasticam in fine confessionem suscepit. tunc debet diuine coram sibi sepultura ecclesiastica denegatur tanquam malefactori publico: tunc ex gratia potest sibi indulgeri sic quod ad ecclesiasticam sepulturam admittitur et ex parte etiam admittitur suffragia talium mortuorum uicibus oblationes et missae.

Tercius casus. ponatur quod aliquis sacerdos sit in castro alicuius principis qui scribit per uindicta sanguinis. tunc dubitat an efficit irregularis. Rursum quod clericis prohibet scribere ne aliquis dicat uel scribat litteras pro uindicta sanguinis. sed laicis committit debet. et nullo modo subdiaconus. diaconus uel sacerdos tale officium exerceat ne ad occisionem aliquem inducat pro tale officium. quod efficere tur irregularis. et hoc habet in decretalibus extra de clericis.

Quartus casus. ponatur si aliquis ueniens ad ecclesiam videns calicem quendam minus caute dimissum et ipsum recipiat longo tempore detineat tunc dubitat ut talis possit promoueri ad sacros ordines: Respondeo. quod si ille uolens

Summula Raymundi

tarie fuerit p̄fessusꝛ satisfecerit ecclie cuiꝛ calix fuerat nec d̄ h̄ est notaꝛ el
manifesta suspitio. tunc talis post p̄niam factā dum mō idoneus cognos
scatur p̄t̄ p̄moueri ad sacros ordines ¶ Quintus casus ponatur q̄ si ali
quis cā necessitatis videlz cā nuditatis vel famis aliquid suratur. tūc du
bitat̄ vtrum tenetur restituere. R̄ñr q̄ non. Nam om̄s qui cibaria v̄ ves
stem vel potum recipet ex v̄a necessitate non tenetur simpl̄r loquēdo re
stituere. q̄ in necessitate om̄ia d̄nt esse cōmunia sicut sunt in p̄mitiua ec
clesia tpe Ap̄loy: vt legitur in actibus Ap̄loy. Et erāt illis om̄ia cōmu
nia. Vel alio mō r̄ndetur p̄babiliter ad dubium q̄ non. nā om̄s q̄ ciba
ria. vestem. vel potum recipet cā nuditatis vel famis ille tenet̄ d̄ his peni
tereꝛ aliq̄ hebdomadas. ⁊ hoc extrema necessitate cogente si at̄ redderz
econtra non tenetur penitere. lz ista non sunt d̄ iure.

¶ Sextus casus. ponat̄ q̄ aliquis p̄nceps cōmittat incendiū ecclie ⁊ pon
nat̄ q̄ egritudine puentus p̄fiteatur suo capellano q̄ ip̄m absoluit a vin
culo anathematis. tunc dubitat̄ an iste d̄z habere eccliascā sepulturam
R̄ndetur q̄ sic. quia heredes eius cōpellendi s̄z vt his quibus iste p̄nceps
p̄ incendiū vel alio mō dānum fecerit iuxta facultates suas digne satisfac
ciat. ⁊ vt sic aia illius p̄ncipis a pctis potest liberari.

¶ Ultim⁹ casus. ponat̄ q̄ aliq̄s incendiari⁹ v̄l malefactor: eccliaz a sacro
dote p̄phēdan̄ ⁊ ab eo inficiat̄. tūc dubitat̄ an iste cleric⁹ inficiēs cū sit
irregular⁹. R̄ñr s̄b distinctōe. nā si ille malefactor ei nocere noluerit sed so
lum spoliare voluerit eccliam tunc si interfecerit a clerico cleric⁹ ē irregu
laris. Si at̄ cleric⁹ voluisset interficere cleric⁹ alio mō non potuiss̄z eua
dere nisi ip̄m infecisset tunc est irregularis si talem furem interficerz. sed
valde f. ciliter possit secum dispensari. Sed alij doctores dicūt q̄ simplici
ter non efficitur irregularis cum inter dno mala nimis maluz est eligē
dum. mō minus videtur inesse piculofitas q̄ p̄byter interficeret illū al
ter euadere non potuit q̄ econuerso.

Capitulū tertium de baptismo

tu sacerdos

.i. accipias

Um carhecizas puerum tūc tres tibi sumas

patrinos s̄c patrinos s̄c tres p̄sone

Personas: et non plures quia sufficiunt he

s̄c patrinis s̄c catholicā

His inunge sidem puerum debere docere

.i. illā ofoem dñicā scz ille puer

Atqz pater noster maturos dum tenet annos

s̄c hō reptus s̄c cū fidelib⁹

Mortuus inuentus vbicumqz sit hic sepelitur

s̄c in cimiterio. i. incognita

s̄c inuēti

Nobiscum dñbia mortis si causa sit eius

.i. nota s̄c inuēti

.i. extra cimiteriū

Si manifesta mali sit causa foris sepelitur

Circa dē terciū capitulū in q̄ autor determinat d̄ 3° sacro. qz autor su-
pius determinauit d̄ duob⁹. scz d̄ eucharistia z sacramētōe q̄st̄ sacra rei-
terabilia. h̄ iā determinat d̄ sacro irreiterabili scz d̄ baptisimo. Et diuiditur
illa ps in duo. nā p̄mo determinat d̄ sacro baptisimi. Scdo determinat
d̄ negligētis p̄tingētibus circa bap̄tismū. Scda ps. ibi (Infans in fon-
tē) Prima ps adhuc diuidit̄ in duo. nā p̄mo determinat d̄ p̄sonis redit̄
ad bap̄tismū. Scdo remouet q̄dā dubia Scda. ibi (Mortis ages) Quā-
tūm ad p̄mū d̄ sic. q̄ncunqz catheciso puez tunc sume solū tres p̄sonas
z hi tres p̄sone sufficiunt ad q̄s tres p̄sonas debes dicere q̄ quando ille
puer uenerit ad annos discretionis q̄ tunc eum informant pater noster
z fidem catholicā.

Circa lrāz ē notādū. q̄ catheciso ē vna dco greca. z v3 tm̄ i latio q̄ntū
puez b̄ndicere aū bap̄tismū. Et h3 fieri i facie ecclie. catheciso pla ft. vii⁹.
Et catheciso p̄firmo instruo sac. Zubeo v̄l doceo iūgo redarguo sp̄no.

Scdo notādū. q̄ bap̄tism⁹ differt a duob⁹ factis p̄dic̄t̄ irreiterabile z irre-
iterabile. qz duo p̄cedēt̄ i st̄ irreiterabilia. qz nō inducūt effectū et̄nūv̄t eius
charistia z sacramētio Et iō dicunt̄ irreiterabilia. qz plura p̄nt in eodē ho-
mine reiterari. s3 bap̄tismus: p̄firmatio. z ordo dicunt̄ irreiterabilia. iō qz
inducunt effectū eternū. **Q**nd̄ bap̄tism⁹ sic diffinit̄ Bap̄tism⁹ est cara-
cter in debilis aie imp̄ssus p̄ quē bap̄tizati d̄nt̄ a nō bap̄tizatis. vñ bap̄tis-
mus in greco idē est q̄ locutio in latino qz sicut aq̄ mūdat corp⁹ exterius
visibiliter. sic bap̄tism⁹ inuisibiliter z sup̄naturaliter mūdat aiaz interi⁹.
vñ br̄s Aug⁹. i q̄ corpus t̄agit z mētē abluit.

Tercio notādū. q̄ triplex ē bap̄tismus s̄m q̄ h̄ m̄ decretalibus. scz. ba-
ptismus fluminis. fluminis. z sanguis. bap̄tism⁹ fluminis ē p̄ncipal̄ bap̄tis-
mus q̄ fit cū aq̄ font̄ ex grā sp̄s̄sancti. S3 bap̄tism⁹ fluminis est q̄ fit igne
sp̄s̄sancti cū grā sp̄s̄sancti. Et illo bap̄tismo br̄a v̄go Maria bap̄tizata
est. s3 Albert⁹ d̄t q̄ v̄o bap̄tizate sicut R̄pli bap̄tizata ē. q̄uis ip̄a nō le-
git̄ ēē bap̄tizata in aq̄ fontis. s3 fuit bap̄tizata in grā sp̄s̄sancti. Sed bap̄-
tizati⁹ sanguinis. ē q̄n̄ pp̄t̄ fidē ch̄rianā sanguis effundit̄. Et sic sc̄ti mar-
tyres q̄ sanguinē. p̄ x̄po fuderunt z pueri innocentes p̄ talē bap̄tismū sus-
erunt bap̄tizati.

Quarto notādū. q̄ sac̄m bap̄tismi ē institutū q̄d̄z p̄l̄r s̄m q̄ q̄ttuor
st̄. ḡna causaz: scz gen⁹ materiale finale efficiens z formale. **M**az h̄ ad cām
materiale tunc bap̄tism⁹ ē institutus in aq̄ que est cōis z ḡnalis oib⁹. **R**ō
est. qz sicut legit̄ **O**h̄s in iordane est bap̄tizatus in aq̄ que est cōis om̄i-
bus. Et iō d̄t **M**gr̄ q̄to sniaz q̄ bap̄tismus non d̄z fieri in vino nec in
lixinio nec in aq̄ turbida nisi tempore magne necessitatis. Sed s̄m cām
formalem tunc bap̄tismus est institutus a ch̄risto quando dixit **M**arci
ultimo. **T**te bap̄tizantes in nomine patris z filij z sp̄s̄sancti. Et h̄ for-
ma debet suari a quolibet bap̄tizante. Et iō si aliquis bap̄tizaret pue-
rum sic dōd̄ **E**go bap̄tizō te in nomine patris z filij z sp̄s̄sancti ē in nomi-
ne sancti Nicolai. illa forma non valeret. Et iō talis puer bap̄tizat⁹ co-
rā dō om̄i nipotenti non esset. iō q̄ ibi d̄mitteret formam z aliquid sup̄
adderet quia tali forme nihil est addendum. Et iō mulieres bap̄tizan-
tes pueros tpe necessitatis q̄n̄ 3 negligunt pueros aliquid addentes ad

Summula Raymundi

nam formā dicētes. ego baptizo te in noīe p̄ris ⁊ filijē sp̄s̄sancti ⁊ beate marie ⁊ beati nicolai. ⁊ isti sic facientes grauissime peccāt ⁊ credendum ē puerum talem si supuixerit eē rebaptizādum. Scda cā vīz efficiēs fuit ch̄rs. sed effect⁹ baptisimi est ablutio in sine ⁊ p̄mptitudo ad bonū ⁊ tarditas ad malum. Sed finis baptisimi est ablutio peccati originaliter trāsitus regni celestis si innocenter baptizatus custodiatur.

¶ Item nota circa cām efficientē q̄ christus baptismum instituit vt quidā doctores dicunt cum de latere suo sanguinem ⁊ aquā voluit emanare postea aquā sanctificauit dicens. nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ sp̄s̄sancto non intrabit regnum celorum. Joh. ij. **¶** Item q̄ baptizādus cum p̄mo ad eccliam venerit. tunc p̄mo interrogat̄ vt̄ abrenunciat diabolo. Et r̄s̄ndent patrini abrenuncio. Et itē querit̄. vtrū credat in patrem ⁊ filium ⁊ sp̄s̄sanctū. Et itē patrini r̄s̄ndent credo. ⁊ p̄ hoc baptizādus instruitur de vita ⁊ fide. Nā de vita docet abrenunciare diabolo. sed de fide docetur credere in sc̄tam trinitatem. Et etiā interrogat̄. si credit in eccliam catholicā sc̄tōz cōmunionē remissionē peccatorū. R̄s̄ndent patrini credo. Post istā interrogatōem ⁊ r̄s̄sionem puulus p̄ sacerdotē suscitā. p̄ hoc exhortatur ad ministerium dei. vt expellantur ab eo diabolice potestates. ⁊ s̄m beatum Augustinum hec omnia sunt ex imperio saluatoris q̄ dixit discipulis suis. Ite docere omnes gentes baptizātes eas in noīe patris filijē sp̄s̄sancti.

¶ Item nota s̄m Albertū sicut s̄ septē dona sp̄s̄sancti. et septē s̄ dona sp̄s̄s baptismi. Prīmū est salis collatio. vñ d̄ venerabilis Beda. sal bñ dicit̄ dari in os baptizādi. vt p̄cipiat doctrinā de fidei. Scdm donū ē aux ⁊ nariū cum sputo linitio quod fit exēplo ch̄ri qui lucū cuz sputo faciēs mutū ⁊ surdū sanauit. Joh. ix. Et oculos ceci nati linit. Tertiū donū est signatio pectoris cum oleo vt custodiat cor suū inuictū. Quartū donū est signatio inter scapulas cuz oleo p̄ quā fortitudo ⁊ armatura diabolum denotat. Quintū donū ipa immersio aque. Ubi nota. q̄ trina immersio fit in fonte p̄ quod designatur tribuana sepultura christi qui tribus diebus ⁊ noctib⁹ fuit in sepulchro. Circa id additur vna cautela que est talis. Nā si puer fit ita debilis q̄ non possit ter immergi fonti tūc sola terna aspergio aque sufficeret. Sextū donū est vinctio facta in vertice cum crismate. Septimū donū est vinctio facta in fronte qd̄ h̄t effectū cōtemplatōis diuine ⁊ cognitōis eterne.

¶ Item nota. q̄ puer debet solum tres patros habere. hoc est signū sc̄te trinitat̄. Vel ido. qz om̄e verum testimoniū stat in ore duoz ⁊ vtrius Si autē eēt plures p̄pter paupertatez pentum. ⁊ si nisi esset vnus tempore necessitatis nō impediret sacramentum baptismi. ita q̄ ex hoc sacramentū baptismi non inficiatur. **¶** Item nota duo s̄ que impediunt h̄ sacramētum. scz. exorcismus ⁊ cathecismus. Cathecismus p̄cedit non ad eius instructōem. sed quo ad fidei susceptōez p̄cessionē ⁊ sponcionē quā facit puulus non in p̄pria p̄sona. sed p̄ vicariū scz p̄ patros. Exorcismus etiā p̄cedit baptismum. i. adiuratio contra malos sp̄s ⁊ suggestiones eorum d̄ vt depellatur potestas diaboli. ita q̄ minuitur ne possit salutē in puulis impedire. sicut antea patebat. Et de tali incidit tale dubiū. Si

Folio. xliii

aliqui moreret post exorcismūz cathecismūz non baptizat. vtz tunc ba-
ptismus aliquē haberet effectū saluādi. Quo baptisūz ē ianua sancte
m̄is ecclie. ḡ sine baptisimo null⁹ liberat a damnatōe. Quare rñdēt ad
dubiū. q̄ exorcism⁹z cathecism⁹ non pñt aliquē liberare a pena. vt q̄dam
doctores v̄lout. sed quidā doctores dicunt. q̄ cathecism⁹ aliquo mō ab-
soluit ipm̄ hoīem a pena. Et p̄ illo sciēdum q̄ pena ē multiplex. Nā que
dā ē pena dāni z sensus: z istā penā sustinēt aīc in inferno exñtes. z dī iō
pena dāni. qz carent v̄sione dei. sed dī iō pena sensus: qz patiunt in aīa. z
post diē iudicij tā in aīa q̄ in corp̄e patiunt. qz tūc ibi erūt sensus vt patz
de diuīte epulone Luce. xvj. dicente. crutior in hac flāma Alique v̄o nec
hñt penā dāni. nec sensus. vt fuerunt sancti patres olim in limbo Alia ē
pena sensus: non dāni: talis pena est aīaz in purgatorio ex. stente q̄ licz
hñt penā sensus: patiūt in aīa. tñ non hñt penā dāni. quia sperant coti-
die h̄re v̄sionē dei. Quartē v̄o hñt penā dāni: non sensus: vt pueri q̄ mo-
riunt sine baptisinate illi em̄ penā dāni habent. qz carent v̄sione sc̄te tris-
nitatis: non hñt penā sensus. qz non patiunt in aīa. Et dicunt doctores
sacre sc̄pture. q̄ gaudiū corp̄is vel delectatio ē maior q̄ alicur⁹ hoīs in h̄mū
do quāta p̄t haberi ex naturali reꝝ cognitōe. Tunc igit ad dubitatōem
Rñdetur. q̄ si talis puer non fuerit baptizatus. tunc nō fruit diuina v̄s-
sione Et qñ tunc arguit. ḡ cathecism⁹z exorcism⁹ null⁹ sunt effectus
Rñdetur. q̄ alleuiatur eis penā. sed tñ fruitioe diuine v̄sionis carent
¶ Ultimo nota. dubitaret quis vtz possit fieri dilatio post exorcismūz
z cathecismūz ad tres vel ad quattuor annos. ibi rñdetur q̄ securi⁹z meli-
us est. q̄ statim post exorcismūz baptizat. p̄pter tres cās. Prima ē vt mor-
bo pueniens remediū exhibeatur. qz si differret aliqz exhibitōem reme-
dij. tunc qñqz morbz in puero fieret incurabilis vt videm⁹ illd in exteros
rib⁹ qñ medela nimis tarda ē. tunc morbz fit incurabilis vt ḡ morbo sta-
tim pueniens remediū p̄stetur. tūc puer statim dz baptizari ne morbz in
puero fiat incurabilis. vñ Ap̄s. oēs nascimur filij ire. Eph̄. ij. Pro quo
sciēdum. q̄ duplex est ḡnatio. qdā est in ytero. z ē illa qñ aīa infundit cor-
pori. Alia est ḡnatio ex ytero est qñ puer in natiuitate ḡnax. mō statim
qñ aīa infundit ipi corp̄i. tūc ibi ē morbz. z ḡ qñ ex ytero ḡnat. tunc im medi-
ate morbz dz curare. z p̄ns dz statim baptizari. Secda cā ē. ne puer mor-
te pueniat. qz nec exorcism⁹ nec cathecism⁹ curauit puez. sed solū baptis-
mus ne fiat piculū. tūc puer statim ē baptizand⁹. Tercia cā ē. ne puer a
diabolo opp̄mat. qz diabol⁹ p̄t puez opp̄mere ante baptisimū ex p̄missio-
nū p̄pter tres cās dictas.

·i. q̄ inclināt ē ad mortē

·i. ex v̄o sue m̄is

¶ Mortis agens puer officium dum nascitur ille

·s̄ hoīe

illd factm

·i. aliqua

¶ Quocunqz potest baptismum sumere nec quam

·i. q̄licūqz

·s̄ infanti

¶ Personam reijcit quocunqz modo sibi iunctam

h j

Summula Baptundi

S e hēveꝝ .i. baptizādi s^a tali psona scz illa. ego baptizo te in noie. etc.
Dummodo mergendi seruetur debita forma
s^a talis infans .i. deederet .i. oleo sanctificato
Si tunc non moritur crismetur crismate sacro
.i. nō est nclē .i. ad hūc puez .i. adducere s^a testimonis
Non opus est aliquos hunc accersire patrinos

Nic m̄gr̄ remouet dubiū ē illō. si aliq̄s puer esset nat⁹ & ad mortē in
clinat⁹ quō h̄mōi puer cēt baptizā⁹. Ad hoc dubiū r̄ndet lr̄a sic. q̄nq̄ est
agēs offi. iū in ort. .i. q̄ncunq̄ puer ē inclinat⁹ ad mortem in p̄ncipio sue
natiuitat̄. tūc ille puer d̄z baptizari a quocūq̄. siue a muliere. siue a viro
& non d̄nt sp̄nere p̄sonas quocunq̄ mō tales p̄sone sint sibi iūcte. Et ille
baptizās debet ob̄uare debitā formā q̄ ē talis. ego baptizo te in noie pa
tris & filij sp̄s sancti. Et si ille puer nō mouit. tūc postmodū d̄z crismari
sacro crismate. .i. oho sc̄rificato. Et in tali cāu nō ē nclēm patrinos voca
re ad baptismū. nec d̄z cathecizari. ¶ Circa lr̄az Dumō ē icidū. q̄ si mu
lier in tali necessitate baptizaret puez suū nō eet iō a viro suo leganda &
sic p̄st̄ intelligēdū ē d̄ viro d̄ p̄ter d̄ alijs p̄anguincis. ¶ Secdo nota. q̄
circa sac̄m baptismi tria p̄currūt sic circa alia sac̄a. scz sac̄m t̄m̄ res sa
c̄i. sac̄m r̄ res sac̄i s̄il. nā sac̄m baptismi ē fons & aq̄ b̄ndicta ih̄i⁹ ont̄. scz
res sac̄i ē gr̄a sp̄ualit̄ p̄ quā hō in fide p̄firmat. & p̄ tanto aliq̄s baptizat̄
vt sibi gr̄a augmētat̄. c̄t in fide p̄firmat. sed res sac̄i & sac̄m s̄il est carac
ter indebilis aie imp̄silus. ¶ Tercio notādū q̄ sac̄m baptismat̄ adhuc
aliter notificat̄ & hoc sic. sac̄m baptismat̄ est p̄ncipium vite sp̄ualis p̄ qd̄
fit sigillum & custodia mentis q̄ illuminatio. Nā p̄mo d̄r. est p̄ncipium vite
sp̄ualis. q̄ disponit nos ad vitā eternā Joānis. ij. nisi quis renat⁹ su
erit ex aq̄e sp̄sctō non intrabit regnū celoz. scdo d̄r. qd̄ fit sigillum &
hoc similitudinarie. q̄ sicut p̄ sigillū vna lr̄a discernitur ab alia siue coḡ
scitur sicut lr̄a Ep̄i vel conulū p̄ sigillū imp̄ssum cognoscitur differre a
lr̄a milite vel comitis vel baronis. itē nos christiāi p̄ hoc sac̄m baptismi &
sigilli distinguuntur ab alijs hoibus. scz a gentilib⁹ & a iudeis. & sic d̄ alijs.
¶ Tercio d̄r. (& custodia) q̄ ibi ē caract̄ indebilis imp̄ssus aie et̄nalit̄. vñ
caract̄ sic diffinit̄. est q̄itas aie disponens potētias eius ad p̄sequendū
maiorē gr̄am. ¶ Quarto d̄r. (& mentis illuminatio) q̄ p̄ baptismū si
des introducūt & mens. .i. aia illuminat̄. ¶ Tē nota. q̄ ca efficiēs hui⁹ sa
c̄i est duplex. scz. p̄ncipaliter instrumentalis. & efficiēs p̄ncipalis huius
sac̄i est ipe ch̄rs. sed cā efficiēs instrumentalis hui⁹ sac̄i est sacerdos v̄
minister. Item cā finalis p̄ncipaliter loquendo huius sac̄i est deletio
oim p̄ctorū & oim penaz. Et ergo ipe baptismus est dignior omnib⁹ sa
cramētis in efficacia. Unde sciendum q̄ pena est duplex quō ad p̄sens
scz. eterna. vel tp̄alis. Nam pena temporaria est que nobis hic infligitur.
sicut est f̄cis & fames & illam penam non delet baptismus. Sed pena eter
nalis est que assumpta est a p̄mo hōie ex peccato & itaz delet baptism⁹.

folia. xliii.

Et ex hoc dicto solui vna dubitatio q̄ tal est. vtz baptism⁹ delere p̄t pec-
cata in adultorē dī q̄ sic: qz baptism⁹ est talis efficacē q̄ delet omnia p̄ca
actualē & originale. Istō sic stāte. Ponat casus possibilis si eēt aliq̄s iu-
deus & ferret sniam iustā corā iudice in aliquē hoiem malū. Et hoc tunc
erit irregularis & in hoc non peccat. mō si tūc talis baptizaret. tunc q̄rīf
vtz ibi irregularitas dispēsetur Ad hoc r̄r fm aliquos q̄ non. qz baptis-
mus delet p̄ca. sed istud non est p̄ctm. igit̄ r̄ Sed alij dicūt. q̄ cr̄ baptis-
mus auferet irregularitatē. & argnūt sic. si auferet mai⁹ et̄ auferet min⁹ s̄
mai⁹ p̄ctm q̄ irregularitas qm̄ p̄t p̄ctm aliq̄s dānat. non at̄ p̄t irregu-
laritatē. Itē sciēdū q̄ puer tali mō baptizat⁹ vt docet lrā obhuata debi-
ta forma v̄boy vt p̄dictū est d̄z postea in ecclia crismarūt d̄t mgr̄ in lrā e-
rō hui⁹ ē. qz alias non eēt p̄fecte baptizat⁹. qz nō h̄t dona que p̄ferūt
in baptismo de quib⁹ pus dcm̄ ē. Itē debita forma vt supra patuit ē ego
baptizo te in noīe p̄ris & filij spūs sancti. Et licet illd̄ p̄nomen ego deter-
minate intelligit̄ in illo v̄bo p̄me p̄sone sc̄z baptizo. tamen requirit̄ vtiq̄
q̄ expresse ponat. Itē illa v̄ba iā plura dūt eē omīno s̄cia in sc̄atōe teu-
thonorē in eodem ordine. qz alias laicus non potest baptizare quod ē cō-
tra intentōem littere.

Itē sciēdū talia v̄ba dūt p̄ferri sine aliquoz alioz v̄boy interpositōe
quia si caderet trabsvel aliqd̄ aliud euenerit ex improuiso & terzeret ba-
ptizatē n̄ si tunc diceret p̄sbyter sic baptizans. ego baptizo te ac qd̄ ē ibi
in noīe p̄ris & filij spūs sancti puer non eēt baptizat⁹. qz illa v̄ba (ac qd̄ ē)
ibi non s̄t de forma v̄boy baptismi.

Itē si laic⁹ nō intelligēs latinū diceret h̄ v̄ba. ego baptizo te in noīe
p̄ris & filij spūs sancti q̄ s̄ v̄ba baptismi n̄ sciret qd̄ p̄ ista v̄ba notar̄. ipe
nō p̄t p̄ ea baptizari cū ad baptizatē req̄rīt intētio baptizādi. & cū h̄ regit̄
q̄ intelligat qd̄ v̄ba p̄cernētia formā baptismi sc̄at̄ siue rep̄sentāt. Itē sci-
endū. Si in cāu nēcitat̄ puer ad fontē teneret cū debita forma v̄boy
talis eēt baptizat⁹ & ex illo p̄z q̄ in cāu nēcitat̄ sola asp̄sio aque suffic̄ ad
baptismū. Itē mgr̄ d̄t. q̄ in cāu nēcitat̄ nulla p̄sona abijcit d̄ baptismō
diceret q̄ q̄. vtz iude⁹ q̄ non ē baptizat⁹ vel pagan⁹ vel saracen⁹ posset ali-
quē baptizare. r̄r q̄ sic dūmō h̄ret intētiōez baptizādi. & sciret debita for-
ma v̄boy illd̄ viderē patere ex hoc. qz br̄s Joānes chr̄m in iordane bap-
tizaui t̄ ipemet non fuit baptizat⁹ & ex illo māifeste p̄z vltē. q̄ nullus
d̄z seipm̄ baptizare. & hui⁹ exē. est. qz chr̄s a Joanne baptista voluit ba-
ptizari. nisi tūc aliq̄s specialr̄ p̄ bonā intētiōem baptizaret de quo infra di-
cet̄. ibi. iude⁹ cur r̄s p̄tr̄it̄ r̄. Itōtādū lrā d̄t. q̄libet hō p̄t baptizari. circa h̄
d̄bitat̄. vtz h̄ s̄t v̄m. & arguit q̄ n̄. qz h̄ ē solū p̄missuz successorib⁹ ap̄toz. i.
sp̄is sacerdotib⁹. igit̄ nō ois hō p̄t baptizari. p̄na tenet. s̄z aīns p̄bat p̄ dicti
Marci. xvj. vbi chr̄s dixit suis discipulis & eoz successorib⁹ sacerdotibus.
euentes docete oēs gētes baptizātes eas in noīe p̄ris. r̄ Sed in oppo. est
lrā p̄ns. q̄ a q̄cunqz puer p̄t baptizari. igit̄ r̄. ibi r̄r. q̄ aliquē baptizari in-
telligit̄ duplr̄. vno. ex officio sic solū sacerdos baptizat. ali. ex articlō ne-
cessitat̄ & sic q̄libet p̄sona p̄t baptizare sic intelligit̄ lrā. sed d̄ illo p̄mo di-
cto intelligit̄ dcm̄ Marc̄ non p̄ns lrā. Tunc ad rōem q̄n̄ d̄t. tamen hoc
solum est cōmissum successoribus ap̄stoloz. id est ip̄is sacerdotibus. ibi

Summula Baptismi

Rñr. q hoc ē intelligēdū d officio sic q solū successorib⁹ aptoz ep̄cessum ex officio baptizari nō eunt ex articulo necessitatis.

Cū tē nota dubitaret q̄s. vtz puul⁹ p̄t baptizari. r̄videt q nō. q̄v̄t h̄ p̄ b̄tm̄ Marcū loco allegato tūc talis q̄ crediderit q̄ baptizat⁹ fuerit salu⁹ erit. mō puul⁹ adhuc nō credit. iō nō p̄t baptizari. Maior p̄z. q̄ d non ha buerit fidē nec crediderit nō p̄t baptizari. s̄z ille puul⁹ nō h̄z fidē. igit̄ nō p̄t baptizari. Ad hoc rñr. q̄ fides. p̄t h̄ sufficit ē duplex. nā q̄dā ē fides p̄ pria q̄dā ē fides aliena. mō q̄uis puer nō h̄z fidē. p̄pria. h̄z tñ fidē alienam. S̄z diceret q̄s s̄b q̄ fide baptizat puer cū fide p̄pā adhuc nō h̄z. Ad illud ē ddm̄ q̄ puer baptizat in fide patrinoz. Et Secōtra h̄ arguit sic. stat q̄taret q̄ puer baptizat in male fidei. vicz q̄ forte s̄z hereticiz sic de alijs r̄ sic tunc stataret q̄ puer baptizat in male fide. Ad illud rñr s̄m̄ b̄tm̄ Augu^m. q̄ triplex ē fides. scz̄ seminata germinās r̄ matura fides seminata. ē q̄n puer ē baptizat⁹. q̄ tūc statim in eo fides ch̄riana seminata ē a sp̄sc̄to. r̄ iō tunc in fide ecclie baptizat. r̄ sic tūc nō obstat q̄ q̄nq̄ patrimi s̄z male fidei vel et̄ ip̄e sacerdos baptizās. q̄z p̄pterea puer nihilomin⁹ baptizat⁹. q̄z ei impi mit̄ sac̄m̄ baptismi in fide ecclie. Sed fides germinās. ē q̄n tal puer cre scit in adoleſcētia r̄ si tūc puer floret in v̄tutib⁹ ch̄riani. tūc h̄z fidē germi nātē. S̄z fides matura. q̄n puer puenit ad ānos discretōis sc̄iēs discerne re bonū a maloz ecōuerso. tūc h̄z fidē maturā r̄ p hoc tūc d̄z q̄ vbi patri ni erāt hereticiz vel male fidei. tūc ille puer nō baptizat in fide mala. quia baptizat in fide Ap̄loz in fide sac̄r̄ sic fides mala ip̄oz patrinoz non succedit in puulū ex eo q̄ ibi acq̄rit r̄ sac̄r̄. **U**ltimo nota. q̄z dubitaz q̄s. vtz puero grā p̄fer̄ in baptismo. r̄ videt q̄ sic. nā illi p̄fer̄ grā q̄ dign⁹ ē vita et̄na. s̄z ip̄e puer baptizat⁹ dign⁹ ē vita et̄na. igit̄ ei p̄fer̄ grā. Maior ē nota. Minor p̄z d̄ se. sed in oppositū arguit sic. ad oēm grām sedē iustifi catio. sed in puero n̄ ē iustificatio. igit̄ r̄. p̄nā p̄bat p̄ dcm̄ b̄ti Augustini q̄ d̄t. q̄ creauit te sine te n̄ iustificabit te sine te. sed puer n̄ h̄z p̄sensuz q̄ req̄ rit in iustificatōe. Ad illud rñr. q̄ grā p̄fer̄ triplr̄. p̄mo ex merito passionis ch̄ri q̄ h̄o ex̄ns in valle miserie p̄nt̄ vite nō potuit liberari p̄ hoic̄z nec an gelū. sed solū d̄z h̄o ip̄m̄ liberauit in amara passione q̄ passione sum⁹ r̄z dempti oēs. sc̄do grā cōfer̄ ex v̄tute aliene fidei. q̄ sic nos sum⁹ baptizati ab alienis sic nos s̄bleuemur ab alienis. sed v̄tute aliene sum⁹ lapsi. q̄z ex v̄tute. p̄thoplasini. i. p̄mi hois. sic et̄ ip̄e h̄o ex v̄tute aliene s̄bleuat. scz̄. ex v̄tute dei. sc̄cio grā p̄fer̄ alicui rōe sac̄r̄. q̄z hoc sac̄m̄ ē deletio oim̄ p̄ccoz r̄ culpaz. q̄z culpa r̄ grā nolūt se p̄pati. q̄ cum grā induc̄. culpa remittit̄ Tunc ad rōem d̄z. h̄z ip̄e puer non h̄z iustificatōem p̄pam. h̄z tñ iustifica tōem alienā q̄ sufficit sibi. r̄.

De sacra Confirmatione.

.i. in susceptōe sacre p̄firmatōis .i. necariū

In confirmando nō est opus esse patrinos
s̄ patrin⁹ .i. req̄rit̄ .i. sol⁹ patrin⁹ s̄ ep̄o s̄ p̄firmādū

Annus erit tantum qui presentabit eundem

s̄ p̄firmād⁹ .i. b̄ndictōem

Iste cathecismus non suscipiat prohibemus

Folio. lxx.

In ista pte autor determinat d sacra confirmatōe dī sic. qñ aliq̄s dz cōfirmari. tūc nē op̄ibi esse tres psonasyl patrinos. sz sufficit vna psona r̄ yn̄ patrini q̄ eū p̄ntat ep̄o. Et ille dz cōfirmari. iō debet ca thecizari. Sed extra lrām ille qui est patrini in confirmatōe cū illo (cui⁹ patrini⁹) nō dz cōficare nec p̄cipare in affinitate. qz in confirmatōe contrahit̄ cognatio spūalis que impedit matrimoniu. qz aliquat̄ cognatio dī. Et iō si aliq̄s ducit puellā añ ep̄m ad hoc vt suscipiat confirmatōem m̄fimoniu cum ip̄a contrahere non p̄r. qz est filia spūalis.]

Circa lrām notābū. q̄ ad ip̄am confirmatōem q̄ngz requirunt. Pr̄ requirit materia. vñ materia cōfirmatōis est crisma qd̄ conficit̄ ex duob⁹ scz ex oleo e balsamo e oleū designat̄ noua grā q̄ in confirmatōe cōficat̄. n̄ grā q̄ dat̄ in baptismo. qz grā baptisimī dat̄ in remissionē p̄cōz. Sed grā cōfirmatōis dat̄ in cōfirmatōnem vt hō sit firm⁹ e foris ad resistēdū dia bolice pūgne. Sed p̄ balsamū designat̄ odor bone fame e bone opatiōis. Scdo in hoc sacro est forma e est talis. Signo te signo sancte cruce in uo go te crismate salutē in noie p̄ris e filij spūis sancti. Et illa forma a quolibet ep̄o est. vñ uanda. Tercio requirit̄ loc⁹. scz. frons. que hec est. vna ps mas̄is apparēte manifestat̄ e p̄ hoc designat̄ q̄ illd̄ sacm̄ dat̄. p̄t p̄ pugnaz. vicz p̄ publice velit nomen ch̄isti confiteri corā omib⁹ hōib⁹. Quarto requirit̄ p̄sona confirmatōis vt est ep̄s. Vñ est sciendū q̄ duo sacra a solo ep̄o conferunt̄. scz sacm̄ ordinis e sacra conferit̄ plenitudo gratie. Et iō conferunt̄ p̄sona que habet plenitudinem p̄tatis. s. ab ep̄o. Quinto requirit̄ intentio. e hec exp̄m̄it̄ p̄ba qñ d̄t ep̄s. signo te. ec̄. Unde ad illa quinqz adhuc duo p̄curunt. scilicet pugnaz noua grā. Pugna iō. q̄ debemus publice nomen ch̄i confiteri. Sed noua grā vt non efficiamur tam p̄m̄pti ad peccādū. vñ. Sons confirmat̄ p̄sul intentione verba. Crā domat̄ cōstans ad bella parat̄. Sed dices. que ē rō ordinis. q̄re post baptismū hic determinat̄ d̄ confirmatōe R̄r̄. q̄ ideo facit̄. p̄mo qz in confirmatione dat̄ grā ad roborādū baptismū. scz. q̄ hō audacter e sine timore confiteat̄ nomen ch̄isti corā infidelib⁹. Scdo iō facit̄. qz ista duo sacra scz. s. baptis̄mus e confirmatio immediate sequunt̄. qz null⁹ p̄r p̄cedere ad sacros ordines. nisi confirmat⁹ sit e baptizat⁹. Neb̄ qñ q̄erit̄. q̄re non fecit̄ specialē tractatū de confirmatōe sicut de baptismo R̄r̄. p̄ iō. qz circa cōfirmatōnem n̄ habent̄ aliquos casus difficiles circa baptismū determinat̄ d̄ confirmatōem. Scdo notābū. in confirmatōe tria s̄ notābū. p̄ q̄re q̄s iniungat̄. scdo q̄re in signū sc̄e crucis inungat̄. tercio q̄re in facie p̄cutit̄. De p̄mo ē sciendū q̄ q̄ttuoꝝ vicib⁹ inungit̄. vicz. ter in baptismoe semel in confirmatōe. p̄mo vngit̄ in p̄ctore. e p̄ hoc designat̄ qd̄ dz suscipie sciam e sanctitatē e reicere dē malū. Scdo vngit̄ in scapulas ad designādū q̄ oēm pigritiā reiciat̄ e suscipiet̄ opatōem bonā. Et his duob⁹ modis vngit̄ oleo cōsecrato. Silr̄ e tercio vngit̄ in v̄tice cū crismate. e p̄ hoc designat̄ q̄ h̄ dz esse patus reddere rōem de fide. Quarto in confirmatōe vngitur directe in fronte. p̄ hoc designat̄ augmētū gr̄e e act⁹ strennuū exercendi in fine v̄t̄i aliq̄s vellet cōtradidicere fide tūc dz strenue e publice cōfiteri nomē ch̄isti. Scdo q̄rit̄ h̄ vicz q̄re in signū crucis p̄firmat̄. R̄ō ē qz om̄ia sacra vident̄

Summula Bagmudi

sumere efficaciam a passione xpi quam per redemptionem humani generis in ara crucis sustinuit. quod aduersa pars super per crucem. et in signum crucis quilibet confirmat. **Mercio** confirmat quare quis in facie percussit. Rursum quod hoc est quod duplici ratione. prima est illud melius memorie impmatur. quod est episcopus recordare. Et ratio est quod confirmatio est sacramentum iterabile. et si necesse est ut memorie impmatur ne iteraret. Secunda ratio est ut diabolica pars expellatur. Et est enim signum patientie et humilitatis per quod diabolus expellitur. sicut legitur de puodaz obsessio quod dedit alapa cuidam monacho quam monachus patienter sustulit perbens ei aliam maxilla iuxta filium saluatoris. diabolus patientiam illius monachi non potuit tollere. id est illum obsessum reliquit enasit. et sic iste liberatus erat. **Mercio** ratio est ut homo confirmatus sit fortis in fide ubique nomen christi profutendo. quod confirmatio datur baptizato prostantia fidei sic per homo fiat ita fortis in fide quod nunquam erubescat nomen dei profiteri. **Quarta** ratio est ista ad representatorem confirmationis apostolorum. quod apostolus confirmauerunt per impositionem manus istam confirmationem sicut percussio episcopi in faciem hominis confirmati.

Mercio notandum per modum dubitationis. utrum non confirmatus posset confirmare. Et videtur quod non confirmatus posset confirmare alium. Quod probatur. quod non baptizatus potest baptizare. et non confirmatus potest confirmare. quia tenet ex similitudine. Sed ante probatur ex sententia precedentium ubi dicebatur quod a quocumque baptizatus potest sumi. Et probatur ratione tali puta quod non baptizatus potest baptizare quod iudeus potest baptizare si habet intentionem bonam. et per hoc videtur quod non confirmatus potest confirmari. Ad hoc rursum quod non confirmatus non potest confirmare quod per hoc est tunc ille qui debet esse patrum alicui confirmati. Sed ad rationem dicitur quod arguitur quod non baptizans potest baptizare. et non confirmatus potest confirmari. negando est. Et quod probatur ex similitudine dicitur quod illa similitudo non videtur. quod aliter est factio baptismi quam de factio confirmationis. quod sic per hoc factio baptismi est factio necessitatis. quia sine eo nullus potest saluari. sed sic non est de sacramento confirmationis. quia sine confirmatione homo saluari potest.

Quarto notandum utrum simplex sacerdos posset confirmare vel an simplex sacerdos posset porrigere confirmationem et videtur quod sic. nam si simplex sacerdos habet porrigere maius et potest porrigere minus. sed simplex sacerdos habet porrigere corpus christi quod est factio maius. Sed in oppositum est illud quod dicitur et super hoc quod episcopus tamen habet conferre confirmationem. ubi rursum quod nullus habet conferre confirmationem nisi solus episcopus. Sed tunc ad rationem dicitur quod per hoc factio est digna alio intelligitur quod per hoc factio ad oppositum sufficit. primo ratione efficacitatis. et sic baptismus est dignius factio. Secundo ratione dignitatis excellentie sic eucharistia est dignius factio. Et factio ratione beatitudinis sic in simonibus est dignius factio. Quarto ratione conferentis. et sic factio in simonibus est nobilior. quod nobiliores conferunt. videtur ab episcopo. Per hoc dicitur ad rationem habet eucharistia est dignius factio in simonibus excellentia. non tamen ratione conferentis.

Quinto notandum per modum dubitandi utrum noua gratia conferatur in confirmatione. et rursum quod sic per hoc nota quod gratia est duplex. quod est gratia gratis data. ista datur per totum de quo nihil ad oppositum. Haec est gratia gratis faciens et illa per quam homo deo reconciliatur. Et est duplex. quod est deus in gratia faciens. alia est deus magis in gratia magis faciens. per datur confirmari in baptismo. sed gratia de magis gratio magis gratum faciens datur in confirmatione et sic per hoc maior datur in confirmatione quam in baptismo.

Folio. xlii

Ultimo notabū. dubitat vtz confirmatio sit sacrm nclariū. **S**bi rñr pbi
 ninctōem. nā aliqd eē nclariū itelligit duplf. **U**no° simplē e illo° pfirmatō
 nē nclariū sacfz. qz sine pfirmatōe hō saluari p̄t. **A**lio° ly nclariū p̄t casp
 p̄tuli. e sic confirmatio ē nclaria. i. vril. qz si hō dz resistere pugne diabolice
 seu resistere mal siue infidelib⁹ nclariū ē sibi vt hēat sacrm confirmatōis
 .i. discrete .i. femine s° aliquos

Sint p̄munire mulieres. dum pueros sic
 .i. retinēt s° baptizādi

Baptizant q̄ conferuent formam memoratam
 s° formā .i. interdū .i. stupefacte

Hanc p̄termittunt quandoqz minis pauefacte
 s° paeri faterent se

Hij baptizantur rursus confiteantur
 scz q̄ ē tal ego baptizo te in nōie: p. z. f. t. ff.

Baptismi formam p̄dictam non tenuisse
 .i. emēdari dz s° qz ē sacrm irriterabile

Corrigitur sic baptismus sed non iteratur

Mgr̄ reuertēdo se sup baptismū cū p̄ aliqd dixit b̄secratōe p̄dit
 q̄dā notabilia seu cōsā p̄suasōes vtilēs circa baptismū. **E**t diuidit i q̄ttuo
 or̄ pres̄m q̄ h̄ p̄dit q̄ttuoꝝ p̄suasōes. sc̄da ps. ibi. **M**ull⁹ abortiuū. tertia
 ibi. **P**ro: abortiuū. q̄rta ibi. **S**i puey mergis. **P**rima ps adhuc diuidit
 in duas ptes. in q̄ p̄dit p̄mā p̄suasōe. sc̄da docet recupare q̄ndā negligē
 tiā factā circa baptismū. sc̄da ps ibi. **H**āc p̄termittūt. **E**t vult p̄tute lra
 li t̄m̄. **S**i mulier aliq̄ parit puey debi. ē q̄ ē inclinat⁹ ad mortē: iā i agone
 mortis posit⁹ tūc mulieres p̄nt illū puey baptizare. **S**ed tñ ip̄e dñt eē p̄
 munite. i. fortes discrete sane mētis ita q̄ ob̄nuāt rectā formā p̄dictam
 ip̄i baptisimi. **T**ūc ibi. (**H**āc p̄termittūt) **M**gr̄ s̄bdit dicens quō recupa
 ri debeat negligētia facta circa baptismū. **E**vult t̄m̄. si q̄nqz p̄ingit q̄ mu
 lieres sint nimis stupefacte. i. p̄terite seu pauefacte ita q̄ p̄t timorē for
 mā baptizādi infringūt. **E**t si sic. tūc tal mulier b̄z p̄fiteri le debitā formā
 emā baptizādi circa puey n̄ tenuisse. ita q̄ tal forma ē p̄fracta tunc talis
 baptismus fact⁹ in puero dz corrigi dz reiterari: ita q̄ tal puer dz deferri
 ad eccliam e cathedrae i fontē sacy mergi b̄z mo^m p̄uētū e dz crismari: e

Circa lram p̄mo ē notandū. ex lra h̄r q̄ baptism⁹ debet corrigi n̄ re.
 terari. **P**ro tuo sciendū q̄ sacra sunt duplicia. nam quedam sunt reit
 erabilia. **E**t anteq̄ determinatur de istis complete rememorādum ē pi
 us dictū vicz q̄ oē sacrm h̄z se sicut medicina. **E**t ip̄a medicina dz p̄cedet
 re morboz. vñ septē s̄ sacra p̄pter septuplicē lesione peccati. vñ lesio pec
 cati est duplex. nā q̄dā ē lesio p̄ener q̄dā culpe. **L**esio culpe ē triplex. quia
 aut ē lesio pcti original aut ē lesio pcti mortaf aut ē lesio pcti venial. **E**t
 h̄c triplex lesionē dat triplex sacrm. nā p̄tra morboz pueri pcti origial
 dat baptism⁹. qz baptism⁹ ē p̄t deletōem pcti originalis. **C**ontra sc̄dm
 morboz pcti mortaf dat p̄na e p̄fessio que delent omne pctm mortale

Summula Raymundi.

Sed cōtra terciū morbū p̄ctivenial̄ dat̄ v̄nctio extrema q̄ delect oia p̄ctā venialia. sed lesio siue p̄ctā pene ē q̄duplex. vel talis sit ex ignorantia vel ex malicia vel ex cōcupiscētia vel ex p̄nitate ad peccādū. Et cōtra hūc q̄d: r̄u p̄licē morbū dat̄ q̄duplex sac̄m. Nā cōtra p̄m morbū īgrātie dat̄ sac̄m ordis. q̄ in ordine dat̄ grān r̄firmatio illum natōis et discretōis. q̄ ordiā eius d̄z h̄re grām et scientiā discernēdi inter bonū et malū sic q̄ bonū doceat ut oparie exēq̄t malū doceat ignere. Contra s̄m morbū malicie dat̄ sancta eucharistia. q̄ sac̄m eucharistie est origo ois dignitatis et bonitatis: Contra terciū morbū concupiscētie dat̄ m̄rimoniū vt p̄ hoc sac̄z remō ueatur inordinata concupiscētia. Sed cōtra morbū p̄nitat̄ ad peccādū datur sac̄ra confirmatio. iōrt ipi cōfirmati nō sint ita p̄ni ad peccādū vt h̄us. q̄ in tali sac̄o datur grā confirmatōis ad bonūz cū h̄ibi dat̄ retar̄ datio ad malū. Nūc ad p̄positū ē d̄dm q̄ sac̄a s̄duplicia. sc̄z reiterabilia et irriterabilia. Qū tria sunt sac̄a irriterabilia. sc̄z baptisimus. cōfirmatio. et ordo. q̄ in talib̄ sac̄is imp̄m̄it̄ character indēbilis. Sed sac̄a reiterabilia s̄q̄ttuor. vt cōfessio. eucharistia. m̄rimoniū. et extrema v̄nctio. q̄ in eis non imp̄m̄itur character indēbilis.

¶ Secūdo notat̄ vt hoc p̄nomē ego n̄cario apponat̄ in forma baptisimi. Et videt̄ q̄ nō. q̄ in om̄ib̄ p̄ p̄one cert̄ intelligit̄ n̄tis. vt p̄z p̄ Discipulū p̄ minoris. sed baptizo est v̄bū p̄me p̄one. q̄ in eo intelligit̄ cert̄ n̄tis et p̄ cōfēs̄ns nō erit necessariū exp̄mere illud p̄nomē in forma baptisimi. Ad hoc r̄nr p̄ distinctōem q̄ q̄bā de necessitate sunt baptizandi et q̄bā s̄p̄de necessitate baptizātis et que bā de necessitate forme baptisimi. modo ad hoc dubiū r̄nr q̄ hoc p̄nomen non est de necessitate baptizādi nec etiā sit de necessitate forme baptisimi. sed est de necessitate baptizātis et r̄o h̄us est ista. q̄ p̄ h̄ p̄nomē ego exp̄m̄it̄ intentio baptizātis vt ip̄e baptizās iuelit̄ facere illa que facit eccl̄ia. q̄ illud p̄nomen ego non d̄z amitti.

¶ Tercio notādū. dubitaret̄ q̄s vt̄ in om̄i lingua aliq̄s p̄t baptizari. Ad h̄ dubiū r̄nr q̄ sic. q̄ q̄libet p̄t baptizare in sua lingua vulgari et vulgarit̄ et sic grec̄ in sua lingua p̄t baptizare. Et sic Bohem̄ Slav̄ Polon̄ Dac̄ et sic de alijs et hoc t̄pe necessitat̄ sed ip̄e sacerdos cuiuscunq̄z ideomat̄is fuerit s̄z d̄z baptizare p̄uey in lingua latina.

¶ Quarto notādū vt hoc v̄bū baptizo p̄t omitti sic q̄ loco cuius p̄onat̄ h̄ x̄vum mergo. Ad h̄ r̄nr q̄ n̄. q̄ illud v̄būz mergo h̄z io se p̄l̄ q̄ ty baptizo ex eo q̄ mergo et baptizo non s̄z synonyma. q̄ ois baptizat̄ ē inmersus et nō econuerso. ois merus est baptizat̄. q̄ mergo et baptizo non s̄z synonyma. Et eo q̄ d̄nt̄ sicut maḡ commune et min̄ commune. idō loco illi? (q̄d ē baptizo) nō poni mergo vt d̄do. ego mergo te in nōie p̄ris et filij et sp̄s̄san eti. Sed d̄z dici. ego baptizo te. et.

¶ Quinto notādū. dubitaret̄ aliquis v̄trū loco illi? p̄nōis re posset p̄ni nomen p̄p̄iū vt sic d̄do. ego baptizo Henricū in nōie p̄ris et filij et sp̄s̄sa eti. Ad hoc r̄nr q̄ non. et r̄o ē ista. q̄ p̄p̄a nōia s̄z diuersis concept̄ib̄. p̄p̄ositionib̄ h̄cant̄ confusē. sed p̄nōia h̄cāt̄ certe. Et cum in baptisimo in t̄cio baptizāt̄ d̄z dirigi in certū v̄nicū suppositum indiuisibile. igit̄ p̄pter gr̄e talem certitudinē debet exp̄m̄i hoc p̄nomen te. Et loco illi? p̄nōis te non debet poni nomen p̄p̄iū.

folio. xlvi.

Sexto dubitaret q̄s. vtz sic posset poni forma baptismi. Ergo baptizo te in noib⁹ p̄risz filij: sp̄ssancti. ex q̄ tres sp̄sone diuersa hntes noia: scilz p̄r z filij z sp̄ssctus. Providet q̄ dz dici. ego baptizo te in noib⁹ p̄. z fi. z ff. Ad hoc r̄r q̄ nō dz dici in noib⁹ in plali nūero. Sed debet dici in nomie in nūero singulari. Et rō hui⁹ est ista. q̄ vñ⁹ ē baptism⁹ vñ⁹ ē d̄s z vna est fī des z vna est ecclesia extra quā nullus saluatur: vt p̄z in delumina trinitatez fide catholica. firmiter credim⁹ z fīr̄ p̄fitemur oēs. modo illa vnitās essentie signatur p̄ istum abltm̄ singulari numeri. scz. noie. z ḡ debet dici in noier non in noibus.

Septimo notādū. dubitaret q̄svtz intētio baptizāt. sit nēcāria ad baptismū. Et videt q̄ sic. q̄ fm̄ b̄tm̄ Augusti^m. bona intētio req̄rit ad bonū opus. ḡ et̄ intētio nēcārio req̄rit ad baptismū. q̄ ibi exercet op⁹ optimū. Sed in oppositū ē bt̄s Aug⁹ in q̄dā omelia sup̄ Joannē vbi d̄r. accedat v̄borum ad elemētūz sit sac̄m. vbi vult q̄ ibi non sit nēcāria intentio. sed solum v̄borum platio. Ad hoc dubium r̄ndetur q̄ intētio req̄ritur p̄p̄ reuerētiā sac̄ri. Vnde est sciēdum. q̄ intentio ē duplex. scz. ḡnālisz l̄p̄eālis. Intentio generalis q̄n̄ ip̄e baptizans intendit facere illud qd̄ ecclesia facit. licet non credit eē verum quod ecclesia credit. Et ex hoc patet. q̄ in fidelis v̄t iudeus vel hereticus p̄t baptizare dum habeat intencōem ḡnālem. Et ista intentio generalis sp̄ exigit z requirit ad baptizātē. Alia est intentio sp̄eālis: ē ista q̄ ql̄bet credat q̄ baptismus h̄yrtutem delēdi peccata. Et ista non semp̄ requiritur. Et sic ad autoritatē b̄ti Augustini d̄r. q̄ licet non exp̄mit intencōem ḡnālem. t̄n̄ ibi eque bene vult illā. Et sic h̄ argumētum non valet. bt̄s Aug⁹. non exp̄mit intencōem ḡnālem. ḡ nō req̄ritur intentio ḡnālis ad baptismum. q̄ ibi arguitur ab autoritate ne ḡtue q̄p̄na non valet.

Octauo dubitat. z ponat talis casus q̄ sint duo pueri filij q̄ inueniuntur in certo loco. vñ⁹ illoz ē baptizat⁹ z alter nō. sic q̄ dubiū ē q̄s illoz sit baptizat⁹. tūc q̄rit vtz ambo d̄nt baptizari aut nō. v̄ videt q̄ non. q̄ si ambo baptizarent. tūc alter eoz bis baptizaret qd̄ nō p̄t fieri fm̄ p̄s d̄icta. q̄ null⁹ debet bis baptizari. ex eo q̄ illud sacramētūz est irriterabile. **I**n oppositū arguit sic. si null⁹ eozum baptizaretur. tunc vñ⁹ eoz māneret non baptizatusz per p̄ns aia ist⁹ eternalr̄ dānaret. p̄pter carentiam baptismi quod t̄n̄ maxime esset inconueniēs z absurdum. Ad hoc ē dōz q̄ isti pueri sic filij inuēti ambo debeāt baptizari. p̄pter iacōueniēs qd̄ ex h̄ possit seq̄. Si vñ⁹ eoz non baptizaret puta qd̄ aia ei⁹ possz eternalr̄ dānari. ḡ tutius ē ip̄m hoiem bis baptizari. q̄ eternalr̄ dānari siue fidez ch̄risti nā ignozare. ḡ ad remouēdum talem incertitudinē. tunc ambo d̄nt baptizari. Et si p̄t eē aliq̄ discretio inter pueros. tunc ip̄e baptizans null⁹ debet baptizare aliquē bis p̄pter rōem p̄s tactā. Sed aliqui sic r̄ndent. q̄ isti pueri sic inuēti ambo debeāt baptizari. Et hoc debet fieri s̄b p̄d̄itione. vt sic dōz. Si non es baptizatus. tūc ego baptizo te in noie patris z filij z sp̄ssancti. Et hoc sit. p̄pter securitatē. q̄ tuti⁹ est hoiem baptizari bis. q̄ non fieri ch̄ristianū.

Ultimo est notādū. dubitaret q̄svtrū baptismus sit melius a sacer dote bono vel malo. Ad hoc est dōm. q̄ baptizatus necq̄ meliorat per boz

Summula Kapmundi

nū sacerdotē neq̄ peiorat̄ p̄ malū sacerdotē. sed tñ tutiorz securior est bñ
 p̄sūm̄ a bono sacerdotē q̄ a malo. qz de' exaudit citi' p̄ces bonoz q̄ ma
 loz. Et tuncylteri' d̄t q̄ baptizatus nec meliozat̄. nec peiozat̄ p̄ baptizan
 tem dum nō p̄ fo: mā' yboz obf̄uat. qz efficacia baptismi' f̄sistit in factō.
 z non in baptizate siue in sacerdotē.

.i. null' puer s' sancto baptisinate

Nullus abortiuus in sacro fonte renatus

.i. in cimiterio .i. testā

Intra sancta loca sepeliri debet vt air lex

.i. puey nō mortuū ḡngit s' puer

Uxor abortiuum tua si parit licet ille

.i. pui t̄pis s' tūc illa

Temporis exigui legem seruabit eandem

s' legē s' puey genuisset

Quā seruaret si matux peperisset

Hic auctor ponit sc̄dam cautelē circa baptismū oñdēs q̄bz fieri circa
 pueros abortiuos in baptizādo. z hoc p̄ modum doctrine q̄ talis ē. si alii
 q̄s puer abortiu' n̄ baptizat'. tūc talis nō d̄z sepeliri in cimiterio. qz sicut
 lex ius canonicū dicunt. tūc nullus debet sepeliri in cimiterio nisi fue
 rit baptizat'. **Q**uādo s̄bdit m̄gr̄ ponendo aliud documentum circa ba
 ptisimū oñdēs qualr̄ p̄sone imp̄gnate se debeant regere post pt̄z d̄t qz si
 aliqua mulier generat puey abortiuū ita qz ante matux t̄ps puer d̄ ma
 trice exiuit. tūc ista mulier custodiat t̄ps puerperij quadraginta dieb'. ac
 si puey matux generasset.

Notādū p̄mo circa lrām. qz abortiu' est puer q̄ nōdū p̄pleuit t̄ps natu
 turale sue ḡnatōis. vt si ḡnaret uliq̄s puer z nōdū t̄ps naturale p̄pleuisset
 ille pner diceret abortiu'. vñ t̄ps naturale ḡnatōis. put cōiter s̄z nouem
 mēses. nō si puer ḡnat in septimo vel octauo mē. e. tūc ḡnatio d̄z rep̄tia
 z puer ḡnans d̄z abortiu'. z talis puer abortiu' nō d̄z sepeliri in cimiterio
 si mortu' ē post qd̄ abscindit̄ abyfo mat̄no. si at̄ viuit z postea baptizat'. ec
 tūc post hoc mortū. tūc in cimiterio ē sepeliēd'.

Sc̄do ē notādū. qz q̄n abortiu' ḡnat hoc est duplr̄. vel em̄ ille ē aiat' vel
 nō. si nō est animat'. tūc nō d̄z sepeliri in cimiterio. **R**ō ē. qz null' ē sepeli
 end' in cimiterio nisi hō. sed ille nō est homo. q̄ et̄ nō est sepeliēd' in ci
 miterio. **S**i at̄ talis abortiu' ē aiat' hoc est duplr̄. vel em̄ ille ē baptizatus
 vel nō. **S**i ē baptizatus. tūc sepelitur in cimiterio. **S**i nō est baptizatus.
 tūc nō sepelitur in cimiterio.

Tercio notādū. diceret q̄s si m̄lier mortū in ptu añq̄ puer erit vteruz
 maternū qd̄ ibi ē faciēdū an fruct' cū m̄re d̄z sepeliri aut nō. **H**o hoc m̄r
 qz talis m̄lier d̄z diuidit̄ fruct' viū d̄z exemi. ita qz saluabit̄ in vita. z post
 hoc tūc fruct' d̄z baptizari. m̄r at̄ debet in cimiterio sepeliri.

Quarto ē notādū. qz h̄ ē qz pueri nō baptizati n̄ d̄nt in cimiterio sepe
 liri s̄z extra cimiteriū. **R**ō ē. qz q̄n intrāt regnū celoꝝ nō d̄nt locari inter
 corpa fidelium. qz infidelium cū fidelib' nō erit p̄mirtio. s̄z aie taliuꝝ pueroꝝ
 nō pueniūt ad regnū celoꝝ. qz dixit ch̄s ad illicōdemū nisi quis renat'.

Summula Baptimundi

est necessaria. & q̄dā nō. p̄ p̄mū nō variat baptism⁹. sed p̄ sc̄dam. Exē^m de p̄i
ma. vt si aliq̄s baptizaret sic dicēdo. ego baptizo te in noie p̄ris & sibi eue
neris tuffis. tale cessante vltēri⁹ diceret. & filij sp̄s sancti. tunc adhuc pu
er eēt baptizat⁹. Exē^m d̄ sc̄da. vt si aliq̄s diceret. ego baptizo te in noie pa
tris & filij. & faceret tūc impositōem & diceret ad minist̄r suū. porrige mi
hi lib̄y vel aquā calidāz postea s̄bmergeret & diceret & sp̄s sancti. tūc talis
puer nō eēt baptizat⁹. Et rō ē. q̄z ibi forma baptismi eēt p̄fracta.

¶ Sexto viciat baptism⁹ q̄ntū ad trāsp̄ositōem. vt si aliq̄s sic baptizaret
in noie p̄ris & filij & sp̄s sancti. ego baptizo te. & si aliq̄s hoc faceret ex simi
plicitate & deuorōet tūc talis puer credit eē baptizat⁹. Si āt non faceret
ex implicite. sed p̄pter hoc q̄ velit inducere errozē. tūc talis puer nō est
baptizat⁹. S̄z noia v̄ba trāsp̄osita idē sc̄at. ibi videt q̄ tal puer sit bap
tizatus. Ad hoc nō dicitur. q̄ illud dcm̄ Aresto. sc̄do perihermenias h̄y vita
tem in logica de p̄p̄ositionib⁹. non aut̄ in theologia. q̄z theologia non res
stringitur p̄ illas regulas.

¶ Et notādū circa formā baptismi. Si diceret aliq̄s sic baptizādo pue
rū. ego baptizo te in noie ch̄ri. tūc dubitat. vtz talis puer sit baptizat⁹.
aut nō. videt q̄ sic. q̄z ita baptizauerūt discipuli in p̄mitiua ecclia. sc̄z in
noie ch̄ri. Quoz successores s̄z sacerdotēs. s̄videt q̄ talis puer sit bap
tizat⁹. Ad hoc dubiū r̄r. q̄ talis puer nō est baptizat⁹. Et ad rōem q̄ illd̄
fuit nccē in p̄mitiua ecclia. q̄ q̄cumq̄z p̄fitebat hoc nomē ch̄ri. ille bap
tizabat a discipulis. sic āt non ē nūc. q̄z tā dz teneri forma ip̄i ecclie d̄ q̄ p̄us
dcm̄ ē. s̄z h̄y āt sic dicūt. q̄ talis puer nō sit baptizat⁹. & rōez assignāt. Qz
ille sic baptizās peccat p̄ formā baptismi institutā a sanctis patrib⁹.

¶ Ultimo est notādū. diceret aliq̄s sic baptizādo. ego baptizo te in noie
trinitat⁹. vel in noie triū p̄sonaz. Tūc dubitat. vtz talis puer eēt baptiza
tus vel nō. R̄r. q̄ talis puer nō eēt baptizat⁹. Et rō ē ista. q̄z ista nō est
forma quā Ihs ch̄ri instituit. vt h̄y Matth. vlti^o. Q̄ute docete oēs gētes
x̄c. Sed tñ sc̄ta trinitas ita bñ implicite p̄ inuocari.

.i. infantē s̄ sacro trib⁹ vicib⁹

Si puez mergis in fonte ter et nihil addes

.i. forme baptismi .i. nō baptizat⁹

Verboz forme manet illoruz puer iste

placet s̄ a ter s̄ baptismi

Quāuis assistat qui verboz seriem dat

¶ In ista pte m̄gr̄ ponit q̄rtū documētū d̄ ip̄o baptismō dicēs. Si ali
q̄s baptizaret puez mergeret ip̄m trib⁹ vicib⁹ &z omitteret forma v̄borū
ille puer non eēt baptizat⁹. & q̄ plus ē. s̄ firm⁹ astaret q̄ p̄ferret formā v̄borū
adhuc puer non eēt baptizat⁹. Et rō l̄re ē ista. q̄z si alter diceret v̄ba. tūc il
la v̄ba non p̄ficerent. nec aliquē effectum inducerent. q̄z d̄r bt̄us Aug⁹.
apponeb̄dum ad elemētum. tunc erit sac̄m. & sic ille baptizans si omit
teret v̄ba. tunc maneret solum aqua.

¶ Circa lrām notandū. autor d̄r in lrā. si puer immergit. v̄ba non p̄se

runtur. tūc talis pmanet nō baptizat⁹ siue illotus. ¶ Pro quo sciendum q³ tria req³unt⁹ circa baptismū. Primū ē debita vborū platio. Scđm est ipsius infantis immerfio vel aq³ sup³effusio. Terciū est intētio. scz³ ip³e ba ptizās intēdit facere id qđ facit ip³a ecclia. z³ si vñū illoz³ defuerit. tunc ba ptizāt⁹ viciat. i. q³ ip³e puer manet in baptizatus.

¶ Notādū scđo p³ modū dubij. z³ ponat casus q³ sint duo hoies quoz³ vn³ imergat puez³ alter pferat vba z³ ponat vteri³ casus possibilis q³ hoc fit tpe necessitatis. ita q³ sint duo sacerdotes quorum vn³ est face³ mutus. z³ ille immergat puez³. z³ alter fit carens manib³ z³ ille formā vborum pferat tunc dubitat. vtrum talis puer fit baptizatus aut non. Et videtur q³ sic. q³ talis puer fit baptizatus. qz³ sine isto sacramento null³ p³t saluari: vt patet ex dicto Euangelij pus allegato. Rñdetur ad hoc dubium. q³ tal³ puer non est baptizatus. quia ad baptizātē tria requiruntur. Primo. q³ ibi sit debita vborum platio. Secundo q³ immergat. Tercio q³ intendit facere hoc quod ecclia facit. nō cum vnum illoz³ defuerit tunc puer nō est baptizatus. sed in p³enti cā vnum illoz³ deest. scz³ debita vborum platio. sicut in mutō. ergo talis puer manet nō baptizat⁹. Alij aut³ doctores rñdent q³ ideo talis puer manet in baptizat⁹. qz³ immersio z³ platio vborū bñt fieri ab vno sic non fit hic. g. zc.

¶ Tercio notādū. ponat q³ duo circa fontē pferent vba. sic q³ ambo bis cūt. ego baptizo te in noie patris z³ filij: spū sancti: cū solum immergat tunc dubitatur. vtz talis puer est baptizatus. Et videt³ q³ non fit baptizatus. vel illi dicunt nos baptizam⁹ in noie pa. z³ fi. z³ fl. vel dicūt ego baptizo te in noie pa. z³ fi. z³ fl. Si pmo³. tūc non h³ debita verba baptismi quā ch³s instituit. Si scđo³. tūc puer bis baptizaret. z³ qz³ baptismus est sac³m irriterabile. g³ videtur q³ talis puer non fit baptizat⁹. Ad hoc dubiū rñr. q³ talis puer est baptizatus. sed tunc ad rōem d³. qñ d³ vel debet dici nos vel ego. Rñdetur. q³ non d³ nos. sed quilibet illorum dicat. ego baptizo te. zc. Et sic iste vicin³ pferens vba z³ cum hoc immergēs baptizat Sed tñ hic quidam rñdent s³ cautela sic. q³ si vnus citi³ diceret. ego baptizo te qz³ alter. tunc ab illo qui citius dixerit. talis puer esset baptizatus z³ nō ab alio. quia sac³m baptismi est irriterabile. Sed hoc non bene valet: quia si alians diceret citius illa vba z³ non immergeret. tunc ip³e puerum non baptizaret. sed solum immergens.

¶ Quarto. vtrum iude³ vel infidelis p³t baptizare. ¶ Et videtur q³ non nam quicumq³ est p³cifus ab ecclia. ille nō p³t baptizare. sed iude³ est h³mo ergo zc. Consequentia tenet de se. filij z³ maior. Sed minor patet p³ dictū p³pheti³ vbi d³. Nolite sanctū dare canibus. Sed in oppositū ē dutor p³sens p³ illud qđ pus dixit a quocunq³ posse sumere baptismū. Ad illud dubiū rñr. q³ ip³e iudeus potest baptizare. z³ hoc est verum si ip³e intendit facere hoc qđ intendit ecclia facere. z³ cum hoc pferet debitam platiōem verborum z³ immergat puez³. ita tñ q³ hoc p³mittitur ab ecclia tpe necessitatis siue causa necessitatis. qz³ sine isto sacramento null³ p³t saluari Sed tñ ip³e iudeus non p³t baptizare ex officio: ex autoritate. vt pbauit argumentum. Sed tunc ad rōem autous hic in littera d³. q³ autoutas ei³ intelligitur de articulo mortis. sed nō quo ad autoritatē vel quo ad officiū

Summula Raymundi.

Alij autē aliter rōdēt ad rōem. q̄ aliquē eē p̄cisum ab ecclia intelligitur dupl̄. Uno° quo ad vinculū charitat̄; sic ip̄e iude° p̄cisus ab ecclia romana est. Alio° quo ad vinculū vel unionē baptismat̄; sic ip̄e iude° non est p̄cisus ab ecclia.

¶ Ultimo notādū p̄ modū dubitatōis. vtz diabol° possēt baptizare alio quē. Et arguit q̄ sic. qz quicūqz debite p̄fert̄ yba et alia req̄sita bñ facit ille p̄t baptizare. sed diabol° p̄t oia ista facere. cū ip̄e vocat mille artifer. q̄ p̄t baptizare. Ad hoc dubiū rōdēt. qz diabol° nullū p̄t baptizare. et hoc p̄bat aliquib⁹ rōnib⁹ sic. Prima ē. quicūqz baptizat ille p̄dēt bonū et h̄ debi tā formā yboz et oia nēario requisita ad tale officium. sed diabol° nō est hmōi. q̄ r̄c. Alia rō. null° p̄t baptizare nisi hō. nā dñs dixit in Euangelio. **¶** Te docete oēs gentes. et illa yba dixit discipulis suis et successorib⁹ discipuloz. sed diabol° non est homo. neqz successor discipuloz. q̄ nō p̄t baptizare. Tercia rō seq̄tur ex p̄ma et est ista. ois baptizās debet p̄dēre bonuz sed diabol° non p̄dēt bonū cū sit sp̄s malignus. q̄ et non debet baptizare. Et licet diabol° diceret debita formā yboz. tñ in hac forma nō p̄ntendit bonum. q̄ nō baptizat. **¶** Sed diceret: quare hō baptizat et nō diabolus. R̄idetur q̄ ideo. qz sicut hō fuit cā mortis vel sicut hō mortificatus fuit p̄ hoīem. ita d̄viniificari et recōciliari p̄ hoīem et non p̄ diabolū seu p̄ sp̄m malignū. q̄ baptizat hō et non diabol°. Alia rō. qz sicut hō est cā gñatōis realis. sic et d̄r cā gñatōis sp̄ualis. scz. ch̄s p̄ncipaliter a quo sacra fluxerūt. cui⁹ minister ē hō sacerdos; q̄ hō baptizat et nō diabol°. Sed tūc ad rōem q̄ d̄r. q̄ p̄fert̄ yba et oia que req̄runt ad baptismū. ille baptizat. scz diabol° p̄t facere hmōi. q̄ r̄c. maior ē negāda. qz ibi maxime req̄ritur int̄t̄o bona. mō notū ē qz diabol° nō int̄dīt illud quod ecclia intendit: et ideo non p̄t baptizare.

.i. puer s° baptismat⁹ .i. effunde. s° baptismat⁹
Infans in fontem si stercozat eice fontem
 s° infans s° fontē .i. non ē faciēda effusio
Si dimittit in hunc vzinam questio non est

¶ In ista pte determinat de negligētia recuperanda circa fontē baptismi. Et dividit illa ps in duas In p̄ma facit hoc qd̄ dcm̄ ē. In sc̄da docz sp̄aliter q̄r̄t pueri sint baptizādi Sc̄da ps. ibi (int̄t̄io puero) Prima ps adhuc in duas. nā p̄mo facit autor qd̄ dcm̄ ē. Sc̄do ponit tres cautelas circa negligētiā baptismi ob̄suādas. ibi (Si puer egreditur) Quātum ad p̄mū autor. vult. si aliquē puer⁹ p̄tingit in fontem baptismat⁹ stercoza mittere. tunc talis aqua ē effundēda. Sed si aliq̄s puer in hanc aquā baptismat⁹ vzinaret. non ē nēc̄m ip̄am effundere.

¶ Circa h̄am p̄mo notādū. qz littera d̄r notāt̄er aqua baptismat⁹ debet effundi. et hoc est intelligēdum de cāu p̄dicto. puta dum ip̄e puer emittit stercoz in fontē ip̄ius baptismatis. Et hui⁹ rō est. qz puer baptizāndus debz baptizari in munda aqua. vt h̄r ex dicit̄ Ezechie. xxxvi. vbi d̄r. et effundēs sup̄ vos aquā mundā et mundabimini ab omnib⁹ iniquitatib⁹. sed si puer stercozizat in aquā. tunc non eēt munda. et ideo talis aqua d̄z effundi

anteq̄ alij pueri in aq̄ illa baptizatur.

Sed notandū. q̄ hic aliqui doctores dicunt q̄ tota aq̄ nō ē effundēda in cāu p̄dicto. sed t̄m hoc fieri cū modica aq̄. sed hoc nō videt̄ eē de intē-
tione autoris. et id aq̄ totaliter debet effundi: secreta de nouo alia p̄scra-
ri in fonte. Sed diceret aliqs. t̄m solū in festo pasche p̄theocostes d̄ fieri
p̄secratio baptismi. sic illd̄ p̄z ab nr̄am exp̄iatis. q̄ videm̄ solū hoc fie-
ri annuatim in ecclia dei p̄ illa festa. R̄nr. q̄ non solum in festo pasche
penthecostes p̄t̄ p̄secrari baptismū. sed et̄ in quocunq̄ alio tpe. sed t̄m h̄ d̄z
fieri secreta ne oziat scādalum in p̄p̄o.

¶ Tercio notādū. in euāgelio d̄r. nisi q̄s renat̄ fuerit ex aq̄ sp̄sancto. n̄
p̄t̄ intrare regnū dei. Joh. 3. Ex isto dicto colligit̄. q̄ nemo p̄t̄ saluari abs-
q̄ isto sac̄o. sc̄z. baptismi. Ibi aliqs̄ posset dubitare vtz̄ possimus sine
baptismate saluari. Et videt̄ q̄ non vt̄ patuit ex dicto euāgelij iā p̄allega-
to. vbi d̄r. nisi q̄s renat̄ fuerit etc. ¶ Sed in oppo^m arguit̄ sic. sancti in no-
centes non fuerūt baptizati in aliquo liquore aqueo. et t̄m saluati s̄t. ḡ etc.
¶ Et ex alio gr̄maticis r̄hetores quos p̄uertit̄ bt̄x̄go katherina non s̄t
baptizati in aliquo liquore. et t̄m salui facti s̄t. ¶ Et bt̄x̄bo Maria non ē
baptizata in aliquo liquore. et t̄m salua facta ē. idō illud d̄cm̄ euāgelicū p̄s
allegatū apparet̄ f̄m̄.

¶ Ad hoc dubium r̄ndēdo bica. q̄ baptismū ē triplex: d̄ quo p̄s d̄cm̄ ē
sc̄z. fluminis. flaminis. et sanguinis. Ex hoc dicto patet q̄ sc̄i innocētes
sunt baptizati in sanguine. non loquendo sed moriendop̄fessi sunt: fide
catholica dotati: cum qua vitam eternam meruerunt. Sed virgo Ma-
ria fuit baptizata in sp̄sancto. quod patet in Euāgelio. Luce. ij. vbi dicit̄
sp̄s sc̄tus sup̄ueniet in te. Sed r̄hetores et doctores quos sc̄t̄ virgo kathe-
rina p̄uertit̄ sunt baptizati igne sanguine. Et in autoritate Euāgelica
iā p̄allegata ly (r) debet glosari p̄yel. vt̄ dicendo sic. nisi quis renatus fu-
erit ex aq̄ et̄ id est vel sp̄sancto. non p̄t̄ intrare regnum celorum. Vel in-
telligit̄ q̄ hoc fit solum tpe optuno. sed tpe necessitatis solum fit p̄ sp̄ri-
tum sc̄m̄.

¶ Ultimo notādū p̄ modū dubitatōnis. vtz̄ q̄s seip̄m possit baptizare.
Et videt̄ q̄ sic. nā d̄r de quodā iudeo. q̄ ip̄e seip̄m baptizauit tpe n̄citat̄
et saluus fact̄ est. igit̄ videt̄ māifeste q̄ aliqs̄ p̄t̄ seip̄m baptizare. R̄ndet̄.
q̄ nullus p̄t̄ seip̄m baptizare. q̄ iste qui seip̄m baptizat non p̄t̄ suare des-
bitā formā. q̄ n̄cario req̄ritur diuersitas p̄sonaz sic si ibi sint plures p̄so-
ne. q̄rum p̄ma intelligitur in illo p̄nomine ego. et secunda in illo p̄nomi-
ne te. Et hoc māifeste declaratur in simili. Nam sicut in generatōe rea-
li est. pariformiter etiam est in generatione spiritali. sed in generatione
reali homo non p̄t̄ seip̄m generare. igitur in generatione spiritali nullus
homo p̄t̄ seip̄m baptizare: Maior vero est nota per sufficientem similitu-
dinem. Sed minor p̄z de se. q̄ si sic. tunc idem esset generāz generatuz.
cāz causatum. et esset aliquid antequā fieret. et sic idem generaret seip̄m:
quod est f̄m̄z contra omnes p̄hos. Sed tunc ad rōem q̄n̄ d̄r de iudeo q̄
seip̄m baptizauit. r̄ndetur. q̄ hoc non fuit p̄ baptismum fluminis. sed p̄
p̄ baptismum flaminis. q̄ ip̄e habuit tātā contritionem. ita q̄ deus remi-
sit ei om̄ia p̄ctā sua.

Summula Raymundi.

.i. infans exit disposit⁹ ad mortem

Si puer egreditur ventrē matris moriturus
nō pōt gñari .i. totalit

Et nequeat nasci totus pars corporis illa

s^c tale mēbr⁹ pueri p⁹ suctudo

Si caput est tibi aqua baptisetur velut est mos

s^c in ptu s^c mīe

Si mater moritur puer excindatur ab illa

debil⁹ .i. puer nō debito tpe nat⁹ .i. aq̄

Infirmus vel abortiuus baptismatis vnda

.i. asp̄gat .i. nō baptizat⁹

Ter perfundatur ne immensus moriatur

.i. p̄gelata s^c aq̄ scz q̄ puer asp̄gat trib⁹ vicib⁹ cū aq̄

Si glaciata sit hec formam teneas modo dictam

Circū autor ponit s̄m documentū in quo docet negligentā q̄n bā recu-
perare circa baptismū. vult t̄m: Si puer vel infans q̄ debet nasci egredi
tur d̄ v̄tēre siue de v̄tēro m̄tis morte p̄uent⁹ z non p̄t tot⁹ nasci q̄d tunc ē
faciendū q̄ ille puer non ascriberetur d̄nātōi. Et hoc d̄t autor in l̄rā q̄
p̄s illi⁹ pueri que est egressa scz caput z non pes vel aliud mēbr⁹. tunc ta-
le caput non aliud mēbr⁹ dz trib⁹ gutt⁹ aque asp̄gi apposita debita⁹
bōz forma ad baptismū requisita. tūc erit baptizatus. D̄t̄r debet caput
esp̄gir nō aliud mēbr⁹. rō est ista. q̄ in capite p̄ueniunt q̄nq̄z sensus ho-
minis z tota v̄tūs viget in capite. z idō caput tanq̄ mēbr⁹ dign⁹ dz asp̄-
gi trib⁹ gutt⁹ aquez non totaliter p̄fundi ne p̄ cautā fortitudinem aquez
effusionem illius puer decederet. q̄ si sic. tunc ille q̄ puer baptizaret fie-
ret homicida. ex eo q̄ forte talis puer vixisset que ē vt sic ex nimia interfe-
cit p̄fusione. Deinde autor s̄bdit aliud documentū dicens. q̄ si mulier
impregnata morit. ita q̄ puer in ip̄a viuat. tunc ille puer dz exemi ab ip̄a
z debet asp̄gi trib⁹ guttis aque ne moriatur sine baptismo. habita tū de-
bita v̄borū forma ad baptismum req̄sita. Rō hui⁹ est. q̄ talis puer nō
est valde fortis. si q̄ tot⁹ mergeret in aquā. tunc posset causam mori inire
z sic illud quod est in remedium inuētum p̄uertere in supplicium. De-
inde autor itē s̄bdit aliud documentū dicens: si sacer s̄ons fuerit glaci-
alis z p̄gelat⁹. tunc ad baptizandum puer dz teneri forma p̄dicta. scz. q̄ ta-
lis puer asp̄gat trib⁹ guttis aquez baptizans dicat. ego baptizo te in noīe
p̄ris z filij sp̄s sancti. z hoc p̄pter rōem p̄us dictā. scz ne hoc q̄d ē in reme-
diū inuētum p̄uertere in supplicium.

Circū l̄rām notādū. nā sicut in littera habet d̄ egressu pueri ex v̄tēro
materno p̄tialiter. ita q̄ debeat asp̄gi z baptizari statim si debilis est. ex h̄
tunc dubitat v̄t⁹ puer in v̄tēro materno possit baptizari. Et videt q̄ sic.
q̄ aliq̄s sanctificat in v̄tēro. q̄ etiā aliq̄s p̄t baptizari in v̄tēro Lenet p̄na p̄
locū a maior⁹. q̄ si illud q̄d minus videt inesse inest. q̄ illud q̄d magis vi-
det inesse inest. sed maior est grā sanctificatōnis q̄ grā baptismatis. q̄ c̄.
H̄ns p̄bat. q̄ sc̄tūs Joānes in v̄tēro matris fuit sanctificat⁹. Luce. ij. c̄. Res

folio .li.

ponderetur q̄ null⁹ in vtero p̄t baptizari. Un̄ est sciendū q̄ gnatio est duplex. quedā est in vtero. ⁊ quedā ex vtero. gnatio ex vtero ē qñ aliq̄s nascit̄ in natiuitate siue qñ aliq̄s liberat̄ ex diabolica potestate. ⁊ h̄ sit in baptis̄mo qñ aliq̄s in vtero nascit̄. tūc adhuc filius ire est. ⁊ ḡ statim cuz nascit̄ ex vtero d̄z baptizari non in vtero. Rō ē ista. qz s̄m euāgelicā vitatē prius d̄zin vto nascit̄ post h̄ renascit̄ in baptis̄mo. Et p̄ hoc ad rōem d̄z. qz aliq̄s sanctificat̄ in vto hoc ē ex lege sp̄ali. s̄z qz aliq̄s baptizat̄ hoc ē ex lege cōi. Et tunc gnatio est in vtero qñ ip̄a aia infundit̄. ⁊ hoc est ex eo qz sacramētum sacrificandi non h̄nt nisi p̄tractū qui non sit ad puulū in vto exiitētem. ḡ requiritur opatio ministri vt infra patebit.

¶ Secūdo notādū. ex lr̄a h̄c h̄r d̄ pte egressa ex h̄ dubitat̄. vtz puer t̄m in pte p̄t baptizari. ⁊ posito qz sic. tunc vlt̄er⁹ dubitat̄. vtz ille puer in parte p̄ncipali baptizat̄ post totalē gnatiōem debeat baptizari. vel vtz ille baptis̄m sibi sufficit. Ad h̄ r̄ndē. si nō tot⁹ puer ē egressus. sed solū in o pars p̄ncipalis sic caput. tūc tal̄ puer d̄z baptizari hoc cū debita forma d̄boz baptis̄mi. ⁊ hoc in capite. ¶ S̄z diceret. quare solū in o caput d̄z baptizari. Ad hoc r̄ndē vt sup̄ d̄cm est. qz h̄ ē iō. qz in ista pte s̄ h̄oēs sensus t̄m exteriorē qz interiorē. Sensus em̄ exteriorē s̄ s̄q̄nqz. s̄z. visus. audit⁹. t̄c. s̄ s̄r̄ ibi s̄ sensus interiorē. s̄z sensus cōis fantasia t̄c̄ijs. ⁊ ip̄e infans plus tenetur baptizari in capite q̄ in alijs p̄tibus corporis. Et sic finalit̄ r̄ndē tur ad questū s̄z qñ querebat̄ vtz puer baptizat̄ in parte postea debeat baptizari in toto. ⁊ dicatur qz sic. s̄z qz posita in toto est baptizābus t̄m lb̄ tali cautela d̄boz s̄z si non es baptizatus ego baptizo te in noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄s̄ sancti.

¶ Tercio notādū. auto: d̄t in lr̄a qz puer d̄z excidi a m̄re. ex hoc dubitat̄ vtz puer d̄z excidi a pte viuētē. vel agonizātē. vel moriētē. R̄n̄ si mat̄ viuēt puer non d̄z excidi ab ea. sed si m̄r̄ mortua ēz p̄cipit̄ qz puer in vtero materno adhuc viuēt. tūc obstetricib⁹ dat̄ tal̄ cautela s̄z qz m̄re mortua immediate ap̄iat̄ ei violentē os ne puer moriat̄. qz ex q̄ puer viuēt in vtero mat̄no indiget inspiratōe ⁊ respiratōe. iō os m̄ris d̄z ap̄iri donec puer ex vtero excidetur.

¶ Quarto notādū. nā ex lr̄a et h̄r qz si puer sit infirm⁹ vel debilis seu abortatiuus. tunc nō d̄z mergi in fontē. sed d̄z cū aq̄ fontis aspersi ne sac̄m salutis fieret sac̄m piclitatōis. qz p̄ talē immerfionē forte puer moreret̄ ne ḡ hoc contingat datur illa cautio. s̄z qz talis puer aspergat̄ trib⁹ gutt⁹ aque sac̄r̄ fontis. Ex quo tunc sequitur correlative qz immerfio aq̄ nō ē n̄c̄aria. ex eo qz puer abortiuus ⁊ alius puer infirm⁹ p̄t aspergi cū aqua. Vnde sciendū qz talis immerfio siue aspersio habz fieri trib⁹ m̄ois. Pri⁹ mo. qz talis puer baptizat̄ in noīe trinitatis ad designādum qz tres s̄t persone in vna d̄a essentia. Secūdo iō immergitur ter. quia baptis̄m d̄elz om̄ne peccatū vel committit̄ cogitatione. vel locutione. vel ope. iō in signū illius puer trib⁹ vicib⁹ in fontē immergit̄ vel trib⁹ gutt⁹ aspergit̄. Tercio iō immergitur ter p̄p̄ trāsgressionē triplicis legis. s̄z. legis nature. legis moysayce. ⁊ legis euāgelice.

¶ Item notādū. qz trio dant̄ in baptis̄mo. s̄z. character in debilis. restitutio innocentie. ⁊ gratia. tunc ex hoc queritur an illa tria omnibus equalit̄

folio. lii.

baptizo te si tu es baptizatus. sed si non es baptizatus tunc ego te baptizo in nomine patris et filii et spiritus sancti. Et pro declaratione huius littere mouet tale dubium. Ponat quod inueniunt duo pueri quorum vnus baptizatus est et alter non tunc querit quid est faciendum in tali casu. quia si ambo baptizarentur. tunc vnus illoz bis baptizaretur. si autem solus vnus. tunc forte pertingeret quod puer baptizatus rebaptizaretur et non baptizatus manet sine baptismo. Ad istud dubium respondetur quod admodum supra responsum est: scilicet quod dicitur ambo baptizari sub hac forma quam docet hic autor in littera. videlicet si es baptizatus tunc ego non baptizo te. si autem non es baptizatus tunc ego baptizo te in nomine patris et filii et spiritus sancti.

Item ponat quod sint duo gemelli generati. ita combinantur sibi inuicem mutuo tunc dubitat quod sit faciendum. scilicet. vter sint baptizandi sicut vnus puer vel sic duo. Si videtur quod si baptizandi non sicut duo. quia ibi est vnus corpus. sed baptizandi non sicut duo. quia ibi est vnus corpus. sed vnus baptizatus. et tunc semel baptizetur. Sed in oppositum videtur quod isti gemelli non sicut baptizandi sicut vnus homo. sed sicut duo. quia si talis homo habet plures pedes quod duo sunt plura capita quod vnus non est baptizandus sicut vnus. sed sicut duo: sic est hic. ergo. Item. Ad istud dubium respondetur sub distinctione. quia vel in talibus gemellis discernitur duplex anima vel non. Si ibi discernitur duplex anima. tunc debent baptizari sicut duo pueri. et hoc cognoscitur si ibi sit distinctio membrorum in capitibus. pedibus. et manibus. et ex hoc scitur quod ibi sint due anime. et tunc est verba doctrina auctor in textu declarata. scilicet quod primus baptizetur absolute. secundus autem sub illa distinctione est baptizandus. quod si non es baptizatus. tunc ego baptizo te in nomine patris et filii et spiritus sancti. Si autem ibi non est distinctio membrorum tunc bis baptizari sicut vnus homo.

Item notandum. quod sacramentum baptismi non debet reiterari propter multas causas. Prima causa est. quod non fiat error siue iniuria tali sacramento. nam in baptismo iterum impeditur character indebilis. modo si reiteraretur vel ergo tunc duo characteres impingerentur vel primus deleteretur: sed quolibet illorum est inconueniens. ergo ne talis inconuenientia sequeretur cauendum est ne hoc sacramentum reiteretur. Secunda causa est. quia illud sacramentum non debet reiterari ne detur alicui occasio peccandi. quia forte posset aliquis dicere. volumus adhuc expectare postea mittemus nos baptizare. quia sacramentum baptismi delet omne peccatum. et propter hoc sacramentum baptismi non est reiterandum. Tercia causa est ista. quia hoc sacramentum habet originem ex merito passionis domini nostri Iesu christi resurrectione eius. et quod christus semel passus est semel resurrexit. ergo tunc semel datum est illud sacramentum et non plures.

Item notandum pro modo dubij. quia querere posset aliquis. vter character indebilis in baptismo christi fuerat christo impressus. Ad hoc respondetur quod non. quia character indebilis disponit ad gratiam recipiendam. sed dominus Iesus christus in instanti sue generationis habuit plenariam gratiam. ideo non fuit necessarium quod ipse superfluis characterem indebilem. etiam talis character est ipse: vnus renascendum. sed christus nunquam renatus fuerat. ideo character ei non fuerat impressus. prout dicitur in epistola.

Summula Hammundi

Tultimo notādū: supra dictū est q̄ iude⁹ vel saracen⁹ p̄t baptizare. et tamen dubitat ibi qua fide baptizant: q̄ non in fide baptizātis: q̄ s̄ hinc fideles. nec etiāz baptizāt in fide p̄ntu m. q̄ forte et s̄ sunt infideles. ergo nescitur in qua fide hī baptizant. R̄r q̄ fides est triplex: vt dictū est sup̄ nā quodā est fides seminata. et est fides ecclie apostolorū que est dispersa p̄ totum mundū. et in hac fide baptizat hereticus et iudeus si intēdit qd̄ ecclia facere intendit. Alia est fides germinās. et est quando pueri baptizātur in fide suoy pentum. et sic iudeus vel hereticus non baptizat. Tercia fides est matura. que est bonis opibus corroborata. mō iudei vel heretici solum baptizant in fide p̄ma. s̄z in fide ecclie et hoc si intendūt facere quod ecclia intendit.

.i. festinās .i. ianua ecclie

Judeus currens cōrritus ad hostia templi

^{s^o iudeo} ^{baptismi}

Si sibi defuerit aqua p̄sbyter et moriatur

^{fiducie} ^{fides} ^{s^o iude⁹}

Firmiter in ch̄rlstū credens saluabitur ille

^{infectū. i. p̄p̄ ch̄r̄m} ^{.i. baptism⁹ sanguis}

Occisum ch̄risti pro nomine sanguinis vnda

^{mūdat. s^o originali. q̄i baptizat⁹. eēt aq̄ font⁹. s^o infect⁹}

Abluit a scelere quasi fonte renascitur ille

Superius autor determinauit de baptismo fluminis. Hic p̄r determinat de baptismo fluminis et sanguinis. Et diuiditur illa ps in duas ptes. Inā in p̄ma pte determinat d̄ baptismo fluminis et sanguinis. In secunda determinat de baptismo fluminis. ibi (Baptizare volens) etc. Quātum ad p̄imā pte vult autor q̄ si aliquis iudeus. vel pagan⁹ aut saracenus qui est p̄ritus p̄ peccatis suis currens ad hostium templi volens baptizari defuerit ibi aqua p̄sbyter et cum hoc talis firmiter credat in ch̄r̄m et moriatur ille ante baptismum. tunc talis sine dubio saluat. De inde autor s̄dit baptismū sanguinis dicens. si aliquis iudeus vel pagan⁹ infidelis currit ad eccliam credens firmiter in deo cupiens baptizari. et si talis in via interficitur cum gladio vel alio instrumento quocunqz p̄ nomine ch̄r̄i. tunc talis est baptizatus in sanguine suo et p̄p̄ suā bonā voluntatē. sine dubio saluabitur.

Circa irām p̄mo notādū. q̄ iudei s̄ incōstātes et eccliam dei maxime p̄sequentes. et q̄nqz ip̄is baptizatis ecōuerso intrāt iudaismū sp̄nēdo fidez ch̄r̄stianā. iō p̄ultū est q̄ iudei d̄nt p̄bri p̄ octo mēses volētes baptizari ad p̄scrutādū vtz ip̄i habeant integrā voluntatē et dām fidei charitatē ad d̄m̄ J̄hm̄ ch̄r̄m et vtz ip̄i errozē iudaicā velint dimittere. et s̄z expt̄ post octauū mēsem d̄nt baptizari. sed si haberent infirmitatē magnā sic q̄ t̄io mēdū eēt d̄ eoꝝ morte. tunc ip̄is credentib⁹ citi⁹ d̄nt baptizari absqz magna p̄batione. Et rō hui⁹ ē. q̄ maxime difficile est ip̄is iudeis pecuniaz attamen seu vlturātū dimittere. et sic necariū est vt p̄us p̄bant a n̄q̄ baptizantur p̄cipue q̄n s̄z sani.

folio. liii.

¶ Secundo ē notādū. q̄ baptism⁹ ē multiplex. scz. baptism⁹ fluminis. flaminis. n̄ie. r̄ penitētie. mō de baptismo fluminis. flaminis. r̄ sanguinis p̄us dcm̄ est. S; baptism⁹ p̄nie fit in articulo mortis. vt si aliqs cēt possit in articulo mortis. nō possit h̄re cop̄ia aq̄e si habuerit. p̄ritioem. tūc talis sine dubio saluabit. r̄ effect⁹ illi⁹ baptismi ē delere culpāz non penā. qz pena duat ad futurā. Sed tñ p̄ritio possit eē tāta. q̄ deleret oēm penāz culpā. Et h̄ est vey cū talis dolet intimo corde d̄ p̄cis. p̄missis. Et; aliqñ talis p̄ritio deler tñ penāz non culpā. vt quidā doctores volunt.

¶ Tertio est notandū. ex quo vt hic iā dcm̄ est. baptism⁹ ē multiplex. scilz fluminis. flaminis. sanguis. r̄ p̄nie: tūc ex hoc possit aliqs sic instare. h̄ v̄ deē cōtra Ap̄lin ad ephesios sc̄ioybi d̄t. q̄ v̄n⁹ ē baptism⁹ v̄na fides v̄n⁹ d̄s. Et si tñ v̄n⁹ est baptism⁹. sequit̄ q̄ baptism⁹ n̄ sit q̄duplex. p̄na nota est de se. sed. An̄s p̄z autoritate Ap̄st. Ad hoc r̄r q̄ baptism⁹ cap̄it duos p̄r. v̄no⁹ p̄pe. alio⁹ imprope. p̄pe baptism⁹ req̄rit d̄. i. o. scz. ybar elementa talis baptism⁹ solum est v̄nus. r̄ p̄sistit in aqua r̄ sp̄s sancto. Et de tali intelligitur dictum Ap̄st̄i v̄bi d̄t. q̄ v̄nus ē baptism⁹. Sed baptism⁹ imprope. est qui delet pctm̄ originale cum alijs si sunt. licet non sit in aqua r̄ de tali baptism⁹ loquitur p̄sens lr̄a.

¶ Tē dubitat. vtz illa tria baptismata. viz. sanguis. flaminis. r̄ p̄nie p̄ne sufficere ad vitā et̄nā: Q̄ videt̄ q̄ nō sicut h̄r Joānis sc̄io. Nisi q̄s renatus fuerit ex aq̄. r̄c. mō tales baptizati s; baptism⁹ sanguis r̄ p̄nie nō s; renati ex aq̄e sp̄s sancto. igit̄ nō intrabūt regnū dei. Ad h̄ r̄r. q̄ nō soluz aliqs renascit̄ ex aq̄. s; et̄ renascit̄ alio mō. qz aliqs renascit̄ baptism⁹ sanguinis. aliquis p̄t renasci baptism⁹ p̄nie r̄ filr̄ aliquis p̄t renasci baptism⁹ flaminis. sed non illo mō. vt h̄r in Euāgelio Joānis. q̄ dcm̄ b̄r Joānis n̄ est v̄le. sed est indefinitū. r̄ sic in āfeste p̄z. q̄ si baptism⁹ fluminis non p̄t haberi. q̄ tunc illa tria baptismata sufficiūt ad vitā et̄nā. sed si baptism⁹ fluminis p̄t h̄r. tunc aliq̄ nō sufficiūt.

¶ Tē dubitat. vtz illa tria baptismata imp̄mūt caracterē. videt̄ q̄ sic q̄ baptism⁹ sanguinis imp̄mit gr̄am. igit̄ caracterē. An̄s nota ē d̄ multz sanctz qui saluati s; p̄ effusionem sanguinis. Sed p̄na pbatur. quia si illd̄ quod minus videtur inesse inest. ergo illud quod magis videtur inesse in est. sed maior est gr̄a q̄ caracter. quia caracter imp̄mitur p̄pter gratiam. Ad hoc r̄ndet̄ q̄ solum in baptismo fluminis imp̄mitur caracter. r̄ h̄ fit ex v̄y horum r̄ elementorum. Sed tunc ad rōem dicitur. q̄ caract̄ in p̄te dignior est gr̄a. qz caract̄ indebilis est. S; gr̄a abesse vel abesse p̄t etiā gr̄a caracter p̄petua est. sed gr̄a absolute n̄. Tē dubitat. q̄s tñ baptism⁹ sit maior vel fluminis. vel sanguis: Ad hoc r̄ndet̄ p̄ distinctioem. q̄ baptism⁹ mus habet duplicē effectum. p̄m⁹ effect⁹ est a malo liberare. Secundus effect⁹ est ad bonū ordinare extensue quo ad istos effect⁹ baptism⁹ fluminis est maior vel melior baptism⁹ sanguinis. Ratio est ista. qz plures liberat a malo. r̄ et; plures saluātur baptismate fluminis q̄ sanguinis. qz v̄bi v̄nus moritur baptizatus in sanguine. ibi mille moriunt̄ qui baptizantur in flumine. Secundo baptism⁹ fluminis est melior baptism⁹ sanguinis. quia liberat hominem ab omnibus peccatis. scz. venialib⁹. mort̄ talibus. r̄ originalibus. Et̄iā p̄ baptism⁹ fluminis dat̄ aureola. id est

Summula flagmudi

Essentiale premium & eternale si immaculatus custoditur. & cum h̄ impo-
 nitur caracter indebilis. sed p̄ baptismum sanguinis bene datur aureo
 la. sed non imprimitur caracter indebilis. & sic patet q̄ baptismus fluminis
 maior & dignior est baptismo sanguinis quia liberat plus a malo & etiam
 ad maius bonum ordinat. sed intensius baptismus sanguinis est maior q̄
 baptismus fluminis: quia baptismus sanguinis liberat a malo s̄m actum q̄
 s̄m potentia. baptismus aut̄ fluminis solum liberat a malo s̄m actum &
 non s̄m potentia. q̄ h̄o post baptismum fluminis itex potest peccare. s̄ post
 baptismum sanguinis non. S̄m quo ad sc̄dm effectum baptismus sanguinis
 est maior baptismo fluminis quo ad ordinatōem hois ad bonum int̄sue
 q̄ immediate facit aiā volare in regnū dei.

s̄ aliq̄ d̄cā

Baptizare volens mulier puerum ne caque quid

.i. cū q̄ s̄ puez etna glia

Qua baptizat habet. celesti luce carebit

s̄ puer puero

Fortius iste fides nec ei prodest mulieris

fides mulieris s̄ puer discretōis

Que sibi prodesset si peruenisset ad annos

ex̄is in v̄to m̄is renascit̄ p̄ baptismū

Non puer innatus in christo nascitur. vt si

mō mulierē .i. imp̄gnatā ex̄itē

Sam baptizares iudeam perturientem

tal̄ liq̄ tal̄ liq̄ tal̄ liq̄ s̄ ab istis

Non oleum vinum ceruisia nec liquor vllus

.i. pficit sacz ist. tribus pficit̄ baptismus

Supplet baptismum nisi sanguis spiritus vnda

In ista pte auctor: regreditur super baptismum fluminis ponens q̄
 dam documenta siue notabilia dicens. si mulier vellet baptizare aliquē
 puerum qui eēt in articulo n̄citat̄is positus. videlicet mortis & nō posset
 habere aquā. si tūc iste puer morit̄ absq̄ baptismo nō saluabit̄. Et si dice
 res vtrum fides mulieris pdesset puero: Ad hoc r̄ndet magister in litte
 ra q̄ non. quia fides mulieris non iuuat eū nec coopatur ipi quo ad sal
 lutem. q̄ tamen iuuisset eum si puenisset ad ānos discretionis. & si viu⁹ p̄
 mansisset. tunc fides mulieris bene saluasset ipm. Deinde mgr̄ subdit
 alium documentum dicens. q̄ puer non nat⁹ ex vtero non p̄t renasci in
 ch̄so. i. baptizari. licet m̄ ipius baptizetur: vñd̄ licet baptizaret iudea exi
 stens impregnata. non tamen ob hoc baptizatur puer eius. Deinde ma
 gister s̄dit p̄sequenter aliud documentum dicens. q̄ nullus liquor. vt
 dicitur. neq̄ ceruisia. neq̄ vinū. neq̄ medo supplet baptismū nisi sola aq̄
 Deinde mgr̄ s̄dit vñā additōem dicens. q̄ baptismus est triplex. scilicet
 sanguinis. spūs: & aq̄.

¶ Circa litteram nota. dubium est. que sit causa q̄ illd̄ venerabile sacra-
mentum baptismi debet fieri in munda aqua. Ad hoc respondetur q̄ cā
huius est multiplex. Prima causa est talis. quia aqua est purum elemē-
tū & simplex. & cum de glorioſius est simplex ſubſtantia. licz ſit trinus in p-
ſonis. idō ad designādum hoc tunc ois qui baptizatur in nomine ſanctē
trinitatis debet baptizari in liquore ſimplici. ſc3. aq̄: & non alio liquore. qz
alij liquores quodāmodo ſunt mixti. quod ſic declaratur quia ipa ceruiſia ē
mixta ex aqua & farina ordij ſeu aliorum frumētorum. mēdo at ex melo
le & aqua oleum at compm̄itur ex diuerſis ſeminib⁹ terre. ſc3. ex canopo.
ex papanere. ex nucibus. & ſijs. Vinum at ex botris. & ſic tunc p3 q̄ hmōi
liquores non ſunt ita ſimplices & puri ſicut aqua. quare ſequit̄ q̄ baptis-
mus debet fieri in pura aqua & non in alio liquore. Alia cā est talis. quia
aqua est magis cōmunis q̄ alius liquor. ideo ne aliquis haberet ſe excuſa-
re de baptiſmo. ita q̄ dicat ſic. vinum fuerat nimis p̄cioſum. & ceruiſia n̄
potui habere. ideo puer māſit im baptizatus. ne ergo illa occaſio mala et
abſor̄da allegetur. tunc baptiſm⁹ ſit in cōmuni liquore. ſc3. in aq̄. Alia cā
vici3 cia est iſta. quia baptiſmus fuerat inſtitut⁹ tpe paſſionis quādo mi-
ſit emanare ſanguinem & aquā de eius venerabili corpore. vt pt3 in capis-
tulo. Cum marthe de celebratōe miſſarum. Et ideo in ſignū hui⁹ tūc ba-
ptiſmus adhuc ſit in pura aqua. Quarta cā vltima est rōe efficacie. qz
aqua habet virtutem purgatiuam & virtutem caloris rephēſiuam. & vir-
tutem trāſparentem & virtutem imaginis ſuſceptiuam. & virtutem ignis ex-
tinctiuam: Nā ipa aqua primo habet virtutē purgatiuā. & hoc ſic decla-
ratur. qz omne illud quod cum aliquo liquore alio maculatur illd̄ cū aq̄
abluitur p̄ aquam mundatur. vt patet de ſingulis. Et ſic ppter virtu-
tem purgatiuam q̄ purgat immundicias tunc baptiſmus debet fieri in
pura aqua. quia recte ſicut p̄ aquam deletur immundicia. ſic etiā per ba-
ptiſmum deletur peccatum. quod ſonat immundiciam mortālē. Secū-
do aqua habet virtutem rephēſiuam ſeu rephēſiuam caloris. quod ſic
declaratur. quia frigiditas eſt p̄pa qualitas aque. & ergo ſicut p̄ aqua3 res
p̄mittit calor. ſic p̄ baptiſmum ſiue p̄ aquam baptiſmatis rephēſit̄ & mi-
tigatur omne peccatum concupiſcentie: quod peccatum multum abū-
dat in calore. Tercio aqua habet virtutem transparentem. quod ſic de-
claratur. quia ſicut radij ſolares penetrant. ſic gratia diuina p̄ baptiſmū
penetrat corpus & animam. ¶ Sic. quia ſicut aqua eſt quoddam corpus
diaphonum & tranſparens. ſic diuina grā nos circūdat & illuſtrat. Quar-
to aqua habet virtutem imaginis ſuſceptiuam. qz aqua impunit̄ imagi-
nem vt apparet ad ſenſum & ſic illa imago que eſt deformis p̄ pctm̄ origi-
nale. nec imago reformatur vel renouatur p̄ baptiſmum & mundat̄ ab
omni pctō. Quinto vltimo habet virtutem ignis inextinctiuā quod ſic
declaratur. quia ſicut aqua extinguit ignem. ſic ſimiliter baptiſm⁹ extin-
guit oē pctm̄.

¶ Secdo notādū. dubitat̄ vtz aliq̄s poſſet baptizari in terra. & videt̄ q̄ ſic.
qz in illo poſſet aliq̄s baptizari in quo ch̄s Jeſus redēptor & ſaluator n̄r
fuit ſepult⁹. ſed ch̄s fuit ſepult⁹ in terra. & videt̄ et̄ q̄ aliq̄s b̄n̄s licite poſ-
ſet baptizari in fra.

Summula h̄apm̄undi

Ad hoc dubiū r̄r. q̄ null⁹ p̄t baptizari in tra. qd̄ sic declarā. qz̄ tra non ē materia baptismi. sed aq̄ pura: recēs: nā tra ē fer̄ oim̄ elementor̄ vt̄ dicunt naturales phi. Et̄ ex alio p̄. qz̄ ip̄a tra non h̄ vtutē purgatiuam. sed maḡ maculatiuā. igit̄ tra non p̄t eē materia baptismi. z̄ p̄ōis sequit̄ q̄ aliquis non p̄t baptizari in terra. Sed ad rōem r̄detur q̄ bene q̄ ad quandā similitudinem aliquis p̄t baptizari in terra. qd̄ sic declarā. quia sicut̄ ch̄rs̄ fuit sepult⁹ trib⁹ dieb⁹ in tra. sic et̄ ip̄e puer ter̄ dz̄ immersi vel aspgi cum aqua baptismatis.

Tercio notandū qd̄ dubitat̄. vtz̄ aliquis p̄t baptizari in sanguine. Et̄ videt̄ q̄ sic. qz̄ in illo p̄t aliq̄s baptizari in quo aliquis lauat̄ a peccat̄. sed aliquis lauat̄ in sanguine a peccat̄. ḡ c̄. Ad hoc dubiū r̄r: lz̄ aliq̄s rōna biliz̄ bene p̄t baptizari in sanguine. sicut̄ fuerunt sancti Innocentes baptizati q̄ plures alij martyres. tamen illud non debet fieri. p̄pter certas cās. Primo rōe necitatis. qz̄ sanguis nō p̄t sp̄ h̄ri. Secdo qz̄ sic. tūc multi excusaret̄ se d̄ isto sacro dicētes se non h̄re sanguinē. ne ḡ hoc at̄ingat. iō baptism⁹ p̄ponitur nobis in aqua: non in sanguine. Tercio rōe efficacie qz̄ sanguis non h̄z purgare. sed maḡ maculare. ḡ baptism⁹ p̄ponit nobis in aqua pura: recentique h̄z vtutem purgatiuā z̄ non in sanguine qui habet vtutem maculatiuam.

Quarto notādū. dubitat̄ vtz̄ aliquis p̄t baptizare in oleo. Et̄ videt̄ q̄ sic. qz̄ p̄ oleū designat̄ grā sp̄s̄ sancti. ḡ et̄ aliquis in oleo p̄t baptizari R̄r. q̄ null⁹ debet baptizari in oleo. z̄ rō ē ista. qz̄ oleū nō habet vtutē clarificatiuā. sed maḡ roboratiuā. vt̄ pus visum ē. ḡ sequit̄ q̄ in oleo non p̄t aliquis baptizari. cum illud in quo aliquis baptizari debet de necessitate debet habere vtutem clarificatiuam. et̄ ideo. qz̄ oleū non est materia baptismatis. quia oleum non habet vtutem purgatiuam. ideo aliquis non p̄t baptizari in oleo sed in aq̄.

Ultimo notādū. vtz̄ aqua sumpta in bona quātitate z̄ ali⁹ liquor. sicut̄ an tunc aliquis in isto cōmixto posset baptizari. Ad hoc r̄r cū distinctiōne. vel ḡ aq̄ ibi sup̄abundat in sapore vel non. si p̄mū. tunc baptism⁹ b̄n̄ valet. si scdo. tunc nō valet. Ex illo tūc vtz̄ dubitat̄. vtz̄ aliquis posset baptizari in aere. Ad qd̄ r̄r q̄ non. z̄ rō est ista. quia aer z̄ aqua habent cōtrarias qualitates. quod sic declaratur. quia aer est calid⁹. aqua aut̄ frigidā. iō baptism⁹ non valet in aere. Et̄ ex alio baptism⁹ non patet in aere. qz̄ aer non habet vtutem imp̄ssiuam.

Tē sp̄ealit̄ circa hāc lrām (Nā puer innat⁹) dubitat̄ an puer in vtero m̄ris ex̄ns posset baptizari R̄r iuxta int̄tōem lr̄e p̄ talē c̄lusionē q̄ fm̄ cōdem legē dicit̄ fm̄ legē scripturar̄ nob̄ trahit̄ nō p̄t puer in vtero m̄ris clausus baptizari. quod sic p̄batur. qz̄ p̄ baptism⁹ z̄ regenerat̄ sp̄ualiter in ch̄risto iste qui baptizatur. sed null⁹ puer totaliter regenerari sp̄ualiter posset. nisi pus sit nat⁹ corporaliter. ergo non p̄t puer in vtero mat̄no clausus baptizari. Nec est intentio etiā maḡistri in quarto sentētiarum. vbi ad h̄ allegat̄ B̄sidozum dicētem. q̄ qui in mat̄ris vtero sunt. iō baptizari n̄ p̄nt quia ille qui natus adhuc fm̄ adam non est fm̄ ch̄ristum nō p̄t renasci. neq̄ in eū regnatio duci p̄t in q̄ gnatio nō p̄cessit Ad illd̄ etiā allegat̄ b̄t̄m̄ Paulū in eplā q̄b̄ dicentē. nō p̄t q̄s̄ renasci añq̄ nat⁹ est. Nec etiam est

sententia sancti Thome pte vltima. hoc idē etiā de Bonauētura sup q̄
tum s̄niar assignas rōem p̄dicte p̄clusiōis q̄ rō q̄re q̄s n̄ purificat nec ba
ptizat in vtero e diuina institutio que sic instituit. Rō aut institutiōis diuī
ne p̄t eē cōgruitas et non necitas. q̄ si d̄s vellet posset vtiq̄ aliē fieri. Rō
tio aut p̄gruitat p̄t eē ex pte sacramētalis remedij. nā sacramētale reme
diū respicit opatoem ecclie. sed opatio talis nō extēdit se ad puulū nisi ex
traytey q̄n natus est et visibilibus p̄t subijci sacramentis.

.i. aliquē

s̄ p̄p̄iū

Si quem baptizas et casu nomen omittas

s̄ puer .i. non h̄r in baptizatus

De quocunq; sexu sit hic nunq; reprobat

.i. mulier .i. noiat sicut vir

Et si baptizas ancillam nomine serui

.i. viceversa .i. renouat

Aut e conuerso baptismus non iteratur

.i. eps .i. imponat s̄ baptizās

Confirmator eis det nomina siue sacerdos

¶ Hic auctor ponit q̄dā notabilia de baptismo fluminis dicens. Si aliq̄
puer cuiuscunq; sex fuerit siue muliebris siue virilis baptizat et ei nomē
in baptismo nō imponit sic q̄ nomen ei ex cāu omittit. tūc tal obliuio si
ue omisio baptismū nō impedit. Rō hui⁹ est. q̄ impositio nōis e deliens
tia baptismi. sed est quoddā accidentale in baptismo. q̄ p̄tato imponit no
men in baptismoy r̄ynus hō cognoscat ab alio. Deinde auctor s̄bit ali
ud notabile dicens q̄ si aliquādo p̄tingit q̄ ancilla baptizat nomine sui et
e conuerso huius baptizat in noie ancille. tunc illa negligētia nō impedit
baptismū. sed eps vel suffragane⁹ aut alius simplex sacerdos p̄t talib⁹ sic
baptizatis postea nomen imponere.

¶ Circa h̄ram p̄mo notādū p̄ modū dubitaciōis. vtruz in hac dimissione
nōis baptism⁹ viciū. Pro quo sciēdū q̄ ad baptismum requirunt duo.
P̄mo requirunt eēntialia. Sc̄do accidentalia. Et ex p̄sequenti ad dubiū
r̄ndetur q̄ si ip̄e baptizans omitteret eēntialia tunc baptism⁹ non valerz.
sed si mitteret iōiū accidentalia baptismus manet bonus. Vnde sicut su
pra patuit tria requirunt essentialiter et vere ad sac̄m. P̄mū est trina
immersio vel aspersio aque. Sc̄dm est debita verborum forma seu plātō
Tercii est debita intētiō. sc̄z q̄ sacerdos hoc intēdit facere dē ecclia dei
expostulat. et signū ex his eēntialiter requisitis ad baptismū defuerit tūc
baptism⁹ viciat. Sz accidentaliter requirit ad baptismū in p̄posito nōim. itē
q̄ illi nomē imponat. et si nōis impositio a cāu omittit baptism⁹ viciat.

¶ Sc̄do notādū ex quo tres s̄t immersiones baptismatis dū puer bapti
zatur. tūc dubitat vtruz puer sit baptizatus in p̄ma vel sc̄da vel t̄cia immer
sione. vel in omib⁹ trib⁹ s̄t. Ad hoc r̄ndet q̄ baptism⁹ solum fit in omib⁹
trib⁹ immersionib⁹ s̄t. et non in aliq̄ seorsum. Et hui⁹ rō est. q̄ ip̄m corpus
p̄ se nō facit hominē. nec aia p̄ se facit hōiem. nec elemēta p̄ se s̄tutū hō
minē. sed illa tria simul p̄iuncta faciūt hōiez in eē. ḡ a s̄t p̄ma vel sc̄da vel

Summula Bagmundi

tercia immersio nõstituit baptismũ. sed baptismũ solũstituit ex omnib⁹ ascribitur immersionib⁹. Et si sacerdos negligens fuerit in aliqua trũ illarũ immersionum vel asperсионũ. tñ baptismũ valet quo ad puerũ non ãt ad sacerdotẽ. sic oportet ipm sacerdotẽ agere pñam sũm dictamẽ discreti cõseisiois p tali negligentia facta.

Tercio notãdũ. ponat casus q aliquis puer baptizat & dicat sic ego baptizo te in noie patris & filij. & tũc immediate pdat loquelãz moriar. & tunc alter accedat & dicat. & spũsancti. tunc qrit. an ille puer sit baptizat⁹ an non. Si dicat q sit baptizat⁹. vel ergo est baptizat⁹ ab aliq vel ab aliq bus. si nõ est baptizat⁹ ab aliquo. s̃ ab aliquib⁹ qz non est baptizat⁹ ab vno sed a duob⁹. & sic sequit⁹ q talis puer sit bis baptizatus. & tunc talis puer cum heretic⁹ est deputano⁹. Ad hoc rĩdetur q ille puer est baptizat⁹ & t si tunc queratur vel ab vno vel a pluribus. Rĩdetur q talis puer est baptizat⁹ a pluribus. sed ab aliquib⁹ p modũ vnius. Sed tñ alij doctores dicunt q melius est tutũ est q ille scõs sacerdos de nouo resumendo formã s̃borũ incipiat eum baptizare.

Quarto notãdũ. dubitaret aliquis de sacro eucharistie & baptismi & diceret. ex quo in sacro eucharistie est vn⁹ de⁹ & indiuisus. quare tunc hoc sacm nobis pponitur s̃ duplici specie scilz panis & vini: & etiaz puer ter immerus semel baptizatur. Rĩdetur q hoc fit duplici de cã. Prima est ad designandã plenariã refectionẽ aie. qz sicut corpus plenario ref. citet cibo & potu. & nõ ex cibo tm vel ex potu tm. sed ex vtriusq simul. sic dñs nr Iesus chust⁹ dedit se nobis in plenariã refectionẽ aie. De quo Ioh. vi. caro mea & est cib⁹ & sanguis me⁹ & est pot⁹. & s̃ duplici specie pponitur. Secõda cã est. qz chust⁹ sumpsit totã naturã humanã ad se. scz corp⁹ & aiaz: s̃ nobis s̃ duplici specie pponit. qz p spẽm panis designat corp⁹. qz panis trãsmutat in corpus. sed p spẽm vini designat aia que hz sedẽ in sanguie s̃m medicos. & id vinũ ibi trãsubstituitur in sanguine chust⁹. qui est vn⁹ deus & indiuisus. idõ s̃ duplici specie pponitur. Et sic filr puer ter immerus & alius semel baptizatur hoc est manifeste ptra hereticos q dicunt q chust⁹ nõ assumpsit totã naturã humanã. qz dicunt eũ viuere p deitã tem solũ non p humanitã qd est s̃m. vt pzin ca. Qu chust⁹ de here. nã de⁹ assumpsit totã naturã hũanã. scz corpus & aiam dũmõ erat incarnat⁹ in vtero bte virginis marie & a spũsancti.

Quinto notãdũ p modũ dubij de hermafoditibus. i. hõib⁹ hñtib⁹ vtrum q sexũ quo noie debeat baptizari. Rĩr. q in talib⁹ hõib⁹ dõz p̃siderari discretio sexus. & que illaz discretionum mag⁹ est p̃gnoscibilis & aptior. illa s̃b discretõẽ dõz baptizari. & s̃m hoc ex noia debent imponi. Si võ ptingeret q virilia laterent in aliquo puero & baptizaretur s̃ nomine mulieris. et postea puero crescente virilia exitum peterent & apparerent tũc puer nõ est rebaptizandus. sed tpe confirmationis nomen p̃t mutari & pueniens aliud imponi. Si vero post fuerit confirmat⁹ anteq virilia incipiũt apparere: tunc implex sacerdos nomen ei impositum p̃t mutare & aliud pueniens nomen imponere.

Ultimo sciendũ. q ratio in p̃firmatõẽ p̃t nomen imponi est ista. quia in p̃firmatione nõ me impositũ potest variari. ergo a fortiori in p̃firmatõẽ

folio. lvi.

alicui potest nomen imponi. Spiritus enim confirmat aliquem qui vocat petrus prope
 eum noiare alio nomine scilicet paulus vel iohannes. Sed diceret ex quibus ita est quod in
 baptismo remittitur peccatum originale. tunc dubium est an in prima vel secunda vel ter
 tia immersione remittitur. Ibi dicunt aliqui doctores quod in tertia immersione.
 Qui causa est. quod tunc baptismus est completus. sed ante completum factum non potest
 factum aliquid operari. Alii autem doctores dicunt. quod in qualibet immersione
 one dimittuntur peccata originalia. Et ex illo sequitur quod puer nisi semel immer
 sus est baptizatus. Unde sanctus Thomas dicit. quod puer semel immergi in sa
 cro fonte baptismus sufficit. sed tamen semper seruanda est consuetudo ratiōis ec
 clesie. Unde si in secunda vel ecclesia esset consuetudo semel immergi puer
 rum. illa consuetudo esset obseruanda. si ter iterum esset seruanda. sed tamen ut
 supra patuit puenientius videtur esse trina immersio seu aspersio. ad de
 signandum mysterium sancte trinitatis.

**De Cognatione et Affinitate que
 contrahitur in Baptismo.**

^{s^o spūalē} ^{s^o baptismat}
Patrem cōpatrem fratrem mihi sōns parit iste
^{s^o de baptismo} ^{s^o p^{ri}s spūalis}
De leuat inde pater carnalis filius huius
^{s^o spūal} ^{i. vxor legitima p^{ri}s spūalis}
Eit mihi tunc frater sic cōmater mea mater
^{i. mul ebr} ^{i. repūtat} ^{s^o cognatōis}
Sexus feminens tet de pingit mihi gradus

Superior autor de terminis de baptismo. Hic dicit vult de terminare de co
 gnatione et affinitate que contrahitur in baptismo. et cum hoc ostendit effectum baptismi
 volens quod pater erit pater baptizati. et sic non mater erit mater baptizati. et filius
 eius erit frater baptizati. et filia erit soror baptizati. et sic isti erunt inter se in u
 tuo presertim fratres. sorores et fratres spirituales.

Circa hanc primo est notandum. ex quo hic in hanc de cognatione. sciendum est
 quod ipsa cognatio est triplex. nam quedam est spiritualis. quedam carnalis. et quedam
 legalis. de his duabus ultimis cognationibus nihil ad propositum. sed tantum
 de prima. scilicet de designatione spirituali. que diffinitur sic. Cognatio spiritualis. est que
 datur a tinentia spirituali ex donatōe sacramentis spiritus sancti pueniens. Et
 illa est triplex. quod aliquis dicit pater. aliquis pater. et aliquis frater. Nam aliquis
 eleuans de sacro fonte baptismus filium dicit pater. quia pater carnalis produ
 cit filium iure. sic pater spiritualis producit filium gratie. Et dicit pater a con quod est
 sicut pater. quia sicut semel sumus nati a patre carnali. sic semel renascimur a pa
 tre spirituali seu pater. sic talis vocatur pater spiritualis. et sic patres dicuntur hij
 duo patres. scilicet carnales et spirituales. Sed fratres spirituales dicuntur hi
 ij leuantes et leuati. Unde considerandum est quod patres in fonte et patres
 in infirmatione reputantur pro eadem affinitate et impediunt in iuramento
 unum contrahendum et tractum. Et ratio est. quod illa est ymaginatio spiritualis que
 carnalis non potest dissolueri.

Summula Raymundi

¶ Secundo notandum. Item dicitur quod baptizatus facit fratrem et sororem. hoc est intelligendum quod si copater huius filium tunc ille filius baptizatus dicitur frater spiritualis. Sic similiter si copater habuerit filiam tunc filia est soror spiritualis baptizatae. Sic illa affinitas impedit matrimonium contrahendum et dirimit tractum. Sed quereretur semper talis cognatio impedit matrimonium contrahendum et dirimit tractum. Ad hoc respondetur per distinctionem. scilicet vel cognatio spiritualis precedit matrimonium vel non. si non precedit cognatio spiritualis tunc non impedit matrimonium contrahendum nec dirimit tractum. Verbigra. si mater in necessitate leuaret puerum suum propter hoc matrimonium non est sepandus et ponatur quod dolose faciat. tunc ei debet iniungi poenitentia obliqua. Si autem cognatio spiritualis precedit matrimonium tunc impedit matrimonium contrahendum et dirimit tractum.

¶ Item dubitatur ex quibus sacris procedit talis cognatio spiritualis. Ad hoc respondetur secundum Jo. andree in quarto libro decretalium. quod solus cognatio spiritualis contrahitur per baptismum et confirmationem. Ex hoc patet quod solus per ista duo sacramenta fit talis cognatio seu affinitas que diuidit matrimonium tractum et impedit contrahendum. sed catholicismus facit cognationem spiritualem que cognatio solus impedit matrimonium contrahendum: non autem dirimit tractum. Sic hoc patet in filiis. nam ponatur quod quis votum fecisset castitatis. tunc illud votum impedit matrimonium contrahendum et non dirimit tractum. sicut etiam in catholicismo. Sed secus est de voto solenni. sicut sunt sacri ordines et huiusmodi. quod hoc votum dirimit matrimonium contrahendum et impedit contrahendum. sic eodem modo facit baptismus et confirmatio.

¶ Item dubitatur utrum inter leuantes contrahitur aliquis cognatio spiritualis. Ad hoc dubium respondetur quod inter leuantes nulla contrahitur cognatio nec affinitas. sed semper possunt contrahere matrimonium nisi aliud obstat impedimentum. Sed ex hoc ulterius dubitatur utrum propter contrahitur cognationem spiritualem cum leuato. Respondetur quod eadem esse affinitas inter uxorem et virum quod vir uxorem dicuntur unum corpus esse et unam animam habere per unionem matrimonij. ut patebit latius infra.

¶ Item dubitatur utrum in sacramento confessionis etiam contrahitur affinitas nam utique secundum iura aliquis vel aliqua dicitur filius vel filia confessoris. Respondetur quod sic sed solum inter confitentem et confessorum. Unde. Quicquid de fonte leuas vnguentum siue tenendo. Siue confirmando: sua vel peccata fatendo. Filius ille tibi spiritualis erit. Sed tamen affinitas que contrahitur ex confessione non impedit matrimonium. nam sacerdos huius filium bene potest ducere in uxorem cuius confessionem pater sacerdos audiuit. Sed si illa uirginem baptizauit tunc iuuenis ille talem ducere non potest. imo si duxissent eorum sepandi.

¶ Item dubitatur. utrum filij duorum copatorum seu pueri per quorum neutrum deuenit ad paternitatem possunt contrahere matrimonium. Respondetur secundum decretales de cognatione spirituali. ubi sic dicitur. Filius duorum copatorum per quorum neutrum deuenit ad paternitatem licet matrimonium contrahunt nisi consuetudine repugnante. et si per alterum eorum vel utrumque deuenit ad paternitatem sic declaratur capiendo exemplum tale. habeat unum virum unum filium quocumque plato. et patet platonis rogat alium virum fiat copater ipsius leuato platone de sacro fonte. quo leuato tunc talis vir leuans nullam suam filiam potest desponsare platonem. si etiam haberet decem filias. Et ratio est. quod per platonem deuentum est ad

paternitatem. Si autē plata haberet alios fratres. tunc talis leuans istis
fratribus posset aliquam filiarum suarū copulare. Rō est. qz p neutz illo
rum diuentū est ad paternitatem. **E**t tē dubitat. vtrū dece vel cētū vel
plures possint ad vñū puez fieri ppatres. eytz circūstātes puez nō leuan
tes ex nimia multitudine ppatrum et pstrahunt affinitatē. Ad hoc dubi
um respondit libro quarto decretalium capitulo Quāuis. vbi dicitur suffi
cienter compater. si tamen plures sunt omnes erunt ppatres. Et sibi
ibidem. et idem est dōfirmatione. Sz dices. que est rōquare sp tres ppa
tres vt frequenter capiuntur. Respondetur q hoc fit in signum trinitatē
vel sit ad testandum puerum esse fidelem. quia in ore duorum vel triū
consistit omne testimonium.

Ultimo notandum. sicut potest elici ex laz dictis tunc pgnatio spūalis
contrahit in pfirmatione. pstrahit in baptismo. qd sic dēclaratur. quia ille
qui dicit aliquam ad pfirmationem. tunc nec cum ipa nec cum mfe ipse
suis potest matrimonium pstrahere. similiter puella que ducit suum ad
confirmationem. nec cum isto. nec patre ei potest matrimonium pstrahere.
Uud est sciendū. qz videntur isti casus qui impediunt matrimonium cō
trahendum. et diuiditur ptractum puenientes ex baptismo et confirmati
one. Primus casus est inter leuantem et leuatam. Scdus casus est int pue
ros leuantē et leuati. Tertius casus est inter vxorem leuantē et leuati. Quar
tus casus est inter parentes leuati et leuantem. Quintus casus est int vxorē
rem leuantē et parentes leuati. Sextus casus est inter baptizantem et bap
tizatum. Septimus casus est inter pueros baptizantis et baptizatus. Ex isto
sequitur. si sacerdos habet filium iste non potest pstrahere matrimonium
cum puella quam pater ei baptizauit et conuerio. si est filia ista non po
test pstrahere matrimonium cum masculo quem pater ei baptizauit. sed
si sorores et fratres spūales. Octauus casus est inter vxorem baptizantē et bap
tizatum. Ex isto pz. qz si sacerdos habet vxorem et baptizat aliquem ma
sculum. tunc iste non potest pstrahere matrimonium cum vxore sacerdotis.
Nonus casus est inter baptizantem et parentes baptizati. Decimus casus est
inter vxorem baptizantis et parentes baptizati. Et sic sūdecem casus respectū
baptismi qui impediunt matrimonium pstrahendum et diuidunt ptractum
et eod mō ex pte pfirmationis pueniunt decem casus qui impediunt ma
trimonium pstrahendum et diuidunt ptractum. Primus casus est inter pfirmā
tem et pfirmatum. Scdus est inter pueros pfirmantis et pfirmati. posito qz
ibi habeant vxores et pueros. Tertius casus est inter vxorem pfirmans et
confirmatum. Quartus casus est inter confirmantem et vxorem pfirmati.
Quintus casus est inter vxorem confirmantis et parentes ipsius cōfir
mati. Sextus casus est inter representantem et confirmatum. et sic sic re
presentans est patris in pfirmatione. Septimus casus est inter pueros
representantis et confirmatum. Octauus casus est inter vxorem representantē et pa
rentes pfirmati. Decimus et vltimus casus est inter vxorem confirmantis
et parentis confirmati. Et sic similiter sūdecem casus respectu confirma
tionis sicut respectu baptismi qui impediunt matrimonium pstrahen
dum et diuidunt ptractum.

Summula Kapmundi

De Officio diaconoy.

.i. cū sacerdos abest s^c aliq̄s infirmis
Nullo p̄bytero presente diaconus egris
.i. eucharistiā .i. p̄fessionē infirmoy
Det corpus domini crīneū simul audit eoy
s^c i. firmos excoīcatōe tumulat ifantes
Nos non a banno soluit sepelit puerosq̄
pueros .i. in fonte baptisimi .i. alia a baptisimo
Baptizat non fonte sacro nisi promptior vnda
p̄vel baptizādis. crudelior
Nulla sit. aut vbi mors mergendis acrior instat
s^c sacro crismate in eccliam mlieres post p̄tū
Non crisinabit eos. inducit purificandas
s^c diacon⁹ hec vba
Non dicat hic dominus vobiscum non nisi quando
ad sanguinē chr̄i m̄ficiēdū diaconus
Lantat euangelium. calicem bene p̄parat iste
sicut tenet diacon⁹
Lano. i. cas horas vt p̄byter ip̄e tenebit
.i. multi hoies s^c plebanū ad sumēdū
Si populus multus ad te venit ad comedēdum
.i. corp⁹ chr̄i s^c diacon⁹ hoib⁹ pleban⁹
Sanctum pascha potest hic hoc illis dare si tu
.i. mādas .i. alter .i. sacerdos p̄p̄tis
Drecipis. aut alius si desir p̄byter illis

Hic autor incidētālī docet officiū diaconoy. ⁊ p̄tinuāt ab p̄tē p̄cedentem. q̄ pus autor. det̄minauit d̄ baptisimo. hic p̄t̄r vult det̄minare d̄ officio diaconoy. Et diuidit illa ps in tot p̄tes quot autor ponit doctrinas p̄tes patebunt. Et p̄ p̄ma doctrina mgr̄ vult. q̄ q̄n sacerdos ē absens vel insufficientis hoibus quo ad id coma ip̄oy. tunc diacon⁹ ex iussu sacerdot̄ vel ex absentia p̄byteri p̄t audire p̄fessionē. ⁊ p̄t infirmis dare corp⁹ chr̄i. Et si infirm⁹ eēt in bāno seu excoīcatōe. tūc diacon⁹ non d̄zeū absolue a bāno vel ab excoīcatōe. nisi s̄b rali p̄ditione si p̄ualeret q̄ cōmittat euz ad supiores. i. ad illos q̄ h̄nt autoritatē absoluedi eū ab excoīcatōe. Et rō illius est ista. q̄ ille non p̄t serā apire q̄ caret clauib⁹. sed diacon⁹ caret ill⁹ clauib⁹. q̄ ille claues s̄tradite solū p̄byteris vt elicit̄ ex verbis q̄ d̄ns n̄r dixit ad b̄tm̄ Pet̄. sc̄z. q̄dcunq̄ ligaueris sup̄ fr̄a. ⁊c. ⁊ hoc solū loq̄bat ad p̄byteros ⁊ nō ad diaconos. Et illo p̄z q̄ diacon⁹ nō p̄t ligare. ⁊ p̄ n̄s et̄z nō a p̄t soluere. q̄ illius est soluere cuius ē ligare. Si diaconus non pōt aliq̄ue excoīcare. ḡ non pōt aliq̄uem absolue a excoīcatōe. Deind̄ magister s̄bdit sedam doctrinam dicens. q̄ ip̄e diaconus etiam p̄t baptiza

re pueros tpe necessitat. s; hoc non dz facere in sacro fonte s; in alla aq. nisi acro: mors instaret puero. r tunc alia aqua hre non possit tunc baptizari puer in sacro fonte ne puer moriat sine baptismo. Et rō illius est ista. qz sacer fons baptismi est sanctificatus seu sacrificat⁹ a p̄bytero. Et tō tactus illius ad solos p̄byteros p̄tinet. Dein mgr s̄bit tertiā doctrinam dicens. qz diacon⁹ in absentia sacerdotis mulieres purificandas p̄t in eccle siā introducere. Deind s̄biungit dicens. qz diacon⁹ non hz crismare pueros. r rō illi⁹ est ista. qz man⁹ ei⁹ non sunt crismate vnctē. qz s̄m statuta eccle null⁹ p̄sumat tāgere crisma nisi p̄ mēbra pus crismata. Et h̄ p̄z qz sacrosos solū p̄ q̄tuor digitos p̄ncipales ab ep̄o p̄secratos p̄t tāgere sacri m̄ vnctōis vel crisma. s̄vō cū digito non crismata p̄sumptuose tāgeret crisma ille mortalit̄ peccaret. s̄vō ex negligentia vel ignorantia p̄tingeret tunc peccat⁹ et veniat s̄r. r tū illd̄ mēbrum cum quo tangeret diligenter est abluendū. r tunc illa ablutio a sacerdote in igne ardentē vel in aquā fluentēz dz p̄ijci. Quin vltim⁹ s̄biungit aliud documentū dicens. qz diacon⁹ non dicat (dñs vobiscum) nisi qñ legat euāgelium. Dñ est sciēdum qz diacon⁹ volens legere euāgelium d̄r dñs vobiscū. p̄ hoc exhortās pplm qz vba euāgelica aurib⁹ attente p̄cipiat r corde deu oīto attēdat. s; alias nō d̄t diacon⁹ dñs vobiscū. qz ista s̄ vba ad sacerdotale dignitatē p̄tinētia. q̄ illi nō p̄cedunt nisi ad vba euāgelica. Dein s̄biungit dicens. qz diacon⁹ dz p̄pare calicē r legere horas canonicas vt sacerdos. Dein s̄biungit vltimū documentū dicens. si tpe pasche ē multitudo hoim cōicantiū. tunc ex iussu sacerdotis diaconus p̄t illis dare corpus dñicū.

¶ Circa lrām ē notādū. qz aliq̄ text⁹ h̄nt sic (crime nec audit eoz) r aliq̄ h̄nt sic (crime r audit eoz) sic qz illa lrā ponit affirmatiē ab aliq̄b⁹ r ab aliq̄b⁹ negatiue. Pro illo notādū qz p̄ p̄cordia ddm est s̄b forma distinctiōnis. sic qz p̄fessor ē duplex. qdā ē sacramētalis. r qdā venial. Q̄n p̄fessor sacramētalis ē qz hz clauces eccle. r ad tales p̄sonas duo req̄runt. p̄o autori tas discernēdi illa cōpetit solū sacerdoti. qz sol⁹ sacerdos hz discernere le p̄a. i. p̄ctm. Scdo req̄rit p̄tās absoluedi. ita qz habeat absoluerē a culpa. r h̄ itēz cōpetit sacerdoti. qz h̄ dñs solū cōmisit Ap̄stls q̄ fuerunt actu sacdo tes r eoz successorib⁹. vt s̄t sacerdotes iā actu ex̄ntes. vñ dixit. Quoz res miseritis p̄ctā. r. S; p̄fessor venialis d̄r eē ille qz solū p̄fessionē audit venialē. r non ei p̄nia imponit. r illd̄ cōpetit ip̄is diaconis. Dñd̄ sciēdum qz p̄nia est vnum factm h̄ns in se tria: scz. p̄tritōem. p̄fessionē. r satisfactiōnem. Q̄o ad p̄pōsitum lrē est ddm qz capiēdo p̄mo mō confessorē tunc legitur littera negatiue. Sed capiēdo p̄fessorē scdo mō. tunc littera legitur affirmatiue.

¶ Scdo ē notādū. sicut h̄r ex lrā tūc diacon⁹ nō dz dare corp⁹ ch̄ri aliquibus nisi ex iussu r licētia sacerdotis seu plebani. Rō hui⁹ ē tal. qz illi⁹ non est dispēsare corp⁹ ch̄ri seu porrigere cui⁹ nō intēst p̄secrare. s; diaconi non intēst p̄secrare corp⁹ ch̄ri. ḡ diaconi et̄ nō intēst dispēsare corpus ch̄ri seu porrigere. Minor h̄r Math. vlti⁹ ca⁹ sic s̄l̄r nec ip̄e diaconus p̄t crismare pueros. vt h̄r in lrā. Et rō hui⁹ ē. qz nulli⁹ intēst crismate nisi qz actu crismatus ē. s; diaconus nō ē h̄mōi. ḡ rē. Maior nota ē d̄ se. sed Minor sic de clarat. qz diacon⁹ p̄mo crismat cū sit sacerdos. Pro quo nota distinctōez

Summula Raymundi

¶ Diaconum habere aliquam efficaciam intelligit dupliciter. Uno modo virtute propria alio modo virtute aliena. modo virtute aliena ut puta virtute sui superioris diaconi potest dispensare corporis et ipse necessitatis. et cum hoc potest baptizare pueros et mulieres et introducere. et infirmos communicare mortuos sepelire. Sed ipse diaconus virtute propria habet in se duplicem efficaciam seu duo officia. Primum est quod ipse euangelium predicat. Secundum est quod ad missam potest ministrare. nam debet predicare verbum dei. propter hoc quod istud quod ore predicat ut hoc opere adimpleatur. Secundum enim debet ministrare ad missam propter hoc quod debet esse minister altaris. Et sic ista duo competunt sibi virtute propria. Unde diaconus dicitur a dia quod est duos cantionis iure. quia ipse duo in diuino officio misse canit scilicet euangelium. et ite missa est. Vel dicitur a dia quod est duos conas. id est laboras. quia ille laborat in duobus ordinibus maioribus ministrando in ecclesia dei legendo euangelium et preparando calicem.

¶ Item nota per modum dubii. vix multitudo ordinum sit necessaria. Vel sic. vix ordo in sancta ecclesia sit necessarius. Et videtur quod non. quod sic declarat. quia ubi est unitas. ibi non debet esse disparitas. sed in ecclesia dei est unitas. id est nulla ordinis disparitas. Minor sic declaratur. quia ubi multitudo ibi confusio. sed quia disparitas facit multitudinem non unitatem. igitur. et sed minor habet ad ephefos quod dicitur ubi dicitur. Sollicite seruate unitatem fidei. Similiter in actibus apostolorum ubi dicitur. Et erit eius una anima et unum corpus. Ad hoc dubium respondetur. quod ordo in sancta ecclesia est necessarius propter confusionem tollendam. Nam ad propria tamen maioris quam dei. ubi est multitudo ibi confusio. dico hoc est verum si ibi est multitudo sine ordine. tunc ibi est confusio. Sed sibi est multitudo cum ordine. tunc non est confusio. Tunc ad minor ordinem quam dei. quia in ecclesia dei est unitas. Ibi respondetur quod unitas est duplex. nam quedam est unitas animarum. et quedam est unitas officiorum. Tunc dicitur sed ibi non sit unitas officiorum ad que officia diuersi ordines requirunt. tamen adhuc est ibi debet esse unitas animarum. ut habetur in actibus apostolorum. et erit eius una anima et unum corpus.

¶ Item dubitatur. vix vnus character impertitur in omnibus ordinibus. Et videtur quod sic. quia sicut est in sacramento baptismatis. sic est in sacramento ordinis. sed in sacramento baptismatis solus impertitur vnus character. sed puer ter immergitur. et ita est in sacramento ordinis tamen vnus impertitur character. Ad hoc dubium respondetur. quod cuiuslibet ordini specialis character impertitur. Et ratio est ista. quia nullus ordo est reiterandus. igitur cuiuslibet ordini impertitur est character. Sed tunc ad rationem dicitur. quod in isto casu non oportet quod ita sit de sacramento ordinis sicut est de sacramento baptismatis. quia baptismus datur propter vnum officium tamen. sed tamen vnus character impertitur ibi. sed in ordinibus multa dantur officia. sed propter diuersitatem officiorum cuiuslibet ordini datur specialis character. ut accollitur diaconis. subdiaconis. et presbyteris.

¶ Ultimo dubitatur. vtrum mulier potest recipere sacros ordines: quia mulier potest prophetizare. sicut de beata anna prophetissa legitur sibi illa. ergo potest dicitur et in fertur. quia mulieres possunt sacros ordines recipere. quia tenet a maioribus. quia minus est aliquem ad ordines promoueri quam prophetizare. sed. Ad hoc respondetur doctoribus sacre scripture. quod mulier non potest promoueri ad sacros ordines. Et si promoueret ignorans non recipet characterem. Et ratio huius est ista. quia ipsa mulier est imago viri. qui vir est imago ihesu christi. Et sic ipsa mulier mediante viro assimilatur ihesu christo et non immediate. et consequens non potest recipere

caracterem
quod ex hoc
propheta
magis
mulier

mulier
Em
in scia
In loc

Del fa

6 mulier

Magis

mulier

Hee l

talis m

Seruo

si

Lapide

quod dicitur

mulier

et dicitur

et dicitur

et dicitur

et dicitur

et dicitur

et dicitur

et dicitur

et dicitur

et dicitur

Folia lix.

caracterem nec pmouere ad sacros ordines. Sed tunc ad rōem dicitur
 q̄ ex hoc q̄ aliquis potest pphetizare nō requirit q̄ ipse sit sc̄tus. quia ca
 pphas pphetizauit cum dixit. Expedi vobis. &c. & tñ non fuit sanctus. Et
 ḡ magis est aliq̄e pmoueri ad sacros ordines q̄ posse pphetare. & p̄
 mulier non p̄t ordinari.

De Mulieribus menstruosis.

mulier s̄ menstruū caueat vt non ingrediat

Femina que paritur videat ne progrediatur

i. in sc̄tām eccl̄iam fluxus mēstrui

In loca sancta nisi dolor abcedat p̄us eius

videat s̄ mulier maculet loca sc̄tā

Nel saltem caueat sibi sic ne polluat ista

s̄ mulier sui sp̄nat i. libidinē carnalē mēstrui

Atq̄ viri vitat consortia dum dolor v̄get

mulier i. p̄ puerperii añ purificatōem

Nec si per partum moritur non purificata

talis mulier i. ad tēplū dei i. p̄ sacerdotē

Fertur ad ecclesiam post hoc inferitur et ista

s̄ sui i. a p̄ccis talis mulier mundata

Corporis a maculis sic custodita videtur

Ista ē vltima pars hui⁹ capituli. in q̄ pte mgr̄ vult dicere d̄ mulierib⁹
 menstruosis. & continuatur ad ptem p̄cedentē sic. Postq̄ autor de femina
 uit de baptisimo eius effectib⁹. & ex quo ita est q̄ baptisim⁹ cōtingat fieri

circa pueros q̄s mulieres pariunt. ideo magister in fine illi⁹ capituli ostē
 dit qualiter mulieres mēstruose & imp̄gnate debeāt ordinare vitā suam.

Et diuidit ista ps in tres partes s̄m q̄ ponit tres cautelas siue tria doc
 cumenta de mulieribus mēstruosis: imp̄gnatis. Sc̄da ps. ibi (Nec si
 post p̄tum) tertia. ibi (Sepius h̄c moneas) Duo ad p̄mā ptem vult in
 tātum. Si aliqua mulier fuerit que patiat̄ur pestē muliebriē. i. mēstruū

illa non dz intrare eccl̄iam dei p̄pter reuercentiā sacramēti & p̄pter loci
 sanctitatem. **E**t si casu eccl̄iam dei intraret vel alia loca sancta visitaert

tunc caueat ne eccl̄iam dei maculat stillando cū magna p̄uidencia ca
 ueat & diligentia ne viz illo tpe cognoscat. qz alias gnaret pueros lepro
 sos vel cum rufis crinibus. **M**unc ibi (Nec si post p̄tū) magister pōit

sc̄dam cautelam siue doctrinam dicens. si aliq̄ mulier morit̄ in p̄tu pue
 roz. tunc ipsa mortua dz ad eccl̄iam portari & debz introduci a sacerdote

Et licet mortua est tñ purificatur. i. mundat̄ a maculis corporis. i. ab im
 mundicia mēstruositatis.

Circa lrām p̄mo est notandū. q̄ autor dz notanter in lrā (femina que
 patitur) & hoc dupl̄ exponit. p̄mo sic. Femina q̄ patit̄ supple mēstruū

Sc̄do nō sic. femina q̄ patitur supple ex dolore p̄tus. & vtrūq̄ illorū pōt
 bene stare. Duo sic declaratur. qz q̄uis mulier patit̄ in p̄tu iuxta illud
 dictū saluatoris. In dolore paries filios tuos. &c. sic etiā bene p̄t stare ista

Summula Raymundi

eum dicitur. Semina que patitur menstruū. scilicet appropinquante hora patitur. quod quis mulier patitur menstruū. et inuētur sicut post partum. et in quocumque modo patitur siue ante partum. siue in partu. siue post partum. tunc non debet intrare ecclesiam de loze passionē eius virgēte. Quod est. quia hominibus mulieres sunt humide. et si tunc isto tempore intraret ecclesiam dei. tunc possent ipsam pollucere per imundiciā menstruū. ideo debent cauere ne intrent ecclesiam isto tempore. vel si intrant caueant ne polluant domū dei. quod si sic polluerēt ecclesiam seu alia loca sancta macularet: tunc grāde peccati committerent.

¶ Secundo est notandum. autem notat dicitur in libro quod hominibus mulieres non debent habere consortia cum viris eo tempore passionis menstruū. Cuius ratio est ista. quod menstruum est valde immundum et quasi venenum salua reuerētia. et si tunc illo tempore coiret cum ea. tunc videretur possit infici cum veneno et cum malis humoribus. quod forte morte periret: et hoc esset sibi horribile peccati. quod mulier hoc patiens si appeteret coitum talem studiose esset homicida. Item ex alio dato quod viro non obesset nec aliqua peccatio corporalis accideret. tunc ipse puer qui hoc modo generatur lepra inficitur et erit leprosus. quod ipsius viri sperma in matricē mulieris receptū inficeret veneno. et per prius generantur pueri leprosi. Et ideo ad ista precauenda mulier non debet habere consortia cum viro suo tempore fluxus menstruū.

¶ Tercio notandum quid sit menstruū. vnde menstruū sic diffinitur. est liquor in specie crudi sanguinis ab ipsis per locum deputatum pluuens ab ipsis humoribus indigestis generatus. Unde notandum quod iste liquor generatur ex eo quod quando mulieres ad refectōem nature sumunt nimium de ciborum potu non potentes bene digerere cum proprie naturaliter sunt frigide nature. sicut dicitur medicis. quod calidissima mulier est frigidior frigidissimo viro. et ergo cum illud quod sumunt ad refectōem nature non possent digerere cum proprie naturaliter sint frigide nature sicut dicunt medicis. ergo illud quod sumunt ad refectōem nature non possunt digerere nec in stomacho decoquere. tunc materia que ipsis remanet residua et indigesta diffunditur per totum corpus. et tunc in crudū sanguinē. Et cum natura non abundat in superfluis nec deficit in necessariis quantum est in se ipsa. tunc cogit istam materiam exire. talis autem materia cum non potest alibi exire. exit per locum porosum et deputatum sibi. scilicet per vuluam. et illud dicitur menstruū. Sed ipsi viri cum sint valde calide nature. tunc per caliditatem hoc in digestionē digerunt in stomacho et sumunt. et bene decoquunt. sic quod talis materia in ipsis non est residua. Et ideo non conuertitur in crudū sanguinem. et prius etiam non patiunt menstruū. et dato quod aliquid fuerit residuum in viris. tamen hoc exiret per ipsos crines et barbā. Et hec est causa originalis quare mulieres carent barbā. quod mulieres illam materiam emittunt per menstruū. viri autem per barbā et crines. ideo viri non patiuntur menstruū. licet tamen aliqui viri sunt ita pessime et frigide nature quod et patiuntur menstruū sicut mulieres. non tamen per membrum virile patiuntur. sed per anum siue per culum.

¶ Item sciendum. quod omnes mulieres et virgines postquam ab etate pueniunt indifferenter patiuntur menstruū. sed tamen quedam magis. quedam vero minus. quia mulieres et virgines calide nature singulis mensibus patiuntur semel. nisi quando mulieres sunt impregnate. quia tunc ante horarum partum et inuētur patiuntur. sed mulieres et virgines frigide nature in suo genere in singulis mensibus patiuntur.

folio. lx.

tur. vel quādoq; plus patiunt. quia tale menstruum segregat ex nimia hu-
 morum indigestionis superfluitate. Et sic tunc iste mulieres siue ex gies q̄ ha-
 bēt multū d̄ h̄mōi humorib⁹ ille bis vel plures patiunt in vno mēse. q̄ sic
 min⁹ h̄it de h̄mōi humorib⁹ ille in vno mēse semel patiunt. vñd̄ dicunt
 medic⁹ ipe Albert⁹ magn⁹. q̄ menstruum est ita immūdb⁹ et venenosum. q̄ si
 funderetur sup̄ arbores virentes. tunc tales uon crescerent nec fructus
 p̄ducerent. sic q̄ illud lignū infructuosum et sterile fieret. Ido d̄t Phis
 in de summo et vigil. a. q̄ si tale menstruum funderet sup̄ speculū nouū. tūc
 speculū nouū maculat ex mēstruo. et s̄t si mulier mēstruosa inspiceret
 speculū nouū. tūc facili⁹ n̄ sepat a speculo macula. et si speculū sit vet⁹. tūc
 facili⁹ sepat. s̄t p̄tingit q̄ mulieres mēstruose hōiem inspiciūt et infici-
 unt visu ad mortē sicut basilile⁹. quia tunc tales mulieres vñd̄q; imple-
 te s̄t cum malis humorib⁹. et sic tunc mēstruosi humores vñd̄q; exiūt. et
 tunc h̄mōi humores et petūt exitū p̄ oculos. Et ita tūc ipe hō p̄ visu ipe
 us mulier inficiū facili⁹ ad mortē. Et et aer inficitur p̄ mulierē. qui aer
 tunc defertur ad hōiem p̄pinquū. ita forte q̄ talis aer corruptus ipm̄ hō
 mūe inficit ad mortē. Et ideo tales mulieres caueāt tpe mēstrui ne ac-
 cedāt ad pueros iacentes in cunis ne inficiant eos. q̄ tales s̄t fragil⁹ na-
 ture. q̄ valde facili⁹ ad mortē inficerentur. Et ido d̄t nobilis Auicēna
 q̄ talis mulier mag⁹ inficit cū visu q̄ cum tactu. et Auicēna dat rōnem
 de sup̄. q̄ oculi s̄t magis porosi. et ideo p̄pter porositatē oculorū talis ma-
 teria citi⁹ trāsit p̄ oculos q̄ p̄ alia mēbra. ¶ Itē dubitat. vtz mulier tpe
 illi⁹ infirmitatē potest reddere debitū carnis vel exigere. et videtur q̄ nō. vt
 habet in Leuitico. vbi d̄t. Mulieres mēstruofas ne accesserit. Et d̄t glosa
 ibidē. q̄ illo tpe mulier nec debet reddere nec exigere debitū carnis.
 ¶ Sed in oppositū arguitur sic. leprosi mulieri est reddendū debitū car-
 nis. q̄ muliere mēstruose. Consequētia tenet. q̄ lepra est infirmitas gra-
 uior q̄ passio mēstruorū. Sed aīis p̄ extra de p̄iugo leprosoy libro q̄rto
 nā illa infirmitas non diminuit matrimonii. vt patebit infra Ad dubi-
 um r̄ndetur p̄ distinctōem. q̄ in illo actu s̄t duo. vñd̄ est voluntariū. scilz
 exigere debitū carnis. et aliud est necariū. scz reddere debitū carnis. Vñd̄ d̄t
 q̄ illud quod est necessariū hoc est faciendū. sed illd̄ quod est voluntariū ē
 omittendū. Et h̄m̄ est ista. q̄ mulier non ē sua s̄yiri. sic et vir non est su⁹
 sed mulieris. Alij vō dicunt. q̄ mulierē pati illā infirmitatē intelligit du-
 p̄t. vno mō naturaliter. videlz semel in mēse p̄pter defectū calor⁹ natu-
 ralis. et isto tpe vir non d̄z accedere mulierē. Alio mō intelligit q̄ patiat
 illā infirmitatē p̄ter naturā. sic q̄ quāq; diu laborat in illa infirmitate. et
 tūc in isto tpe vir p̄t accedere mulierē. ¶ Itē nota. q̄ si vir v̄t mulier petat
 debitū carnis tpe festiuitat⁹ v̄t in loco sacro v̄t tpe ieiunij v̄t tpe menstrui.
 tūc peccat mortalr. s̄t alijs dieb⁹ extra illd̄ tps licite p̄t petere debitū car-
 nis sine mag⁹ p̄cō. Et d̄t notant sine mag⁹ p̄cō. q̄ nunq̄ v̄t raro fit sine
 p̄cō. vñd̄. Hec sacroq; loc⁹ ieiunia mēstrua p̄t. Si petas coitū mortalr
 peccas in illis. Ex isto seq̄t q̄ cert⁹ t̄pib⁹ vir et mulier licite p̄t reddere des-
 bitū carnis. Sed his dicit non p̄t licite exigere.
 ¶ Ultio notādū. q̄ quācunq; mulier apta est ad fluxū mēstrui tūc apta ē
 ad viri p̄sortiū. vñd̄ mulier vel puella a tredecimo anno vsq; ad quinquas

Summula Raymundi

ginta annos naturaliter patitur menstruum. et his temporibus apta est et ab viri consortio. vñ. Ad decemternis mulieres menstrua cernis. Ad quinquaginta durat purgatio tanta. Et hoc in aliquibus boni complexionatis. quoniam in omnibus non eodem modo oriuntur menstrua. sed secundum primum posteriorum et secundum magis et minus. quoniam quanto mulier calidior est tanto minus patitur de menstruo. cum caliditas illa materiam consumit. Et quanto mulier est frigidior tanto magis est menstruosa. cum frigiditas illam materiam consumere non potest.

s^r mulierē a puero .i. impugnatā

Sepius hanc moneas ut dum se prole grauata

.i. sua peccata s^r mulier

Senserit excelsus quod pure confiteatur

.i. corpe christi .i. seipam .i. ante tempus parandi

Et viuo pane sic se premuniat ante

.i. quoniam aggrauat ad mortem vel ad vitium

Dum dolor urget eam partus sit et ipsa parata

.i. in tempore partus accedat inconueniens

In patiendo quia quod visitat est inhonestum

sacerdos mulierē hec doctrina diligenter aduertenda

Des byter hanc ideo sit cautio sufficiens hec

.i. non est necessitas consuetudo mundana

Non est lex sed mos si mortua purificatur

sacerdos ecclesie s^r mulieri s^r tunc .i. statutum ecclesie

Des byter introitum dat huic dum viuunt et est phas

Hic magister ponit aliam cautelam suam circa mulieres impugnatas dicens. quando aliquis sacerdos curam animarum gerens suam prochialem mulierem nouerit esse grauata tunc debet eam monere. id est informare ut visitet ecclesiam seu domum deit ibi omnia peccata sua confiteatur et premuniat se corpore christi. ut quando tempus parandi instat quod ipsa sit parata ad vitam vel ad mortem. quia mulieres sepius in partu moriuntur. et ideo debent se preparare cum corpore dominico quod tunc sacerdos non indiget visitare eas. cum hoc inhonestum videretur.

Circa iram notandum quod mulieres maxime ledunt in partu et cum magnis doloribus pariunt per exitum infantium. quia ibi fetus exit per locum valde artum et strictum ita quod maxime huiusmodi mulieres ledunt unde dixit dominus ad euam et ad mulieres sequentes. In dolore paries filios tuos in sudore manuum tuarum pane tuo vesceris. Et ideo omnes mulieres indifferenter pariunt in partu. sed tamen quedam magis et quebam minus. sed quoniam hoc fit lucidius per in secretis mulierum.

Secundo notandum quod mulieres huiusmodi debent purificari ut iram premit. Et ratio est quia sunt valde immunde tempore partus propter exitum secundine. vñ secundina est illa cutis vel pellicula in qua voluit fetus vel in qua iacet puer in vtero matris. et si mulieres tunc in partu liberant a tali pellicula tunc signum est sanationis eorum. Et ideo quando infantes nascuntur in secundina tunc dicuntur

Summia Ragnmundi

res grādet maxime patiunt in ptu z qñqz dubiū est. vtz ipe cū infantib⁹
pñt euadere mortē. Partu do facto matric oue exit p vuluā in lotuz ei⁹
reuertit p astucia obstetricū. Et ideo sequit illud qd lrā pñdit. vtz q
ante ptū mulieres impregnate dñt se pñmuri cū sacris ecclie. Ut grādi
uine maiestatis eis in suis laborib⁹ z dolorib⁹. Bueniat. q valde inhōestū
eēt q sacerdos deberet eas visitare in ptu cū sacris ecclie. Quia si h̄ fieri
ret. tunc quodāmō fieret irreuerentia sacramento. quod non debet fieri
Isto tamen non obstante si ptingit casualiter. tunc ipe sacerdos licite p̄
eas visitare. ne absqz p̄fessione. p̄tridōe. z cōmunicatione decederent. Sed
tū cauti⁹ est. q sacerdotes moneāt has mulieres q se ante ptum p̄pant
cum sacra p̄munionē ppter causas assignatas: Et hoc est de intentione
littere. Et hec dicta d̄ pmo libro sufficiunt.

Liber scōs hui⁹ totū tractās de Matrimonio.

.i. in h̄ libro s̄ in iure p̄firmat⁹

De declarabo que sunt sponsalia scripto

s̄ dat⁹ .i. pecunia s̄ facta

Annulus aut arum data vel promissio simplex

s̄ factū cū p̄missione .i. m̄rimo^m

Et iuramentum cernunt sponsalia carnis

s̄ q̄ttuor enūerata s̄ m̄rimo^m

Hec p̄eunt copulam

Ciste est liber scōs hui⁹ summe in q̄ autor vult determinare de m̄ri
monioz de ei⁹ effectib⁹. Et p̄tinuat ad p̄cedentē lrām sic. Postq̄ m̄gr de
terminauit de quibusdā sacris. vtz de sacra eucharistia. extrema vnctōe
baptismo. z de p̄firmatōe hic in p̄nti. In scōo libro vult determinare de
m̄rimonioz de ei⁹ effectibus. Et diuidit in duas ptes. In p̄ma det̄m̄i
nat de m̄rimonio In scōda incidentaliter ponit quedā notabilia d̄ sacris
ordinibus. Scōda ibi. oēm p̄trahere. zc. Prima ps adhuc diuidit in duo.
p̄mo determinat de matrimonio. Scōdo ponit p̄suasiones circa m̄rimo
nium vtiles. Scōm ibi. si gregis alterius. Primū punctū adhuc in duo.
p̄mo facit qd̄ d̄c̄m est. Scōdo ponit quedā incidentia m̄rimoniū impedi
entia. ibi. Reddere si coitu ptes patebūt in p̄cessu lrē. Quātū ad p̄mā
ptem d̄t sic. q̄ sponsalia h̄nt fieri q̄ttuor modis. p̄mo p̄ anulū dationē. Se
cūdo p̄ donat̄ d̄nōdia siue p̄ pecuniā vt p̄ auz vel argentum v̄ p̄ villas
aut h̄moi. Tercio spōsalia h̄nt fieri p̄ simplicē p̄missione. Quarto p̄ iur
ramētū vt qñ aliq̄s iurat q̄ aliquāvelit ducere in vxorē. Et ista ecōuerso
iurat q̄ velit ip̄m ducere in vixz hec spōsalia d̄nt p̄cedere m̄rimoniū.

Notandū circa lrām h̄m Joh̄ez andree in summa sua spōsalia sic des
scribunt. spōsalia s̄ p̄missione futurarū nuptiarū ad ip̄a p̄ficienda. vt d̄i
cendo. ego duco te in vxorem. Et dicunt sponsalia a verbo spondeo des.
quod idem est quod p̄mitto. quia ibi vir z mulier p̄mittunt s̄b̄i iuramentū
fidem. pro quo sciendum: q̄ sponsalia h̄m textum s̄nt quattuor modis.
Primo sponsalia celebrantur per anulū datōem vt quando sponsus tra
dit sponse anulū: Scōdo sponsalia celebrātur per p̄missione pecuniā